

ΙΩΑΝΝ. Μ. ΣΥΚΩΚΗ - ΚΩΣ - ΠΑΣΑΠΑΝΗ

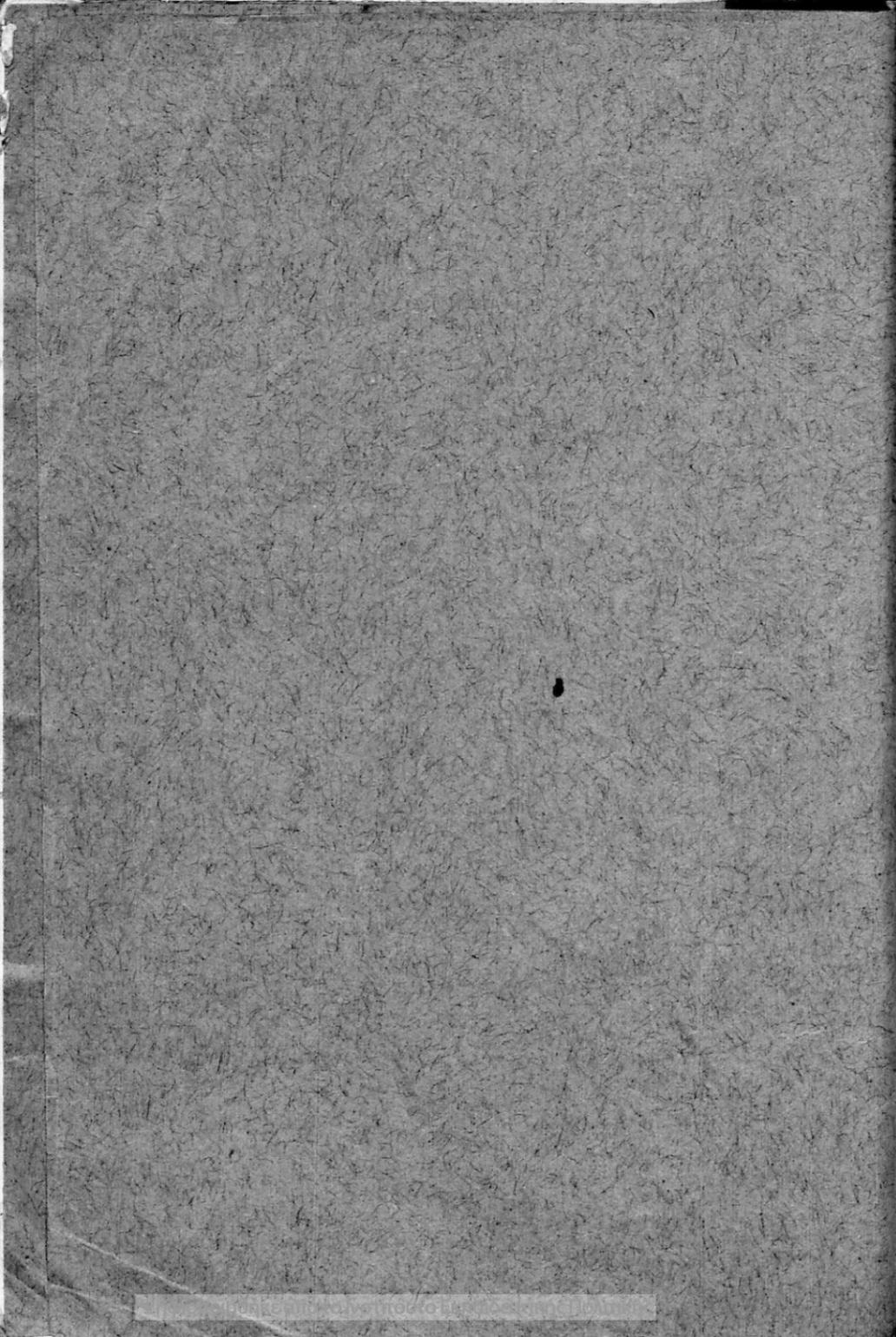
ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΔΑΧΜΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΑΘΗΝΑ"

ΕΜ. Α. Ι. ΡΑΛΛΗΣ & ΣΙΑ

ΙΩΑΝ. Μ. ΣΥΚΩΚΗ — ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ

Αρ. ειλ. 45126

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΙ ΡΟΥΜΠΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ Α'

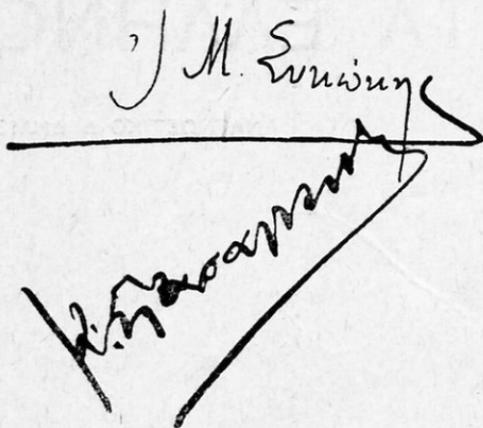
2.10

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΑΘΗΝΑ,"

ΟΔΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ 6 ΑΘΗΝΑΙ

1927

Κάθε γνήσιο αντίτυπο πρέπει να ἔχη σ' αυτήν τή
σελίδα τις ὑπογραφές τῶν συγγραφέων.

J. M. Σκωτ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Γ. Η. ΚΑΛΕΡΓΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22 Β

ΛΑΜΠΡΟΣ ΦΕΓΓΑΡΑΣ

1. Ἡ ζωὴ στὸ Ἐλατοχώρι.

Τὸ Ἐλατοχώρι, τὸ χωριὸ τοῦ Λάμπρου τοῦ Φεγγαῤᾷ, εἶναι χτισμένο στὴν καταπράσινη πλαγιὰ ἐνὸς ψηλοῦ βουνοῦ, καὶ κάτω στὸ Μωριά.

Ὁ πατέρας του, ὁ Σταῦρος ὁ Φεγγαῤᾷς, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐργατικούς χωριανούς.

Ὁ Λάμπρος, πὺν ἦταν ὁ καλύτερος μαθητὴς τοῦ σχολείου, ὅταν δὲν εἶχε μάθημα, βοηθοῦσε τὸν πατέρα του σ' ὅλες τὶς ἐργασίες, πὺν μπορούσε.

Ἄλλὰ οἱ καρποί, πὺν ἐσόδευε ἀπὸ τὰ φτωχικὰ τὰ χωραφάκια του ὁ Σταῦρος ὁ Φεγγαῤᾷς, ἦταν πολὺ λίγοι. Μὲ μεγάλη δυσκολία, μὲ στέρηση, πρόφτανε ὁ καημένος, τὶς ἀνάγκες τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ Λάμπρος, ἔβλεπε τὴν ἀδιάκοπη ἐργασία, τὴν καθημερινὴ μάταιη κούραση τοῦ φτωχοῦ τοῦ πατέρα του κι ἔλεγε μέσα του :

—Δὲν εἶναι προκοπή. Φτωχὸς ὁ τόπος μᾶς.. Ὁ πατέρας μου, ὁ φτωχὸς, μέρα νύχτα στὴ δουλειά. Καὶ ἡ ζωὴ στὸ σπίτι μας τόσο δύσκολη, τόσο στερεμένη!.. Μὰ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ χωριανοὶ δὲν εἶναι καλύτεροι. Κακοπερνοῦν κι αὐτοὶ ἀκόμα χειρότερα.

2. Ἀποφασίζεται ὁ ξενητεμός.

Ὅταν ὁ Λάμπρος τελείωσε τὴ μεγάλη τάξη τοῦ σχολείου, ἦταν δώδεκα χρόνων παιδί. Τώρα πιά βοηθοῦσε τὸν πατέρα του σ' ὅλες τὶς ἐργασίες. Ἔτσι τὴ ζωὴ τοῦ Ἐλατοχωριοῦ τὴν ἔβλεπε κάθε μέρα πὺ καλὰ καὶ πολλὰς φορὰς συλλογιζόταν :

— Προκοπὴ δὲν εἶναι δῶ πέρα! Πρέπει νὰ τὸ πάρω ἀπόφαση!.. Ν' ἀφήσω τὸ χωριό!... Νὰ ζητήσω ἄλλου ἐργασία. Δὲν ἔχει!.. θὰ ξενητευτῶ... Ὅχι ὅμως στὴν Ἀμερική.

Ὁ Λάμπρος, καθὼς ἀνάφερε τὴν Ἀμερική, θυμήθηκε τὰ λόγια τοῦ κῦρ Σταμάτη, πὺ εἶπε κάποτε στὸ σχολεῖο.

Ὁ κῦρ Σταμάτης, ἓνας ἀπὸ τοὺς καλοὺς χωριανούς, πὺ ἔζησε πολλὰ χρόνια στὴν Ἀμερική, σὲ μιὰ ἐρώτηση πὺ τοῦ ἔκαμε ὁ δάσκαλος μιὰ μέρα, νὰ τί ἀπάντησε :

— Ἡ πατρίδα εἶναι πολὺ γλυκειά. Δέκα χρόνια πὺ ἔκαμα στὴν Ἀμερική κέρδιζα ἀρκετά. Μὰ τί τὰ θέλεις; Ἀμα συλλογιζόμουν τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειά μου, ἀναστέναζα μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

— Ἀχ, ἔλεγα· πότε θὰ ξαναἰδῶ τὴν Ἑλλάδα μου. Πότε θὰ χαρῶ τὸ γαλανό της οὐρανό; Πότε θὰ πάω στὸ ἀγαπημένο μου χωριὸ νὰ ἰδῶ τοὺς δικούς μου; Νὰ πάρω τὸ ντουφέκι μου νὰ γυρίσω πάλι στὶς λαγκαδιὰς καὶ τὰ κορφοβούνια, κυνηγώντας μὲ τοὺς παλιοὺς συντρόφους μου;

— Αὐτὴν τὴν ἱστορία θυμήθηκε τώρα ὁ Λάμπρος καὶ εἶπε πάλι :

— "Α, ὄχι! Δὲ θὰ πάω στὴν Ἀμερική! Ἐδῶ, ἐδῶ
στὴν πατρίδα θὰ ἐργαστῶ.

Καὶ πάλι σκεφτόταν:

— Ἄμ, τὸν πατέρα; Τὴ μητέρα; Τὴν ἀδερφοῦλα
μου;.. Πῶς νὰ τοὺς ἀφήσω καὶ νὰ φύγω;

Ἡ ἀδυναμία του τὸν ἔφερεν τώρα σὲ θλιβεροὺς
στοχασμούς.

Πῶς ν' ἀφήσῃ τοὺς δικούς του στὸ χωριὸ καὶ νὰ
ξενητευτῆ!...

Ἐπειτα ξανασυλλογιζόταν:

— ὦχ, ἀδερφέ... Τόσα καὶ τόσα Ἑλληνόπουλα ἄ-
φησαν τοὺς δικούς τους καὶ ξενητεύτηκαν.. Κι ἐγώ...
διστάζω;..

Σὰν ἔκαμε αὐτὲς τὶς σκέψεις εἶπε ἀποφασιστικά:

— "Α, δὲν ἔχει θὰ πάω στὸν Πειραιά!

3. Ὁ ξενητεμένος.

Σὰν πῆγε στὴν Ἀμερική
ἐγύριζεν ὁ νοῦς του πίσω
καθεμερινὴ καὶ Κυριακῆ.

Σὰν ἀρχίζε νὰ γράψῃ γράμμα
«καλή μου μάνα κι ἀδερφή»
ἐκεῖ τὸν ἔπιανε τὸ κλάμα.

Ἐπέρασε καιρὸς πολὺς,
στὰ ξένα ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά του
γυρίζει πίσω παραλῆς.

Τὰ πλούτη του εἶναι περισσά.
ἔφερε γοῦνες καὶ ρολόγια,
ἔχει τὰ δόντια του χρυσά.

Πηγαίνει στὸ σπιτάκι του ἴσια...
Ἐμένα του;... Ἐἀδερφή;...
Εἶναι κι οἱ δυὸ στὰ κυπαρίσσια.

Ἐὸς ξαναζοῦσαν μιὰ βραδιά,
—κι ἄς ἦτανε καὶ στ' ὄνειρό του—
θά δινε δλάκερο τὸ βιό του!

4. Πήγαινε στὸ καλό.

Ἐνα πρωὶ ὁ Λάμπρος ὁ Φεγγαράς ξεκινοῦσε γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐκαλὴ του ἢ μητέρα, γέμισε τὸ ταγάρι του καλούδια, τὸν ἐφίλησε μὲ βουρκωμένα μάτια καὶ τοῦ ἔδωσε γλυκειὲς εὐχές.

Ἐπατέρας, φιλώντας κι αὐτὸς τὸ Λάμπρο μὲ συγκίνηση, τοῦ εἶπε:

—Πήγαινε στὸ καλό, παιδί μου. Ἐεὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἢ εὐχὴ ἢ δικὴ μας νὰ εἶναι μαζί σου.

Ἐπειτα ξαναεἶπε:

—Ἐὐταν φτάσης στὸν Πειραιά, θὰ πᾶς νὰ βρῆς τὸν παλιό μου φίλο τὸ Ζαλομητρο, πὺν εἶναι κεῖ πέρα μεγάλος καὶ τρανὸς καὶ θὰ τοῦ δώσης αὐτὸ τὸ γράμμα. Τὸν παρακαλῶ νὰ σὲ καλοδεχτῆ καὶ νὰ σὲ προστατέψη. Λένε, πὺς ἔγινε ἄνθρωπος πολὺ περήφανος καὶ δὲ νιάζεται γιὰ κανένα. Ἐὐστόσο πιστεύω, πὺς ἔσένα, τὸ γιὸ τοῦ φίλου τού, θὰ σὲ δεχτῆ.

και θα σε προστατέψη, γιατί, χωρις άλλο, μαζί με τη φιλία, θα θυμάται και τις μικροευκολίες, που του ἔκανα πολλές φορές ἐκείνη τὴν ἐποχή, που ἦταν ἐδῶ.

Ὁ Λάμπρος, ἀποχαιρετώντας τὴ Φωτούλα, τὴ μόνακριβη ἀδερφοῦλα του, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Τὴν ἀγκάλιασε καὶ τῆς φίλησε γλυκὰ τὸ πρόσωπο, μὰ αὐτὴ δὲν ἔνιωθε νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὸ χαιρετισμό, γιατί ἦταν μικρούλα.

Στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ εἶχαν μαζευτῆ ὄλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, γιὰ ν' ἀποχαιρετίσουν τὸ φίλο τους.

Ὁ Λάμπρος συγκινήθηκε πολὺ, πού εἶδε ὄλα τὰ παιδιὰ ἐκεῖ, καὶ φώναξε μὲ τὸ συνηθισμένο του πρόσχαρο χαιρετισμό :

—Γειά σας, Ἑλληνόπουλα !

Τὰ παιδιὰ πλησίαν ὄλα μὲ τὴ σειρά καὶ ἀποχαιρέτησαν τὸ Λάμπρο μὲ λόγια, πού ἔβγαιναν ἀπ' τὴν καρδιά τους, συγκινητικά.

Ὁ Λάμπρος, συγκινημένος καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη, πού τοῦ ἔδειχναν τὰ παιδιὰ, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

—Ἐχετε γειά, παιδιὰ ! εἶπε τελευταῖα ὁ Λάμπρος, ἀποχαιρετώντας τοὺς φίλους του.

—Στὸ καλὸ, στὸ καλὸ ! ὦρα σου καλὴ καὶ καλὴ προκοπή ! φώναξαν ὄλα τὰ παιδιὰ μαζί.

Ἔτσι ὁ Λάμπρος, γεμάτος συγκίνηση, ἄφησε τὸ χωριό του.

Ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα πήγαινε στὸν Πειραιά κι ὁ κὺρ Σταμάτης, γιὰ δουλειές του ἐμπορικές. Ὁ Σταῦρος ὁ Φεγγαράς, τὸν παρακάλεσε νὰ συντροφέησῃ τὸ Λάμπρο καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὸ κατάστημα τοῦ Ζαλομήτρου.

5. Ἀγναντεύει τὴν Ἀκρόπολη.

Ὅταν τὸ βαπόρι, πού ταξίδευε ὁ Λάμπρος, πλησίαζε στὸν Πειραιά, ἦταν ἀκόμα πολὺ πρωί.

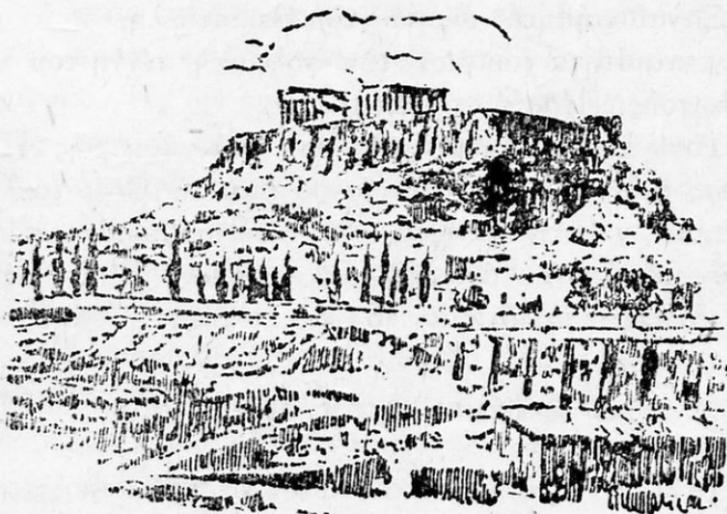
Τὴν ὥρα, πού πρόβαλε ὁ ἥλιος στὴν κορφή τοῦ

Ἕμῃτιού, ὁ Λάμπρος μὲ τὸν κύρ Σταμάτη καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπιβάτες ἦταν στὸ κατὰστροφμα .

Οἱ ἀχτίδες, καθὼς ἔπεφταν στὰ γύρω βουνά, τὰ ἀπαλόβαφαν μὲ λογιῶν λογιῶν χρώματα Ὅλοι κοίταζαν θαμπωμένοι τὴν ὄμορφη εἰκόνα .

— Λάμπρο, νά ἡ Ἀκρόπολη ! εἶπε ὁ κύρ Σταμάτης.

Ὁ Λάμπρος κοίταξε κατὰ κεῖ πού τοῦ ἔδειξε ὁ συνταξιδιώτης του. Ἀγναντεύει τὴν ἀπέραντη Ἀθήνα

καί, σὰν ἀτίμητη κορώνα ἀπάνω της, ξεχωρίζει τὴν Ἀκρόπολη, χρυσομένη ἀπὸ τῆς πρωινῆς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου . Καθὼς ροδόλαμπε ὄλος ὁ ἱερὸς βράχος μέσα στὸν καταγάλανο οὐρανὸ τῆς Ἀττικῆς, φάνταζε μαγικὴ ζωγραφιά.

Τὸ θέαμα, τόσο ὄμορφο, ἄρσε πολὺ στὸ Λάμπρο. **Στὸ** νοῦ του ἤρθε τότε ἡ ἱστορία τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς

καὶ ξαναθυμήθηκε ὅ,τι εἶχε μάθει στὸ ἴσχυρο γυμνάσιον γὰρ ὅλα τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα τῆς Ἀθήνας.

Ξαναθυμήθηκε τὸν Κόδρου, ποῦ γιὰ χάρι τῆς Πατρίδος θυσιάσε κι αὐτὴν τὴν ζωὴ του. Ἐπειτα τὸ Σωκράτη, ποῦ μόρφωνε τοὺς νέους μὲ τὴν σοφὴν διδασκαλίαν του, μὰ ποῦ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν καταδίκασαν νὰ πιῇ τὸ κώνειον.

Κατόπι θυμήθηκε τὸ μεγάλο Περικλή, ποῦ ἐστόλισε τὴν Ἀθήνα μὲ λαμπροὺς ναοὺς καὶ ἄλλα ὠραῖα μνημεῖα.

Ξαναθυμήθηκε ἀκόμα τὸ Θεμιστοκλή, ποῦ μὲ τὴν γενναϊότητά του καὶ τὴν πολεμικὴν τέχνην του νίκησε τοὺς Πέρσες στὴ Σαλαμίνα.

Τὸν Ἀριστείδην ἔπειτα, ποῦ γιὰ χάρι τῆς Πατρίδος φιλιώθηκε μὲ τὸν ἔχτρό του, τὸ Θεμιστοκλή, καὶ ποῦ γιὰ τὴν λατρεία του στὴ δικαιοσύνη τόσο πολὺ τὸν εἶχε ἀγαπήσει ὁ κόσμος ὅλος, ὥστε τοῦ ἔδωσαν τὸ ὄνομα «δίκαιος».

6. Φτάνει στὸν Πειραιᾶ.

Τὴν ὥρα ποῦ ἔρχονταν αὐτοὶ οἱ στοχασμοὶ στοῦ Λάμπρου τὸ νοῦ, πλησίαζαν νὰ μποῦν στὸ λιμάνι.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ δυνατὸ σφύριγμα ἀκούστηκε καὶ ἀνάγκασε τὸ Λάμπρο νὰ κόψῃ τοὺς συλλογισμοὺς του. Ἐπρόσεξε ἔμπρὸς καὶ βλέπει ἕνα πελώριο βαπόρι, ποῦ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ.

—Εἶναι ὑπερωκεάνειο, εἶπε στὸ Λάμπρο ὁ κύριος Σταμάτης. Μὲ τέτοια βαπόρια, σὰν αὐτό, πηγαίνουν κι ἔρχονται ὅσοι ξηνητεύονται στὴν Ἀμερικὴ. Τὸ

σφύριγμα, πὸ ἀκούσαμε, ἦταν μήνυμα στὸ δικό μας τὸ βαπόρι, νὰ προσέξῃ μὴν τρακάρωμε.

Σὲ λίγο τὸ ὑπερωκεάνειο περνάει μεγαλόπρεπα δίπλα τους κι ὁ Λάμπρος τὸ κοιτάζει μὲ θαυμασμό. Πρώτη φορά ἔβλεπε ἕναν τέτοιο κολοσσὸ καὶ τοῦ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση.

Ὁ καπετὰν Ἀποστόλης, ὁ πλοίαρχος τοῦ βαποριοῦ, πὸ ἔμπαινε στὸ λιμάνι, κανονίζει τώρα σιγὰ τὸ δρόμο, καὶ ὁ Λάμπρος λαβαίνει περισσότερον καιρὸ καὶ ἐξετάζει ὄλα γύρω προσεχτικά.

Ἔτσι, βλέπει τὰ μεγάλα σπίτια τοῦ Πειραιᾶ, πὸ εἶναι χτισμένα ὀλόγυρα στὸ λιμάνι καὶ πέρα μακριά. Τὶς ὁμορφες ἐκκλησίες καὶ τὰ ψηλὰ φουγάρια τῶν ἐργοστασίων, πὸ σηκώνουν στὸν οὐρανὸ κολῶνες σύννεφα ἀπὸ καπνὸ. Βλέπει ἔπειτα τὰ πολλὰ βαπόρια καὶ τὰ καΐκια, ἀραγμένα ὀλόγυρα στὸ λιμάνι, πὸ τὰ κατάρτια τους φαίνονται σὰ δέντρα ἀπὸ πυκνὸ δάσος.

Ἀκούει τὸ δυνατὸ θόρυβο τῆς ἐργασίας, πὸ γίνεται μὲ τὸ φόρτωμα καὶ τὸ ξεφόρτωμα τῶν καραβιῶν. Ἀκούει τὸ διαλαλητὸ τῶν πωλητῶν τῆς ἀγορᾶς, τὸ θόρυβο τῶν κάρων καὶ τῶν ἀμαξῶν, πὸ διασταυρῶνονται στοὺς δρόμους τῆς μεγάλης πόλης. Ἀκούει τὰ σφυρίγματα τῶν βαπαριῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων. Ὅλα αὐτὰ κάνουν τὸ Λάμπρο νὰ στέκη σὰν ξεχασμένος.

Τὸ βαπόρι, προχωρώντας σιγὰ σιγὰ, φτάνει στὴν ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ. Φουντάρει τὴν ἄγκυρα καὶ ἀράζει στὴν ὠρισμένη θέση του. Οἱ ἐπιβάτες βγαίνουν

μὲ τις βάρκες στὴν προκυμαία καὶ καθένας πηγαίνει στὴ δουλειά του .

Ὁ Λάμπρος, καθὼς βρέθηκε μέσα στὸν πολυδύορυβον κόσμον τῆς προκυμαίας καὶ τῆς ἀγορᾶς, τὰ ἔχασε, σὰν τὸ ψάρι ποὺ χάνει τὰ νερά του .

7. Στὸ φίλον τοῦ πατέρα του.

Ὁ Λάμπρος μὲ τὸν κύρον Σταμάτη ἔφτασαν στὸ κατάστημα τοῦ χωριανοῦ τους καὶ διάβασε τὴ μεγάλη ἐπιγραφή, ποὺ ἦταν πάνω ἀπὸ τὴν εἴσοδο :

Δ. ΖΑΛΟΜΗΤΡΟΣ

Ἄποικιακὰ

Ὁ Λάμπρος μπῆκε στὸ κατάστημα, μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ συχωριανὸς θὰ τὸν ἐδεχόταν μ' ἀνοιχτὲς ἀγκάλες. Θὰ τὸν προστάτευε κι ἀμέσως θὰ τὸν ἔπαιρνε στὴ δουλειά του .

Ὁ κ. Ζαλομητρὸς αὐτὴν τὴν ὥρα δὲν ἦταν ἐκεῖ, μὰ θὰ ἔφτανε σὲ λίγο. Ἔτσι εἶπε ὁ ὑπάλληλος .

— Ἐμένα δὲ μὲ χρειάζεσαι πιά, εἶπε στὸ Λάμπρο ὁ κύρος Σταμάτης. Πηγαίνω κι ἐγὼ τώρα στὴν Ἀθήνα γιὰ τὶς δουλειές μου. Περίμενε ἐδῶ, καὶ σὰν ἔρθῃ ὁ κ. Ζαλομητρὸς τοῦ δίνεις τὸ γράμμα. Ἐχε γειὰ παιδί μου, καὶ καλὴ προκοπή .

Σὰν ἔφυγε ὁ κύρος Σταμάτης, ὁ Λάμπρος βγήκε ἀπὸ τὸ κατάστημα καὶ κοίταξε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὰ μεγάλα μαγαζιά καὶ τὰ ψηλὰ τὰ στίτια. Προχωρώντας σιγὰ σιγὰ ἔφτασε στὴν παραλία καὶ θαύμαζε

τῆ μεγάλης κίνηση τοῦ λιμανιοῦ. Σὲ λίγη ὥρα ξαναγύρισε στὸ κατάστημα.

Ὁ κ. Ζαλομῆτρος ἦταν τώρα στὸ γραφεῖο του. Ὁ Λάμπρος προχώρησε ἐκεῖ θαρρετὰ.

Ὁ κύρ Ζαλομῆτρος ἦταν σκυμένος καὶ διάβαζε μιὰ ἐφημερίδα καὶ δὲν εἶδε τὸ Λάμπρο ποὺ στεκόταν πλάι του μὲ τὸ γράμμα στὸ χέρι.

Ὁ Λάμπρος νόμισε ἄπρεπο νὰ κόψη τὸ διάβασμα τοῦ κύρ Ζαλομῆτρον κι ἔτσι, περιμένοντας νὰ τελειώσει, κοίταξε γύρω τὰ πράματα ποὺ εἶχε μέσα τὸ κατάστημα, κι ἐξέταζε προσεχτικὰ τὸ καθετί.

Σακιά, γεμάτα ζάχαρη δεξιά. Ἄλλα μὲ καφεῖ ἀριστερά. Πιὸ πέρα ἄλλα σακιά μὲ ρίζι, ἄλλα μὲ πιπέρι, ἄλλα μὲ φασόλια, μπακαλιάρο καὶ ἄλλα πράματα. Παρέκει ἦταν βαρέλια, ποὺ εἶχαν μέσα σαρδέλες, ρέγγες καὶ ἄλλα ψαρικὰ παστά. Γύρω πάλι στὸ κατάστημα ἦταν τοποθετημένα κουτιά, γεμάτα μὲ λογιῶν λογιῶν πράματα τῆς μπακαλικῆς. Ὁ κόσμος μπαινόβγαινε καὶ ψώνιζε ὅ,τι χρειαζόταν.

Ὁ Λάμπρος, κοιτάζοντας ὄλα αὐτά, σκέφτηκε:

— Τί καλὰ ποὺ εἶναι ἐδῶ! Θὰ δουλέψω μ' ὄλη μου τὴν ὄρεξη σὲ τοῦτο τὸ κατάστημα. Ποιὸς ξέρει! Ἴσως μὲ τὸν καιρὸ νὰ φτιάσω κι ἐγὼ ἓνα τέτοιο!

Ὁ κύρ Ζαλομῆτρος, γυρίζοντας τὸ φύλλο τῆς ἐφημερίδας ἐκείνην τῆ στιγμῆ, εἶδε τὸ παιδί.

Ὁ Λάμπρος τότε δὲν ἔχασε καιρὸ. Κοντοξύγωσε θαρρετὰ καί, χαιρετώντας εὐγενικά, τοῦ ἔδωσε τὸ γράμμα.

— Εἶμαι ὁ Λάμπρος τοῦ Φεγγαρά ἀπὸ τὸ Ἑλα-

τοχώρι, εἶπε. Σοῦ φέρνω πολλὰ χαιρετίσματα τοῦ πατέρα μου καὶ τοῦτο τὸ γράμμα.

Ὁ Ζαλομῆτρος ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ παιδί τὸ γράμμα. Ἐπειτα, ἀνοίγοντάς το, κοίταξε περίεργα τὸ φτωχοντυμένο χωριανόπουλό του, τὸ Λάμπρο τὸ Φεγγαρά, τοῦ φίλου του τὸ γιό.

Χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλῃ, ἔρριξε ἀδιάφορα μιὰ διαβατάριχη ματιὰ στὸ γράμμα τοῦ παλιοῦ φίλου του.

Μὲ πόση λαχτάρα καὶ συγκίνηση τοῦ σύσταινε ὁ Σταῦρος ὁ Φεγγαράς τὸν ἀκριβὸ τὸ γιό του καὶ τὸν παρακαλοῦσε θερμὰ νὰ προσιατέψῃ τὸ παιδί του, νὰ τὸ πάρῃ στὴ δουλειά του!

8. Ὁ Λάμπρος ὀλομόναχος.

Ὁ Ζαλομῆτρος σὰ διάβασε τὸ γράμμα, τὸ ἔρριξε μὲ ἀδιαφορία ἀπάνω στὸ γραφεῖο καὶ χαμογέλασε.

Χωρὶς νὰ εἰπῇ οὔτε μιὰ λέξη στὸ Λάμπρο, ἢ νὰ τὸν ρωτήσῃ, ὅπως αὐτὸς περίμενε, μὲ κάποιο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν πατέρα του καὶ γιὰ τὸ χωριό, τοῦ εἶπε ξερὰ ξερά:

— Καλοσώρισες, παιδί μου. Κατὰ δυστυχία τώρα δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ ἄλλον ὑπάλληλο. Ἄν χρειαστῶ ἀργότερα, θὰ σὲ φωνάξω...

Ὁ Ζαλομῆτρος κατόπι ξακολούθησε νὰ διαβάσῃ τὴν ἐφημερίδα.

Ὁ Λάμπρος περίμενε λίγην ὥρα καὶ σὰν εἶδε ὅτι ὁ Ζαλομῆτρος δὲν ξαναγύρισε νὰ τὸν κοιτάξῃ, ἔφυγε τόσο λυπημένος, πού τὰ μάτια του βούρκωσαν.

Ἐπειτα ἀπὸ τόσες ἐλπίδες καὶ τόσα ὄνειρα, πού

είχε² θρέψει για τὴν προστασία καὶ τὴ βοήθεια τοῦ συχωριανοῦ του, τοῦ Ζαλομήτρου, ποτὲ δὲν περιέμενε τόση ἀδιαφορία καὶ τόση σκληρότητα ἀπὸ τὸ φίλο τοῦ πατέρα του.

Ἐρμημος τώρα ὁ Λάμπρος, μέσα στὴν πολυκοσμία τοῦ Πειραιᾶ, ποὺ κανένας δὲν ἐγύριζε νὰ τὸν κοιτάξῃ, ὀλομόναχος καὶ ἀπροστάτευτος, ἐπῆρε τὰ μάτια του, δακρυσμένα ἀπὸ τὴ σκληρότητα, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπαντοῦσε στὴ ζωὴ του κι ἐγύριζε ἐδῶ καὶ κεῖ ζητώντας δουλειά, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του.

9. Ἀποτυχίες τοῦ Λάμπρου.

Τὸ ἀπομεσήμερο ὁ Λάμπρος, κουρασμένος καὶ λυπημένος, πῆγε στὸ δημοτικὸν κῆπο καὶ κάθισε ἀπόμερα, σ' ἓνα ξύλινο κάθισμα.

Ἐστερα ἀπὸ λίγο ἄρχισε νὰ παίξῃ ἡ μουσική, ἐκεῖ στὴν ἐξέδρα, ποὺ εἶναι στὴ μέση τοῦ κήπου. Κόσμος πολὺς ἦταν μαζεμένος στὸν κῆπο καὶ ἄκουε μ' εὐχαρίστηση. Παρέκει, μερικὰ παιδάκια, πιασμένα χέρι μὲ χέρι, χόρευαν μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς μουσικῆς καὶ γελοῦσαν.

Ὁ Λάμπρος, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἄκουε μουσική, κοντοζύγωσε στὴν ἐξέδρα καὶ κοίταξε περίεργα. Τοῦ ἔκαμαν ἐντύπωση τὰ πολλὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ μάλιστα τὸ μεγάλο τύμπανο, ποῦ βροντοῦσε σὰν τὸ μπουμπουνητό.

Ἡ μουσική ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ τὰ πρόσχαρα παιδιὰ μὲ τὸ χορὸ τους ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἔκαμαν

χαρούμενο τὸ Λάμπρο καὶ τοῦ λιγότεψαν τῆ στενοχώρια του.

Ὁ Λάμπρος, γυρίζοντας δυὸ τρεῖς μέρες, ζητοῦσε ἐργασία, μὰ παντοῦ τὰ εὔρισκε ἀνάποδα. Ἄλλοῦ τοῦ ἔλεγαν πὼς δὲ χρειάζονται ὑπάλληλο· ἄλλοῦ τὸν ἤθελαν ἄμισθο, ὥσπου νὰ συνηθίσῃ, λέει, τὴν ἐργασία. Στὴν προκυμαία πάλι, πού ξεφόρτωναν ἀπὸ τὰ μεγάλα τὰ βαπόρια τὸ σιτάρι καὶ τὰ κάρβουνα, τοῦ ἔλεγαν, πὼς ἦταν μικρὸς καὶ δὲν κάνει αὐτὸς γιὰ μιὰ τέτοια βαριά δουλειά.

Ἄποτυχία λοιπὸν ἀπὸ παντοῦ· καὶ τὰ λίγα χρήματα πού τοῦ εἶχε δώσει ὁ πατέρας πλησίαζαν νὰ σωθοῦν!

Ὅσοιόσο δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του.

«Ὁ Θεὸς πού προστατεύει ὅλα τὰ πλάσματά του, δὲ θὰ μ' ἀφήσῃ νὰ χαθῶ» ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του.

10. Ὁ Λάμπρος γίνεται θεληματάρης.

Μιὰ μέρα, περνώντας ὁ Λάμπρος ἀπὸ τὴν ἀγορά, εἶδε ἐκεῖ δυὸ τρία παιδιά, πού κρατοῦσαν στὰ χέρια τους καλάθια μὲ ψώνια. Διάφοροι κύριοι ψώνιζαν καὶ πλήρωναν τὰ παιδιά, γιὰ νὰ πᾶνε τὰ ψώνια στὰ σπίτια.

—Νὰ δουλειά, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Λάμπρος! Αὐτὴ μορῶ νὰ τὴν κάμω κι ἐγώ.

Πλησίασε σὲ ἓνα ἀπὸ κείνα τὰ παιδιά καὶ τὸ ρώτησε:

—Ποῦ πουλᾶνε καλάθια, σὰν αὐτὸ πού κρατᾶς; θέλω ν' ἀγοράσω κι ἐγώ ἓνα.

Τὸ παιδί, πὸν ἔνωσε τὸ σκοπὸ τοῦ Λάμπρου, γύρισε, κι ἀφοῦ τὸν κοίταξε περίεργα ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, τοῦ εἶπε :

— Τί σοῦ χρειάζεται τὸ καλάθι; Μήπως σκοπεύεις νὰ γίνης καὶ σὺ θεληματάρης;

— Ναί, ἀπάντησε ὁ Λάμπρος.

— Ἄ, φίλε μου, δὲν κάνεις ἐσὺ γιὰ μιὰ τέτοια πρόστυχη δουλειὰ καὶ νὰ μὴν τὴν καταπιαστῆς, ἀπάντησε ὁ θεληματάρης. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἔφυγε βιαστικός, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησι.

Ὁ Λάμπρος ὅμως εἶχε ἄλλην ἰδέα γιὰ τὴν ἐργασία: ρωτώντας λοιπὸν πῆγε στὸ καλάθοπωλεῖο κι ἀγόρασε ἓνα καλάθι. Ἀμέσως γύρισε στὴν ἀγορά, κι ἄρχισε πρόθυμα τὴ δουλειὰ τοῦ θεληματάρη. |

Ἡ πρώτη μέρα δὲν πῆγε καὶ τόσο καλά, γιὰτὶ δὲν ἤξερε τοὺς δρόμους, κι ἀγοροῦσέ νὰ βρῆ τὰ σπίτια. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ λίγες μέρες, μὲ ἓνα βιβλιαράκι, ὀδηγὸ γιὰ τοὺς δρόμους, πὸν ἀγόρασε, συνήθισε σιγὰ σιγὰ τὴν πόλη τόσο καλά, πὸν δὲν τοῦ ξέφευγε οὔτε ὁ πιὸ ἀπόμερος δρόμος.

11. Δὲ θέλουν τὸ Λάμπρο.

Γ' ἄλλα, τὰ θεληματάρικα παιδιὰ, ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, πὸν φάνηκε ὁ Λάμπρος στὴν ἀγορά, δὲν τὸν εἶδαν μὲ καλὸ μάτι. Τοὺς ἔφερνε, ἔλεγαν, ζημιὰ στὴ δουλειὰ τους. Γι' αὐτὸ δὲν τὸν χαιρετοῦσαν, δὲν τοῦ μιλοῦσαν διόλου. Ὡς ἐκεῖ ἔφτασε τὶς πρώτες μέρες ἢ ἔχτρα τους.

Σὰν πέρασαν ὅμως λίγες βδομάδες καὶ εἶδαν πὸς

ὁ Λάμπρος ἔκανε πῖο πολλὰ θελήμα ἀπ' αὐτούς, τοῦ κήρυξαν τὸν πόλεμο καὶ ἤθελαν νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴν ἀγορά.

«Κουνούπι μᾶς ἔγινε», ἔλεγαν συναμεταξύ τους τὰ παιδιὰ γιὰ τὸ Λάμπρο· μὰ κανέννας δὲν τολμοῦσε νὰ τοῦ βγῆ στὰ φανερά.

Ἐνα πρωὶ ὁμοῦ, καθὼς πήγαινε ὁ Λάμπρος νὰ πάρῃ τὰ ψόνια ἀπὸ ἕναν κύριο, πού τὸν εἶχε προσκαλέσει, τοῦ βγῆκε μπροστὰ ὁ Σπύρος, ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ, τὰ θεληματάρικα, καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ δρόμο.

—Κάμε μου τὴ χάρη νὰ φύγῃς ἀπὸ δῶ καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναἰδῶ στὴν ἀγορά! λέει μὲ θυμὸ στὸ Λάμπρο.

—Νὰ μὲ συμπαθᾶς, παλικάρι μου. Δὲν πιστεῶ νὰ μπῆκα στὸ χωράφι τοῦ πατέρα σου! τοῦ ἀπάντησε θαρρετὰ ὁ Λάμπρος.

Ὁ θεληματάρης θύμωσε πῖο πολὺ τώρα κι ἔτρεξε, μὲ σηκωμένη τὴ γροθιά, νὰ χτυπήσῃ τὸ Λάμπρο. Ὁ Λάμπρος ὁμοῦ μὲ μιὰ ἐπιδέξια κίνηση, ξέφυγε τὸ χτύπημα.

Σὲ λίγο, οἱ ἄνθρωποι πού ἦταν στὴν ἀγορά, βλέπουν τὰ δύο παιδιὰ νὰ παλεύουν πεισματικά. Δὲν πρόφτασαν ὁμοῦ νὰ τὰ ξεχωρίσουν, καὶ βλέπουν τὸν ἀντίπαλο τοῦ Λάμπρου νὰ ξαπλώνεται κάτω φαρδῆς πλατῆς. Ὁ Λάμπρος ἀπὸ πάνω του, τὸν πιάζει μὲ τὸ γόνατο στὸ στήθος, καὶ τοῦ κρατοῦσε τὰ χέρια τόσο σφιχτὰ, πού δὲν μποροῦσε διόλου νὰ κουνηθῆ.

—Βλέπεις, παλικάρι μου; τοῦ εἶπε σ' ἔχω στὸ

χέρι, και ὁμως δὲ σὲ δέρονω. Τώρα πήγαινε, και ἂν σ' ἀρέση ξαναδοκίμασε.

Ὁ νικημένος, ὅταν ἔμεινε ἐλεύθερος, ἔφυγε καταντροπιασμένος, λαχανιάζοντας. Οἱ ἄνθρωποι τότε, πὸν παράστεχαν ἐκεῖ, τοῦ φώναζαν:

— Σπύρο! μὲ καλύτερό σου σκόρδα μὴ φυτεύης!

12. Τὸ πρῶτο γράμμα.

Σὰν ἔπιασε αὐτὴ τὴν ἐργασία ὁ Λάμπρος, ἔγραψε στὸν πατέρα του τὸ πρῶτο γράμμα:

« Ἀγαπητέ μου πατέρα,

Ὁ κὺρ Ζαλομῆτρος, μέσα στὰ τωρινὰ ἀγαθὰ του, λησμόνησε δλότελα τὴ ζωὴ, πὸν περνοῦσε ἄλλοτε στὸ χωριὸ και τὴ στενοχώρια, πὸν δοκίμασε, ὅταν πρωτοῆρθε δῶ πέρα. Δὲν τὸν νιάζει λοιπὸν διόλου οὔτε γιὰ χωριό, οὔτε γιὰ δικούς, οὔτε γιὰ φίλους. Γι' αὐτὸ δὲν ἔδωκε και σὲ μένα καμιά προσοχή. Και νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, δὲ δυσαρεστήθηκα και τόσο πολὺ, πὸν μοῦ φέρθηκε μὲ ἄπρεπον τρόπο. Γιατὶ κάθε μέρα μοῦ ἔρχονται στὸ νοῦ τὰ λόγια τοῦ δασκάλου μου: « Ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἔχει μεγάλη ἀξία » μᾶς ἔλεγε πολλές φορὲς « πὸν θὰ μπορέση νὰ προκόψη μόνος του μέσα στὴν κοινωνία .

Ἔτσι λοιπὸν κι ἐγώ . Σὰ βγῆκα ἀπὸ τὸ παντοπωλεῖο τοῦ κὺρ Ζαλομῆτρου πήρα τοὺς δρόμους μόνος μου, ζητώντας ἐδῶ κι ἐκεῖ ἐργασία. Γιὰ τὴν ὥρα εἶμαι καλὰ και δουλεύω θεληματάρης στὴν ἀγορά. Ἔχω ὑποστήριξη ἀπὸ πολλοὺς καλοὺς ἀνθρώπους, πὸν μὲ

προτιμοῦν στὰ θελήματά τους, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ μεγαλέμπορο, τὸν κὺρ Φῶτο Περγίχη. Τὸ κέρδος μου εἶναι βέβαια μικρὸ γιὰ τὴν ὥρα, μὰ πιστεύω μὲ τὸν καιρὸ, νὰ βρῶ ἄλλη ἐργασία, πὺ νὰ μοῦ δίνη περισσότερο. Φίλησέ μου τὴν ἀδερφοῦλα μου. Ἄ, πόσο τὴν πεθύμησα!

Φιλῶ τὸ χέρι τὸ δικό σου καὶ τῆς μητέρας.

Ὁ γιός σου

Λάμπρος Σ. Φεγγαράς».

Ἐπειτα ἔγραψε ἄλλο γράμμα στὸ φίλο καὶ συμμαθητὴ του, τὸν Παρασκευὰ Ζαφείρη, ὄλο ἀγάπη καὶ πόνο γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου :

« Ἀγαπημένε μου Παρασκευά,

Μέσα στὴ βιοπάλη μου, στοὺς δρόμους τῆς πικρῆς ξενιτιάς, πὺ ὀλομόναγος παραδέρονω, δὲ λησμονῶ οὔτε μιὰ στιγμή τὴ φιλία μας, τὰ παιγνίδια μας, τὴ συντροφιά μας κι ὄλα τὰ ἄλλα τ' ἀγαπημένα παιδιὰ τοῦ σχολείου μας.

Οἱ μόνες ὄρες, πὺ ζῶ ἀλαφρωμένος ἀπὸ τίς πίκρες τῆς ξενιτιάς, εἶναι ἐκεῖνες, πὺ σὰς θυμοῦμαι. Τότε ξαναγουρίζω μὲ τὴ φαντασία στὸ χωριό μας, στὸ σπίτι μου, στὸ σχολεῖό μας, κοντά σας.

Σοῦ στέλνω πολλὰ φιλιά νὰ τὰ μοιᾶσθῆς μ' ὄλα τ' ἄλλα παιδιὰ.

Λάμπρος Σ. Φεγγαράς».

Ὁ κὺρ Φῶτος εἶχε συμπαθήσει πολὺ τὸ Λάμπρο ἀπὸ τίς πρῶτες μέρες πὺ τὸν γνώρισε. Τοῦ εἶχε μεγάλη ἐκτίμηση, γιὰ τὸν ἔβλεπε τόσο πρό-

θυμο, τόσο ήμιο. Γι' αυτό, κάθε μέρα, τὰ ψώνια του μ' αὐτὸν τὰ ἔστελνε σπίτι.

Τὰ παιδιά πάλι τοῦ κῦρ Φώτου, ὅταν ἔβλεπαν τὸ Λάμπρο κι ἐρχόταν σπίτι, τὸν δέχονταν μὲ χαρὲς καὶ ξεφωνητά, σὰ νὰ καλοσώριζαν τὸν πιὸ καλὸ φίλο τους.

Ὁ Λάμπρος δέχονταν μὲ χαρὰ καὶ εὐγνωμοσύνη τὴν ἀγάπη, ποὺ τοῦ ἔδειχνε ὅλη ἡ οἰκογένεια τοῦ κῦρ Φώτου.

13. Σὲ μιὰ συνάντηση.

Ἐνα Κυριακάτικο ἀπόγεμα, ὁ κῦρ Φῶτος μὲ τὰ παιδιά του πῆγε στὸ Φάληρο νὰ κάμῃ τὸ συνηθισμένο του περίπατο. Περπατώντας, εἶδε κάπου ἐκεῖ ἀπόμερα τὸ Λάμπρο νὰ κάθεται μὲ τρία ἄλλα παιδιά. Φοροῦσαν ὅλα φτωχικά, μὰ ὀλοκάθαρα φορέματα. Στὰ χέρια τους κρατοῦσαν ἀπὸ ἓνα βιβλίο καὶ διάβαζαν.

Ὁ κῦρ Φῶτος πλησίασε χωρὶς νὰ τὸν νιώσουν τὰ παιδιά καὶ χαιρέτησε.

Τὰ παιδιά στὴ στιγμή σηκώθηκαν καὶ ἀντιχαιρέτισαν μὲ σεβασμὸ τὸν κῦρ Φῶτο.

— Πῶς ἀπὸ δῶ, παιδιά; ρώτησε ὁ κῦρ Φῶτος.

— Γιορτὴ σήμερα, κῦρ Φῶτο, καὶ ἤρθαμε νὰ πάρωμε λίγη δροσιά, ἀπάντησε ὁ Λάμπρος.

— Καὶ τί διαβάσετε; ξαναρώτησε ὁ κῦρ Φῶτος.

— Νά, κοιτᾶτε, εἶπε ὁ Λάμπρος καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ βιβλίο του.

Ὁ κύριος Φῶτος πήρε τὸ βιβλίο, τὸ ξεφύλλισε προσεχτικὰ καὶ ρώτησε :

—Τί θὰ σοῦ χρειαστοῦν στὴν ἐργασία, πού κά-
νεις, τὰ μαθήματα αὐτά;

—Μὰ δὲν ἔχω σκοπό, κύριε Φῶτο, νὰ μείνω γιὰ
πάντα θεληματάρης! ἀπάντησε χαμογελώντας ὁ Λά-
μπρος.

Ὁ κύριος Φῶτος κάθισε πλάι στὰ παιδιά καὶ ρώ-
τησε μὲ περιέργεια :

—Τί σ' ἀρέσει νὰ γίνης, Λάμπρο; Ἔλα, λέγε
μου, θέλω νὰ μάθω.

—Θὰ γίνω ἔμπορος, ἀπάντησε ὁ Λάμπρος.

—Καὶ πῶς σοῦ ἤρθε στὸ νοῦ μιὰ τέτοια ἰδέα;

Ὁ Λάμπρος ἀπάντησε :

—Στὸ σχολεῖο εἶχα μάθει, πὼς ἡ πιὸ ἐμπορικὴ
πολιτεία στὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Πειραιάς. Τώρα λοι-
πὸν πού ἤρθε δῶ πέρα, βλέπω, πὼς ἀλήθεια ἔτσι εἶ-
ναι. Γι' αὐτὸ βάνω στὸ ταμειυτήριο ὅσα χρήματα
μοῦ περισσεύουν, γιὰ νὰ τὰ ἔχω, ὅταν τὰ χρειαστῶ.
Καὶ ἀφοῦ ἔβαλα στὸ νοῦ μου τέτοιο σκοπό, σκέ-
φτηκα, πὼς τὰ γράμματα πού ἔμαθα στὸ χωριὸ δὲν
εἶναι ἀρκετὰ γιὰ τὴν ἐργασία πού σκοπεύω ν' ἀνοί-
ξω. Ἔτσι, ἔχω πῶρα ἀρκετὸν καιρό, πού πηγαίνω
στὴ Νυχτερινὴ Σχολή.

—Μπράβο, Λάμπρο! Ἔχω δίκιο ἐγώ, πού λέω.
Ὅτι εἶσαι καλὸ παιδί! εἶπε ὁ κύριος Φῶτος καὶ τὸν
ἐχαίρισε στὸ πρόσωπο.

14. Ὁ Λάμπρος κάνει τὸ δάσκαλο.

Ἔπειτα ὁ κύριος Φῶτος ρώτησε τ' ἄλλα παιδιά:

— Ἔσεῖς παιδιά, τί διαβάζετε;

— Ἐμεῖς... συλλαβίζομε, ἀπάντησε ντροπαλὰ τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτά, ὁ Σπύρος, ὁ ἴδιος αὐτός, πὺν μισοῦσε ἄλλοτε τὸ Λάμπρο.

— Τί θὰ εἶπῃ αὐτό; ρώτησε ὁ κύριος Φῶτος.

Τὰ παιδιά σιωπώντας, χαμήλωσαν τὰ μάτια τους καὶ ὁ Λάμπρος εἶπε:

— Διαβάζουν τὸ Ἀλφαβητάριο. Εἶναι καὶ οἱ τρεῖς συντεχνίτες μου καὶ καλὰ παιδιά, μὰ δὲν ξέρουν γράμματα. Τώρα, λίγες μέρες εἶναι, πὺν ἄρχισαν νὰ μαθαίνουν.

— Καὶ ποιὸν ἔχετε δάσκαλο, παιδιά; ξαναρώτησε ὁ κύριος Φῶτος

— Τὸ Λάμπρο! ἀπάντησε πάλι ὁ Σπύρος.

— Εἶσαι λοιπὸν καὶ δάσκαλος; ρώτησε ὁ κύριος Φῶτος τὸ Λάμπρο, χαμογελώντας.

— Τό φερε ἡ ἀνάγκη, ἀπάντησε ὁ Λάμπρος.

— Καὶ γιατί δὲν πηγαίνετε καὶ σεῖς στὸ νυχτερινὸ σχολεῖο; ξαναρώτησε ὁ κύριος Φῶτος τὰ παιδιά.

— Τί λέτε, κύριος Φῶτο; ἀπάντησε ὁ Σπύρος. Κι ἐγὼ καὶ τὰ δύο ἄλλα παιδιά, ὁ Ἀντρέας καὶ ὁ Κώστας, εἴμαστε πάνω κάτω ἴσια στὰ χρόνια μὲ τὸ Λάμπρο. Καὶ ὅμως δὲν ξέρομε γρῦ ἀπὸ γράμματα. Πῶς νὰ πᾶμε τώρα σχολεῖο; Χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς χοροῖδεύουν τ' ἄλλα τὰ παιδιά, ὅταν θὰ μᾶς δοῦν ν' ἀρχίζομε ἀπὸ τὴν Ἀλφαβήτα.

— Ὁ καημένος ὁ Λάμπρος, ἄς εἶναι καλά, εἶπε ὁ

Ἄντροάς, κάθε μέρα μᾶς παρακαλοῦσε νὰ πᾶμε σχολεῖο. «Δὲν μπορεῖ νὰ προκόψῃ, ἐκεῖνος πού δὲν ξέρει γράμματα» μᾶς ἔλεγε. Μὰ ἐμεῖς ἐκεῖ. Εἶδε κι ἀπόειδα πιά πὼς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς καταφέρει, καὶ μιὰ μέρα μᾶς ἔφερε αὐτὰ ἐδῶ τὰ βιβλία. «Ἐλάτε, μᾶς εἶπε· σὰ δὲ θέλετε νὰ πᾶτε σχολεῖο, θὰ σᾶς μάθω ἐγὼ γράμματα!» Καὶ τὴν ἴδια ὥρα ἀρχίσαμε τὸ μάθημα.

— Ἄ, εἶναι πολὺ καλὸς δάσκαλος ὁ Λάμπρος! εἶπε τώρα ὁ Κώστας. Τρεῖς βδομάδες εἶναι, πού ἀρχισε νὰ μᾶς διαβάζῃ. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἀνοιξε ἀμέσως τὸ βιβλίο του κι ἔδειξε μιὰ σελίδα.

— Νά, ἐδῶ ἔχομε φτάσει! εἶπε. Ὑστερα ἀπὸ εἴκοσι μέρες ὠρισμένα θὰ τελειώσωμε τὸ Ἄλφαβητάριο κι ὁ Λάμπρος θὰ μᾶς φέρῃ, λέει, ἄλλο βιβλίο. Τότε πιά θὰ πᾶμε καὶ στὸ σχολεῖο νὰ μάθωμε πιὸ πολλὰ γράμματα.

Ὁ κὺρ Φῶτος ἄκουσε μὲ συγκίνηση ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία καί, ἐπαινώντας τὴν ἐπιμέλεια τῶν παιδιῶν, εἶπε :

— Μπράβο σὲ ὅλους σας!

15. Ὁ Λάμπρος μικροπουλητής.

Ὁ Λάμπρος, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, ξακολοῦθευσε νὰ ἐργάζεται μὲ τὴν ἴδια ἐπιμέλεια. Τὰ οἰκονομικά του πηγαιναν ὅλο καὶ καλύτερα.

Ἐνα βράδυ πού σχόλασε ἀπὸ τὸ σχολεῖο, προχωροῦσε στὸ δρόμο σκεφτικός.

«Εἶναι καιρὸς ν' ἀφήσω πιά τὸ καλάθι, ἔλεγε, καὶ νὰ πιάσω τὸ καρτσάκι. Πρέπει νὰ γίνω μικροπυλητής. Πιστεύω νὰ κερδίζω περισσότερα μ' αὐτό. Ἔτσι θὰ κάμω ἀρχὴ στὴν ἐμπορικὴ ἐργασία, πού τὴν ἀγαπῶ τόσο πολὺ.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Λάμπρος ἀγόρασε τὸ καρτσάκι καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ τὸ φορτώσῃ μὲ τὰ πράματα, πού χρειάζονταν. Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ τ' ἀγοράσῃ ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐμπορικά. Σήκωσε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ταμιευτήριο ὅσα χρήματα τοῦ χρειάζονταν καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ ἐμπορικὸ τοῦ κυρ Φώτου Περδίκη.

Καὶ βέβαια, σ' αὐτὸ τὸ ἐμπορικὸ ἔπρεπε νὰ πάῃ ὁ Λάμπρος, γιατί θυμόταν πάντα τὰ λόγια, πού τοῦ εἶχε εἰπῆ ἔδῳ καὶ κάμποσον καιρὸ ὁ κυρ Φῶτος.

«Ὅταν θ' ἀποφασίσῃς, Λάμπρο, νὰ ἐμπορευτῆς, τοῦ εἶχε εἰπῆ τότε ὁ κυρ Φῶτος, νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸ δικό μου τὸ κατάστημα. Θὰ σοῦ κάμω κάθε εὐκολία, γιατί θέλω νὰ προκόψῃς».

Ὁ Λάμπρος λοιπὸν πῆγε ἴσια στὸ κατάστημα τοῦ κυρ Φώτου καὶ τὸν χαιρέτισε μὲ σεβασμό.

—Καλῶστο τὸ καλὸ παιδί, καλῶστο ! τοῦ εἶπε ὁ κυρ Φῶτος. Σὲ καλὸ σου, γιατί εἶσαι ἄνεργος σήμερα;

—Κάθε ἄλλο, κυρ Φῶτο. Ἀπὸ σήμερα ἀρχίζω τὴν ἐμπορικὴ ἐργασία, πού τόσο τὴν ἀγαπῶ. Θὰ γίνω μικροπυλητής.

—Ἄ μπράβο! Νὰ εἶναι ἡ ὥρα ἢ καλή! ἀπάντησε ὁ κυρ Φῶτος.

Ὁ Λάμπρος ἔδωκε κατόπι στὸν κυρ Φῶτο μιὰ

σημείωση, πού είχε γραμμένα τὰ πράματα, πού χρειάζονται γιὰ τὴ νέα δουλειά του. Ἦταν ὅλα φιλικά.

Ὁ κὺρ Φῶτος πῆρε τὴ σημείωση, τὴν ἔδωσε σ' ἓναν ὑπάλληλο τοῦ καταστήματος καὶ παράγγειλε νὰ ἐτοιμάσουν ὅ,τι γράφει.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα ὅλα τὰ πράματα τοῦ Λάμπρου ἦταν ἔτοιμα, μέσα σὲ δυὸ δέματα. Ὁ κὺρ Φῶτος, παραδίνοντας τὰ δέματα αὐτὰ στὸ Λάμπρο, τοῦ εἶπε :

—Καλὴ προκοπή, παιδί μου. Εὐχομαι νὰ σὲ ἰδῶ γρήγορα καὶ μεγαλέμπορο! Πάρε τώρα τὰ πράματα καὶ σὰν τὰ πουλήσης ἔρχεσαι καὶ μοῦ δίνεις τὴν τιμή.

—Εὐχαριστῶ πολὺ, κὺρ Φῶτο, γιὰ τὶς καλὲς εὐχὲς σου, εἶπε ὁ Λάμπρος. Ἔχω ὅμως χρήματα καὶ θέλω νὰ πληρώσω ὅ,τι ἀγόρασα.

—Τόσο τὸ καλύτερο! ἀπάντησε ὁ κὺρ Φῶτος. Ὅστίσο, μὴ λησμονήσης ὅ,τι σοῦ εἶπα τόσες φορὲς. Τὸ κατάστημά μου θὰ εἶναι στὴ διάθεσή σου, ὄχι μόνο μὲ πληρωμή, ἀλλὰ καὶ μὲ πίστωση.

Ὁ Λάμπρος ἐπλήρωσε τὸν κὺρ Φῶτο καὶ τὸν εὐχαρίστησε θερμὰ γιὰ τὴν καλὴ του διάθεση. Κατόπι πῆρε τὰ δέματα καὶ πῆγε σπίτι.

16. Ἡ πούληση.

Ὁ Λάμπρος ἔλυσε τὰ δέματα καὶ τοποθέτησε ἀπάνω στὸ καροτσάκι ὅλα τὰ φιλικά, κάθε εἶδος χωριστά.

Κατόπι, σὰν εἶδε πὼς ἦταν ὅλα σὲ τάξη, ἔκαμε

τὸ σταυρό του, ψιθυρίζοντας μιὰ προσευχή, καὶ ξεκίνησε. Βγήκε στὸ δρόμο καί, κυλώντας τὸ καροστάκι, φώναζε :

— Ψιλικάαα διάφορα !

— Χτένια, τσατσάρες !

— Ὁραϊαία κεντήματα καὶ λινέες κορδέλες !

Οἱ νοικοκυρές, πὺν ἄκουαν τὸ νέο διαλαλητή, ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ σπίτια τους καί, βλέποντας τὸ Λάμπρο, πὺν ἦταν πιά γνωστός, ἔλεγαν :

— Μπράβο Λάμπρο ! Καλὰ κέρδη ἀπὸ τὴ νέα σου δουλειά !

— Καὶ σ' ἀνώτερα, Λάμπρο ! ἔλεγαν πάλι ἄλλες.

Ὁ Λάμπρος εὐχαριστοῦσε γελαστός τὶς νοικοκυρές, ὄχι μόνο γιὰ τὶς εὐχές τους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ψώνια, πὺν ἔκανε κάθε μιὰ. Ἄλλη ἀγόραζε κορδέλλες καὶ κεντήματα· ἄλλη φουρκέτες καὶ χτένες γιὰ τὰ μαλλιά· ἄλλη κουβαρίστρες καὶ βελόνες· ἄλλη ἄλλα πράματα διάφορα.

Τὸ μεσημέρι ὁ Λάμπρος γύρισε σπίτι γιὰ νὰ φάη καὶ νὰ ξεκουραστῆ. Τ' ἀπόγεμα ξαναβγήκε στὴ δουλειά. Προχωροῦσε, μὲ τὸ κινητὸ ἔμπορικὸ καὶ ξακολουθοῦσε τὸ διαλαλητό :

— Βελόοονες τῆς μηχανῆς !

— Βελόοονες τοῦ κεντήματος !

— Κάλτσες παιδικῆς καὶ γυναικειῆς κάλτσες !

Οἱ νοικοκυρές ὄλο καὶ ἀγόραζαν ἀπὸ τὰ ψιλικά τοῦ νέου γυρολόγου.

Ὁ Λάμπρος ἔμεινε πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς πρώτης βδομάδας.

« Ἄν ἐξακολουθήσῃ ἔτσι ἡ πούληση, συλλογιζόταν, θὰ πάη καλὰ ἡ νέα ἐργασία».

Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, πού δὲν ἔβλεπαν τὸ Λάμπρο κεῖ πέρα, ρωτοῦσαν μὲ ἀπορία τοὺς ἄλλους θεληματάρηδες γι' αὐτόν.

— Πάει ὁ Λάμπρος! ἔγινε τώρα ἔμπορος! ἀπαντοῦσε ὁ Σπύρος. Εἶχα δίκιο ἐγώ, πού τοῦ εἶπα ἄλλοτε πὼς δὲν κάνει γιὰ θεληματάρης. Θὰ πῆτε βέβαια, πὼς αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ τὰ εἶπα γιὰ νὰ φύγη καὶ νὰ μὴ μᾶς κάνει ζημιὰ στὴ δική μας τὴν ἐργασία. Ὡστόσο νὰ πού βγῆκαν ἀληθινά.

17. Ὁ Λάμπρος ἔμποροῦπάλληλος.

Πέρασαν δυὸ χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, πού ἔγινε ὁ Λάμπρος μικροπουλητής, καὶ ὁμως ἀκούραστα ξακολουθοῦσε ὄχι μόνο τὴν ἐργασία του, μὰ καὶ τὰ μαθήματα στὴ Νυχτερινῇ σχολῇ. Τὴν περασμένη Κυριακὴ ἔδωκε ἐξετάσεις καὶ πῆρε τὸ ἀπολυτήριό του.

Οἱ ἐξετάσεις τῆς σχολῆς ἔγιναν πανηγυρικές, μπροστὰ στὸ Νομάρχη, τὸ Δήμαρχο, τοὺς μεγαλοεμπόρους τοῦ Πειραιᾶ καὶ σ' ἄλλους πολλούς. Οἱ ἀπαντήσεις, πού ἔδωσε ὁ Λάμπρος σ' ὄλες τὶς ἐρωτήσεις πού τοῦ ἔκαναν, ἦταν τόσο πιτυχημένες, πού στὸ τέλος τὸν συγχάρηκε ὁ Νομάρχης μὲ τὸ Δήμαρχο καὶ ὄλοι πού ἦταν στὴ σχολῇ. Γι' αὐτὸ πῆρε καὶ τὸ πρῶτο βραβεῖο. Ἦταν ἓνα μικρὸ Εὐαγγέλιο ὀλόχρυσο.

Τὴ Δευτέρα πρωί, ὁ Λάμπρος πῆγε στὸ κατάστημα τοῦ κυρ Φώτου, γιὰ νὰ δώσῃ πάλι τὴ συ-

νηθισμένη παραγγελία τῆς βδομάδας. Πλησίασε στὸ γραφεῖο καί, χαιρετώντας τὸν κ. Πεοδίκη, τοῦ ἔδωσε τὴ σημείωση.

Ὁ κὺρ Φῶτος πῆρε τὸ Λάμπρο μέσα στὸ γραφεῖο καί, σφίγγοντας τὸ χέρι του, τοῦ εἶπε μὲ ἀγάπη :

— Σὲ συγχαίρω, παιδί μου, ἄλλη μιὰ φορά, γιὰ τὶς χτεσινὲς ἐξετάσεις σου ! Μπράβο !

Ὁ Λάμπρος, χαμηλώνοντας τὰ μάτια, ψιθύρισε ντροπαλά :

— Εὐχαριστῶ πολύ, κὺρ Φῶτο.

Κατόπι ὁ κ. Πεοδίκης κοίταξε κατάματα τὸ Λάμπρο καὶ τοῦ εἶπε γελώντας :

— Ὅσοσο, αὐτὴν τὴ φορά, δὲ σκοπεύω νὰ σοῦ δώσω τὰ πράματα, πὺ παραγγέλνεις μὲ τὴ σημερινὴ σημείωσή σου.

Ὁ Λάμπρος, μόλις ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ἔμεινε σὰν ἀπολιθωμένος. Δὲν ἤξερε πῶς νὰ ἐξηγήσῃ αὐτὴν τὴν ἄρνηση.

Ὁ κ. Φῶτος ὁμοῦ δὲν τὸν ἄφησε πολλὴν ὥρα σ' αὐτὴν τὴ στενοχώρια. Τοῦ εἶπε :

— Ὅπως ξέρεις, παιδί μου, σὲ προσέχω ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα πὺ σὲ γνώρισα θεληματάρη στὴν ἀγορά. Τὸ φέροσικό σου, ἀπὸ τότε ὡς τὰ σήμερα, μοῦ δείχνει πῶς ἔχω μπροστά μου ἓνα παιδί, πὺ μὲ τὴ δυνατὴ του θέληση, μοῦ εἶναι πολὺ χρήσιμο στὸ κατὰστημά μου. Ἄπο σήμερα λοιπὸν σὲ παίρνω ὑπάλληλο στὸ τμήμα τῶν ψιλικῶν. Τί λές ; Δέχεσαι ;

Ὁ Λάμπρος γεμάτος χαρά, ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ κῦρ Φώτου καὶ τοῦ εἶπε μὲ συγκίνηση:

— Καὶ πῶς θὰ σοῦ ξεπληρώσω ἐγώ, κῦρ Φῶτο, τὴν τόση καλοσύνη σου;

— Μὲ τὴν ἐργασία σου, παιδί μου! εἶπε ἔντονα ὁ κῦρ Φῶτος.

Ὁ Λάμπρος εὐχαρίστησε θερμὰ τὸν κ. Περδίκη καὶ τὴν ἴδια μέρα ἀνάλαβε τὴν νέα ἐργασία του.

18. Τὸ γράμμα τοῦ πατέρα.

Οἱ γονεῖς τοῦ Λάμπρου, πού μάθαιναν τὴν προκοπή του, καταλαβαίνετε πὰ τί ἔνιωθαν στὴν ψυχὴ τους. Τώρα μάλιστα, πού πληροφορήθηκαν τίς ἐξετάσεις του καὶ τὴ νέα θέση του, ἡ χαρὰ τους ἦταν ἀκράτητη. Ὁ πατέρας λοιπὸν τοῦ ἔγραψε αὐτὴν τὴν ἐπιστολή:

« Ἀγαπητό μου παιδί,

Δὲ βρίσκω λόγια, πού νὰ μπορέσω μ' αὐτὰ νὰ σοῦ παραστήσω τὴ χαρὰ πού νιώθουμε κι ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα σου καὶ ἡ Φωτούλα μας γιὰ τὴν προκοπή σου.

Ἐλάβαμε τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, πού πῆρες γιὰ βραβεῖο στὶς ἐξετάσεις σου καὶ πού ἔκρινες καλὸ νὰ τὸ στείλῃς σ' ἐμᾶς. Τὸ φιλήσαμε μὲ εὐλάβεια καὶ τὸ βάλαμε στὸ εἰκονοστάσι τοῦ σπιτιοῦ μας, πλάι στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Φωτούλα μας ἄρχισε ἀπὸ τὸν περασμένο μῆνα νὰ πηγαίνει σχολεῖο. Κάθε μέρα παίρνει

μπροστά της τῆ φωτογραφία σου καὶ κουβεντιάζει ὄρες μ' αὐτή. Δὲ βλέπει, λέει, τὴν ὥρα πότε νὰ μάθῃ νὰ διαβάξῃ, γιὰ νὰ σοῦ γράφῃ ἢ ἴδια τὰ γράμματα.

Παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ νὰ σοῦ δίνη υἰεία καὶ νὰ σ' ἔχῃ πάντα στὴν προστασία του.

Σὲ φιλοῦμε ὅλοι μας

Ὁ πατέρας

Σταῦρος Φεγγαράς».

Ὁ Λάμπρος διάβασε μὲ συγκίνηση τὸ γράμμα αὐτὸ καὶ τό φερε στὰ χεῖλια του μὲ βουρκωμένα μάτια, νομίζοντας, πὼς φιλοῦσε τοὺς δικούς του ὅλους μαζί.

19. Πρῶτος ὑπάλληλος καὶ σύντροφος.

Ὁ Λάμπρος καταπιάστηκε μὲ προθυμία ζηλευτὴ τὴν ἐργασία στὸ καιάστημα τοῦ κύρ Φῶτου. Ἀπ' ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους, πὺ εἶχε τὸ κατάστημα, αὐτὸς πρῶτος πῆγαινε τὸ πρῶι καὶ τελευταῖος ἔφευγε τὸ βράδι, ὅταν τελείωνε ἡ ἐργασία καὶ ἔκλεινε τὸ ἐμπορικό.

Οἱ πελάτες, πὺ ἔμπαιναν νὰ ψωνίσουν στὸ ἐμπορικό, ἔφευγαν εὐχαριστημένοι μὲ τὸν εὐγενικὸν τρόπο, πὺ τοὺς φερνόταν ὁ Λάμπρος. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ καταστήματος πάλι, εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τὴν καλοσύνη του. Ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν.

Ὁ κύρ Φῶτος, ὕστερα ἀπὸ καιρό, βλέποντας τὴν

ικανότητα τοῦ Λάμπρου, τὸν ἔκαμε πρῶτον ὑπάλ-
ληλο καὶ τοῦ ἀνάθεσε τὴν ἐπίβλεψη σὲ ὄλο τὸ κα-
τάστημα.

Ὁ Λάμπρος καὶ στὴ θέση αὐτὴ φάνηκε πολὺ
ἄξιος. Ἐνιωθε βαθιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη πρὸς τοῦ
εἶχε ὁ κ. Περδίκης καὶ ἡ φιλοτιμία του τοῦ ἔλεγε,
πὸς πρέπει νὰ δείξη, ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν ἐργασία
εἶναι ἄξιος νὰ τὴν βγάλῃ πέρα.

Κι ἀλήθεια. Λίγος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τὴν ἡμέρα
πρὸς ἀνάλαβε ὁ Λάμπρος αὐτὴν τὴν θέση στὸ κατὰ-
στημα, καὶ ὅμως ὅλοι ἔβλεπαν, πὸς μέσα ἐκεῖ μῆ-
κε νέα τάξη, νέα ζωὴ.

Ὁ κύριος Φῶτος, βλέποντας τὴν προκοπὴ τοῦ
Λάμπρου, ἔνιωθε κρυφὴ χαρὰ. Ὅσες φορὲς ἀπου-
σίαζε ἀπὸ τὸ κατὰστημα ἦταν ἡσυχος, γιατί ἤξερε,
ὅτι ἀφήνει πίσω του ἄξιον ἀντιπρόσωπο.

Ἔτσι ὁ Λάμπρος πὰ ἔλυνε κι ἔδενε. Ὅλοι ἐκεῖ
μέσα εἶχαν νὰ κάμουν μ' αὐτόν. Ὁ Λάμπρος ἀπὸ
δῶ, ὁ Λάμπρος ἀπὸ κεῖ.

Ὁ κ. Περδίκης ἀναγνώριζε ὅτι τὸ μεγαλύτερο
στήριγμα τοῦ ἐμπορικοῦ του ἦταν ὁ Λάμπρος. Γι'
αὐτὸ πολλὰς φορὲς σκεφτόταν :

«Στὸν καλὸ αὐτὸ νέο ἀξίζει κάτῃ ικανοποίη-
ση. Καὶ ποιὸν ἄλλο, καλύτερο ἀπ' αὐτόν, μπορού-
σα νὰ βρῶ γιὰ τὴν ἐργασία μου; Ἄ, δὲν ἔχει.
Ὁ Λάμπρος πρέπει νὰ πάρῃ μέσα στὸ κατὰστημα
θέση ξεχωριστὴ».

Μιὰ μέρα λοιπόν, οἱ διαβάτες πρὸς περνοῦσαν
ἔξω ἀπὸ τὸ ὠραῖο κατὰστημα τοῦ κ. Περδίκης.

χοντοστέκονταν και κοίταζαν με έκπληξη πάνω από τη μεγάλη θύρα της εισόδου. Είχε κατεβαστή από κει ή έπιγραφή του καταστήματος «Φῶτος Περδικης» που ήταν ως τώρα, και στη θέση της τοποθετήθηκε μιὰ άλλη, πιὸ μεγάλη, με ὠραία χρυσὰ γράμματα, που ἔλεγαν :

ΦΩΤΟΣ ΠΕΡΔΙΚΗΣ
ΛΑΜΠΡΟΣ ΦΕΓΓΑΡΑΣ

Τί είχε γίνει; Ὁ κύρ Φῶτος, ἐκτιμώντας, ὅπως εἶπαμε, τὴν ἰκανότητα του Λάμπρου, τὸν ἔχαμε συνέταιρο και του ἀνέθεσε μάλιστα ὅλη τὴ διεύθυνση του καταστήματος. Ὁ ἐμπορικὸς κόσμος του Πειραιᾶ, που παρακολουθοῦσε τὴν προκοπὴ του Λάμπρου, χάρηκε πολὺ ὅταν εἶδε αὐτὴν τὴν δίκαια πράξη του κ. Περδικη. Παντοῦ ἀκούονταν λόγια ἐπαινετικὰ γι' αὐτόν.

Καθένας πιά καταλαβαίνει τώρα, πόση χαρὰ δοκίμασαν στὸ Ἐλατοχώρι, ὄχι μόνο τὰ γονικὰ και οἱ συγγενεῖς του Λάμπρου, μὰ κι ὅλοι οἱ φίλοι, ὅλο τὸ χωριό.

20 Στολίδια τῆς κοινωνίας.

Οἱ Ἐλατοχωρίτες είχαν δίκιο βέβαια νὰ χαιρώνται τὸν κύρ Λάμπρο τὸ Φεγγαρά, ὅπως τὸν ἔλεγε τώρα πιά ὅλος ὁ κόσμος, γιατί τέτοιοι ἄνθρω-

ποι, σὰν αὐτόν, εἶναι ἀπὸ τὰ στολίδια τῆς κοινωνίας.

Ὁ κὺρ Λάμπρος ἦταν φτιασμένος γιὰ νὰ κάνη πάντα καλό. Ἔτσι ὅλοι στὸν Πειραιᾶ ἤξεραν τὶς εὐεργεσίες, ποὺ ἔκανε κάθε τόσο στὸ Ὀρφανοτροφεῖο, στὸ Νοσοκομεῖο, στὸ Φτωχοκομεῖο, καὶ σὲ κάθε ἄλλο φιλανθρωπικὸ κατάστημα, μὰ καὶ σ' ἐκείνους, ποὺ τοῦ ζήτησαν τὴν ὑποστήριξή του.

Ἐκεῖνο ὁμῶς, ποὺ δὲ λησμόνησε ποτὲ ὁ κὺρ Λάμπρος ἦταν τὸ χωριό του. Τώρα ξεχωριστά, μέσα στὴ μεγάλη προκοπή του, τὸ ἀγαπημένο του τὸ Ἐλατοχώρι ἦταν πάντα στὸ νοῦ του.

Πολλὲς φορές, ὅταν κουραζόταν ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς πολυκοσμίας ἐκεῖ στὴ μεγάλη πόλη, ἐταξίδευε μὲ τὸ νοῦ του στὸ ὁμορφο χωριό του καὶ ἔνιωθε πρὸ βαθιὰ τὴν ἀγάπη του γι' αὐτό. Ἀγνάντευε τότε μὲ τὴ φαντασία τὰ σπιτάκια του, ποὺ ἦταν σκορπισμένα στὴν καταπράσινη πλαγιά τοῦ βουνοῦ. Ἐβλεπε εὐτυχισμένους τὸ σπίτι του, ποὺ εἶναι ἀπάνω στὸ βράχο, καὶ τοὺς δικούς του νὰ περνοῦν μπροστά του. Ἐβλεπε τοὺς παιδικούς του φίλους, τὴν πρόσχαρη ζωὴ μὲ τὰ ἀτέλειωτα παιχνίδια, καὶ τόσα ἄλλα ὁμορφα θυμήματα. Ἡ ψυχὴ του ἀναγάλλιαζε τότε καὶ λησμονοῦσε ὁλότελα τὴν κουραστικὴ ζωὴ.

Ἀπὸ τὰ γράμματα τῶν δικῶν του, μὰ καὶ ἀπὸ τὶς πληροφορίες τῶν χωριανῶν, ποὺ κατέβαιναν κάθε τόσο γιὰ ἐμπορικὰς δουλειὰς τοὺς στὸν Πειραιᾶ, ἐμάθαινε τὰ νέα τοῦ χωριοῦ του. Μὲ χα-

ρὰ μεγάλη παρακολουθοῦσε, καιρὸ τώρα, τὴ γοργὴ προκοπὴ τοῦ χωριοῦ του, πὸ τὴ φρόντιζε ἀκούραστα ὁ δάσκαλος Χρυσοχέρης καὶ ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος. Γι' αὐτὸ βοηθοῦσε ὀλοπρόθυμα, ἃς ἦταν καὶ μακριά, κάθε ἐργασία, πὸ γινόταν ἐκεῖ πάνω.

Τὴ μεγαλύτερη χαρὰ ἐνιωθε ὁ κὺρ Λάμπρος, γιὰ τὸ καινούργιο σχολεῖο, πὸ τελείωσε τώρα καὶ λίγον καιρὸ, καὶ λαχταροῦσε πότε νὰ τὸ ἰδῆ.

21. Ὁ πόθος τοῦ κὺρ Λάμπρου.

Ὁ κὺρ Λάμπρος, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, πὸ πῆγε στὸν Πειραιά, ἕναν πόθο εἶχε. Νὰ ξαναἰδῆ τὸ χωριὸ του. Ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, τόσο καὶ νοσταλγοῦσε περισσότερο.

Τώρα πιά δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῆ, κι ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζεται. Ἀγόρασε πολλὰ δῶρα γιὰ τοὺς δικούς του καὶ διάφορα πράματα γιὰ τὰ σχολεῖα.

Ἔτσι ἕνα πρωί, νὰ ὁ κὺρ Λάμπρος μέσα στὸ βαπόρι. Ἡ χαρὰ του τώρα δὲν περιγράφεται. Βλέπει πιά μὲ τὰ ἴδια τὰ μάτια του, πὸς ταξιδεύει ὄχι μὲ τὴ φαντασία, ἀλλὰ στ' ἀληθινά.

Εἶναι καλοκαιρινὴ ἐποχὴ. Τὸ βαπόρι προχωρεῖ καμαρωτὸ καὶ σκίζει ἀπαλὰ τῆς θάλασσας τὰ γαλανὰ νερά. Τὸ θαλασσινὸ ἀεράκι, καθὼς φυσάει ὀλόδροσο, χαϊδεύει τὰ πρόσωπα τῶν ταξιδιωτῶν καὶ τοὺς κάνει ὅλους χαρούμενους καὶ γελαστούς.

Τὸ βαπόρι, στὸ πέρασμά του, ἀφήνει πίσω τὸ

Ένα μὲ τὸ ἄλλο τὰ πράσινα νησιὰ καὶ προχωρεῖ,
ὄλο προχωρεῖ. Ὁ κὺρ Λάμπρος, βλέπει τώρα ἀπὸ
μακριὰ τὸ δασωμένο βουνὸ τῆς πατρίδας του καὶ
γαμάτος χαρὰ σιγοτραγουδεῖ :

*Ζωγραφιστά μου κορφοβούνα,
πράσινα λόγγοι τοῦ χωριοῦ,
οἷς στέλνω πάλι τὴν καρδιά μου
μὲ τὰ φτερὰ τοῦ μελτεμιοῦ.*

*Θάλασσα πλατιά,
πικρὴ εἶν' ἢ ξενητιά...*

Μὲ τὸ βασίλεμα τοῦ ἡλίου, τὸ βαπόρι ἔφτασε
στὸ παραθαλάσσι καὶ ὁ κὺρ Λάμπρος βγαίνει μὲ τὴ
βάρακα στὴ στεριά.

Ἐκεῖ τὸν περιμένει ὁ θεῖος ὁ κὺρ Νικόλας,
ποὺ εἶχε κατεβῆ ἐπίτηδες νὰ τὸν δεχτῆ καὶ ν' ἀνε-
βοῦν μαζί στὸ χωριό.

22 Στὸ δρόμο.

Ὁ κ. Φεγγαράς μὲ τὸν κὺρ Νικόλα, καλοδιά-
θετοι, ἄφησαν τὴν ἀκρογιαλιὰ ὕστερα ἀπὸ τὰ με-
σάνυχτα καὶ πῆραν τὸν ἀνήφορο μὲ τὴ δροσιά.

Βραδιὰ φεγγαρόλουστη. Νύχτα χαρὰ Θεοῦ.

Ὁ κὺρ Νικόλας, ἦταν ἀκόμα μεσόκοπος, μὰ
πολὺ γερὸς ἄνθρωπος. Ἀλύγιστη κορμοστασιά. Τὰ
χρόνια περνώντας, τοῦ ἄσπρισαν τὰ καλοχτενισμέ-
να του μαλλιά, μὰ ἀπόμειναν ἀγέραστες ὄλες οἱ ἄλ-
λες χάρες τῆς πρώτης του λεβεντιᾶς. Εἶναι πάντα
ὁ ἀνοιχτόκαρδος τραγουδιστῆς τοῦ χωριοῦ.

—Γειά σας, πουλάκια μου! Στὰ πούπουλα, στὰ πούπουλα! φωνάζει χαϊδευτικά ὁ κύρ Νικόλας στὰ δυὸ ἀγαπημένα του μουλάρια.

Τὰ καλὰ τὰ ζῶα, σὰ νὰ νιώθουν τὰ λόγια του, τρέχουν στρωτὰ καὶ ἀπαλά. Λὲς καὶ κανόνιζαν τὸ βῆμα τους μὲ τὰ κουδούνια, ποὺ σήμαιναν ρυθμικά, γλυκά, στὸ λαιμό τους.

Ὁ κύρ Νικόλας, πρόσχαρος πάντα του, ἄρχισε τὸ τραγούδι τῆς χαραυγῆς :

Τώρα μέρωσε
τώρα ἡ ἀγῆ χαράζει,
τώρα τὰ πουλιά,
τώρα τὰ χελιδόνια,
τώρα οἱ πέρδικες
συχολαλοῦν καὶ λένε :
—Ξύπνα, ἀφέντη μου,
ξύπνα, καλέ μου ἀφέντη
ἥλιος βάρεσε
κι ἡ πούλια πάει γιόμα.

Μέσα στῆς νύχτας τῆ σιγαλιά, ὁ ἀντίλαλος παίρνει στὰ φτερά του τὸ τραγούδι καὶ ἀπλώνει ἀρμονία πολύφωνη.

27. Βυθισμένος σὲ συλλογισμούς.

Προχωρεῖ ἡ συντροφιά καὶ ἀνεβαίνουν τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο.

Ὅσο πλησιάζουν στὸ χωριό, τόσο ἡ συγκίνηση τοῦ κύρ Λάμπρου μεγαλύτερη γίνεται.

Χρόνια τώρα στην ξενιτιά, ἀλήθεια, πού δὲν εἶδε τὸ ἀγαπημένο του χωριό.

Βυθισμένος σὲ συλλογισμοὺς πάνω στὸ μουλάρι, στέλνει τὸ νοῦ του χρόνια πίσω στὰ περασμένα.

Θυμᾶται τοὺς δικούς του καὶ τοὺς συνομήλικους καὶ ἀναρωτιέται μόνος του:

— Πόσους τάχα θὰ βρῆ;... Θὰ τοὺς βρῆ ὅλους; Καὶ πῶς θὰ τοὺς βρῆ; Ἡ καλὴ ἢ Βάβω πέθανε καὶ ὁ παπὰ Γιώργης ὁ Δῶρος, τὸ ἅγιο ἐκεῖνο τὸ γεροντάκι, πού τόσο τὸν ἀγαποῦσε, πάει! Μᾶς ἄφησε χρόνους! Ἄμ τὸ χωριό; Τάχα δὲν ἄλλαξε καὶ αὐτὸ μὲ τὰ χρόνια; Θὰ τὸ βρῆ τὸ χοροστάσι τῆς ἐκκλησίας, ὅπως τὸ ἄφησε τότε, πού ἔπαιζε μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ «τὰ σκλαβάκια»; Ἄμὴ τὴ βρῶση;

Ἄλλα αὐτὰ καὶ ἄλλα κλωθογυρίζουν στὴ σκέψη του καὶ βασανίζουν τὸ νοῦ του, ἐνῶ περνοῦν τὶς λαγκαδιές καὶ τὶς βουνοπλαγιές, τὴ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη.

Στὸ πέραςμά τους, οἱ πέρδικες παύουν τὸ λάλημα καὶ φοβισμένες πετοῦν τὸν ἀνήφορο ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη πλαγιά.

Μιὰ ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, καθὼς γύριζαν τὸ μεγάλο βράχο, ἀντίκρισαν τὰ σπίτια τοῦ Ἐλατοχωριοῦ.

— Κύρ Νικόλα, φτάσαμε! φώναξε χαρούμενος ὁ κύρ Λάμπρος.

Ἄγναντεύει τώρα ἀχόρταγα τὴν ὀλόγαρη ζωγραφιά τοῦ χωριοῦ, σὰ νὰ τὴν ἔβλεπε πρώτη φορὰ.

Δέντρα πολλά τὸ σκεπάζουν. Τ' ἄσπρα τὰ σπίτια του, καμιὰ τριακοσαριά, μόλις ξεχωρίζουν μέσα στὶς πυκνὲς φυλλοσιές.

Ἄπ' ὄλα τὰ δέντρα ξεβγαίνει τὸ θεώρατο τὸ κυπαρίσσι. Στέκει ὀλόισο καὶ καμαρωτὸ στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησιᾶς, μὲ τὴν κορφή ψηλά, σὰ νὰ θέλῃ ν' ἀγναντέψῃ πάνω ἀπὸ τὸ βουνό, κάτω στὴ θάλασσα.

Τὸ χωριὸ στολίζεται ὀλόγυρα ἀπὸ τὴν πλούσια πρασινάδα τῶν ἀμπελιῶν, πού τὴν κάνουν ἀκόμη πυκνότερη οἱ συκιές, οἱ κερασιές, οἱ κυδωνιές, οἱ καρυδιές, οἱ καστανιές, καὶ τ' ἄλλα δεντρικά.

Πιὸ πέρα, θεόρατοι βράχοι καὶ βουνὰ δασωμένα δίνουν μιὰν ἄγρια μεγαλοπρέπεια στὴ φύση.

Ὁ κύρ Λάμπρος ὅσο καλοκοίταγε γύρω, τόσο ἦ χαρὰ του ὄλο καὶ μεγάλωνε.

Πολλὰ ἀπὸ τὰ κορφοβούνια καὶ τὶς πλαγιές τοῦ χωριοῦ τὰ εἶγε ἀφήσει γυμνὰ καὶ ἄδεντρα τὸν καιρό, πού ξενητεύτηκε. Καὶ ὅμως τώρα εἶναι γεμάτα ἀπὸ δέντρα λογιῶν λογιῶν.

— Πῶς ἔγιναν αὐτὰ τὰ δέντρα, κύρ Νικόλα; ρώτησε ὁ κύρ Λάμπρος, ὀλόχαρος ἀπὸ τὴν πλούσια πρασινάδα, πού ἔβλεπε.

— Τὰ φύτεψε ὁ κ. Χρυσοχέρης, ὁ δάσκαλός μας, μὲ τὰ παιδιά τοῦ σχολείου, ἀπάντησε περήφανα ὁ κύρ Νικόλας. Αὐτὸ τὸ φύτεμα γίνηκε ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια. Εἶναι ἀπὸ τὶς πρῶτες δουλειές, πού καταπιάστηκε, ὅταν ἤρθε στὸ χωριό.

— Μπράβο! ὄνεμα καὶ πρῶμα Χρυσοχέρης, εἶ-

πε μὲ χαμόγελο ὁ κῦρ Λάμπρος. Εὐτυχισμένα τὰ χωριά, πὸν ἔχουν τέτοιους δασκάλους.

24. Στὸ σπίτι.

Ὅταν ὁ κῦρ Λάμπρος ἔφτασε σπίτι, φαντάζε-
ται καθέννας μὲ τί λαχτάρα τὸν δέχτηκαν τὰ γονι-
κά του καὶ μὲ πόση χαρὰ τὸν ἔσφιξαν στὴν ἀγκα-
λιά τους.

Ἡ ἀγαπημένη του ἀδερφοῦλα, ἡ Φωτούλα ἢ ὁ-
μορφη, ἀληθινὸ καμάρι τοῦ χωριοῦ, πὸν τὴν εἶχε
ἀφήσει τόση δὲ μικούλα, ὅταν ἔφυγε στὴν ξενιτιά,
εἶναι τώρα σωστὴ νυφοῦλα. Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἔπεσαν
τώρα μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα ὁ ἕνας στὴν ἀγκαλιά
τοῦ ἄλλου καὶ ἐφιλιώνταν πολλὴ ὥρα καὶ δὲν μπο-
ροῦσαν νὰ βγάλουν λέξη.

Οἱ φίλοι τοῦ Λάμπρου πάλι, ἔτρεξαν χαρούμε-
νοι νὰ τὸν καλωσορίσουν καὶ καθέννας τοῦ ἔλεγε
λόγια ἀπὸ τὴν καρδιά του.

Ὁ κῦρ Λάμπρος εὐχαριστοῦσε ὅλους καὶ ἀπαν-
τοῦσε πρόσχαρα σὲ ὅ,τι τὸν ρωτοῦσαν οἱ ἀγαπημέ-
νοι του.

25. Τὸ χωριό.

*Σὴν κοπάδι ἐσκάρισαν
ἄσπρα ἀρνάκια στοῦ βουνοῦ
τὴν ποδιά τὴν πράσινη
τὰ σπιτάκια τοῦ χωριοῦ.*

Κι όταν βασιλεύη ὁ ἥλιος
κι ἀποσκιάζη τὸ βουνό,
σι' ἄπρο τὸ ἐκκλησιάκι πέρα
μὲ τοῦ παπαῦ τὸ σπερινὸ
σμίγει τοῦ βοσκοῦ ἢ φλογέρα.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

26 Ἡ ἐπίσκεψη.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ὁ κὺρ Λάμπρος ἐπῆγε μαζὶ μὲ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος, τὸ δάσκαλο, τὸν κὺρ Νικόλα καὶ ἄλλους χωριανούς στὸ σχολεῖο, πού εἶναι στὸ ψηλότερο μέρος τοῦ χωριοῦ.

Τὰ παιδιά εἶχαν μάθει, ὅτι ὁ κὺρ Λάμπρος θὰ ἐπισκεφθῆ τὸ σχολεῖο κι ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἔτρεξαν ὅλα ἐκεῖ πάνω νὰ τὸν ἴδουν καὶ νὰ τὸν χαιρετίσουν.

Σὲ λίγο, νὰ ὁ κὺρ Λάμπρος μὲ τὴν συντροφιά του. Τὰ παιδιά ἔτρεξαν χαρούμενα νὰ τὸν καλωσορίσουν, κι αὐτός, συγκινημένος, τὰ χαιρετᾷ μὲ τὸν ἴδιο πρόσχαρο τρόπο.

Καιόπι ὁ κὺρ Λάμπρος ἔρριξε τὴν προσοχή του στὸ καινούργιο σχολεῖο. Εἶχε ἀκούσει τόσα καὶ τόσα γι' αὐτό.

Μπροστὰ στὸ σχολεῖο ἀπλώνεται στενόμακρη αὐλὴ καὶ στὴν ἄκρη εἶναι ὁ κῆπος, μικρός, μὰ πολὺ φροντισμένος.

Ὅταν στέκεται κανεὶς ἐκεῖ ψηλά, ἔχει κάτω ὅλο

τὸ χωριό, σὰν πανόραμα. Τὰ μάτια δὲ χορταίνου-
νὰ βλέπουν τὴ μεγαλόπρεπη φύση, γύρω καὶ πέρα
στὴν ἀνατολή, ὡς τὴ θάλασσα.

Τὸ σχολεῖο ἀπ' ἔξω εἶναι ἀπλό· μέσα ὁμοῦς εἶ-
ναι πολὺ ὁμορφο. Τὰ θρανία, οἱ ἔδρες, οἱ εἰκόνες
οἱ χάρτες, ὅλα ἐκεῖ μέσα εἶναι συγυρισμένα μὲ τά-
ξη. Ἀστράφτουν ἀπὸ καθαριότητα, γιατί τὰ φρον-
τίζει ὁ μάρτυρα Στέφανος, ὁ καλὸς ἐπιστάτης.

Ἄφου τὰ ἐξέτασε ὅλα μὲ προσοχὴ ἀρκετὴν ὥρα,
γύρισε συγκινημένος καὶ εἶπε περήφανα στοὺς χω-
ριανούς :

Μπράβο σας! Πολὺ ὁμορφο σχολεῖο. Τέτοια
ἔργα κάνουν τιμὴ σὲ κάθε τόπο.

27. Τὰ δῶρα.

Σὲ λίγο ἔφεραν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ κυρ Φεγγαροῦ
δυσὸ μεγάλα κιβώτια. Ὁ κυρ Λάμπρος, παραδίνον-
τας αὐτὰ στὸ δάσκαλο, εἶπε.

— Ἐδῶ μέσα, δάσκαλέ μου, ἔχω μερικὰ πράμα-
τα χρήσιμα γιὰ τὸ σχολεῖο.

Ἄμέσως ἀνοιξαν τὰ κιβώτια, καὶ ἔβγαλαν ἕνα
ἕνα ὅλα τὰ πράματα ποὺ εἶχε μέσα. Ἦταν πολλὰ
βιβλία, καλοντυμένα, γιὰ τὴ σχολικὴ βιβλιοθήκη. Εἰκό-
νες θρησκευτικῆς καὶ ἱστορικῆς, χάρτες γεωγραφικοί,
πίνακες τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ζωολογίας. Ἀκόμα
ἦταν ἕνα ἀριθμητήριον, ἕνα ἀναγνωστήριον, ἕνα μι-
κρὸ φαρμακεῖο μὲ φάρμακα, διάφορα ἐργαλεῖα γιὰ
τὴ χειροτεχνία καὶ τὴν πλαστικὴ. Οἱ μαθητὲς ἔβλε-
παν ὅλα αὐτὰ καὶ πετοῦσαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους.

Τὰ παιδιά ἔρριξαν τώρα τὴν προσοχή τους σ' ἓνα κουτί, πολὺ ὁμορφο, ποὺ ἦταν ἀπάνω στὸ τραπέζι. Συλλογίζονταν :

— Τί νὰ εἶναι τάχα μέσα σ' αὐτὸ τὸ κουτί;

Ὁ κὺρ Λάμπρος, ποὺ ἔνιωσε τὴν ἀπορία τῶν παιδιῶν, ζύγωσε ἐκεῖ καὶ εἶπε :

— Ἐδῶ, παιδιά, ἔχω δυὸ ὁμορφα πράματα. Σᾶς ἔχω καλοὺς, νὰ τὰ βρῆτε τί εἶναι. Καὶ λέγοντας αὐτά, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα κλειδάκι καὶ τὸ ἔδωκε στὸ δάσκαλο.

Τῆ στιγμῇ ποὺ βασάνιζαν τὰ παιδιά τὸ νοῦ τους, γιὰ νὰ μαντέψουν τί ἔχει μέσα τὸ κουτί, ὁ δάσκαλος τὸ ξεκλείδωσε κι ἔβγαλε ἀπὸ μέσα μιὰ σημαία ὀλομέταξη πολὺ ὁμορφη καὶ μιὰ ὠραία εἰκόνα βαλμένη σὲ τζαμωτὴ κορνίζα χρυσῆ.

Ἡ εἰκόνα αὐτὴ εἶχε ζωγραφισμένον τὸ Χριστὸ κι εὐλογῶσε τὰ παιδάκια.

— Τὴν εἰκόνα αὐτὴ, παιδιά, εἶπε ὁ δάσκαλος, θὰ τὴν κρεμάσετε ἐκεῖ ψηλά, πάνω ἀπὸ τὴν ἔδρα, γιὰ νὰ τὴν ἔχετε πάντα μπροστά σας. Τῆ σημαία πάλι, θὰ τὴν βάνετε κάθε γιορτὴ πλάι στὴν εἰκόνα, γιὰ νὰ σᾶς θυμίξη τὴν ἱερὴ ὑποχρέωση, ποὺ πρέπει νὰ ἔχουν σ' αὐτὴν ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα.

Τὰ παιδιά, σαστισμένα πιά ἀπὸ τὰ τόσα ὠραία δῶρα, ποὺ ἔχουν μπροστά τους, ἔτρεξαν καὶ περικύκλωσαν τὸν κὺρ Λάμπρο καὶ δὲν ἤξεραν πῶς νὰ τὸν εὐχαριστήσουν.

Ἀκόμα εὐχαρίστησαν τὸ χωριανό τους ὁ δάσκαλος μὲ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος κι ὅλοι οἱ χωριανοί, ποὺ ἦταν ἐκεῖ.

Ὅμοια δῶρα ἔκαμε ὁ Λάμπρος καὶ στὸ σχολεῖο τῶν κοριτσιῶν. Μὲ τί χαρὰ τὰ κορίτσια τοποθέτησαν τὸ καθένα ἀπὸ τὰ δῶρα στὴ θέση του! Καὶ πῶς τὰ καμάρωναν! Ὅλα τὰ πράματα τὰ εἶχαν μὴ στάξη καὶ μὴ βρέξη.

28. Ἡ ὁμόνοια φτιάνει σπίτι.

Κατόπι κάθησαν ὅλοι στὸν κῆπο καὶ ὁ κύρ Λάμπρος παρακάλεσε τοὺς χωριανούς του νὰ τοῦ εἰποῦν τὴν ἱστορία τοῦ σχολείου.

—Μετὰ χαρᾶς σου, κύρ Λάμπρο, ἀποκρίθηκε πρόθυμα ὁ κύρ Νικόλας. Θὰ τὴν εἰπῶ ἐγώ· καὶ ἄρχισ :
—Ὅλοι μιλούσαμε χρόνια πολλά, ὄχι μόνο γιὰ τὸ σχολεῖο, μὰ καὶ γιὰ τὸ δρόμο καὶ τὴ βρύση. Ὡστόσο, τὰ λόγια ποτὲ δὲ γίνονταν ἔργα.

—Τέλος πῆρε τὴ διοίκηση τῆς κοινότητος ὁ κύρ Μένος, ὁ καλὸς μας ὁ πρόεδρος. Μὲς στὴν καλὴ τὴν ὥρα, ἔτυχε νὰ μᾶς ἔρθη—ὁ Θεὸς πὲς τὸν ἔστειλε—κι ὁ καλὸς μας ὁ δάσκαλος. Καὶ οἱ δύο, πρώτη τους δουλειὰ ἔβαλαν νὰ κοιτάξουν τίς πιὸ μεγάλες ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ. Ἔτσι, βάζοντας σὲ κίνηση ὅλους τοὺς χωριανούς, φτιάστηκαν πρῶτα ὁ δρόμος καὶ ὕστερα ἡ βρύση.

—Ἐπειτα ἦρθε πιά ἡ σειρά τοῦ σχολείου. Καταστρώθηκε τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας καὶ μιὰ Κυριακῇ ὁ δάσκαλος μίλησε στὴν ἐκκλησία :

—Χωριανοί! Καιρὸς ν' ἀρχίσωμε τὴν ἐργασία τοῦ σχολείου. Τὸ ξέρω πῶς θέλετε ὅλοι.

Μὰ πιστεύω, πὼς ἔχετε νιώσει κιόλας, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε βοήθεια ἀπὸ πουθενά. Ὅλοι, μεγάλοι καὶ μικροί, πρέπει νὰ καταλάβουμε, ὅτι κάθε λαὸς πὺ θέλει νὰ ζήσει καὶ νὰ προκόψῃ, δὲν περιμένει τοὺς ἄλλους νὰ τὸν βοηθήσουν. Κάθε δουλειὰ τὴν καταπιάνεται μόνος του. Ὅλες τὶς ἐλπίδες μας λοιπὸν στὰ χέρια μας!... Ὅπως ἐκάμαμε καὶ γιὰ τ' ἄλλα ἔργα μας τὰ κοινοτικά...

Καὶ τελείωσε ἔτσι :

— Ἐμπρὸς λοιπόν! Μόνοι μας θὰ φτιάσωμε καὶ τὸ σχολεῖο μας. Γιὰ νὰ δείξωμε μιὰ φορὰ ἀκόμα, πόσο εἶναι ἀληθινὴ ἡ παροιμία : « Ἡ ὁμόνοια φτιάνει σπίτι κι ἡ διχόνοια τὸ χαλάει » /

Οἱ χωριανοὶ δέχτηκαν αὐτὰ τὰ λόγια μὲ μὲγάλον ἐνθουσιασμό. Ὅλη τὴν ἡμέρα, ὁ λόγος γιὰ τὸ καινούργιο τὸ σχολεῖο ἔδινε κι ἔπαιρνε μέσα στὸ χωριό.

Βρέθηκαν βέβαια καὶ μερικοὶ δύστροποι, πὺ ἐναντιώθηκαν στὴν ἀπόφαση αὐτή. Μὰ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ δασκάλου, τὰ γνωστικά, ἀναγκάστηκαν κι αὐτοὶ νὰ συμμαζευτοῦν καὶ ν' ἀκολουθήσουν τοὺς ἄλλους.

29. Ἡ ἐργασία.

Ὁ κύρ Νικόλας ξακολούθησε :

— Ἐτσι ἀποφασίστηκε ἡ δουλειὰ τοῦ σχολείου. Ἦταν ἄγια ἐκεῖνη ἡ μέρα, γιατί ἡ ἀπόφαση αὐτὴ πάρθηκε ἀπὸ ὅλους μαζί, ἄντρες καὶ γυναῖκες, νέους καὶ γέρους.

— Έγιναν οί πρώτες έτοιμασίες. Σέ λίγες μέρες άρχισε ή έργασία με μεγάλο ζήλο. Με τί χαρά έτρεχαν όλα τά παιδιά νά ιδούν τούς πατέρες, τις

μητέρες, τούς μεγάλους άδερφούς και τις άδερφές τους, πού δούλευαν όλοι άκούραστα!

— Άλλοι ισοπέδωναν τόν τόπο, πού θά γινόταν τò χτίριο και άνοιγαν τά θεμέλια. Άλλοι,

μέ τὰ ζῶα τους, ἐκουβαλοῦσαν πέτρες καὶ ἄμμο.
"Ἄλλοι ἔφτιαναν τὸ ἀσβεστοκάμινο, κι οἱ γυναῖκες
κουβαλοῦσαν στὶς πλάτες τους ζαλιές ἀπὸ ἀφάνες
καὶ ἄλλα κλαδιά, γιὰ νὰ κάψουν μ' αὐτὰ τὸ καμί-
νι, νὰ γίνουν οἱ πέτρες ἀσβέστι. Τὰ παιδιά κου-
βαλοῦσαν τὰ φαγητά, ψωμί, νερὸ καὶ κρασί στοὺς
ἐργάτες.

—Σ' ὅλη αὐτὴ τὴν κίνηση ἔδιναν κι ἔπαιρναν
τὰ γέλια, οἱ φωνές, τὰ τραγούδια. Πανηγύρι ἀ-
ληθινό.

—Ὁ καλὸς μας ὁ δάσκαλος μὲ τὸν πρόεδρο
παραστέκονταν κάθε μέρα στὴν ἐργασία τοῦ και-
νούργιου σχολείου, σὰ νὰ ἦταν τὸ σπίτι τους.

—Νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, τὸ χτίριο μέσα σὲ
ἕξι μῆνες ἦταν ἔτοιμο. Ὑστερα ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ
σκεπή, τὸ πάτωμα, τὸ νταβάνι, τὰ πορτοπαράθυρα
καὶ ὅλη ἡ ἐσωτερικὴ ἐργασία τοῦ σχολείου. Ὅλα
αὐτὰ ἔγιναν μὲ ὑπομονή, ὄμορφα καὶ μὲ λίγα ἔξο-
δα, γιὰτὶ οἱ τεχνίτες, πού τὰ ἔφτιασαν ἦταν ντόπιοι.
"Ἐτσι ἔκλεισαν κι αὐτοὶ τὴ σειρά τους μὲ τὴν προ-
σωπικὴ τους ἐργασία.

—Τὰ χρήματα, πού χρειάστηκαν γιὰ ὑλικά πού δὲν
τὰ βρῖσκαμε στὸ χωριό, εἶναι γνωστὸ πιά σὲ ὅλους
μας ἀπὸ ποῦ ἦρθαν.

Ὁ κὺρ Νικόλας, λέγοντας αὐτὰ τὰ τελευταῖα
λόγια, ἐσταμάτησε καὶ κοίταξε μὲ χαμόγελο τὸν κὺρ
Λάμπρο. Ἐπειτα ξακολούθησε:

—Γιὰ τὴν ξυλεία, πού τὴ φέραμε ἀπὸ τὸ ἀν-
τικρινὸ δάσος, ὅπως καὶ γιὰ τὸ ἀσβέστι, μᾶς ἐβόη-
θησε κι ἡ Κυβέρνηση. Δὲν πληρώσαμε φόρο, βλέ-

πεις, γιατί μᾶς ἔδωσε τὴν ἄδεια καὶ ὑλοτομήσαμε χάρισμα. Ἔτσι τὸ σχολεῖό, μέσα σὲ ἓνα χρόνο ἦταν ἔτοιμο.

— Ἄ! δὲ θὰ λησιμονήση κανεὶς τὴν ὁμορφὴ γιορτῆ, ποὺ γίνηκε τὴν ἡμέρα, ποὺ ἄρχισαν τὰ μαθήματα!

Ὁ κύρ Σταμάτης ἀποτελειώνοντας τὴν ἱστορία, ὅπως τὴ διηγῆθηκε ὁ κύρ Νικόλας, εἶπε:

— Ὅλη αὐτὴ τὴν ὁμορφὴ ἐργασία τὴ χρωσταῖμε στὸ δάσκαλο καὶ στὸν πρόεδρο, ποῦ ξέρουν τόσο ἐπιδέξια νὰ κρατοῦν ἀγαπημένο τὸ χωριὸ καὶ νὰ βάνουν σὲ κίνηση ὅλους τοὺς χωριανούς. Γι' αὐτὸ τὰ ὀνόματά τους εἶναι σκαλισμένα ἀπάνω στὴ θύρα τοῦ σχολείου, νὰ τὰ διαβάζουν μὲ σεβασμὸ ἐγγόνια καὶ δισέγγονα.

30. Ἡ γιορτὴ τοῦ σχολείου.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ τελειώνουν τὰ μαθήματα καὶ τὰ παιδιά θὰ ἔχουν τὴ Σχολικὴ γιορτὴ τους.

Δύο τρεῖς μέρες πρὶο μπροστά, τὰ παιδιά ἦταν σὲ κίνηση. Ἐκαθάρισαν τὸ σχολεῖό, τὸ σιόλισαν μὲ μυρτιές καὶ σημαῖες καὶ ἔβαλαν τὸ κάθε πρᾶμα στὴ θέση του. Ἡ ὁμορφὴ σημαία, ἡ ὀλομέταξη, εἶναι στημένη ἐκεῖ ψηλά· ἀνεμίζει ἀπαλὰ ἀπαλὰ στὸ ὄμορφο τὸ βελουδοντυμένο κοντάρι της. Καὶ γίνεται ἀκόμη πρὶο ὠραία, γιατί στολίζεται ἀπάνω ἀπάνω μὲ τὸν ἀσημένιο σταυρό.

Ὅλα τῶρα ἐκεῖ μέσα εἶναι πολὺ ὄμορφα.

Τὴν Κυριακὴ, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, μαζεύ-

τησαν στὸ σχολεῖο ὅλοι οἱ χωριανοί. Τὰ παιδιά, ντυμένα τὰ γιορτινά τους, καλοδέχονται ὅλους καὶ βάνουν τὸν καθένα νὰ καθήση στὴ θέση του.

Σὲ λίγο ἔρχεται κι ὁ κὺρ Λάμπρος μὲ τὸν παπὰ, μὲ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητας καὶ μὲ τὸ δασάρχη. Τὰ παιδιά τοὺς καλωσορίζουν πρόσχαρα καὶ τοὺς παραχωροῦν τὶς τιμητικὲς θέσεις νὰ καθήσουν.

Ἡ γιορτὴ ἀρχίζει μ' αὐτὴ τὴν προσευχή:

Ἐδλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμφας αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, Φιλάνθρωπε, Δόξα Σοι.

Ἐκατόπι τὰ παιδιά τραγούδησαν τὸ τραγούδι τῆς σημαίας:

Κάτω ἀπὸ τὸ ἴσκιό σου κλαριὰ
δάφνης πάντα βγαίνουνε κι ἀνθοῦνε,
κι ἀπὸ τὶς πτυχές σου ξεπετοῦνε,
Δόξα ἡρωικὴ κι Ἐλευθεριά.

Θέλω στὴ γαλάζια σου ὁμορφιά
νὰ βρῶ τῆς πατρίδας κάθε πόθο·
θέλω τὸ χρυσόνειρο νὰ κλώθω,
πούχω γιὰ τὴν Ἁγία μας Σοφιά.

Κι ἂν σὲ τόπο πάλι μακρινὸ
τὴν ἀγνή σου ἰδῶ τὴν γαληνάδα,
μέσα στὴν ψυχὴ μου ἀπ' τὴν Ἑλλάδα
νὰ μοῦ φέρης κύμα κι οὐρανό.

Ἐπειτα ἀκολούθησαν ποιήματα καὶ ἄλλα τραγούδια τῶν παιδιῶν, πολλὰ καὶ ὡραῖα.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ τραγούδια, πὺ τραγούδησαν μὲ χαρὰ τὰ παιδιά, εἶναι καὶ τοῦτο :

Τὸ σχολεῖο θὰ κλείσῃ τώρα σὲ λιγάκι.

Τί χαρὰ μου ! θάμαι ἐλεύθερο πουλάκι.

Δίκιο πιά νὰ ξαποστάσουν μιὰ σταλιά
τὰ παιδάκια, πὺ ἀγαπήσαν τὴ δουλειά.

Τί μικρὴ πὺ μοιάζει τώρα κάθε τάξη!

Θέλει ὁ νοῦς μου στ' ἀνοιχτὰ γιὰ νὰ πετάξῃ,

πέρα ἐκεῖ κατὰ τὴν ὁμορφὴ ἐξοχή,

σὰν κελάδημα ἢ φωνὴ μας θ' ἀντηχῇ.

Καλοπέραση καὶ γλέντι κάθε μέρα

στὸ χορτάρι, στὸν ὀλόδροσον ἀγέρα,

κι ὄξω νοῦ ἀπ' τὸ ἔνα στ' ἄλλο τὸ πρῶι,

θὰ περάσωμε μιὰ ξένιαστὴ ζωή.

Ἐπειτα ἔγινε τὸ μοίρασμα τῶν ἀπολυτηρίων στοὺς μαθητὲς τῆς μεγάλης τάξης. Ὁ δάσκαλος φώναζε τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν μὲ τὴ σειρά, καὶ τὰ ἄξια Ἑλληνόπουλα πλησίαζαν ντροπαλὰ κι ἔπαιρνε ἕνα ἕνα τὸ ἀπολυτήριό του ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑποδέχονταν κάθε παιδί μὲ συγχαρητήρια καὶ παλαμάκια.

Ἄ, μὲ τί συγκίνηση, ἐκεῖνη τὴν ὥρα, θυμήθηκε ὁ κύρ Λάμπρος τὶς στιγμὲς, πὺ ἐπῆρε κι αὐτός, χρόνια τώρα, τὸ ἀπολυτήριό του μὲ τὸν ἴδιον τρόπο!

Ἐπειτα τὰ παιδιὰ τραγούδησαν τὸν Ἐθνικὸν ὕμνο, κι ἔτσι τελείωσε ἡ σχολικὴ γιορτὴ.

Στὸ τέλος τὰ παιδιὰ ἐκέρασαν ὄλους γλυκὰ καὶ πιωτὰ καὶ καθένας ἔφευγε γεμάτος μὲ τὶς καλύτερες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ὠραία γιορτὴ.

Τὴν ἄλλη μέρα γίνηκε καὶ ἡ γιορτὴ τοῦ σχολείου τῶν κοριτσιῶν. Ἦταν κι αὐτὴ πολὺ ὁμορφη κι ἔμειναν ὄλοι εὐχαριστημένοι.

ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

31. Ἡ καλὴ εἶδηση.

Οἱ μέρες τῶν διακοπῶν περνοῦσαν εὐχάριστες, ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη.

Ὁ κὺρ Λάμπρος, στοὺς περίπατους, πὺ ἔκανε γύρω στοῦ χωριοῦ τὰ δροσοτόπια, εἶχε πάντα συντροφιά του τὸν κ. Χρυσοχέρη, τὸ δάσκαλο, πὺ τὸν ἐσυμπάθησε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, πὺ τὸν γνώρισε.

Ἐνα ἀπόγεμα ὁ δάσκαλος καὶ ὁ κὺρ Λάμπρος εἶχαν πάει στὸ συνηθισμένο τους περίπατο, ὡς τὴ βρῦση. Σὰν ἐκάθησαν στὸν ἴσκιό μιᾶς καστανιάς νὰ ξεκουραστοῦν, λέει ὁ δάσκαλος :

— Χτὲς τὸ ἀπόγεμα ἦρθαν τὰ παιδιὰ καὶ μὲ παρακάλεσαν νὰ κάμωμε ἐκδρομὴ στὸ βουνό. Τοὺς εἶπα πὺς ἡ σκέψη τους εἶναι καλὴ καὶ θὰ τοὺς δώσω ἀπάντηση ὕστερ' ἀπὸ δυὸ μέρες. Ὅταν ἔφυγαν ἐσκέφτηκα ὅτι οἱ διακοπὲς θὰ κρατήσουν πολλὰς μέρες ἀκόμα. Ἐτσι εἶναι εὐκολο νὰ γίνῃ ἡ ἐπιθυμία τους.

Καὶ ξανάειπε ὁ δάσκαλος:

—Θὰ σᾶς παρακαλέσω ὁμῶς νὰ ἔρθετε καὶ σεῖς στὴν ἐκδρομὴ αὐτῆ. Θὰ ξαναπᾶτε στὸ βουνό, ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια. Θὰ χαροῦν πολὺ καὶ τὰ παιδιὰ νὰ σᾶς ἴδουν μαζί μας.

—Ἐρχομαι μ' εὐχαρίστηση, εἶπε ὁ κῦρ Λάμπρος.

—Θὰ εἰδοποιήσω λοιπὸν τὰ παιδιὰ, νὰ ἐτοιμάσουν ὅ,τι τοὺς χρειάζεται καὶ τὴ Δευτέρα ξεκίνοῦμε, εἶπ' ὁ δάσκαλος.

Τὰ παιδιὰ ἀνυπόμονα, πῆγαν τὴν ἄλλη μέρα στοῦ δασκάλου. Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ τους, ὅταν ἔμαθαν θετικὰ γιὰ τὴν ἐκδρομὴ.

—Νὰ εἰπῆτε στοὺς γονεῖς σας, νὰ σᾶς ἐτοιμάσουν ὅ,τι χρειάζεται γιὰ τὸ βουνό. Τὴ Δευτέρα φεύγομε, τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος. Θὰ μείνωμε δυὸ τρεῖς βδομάδες ἐκεῖ ἀπάνω...

32. Τὸ ξεκίνημα.

Τὴ Δευτέρα τὸ ἀπόγεμα τὰ παιδιὰ μαζεύτηκαν στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ. Σὲ λίγο ἦρθαν ὁ δάσκαλος μὲ τὸν κῦρ Λάμπρο, ὁ κῦρ Σταμάτης, ὁ γέρο Παναγιώτης καὶ ὁ κῦρ Νικόλας, μὲ τὰ λαγονικά τους καὶ τὰ ντουφέκια τους.

Ἵταν ἀπόσκιασε ξεκίνησαν μὲ γέλια καὶ χαρὲς. Σὲ λίγην ὥρα, πέρασαν τὸ Βαθὺ ρέμα κι ἔπειτα πῆραν τὸ μονοπάτι ποὺ πάει τὸν ἀνήφορο κατὰ τὸ Μαῦρο δάσος.

Ἵλα τὰ παιδιὰ τὴν ὥρα τραγουδοῦσαν χαρούμενα :

Τὸ βουνό.

Λαμπρός, πανώριος κόσμος
ὁ κόσμος τοῦ βουνοῦ,
στὰ γαλανὰ ἀνεβαίνει.
τὰ πλάτια τ' οὐρανοῦ.

Ἐμπρός! μὲ στέρεο πόδι
ἄς ἀνεβοῦμε κεῖ,
ποῦ μᾶς προσμένει: ὠραία
ζωὴ μαγευτική.

Οἱ γάργαρας βρυσούλες,
τὰ κρούσταλλα νερά,
κι οἱ γελαστὲς βοσκοῦλες
σ' ἀπόσκια δροσερά.

Οἱ πέρδικες στὰ πλάγια
κι εἶπου δροσιές, πηγές,
γλυκολαλοῦν τ' ἀηθόνια
οὐράνιες μελωδιές.

Ἐμπρός! ἄς ἀνεβοῦμε
μὲ στέρεο πόδι ἐκεῖ,
παιδιά, ποῦ μᾶς προσμένει
ζωὴ μαγευτική.

Δαμπρός, ωραίος κόσμος,
ὁ κόσμος τοῦ θουνοῦ,
ποὺ τὴν ψυχὴ ἀνεβάζει
στὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ.

Ὁ Φάνης, ποὺ πήγαινε πρὸς μπροστὰ ἀπ' ὄλους,
κοίταξε πίσω καὶ σὰν εἶδε τελευταῖο τὸ Χρίστο, τοῦ
φώναξε γελαστά :

—“Ε, Χρίστο! ἔλα, καημένε! Ἔτσι ποὺ περπα-
τᾶς φαίνεσαι σὰ γέρος!..

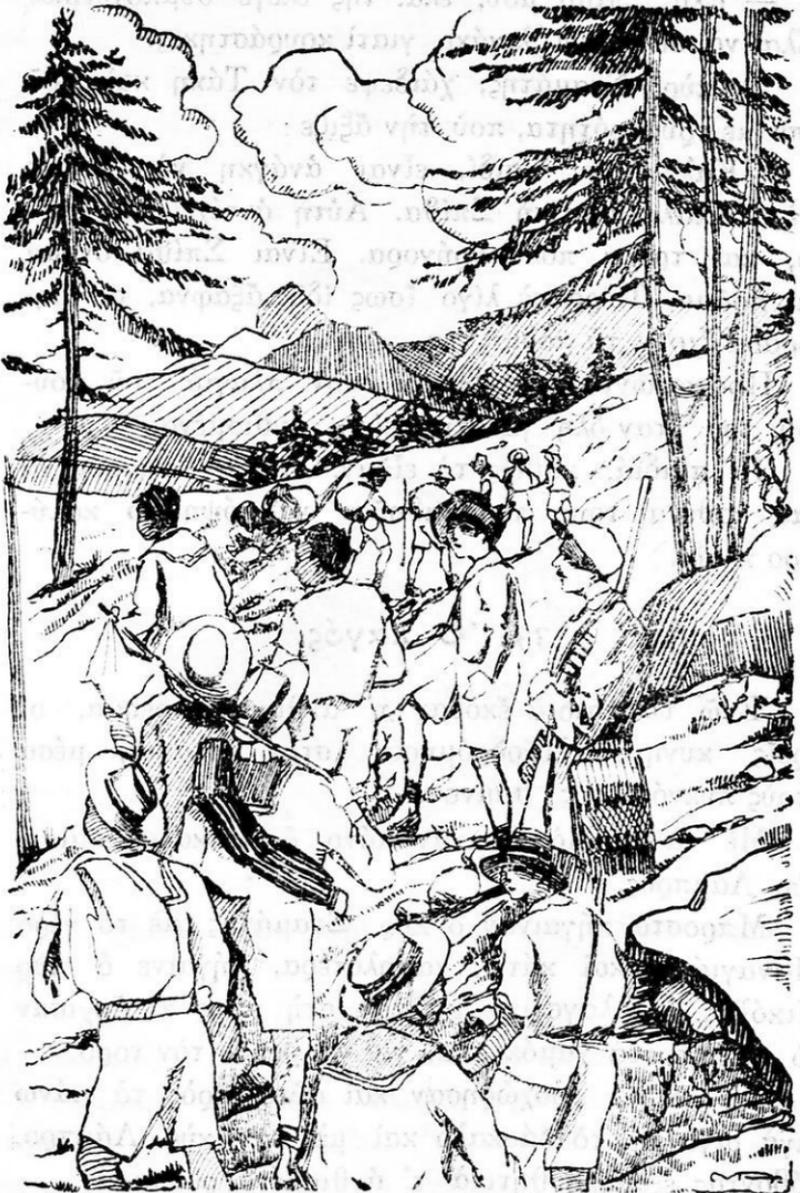
—Γέρο Χρίστο! Γέροοοο!.. γύρισε πίσω! φώ-
ναξε δυνατὰ κι ὁ Νίκος. Τὰ πόδια σου δὲν ἀντέ-
χουν νὰ βγάλῃς τὸν ἀνήφορο! Καὶ ποῦ εἶς' ἀκό-
μα! Δὲν εἴμαστε οὔτε στὴ μέση!..

Τὰ παιδιὰ γέλασαν ὅλα γιὰ λογαριασμὸ τοῦ
Χρίστου, μὰ αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε ἡσυχὰ καὶ γελα-
στά :

—Καλά, καλά! Στὸ τέλος θὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ
εἶναι περισσότερο κουρασμένος!

Ὁ Τάκης πάλι, ποὺ ἔβλεπε μὲ λύπη τὴ σκυλίτσα,
τὴ Σπίθα, νὰ περπατᾷ μὲ τὴ γλῶσσα της ἔξω
κρεμασμένη, φώναξε:

—Κὺρ Σταμάτη, ἡ Σπίθα θαρρῶ πὼς κουρά-
στηκε. Γιὰ κοίτα πὼς λαχανιάζει, ἡ καημένη, μὲ
τὴ γλῶσσα ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα. Εἶναι μικρούλα καὶ
δὲν μπορεῖ φαίνεται ν' ἀνεβῆ τὸν ἀνήφορο... Νὰ
τὴν πάρω στὰ χέρια μου νὰ ξεκουραστῆ λίγο; Καὶ
χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντηση ἔτρεξε πρόθυμα νὰ
πιάσῃ τὴν ὁμορφη σκυλίτσα.

—“Έλα, Σπίθα μου, έλα! τῆς έλεγε συμπονετικά.
“Έλα νά σέ πάρω λιγάκι, γιατί κουράστηκες.

“Ο κύρ Σταμάτης, χάιδεψε τόν Τάκη και τοῦ
είπε μέ τρυφερότητα, πού τὴν άξιζε :

—Καλό μου παιδί, εἶναι άνάγκη νά πάρης
στήν άγκαλιά σου τὴ Σπίθα. Αὐτὴ άντέχει στὸ δρό-
μο, και τρέχει πολὺ γρήγορα. Εἶναι Σπίθα όνομα
και πρᾶμα. Τώρα σέ λίγο ἴσως ἰδῆς άξαφνα, τί γρη-
γοράδα ἔχουν τὰ πόδια της..

Προχωρώντας, άνέβηκαν στήν πλαγιά τοῦ βου-
νοῦ, πού ἦταν όλη γεμάτη ρεῖκια άνθισμένα.

Τὰ παιδιά, καθὼς τὰ εἶδαν, ἔτρεξαν χαρούμενα
και καθένα τους προσπαθοῦσε νά κόψη τὸ καλύ-
τερο κλαδί.

33. ‘Ο λαγός.

“Ενῶ τὰ παιδιὰ ἔκοβαν τ’ άνθισμένα ρεῖκια, οἱ
τρεις κυνηγοὶ λοξοδρόμησαν στήν πλαγιά, μέσα
στοὺς πυκνότερους θάμνους.

Μὲ τὰ παιδιὰ ἔμειναν μόνο ὁ δάσκαλος και ὁ
κύρ Λάμπρος.

Μπροστὰ πῆγαιναν ὁ κύρ Σταμάτης μέ τὸ γέρο
Παναγιώτη, και κάτω, χαμηλότερα, πῆγαινε ὁ κύρ
Νικόλας. Τὰ λαγονικά μπῆκαν στὴ μέση κι άρχισαν
τὸ ψάξιμο στὰ χαμόκλαδα, γιὰ νά βροῦν τὸν τορὸ.

Τὰ παιδιὰ προχώρησαν και αὐτὰ πρὸς τὰ πάνω
σιγὰ σιγὰ μέ τὸ δάσκαλο και μέ τὸν κύρ Λάμπρο,
κόβοντας ἔξακολουθητικά τ’ άνθισμένα ρεῖκια.

“Υστερ’ άπό λίγο, ἡ Σπίθα, καθὼς προχωροῦσε,

σταμάτησε μπροστά σ' ἓνα μικρὸν κέδρο φουντωτό, καὶ κοίταζε προσεχτικὰ μέσα ἐκεῖ, κουνώντας τὴν οὐρά της δεξιά, ἀριστερά. Ὁ κύρ Νικόλας, ποῦ ἦταν πὶδ πίσω, ἔνωσε τί ζητοῦσε ἐκεῖ ἢ σκυλίτσα κι ἐτοιμάστηκε.

—Γάβ, γάβ! φωνάζει ἡ Σπίθα σκληρά, καὶ στή

στιγμὴ χυμάει μέσα στὴν τούφα τοῦ κέδρου ἀκράτητη.

—Φράπ! ἓνας λαγὸς ξεπετιέται ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος καὶ τρέχει τὸν ἀνήφορο σὰν ἀστραπή.

—Μπάμ! τὴν ἴδια στιγμὴ βροντάει δυνατὰ τὸ ντουφέκι τοῦ κύρ Νικόλα. Ὁ ἀντίλαλος βούιξε γύρω στὶς ρεμάτιες καὶ στὰ πλάγια.

Μὰ νά. Πρᾶμα περίεργο! Ὁ λαγὸς τρέχει ἀκό-

μα. Ἡ Σπίθα ὥστόσο δὲν τὰ χάνει. Τρέχει κι αὐτὴ ξωπίσω του μ' ὄλη της τὴ δύναμη· καὶ πρὶν περᾶση ὁ λαγὸς ἀπὸ τὸ καρτέρι τοῦ γέρο Παναγιώτη ψηλότερα, τὸν προφτάνει ἡ Σπιθούλα ἢ προκομμένη καὶ χάπ! τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸ λαιμό.

—Κουέεε! κουέεε! φωνάζει τὸ δυστυχισμένο τὸ λαγουδάκι, μὰ ἡ Σπίθα δὲν τὸν παρατᾶ.

Ὁ κὺρ Νικόλας τῆς φώναξε :

—Σπίθα, ἔδῶ! Σπίθα, ἔδῶ!..

Ἡ Σπίθα, σὰ νὰ κατάλαβε τί τῆς φώναξαν, τρέχει, κουνώντας τὴν οὐρά της μὲ χαρὰ, καὶ παραδίνει τὸ λαγουδάκι στὸν κὺρ Νικόλα.

—Κουέεε! κουέεε! φωνάζει πάλι ὁ λαγὸς καὶ τινάζει τὰ πόδια του, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ φύγη.

—Γάβ! γάβ! φωνάζει καὶ ἡ Σπίθα, τὸ καλὸ σκυλί, καὶ πηδάει ἀπὸ τὴ χαρὰ της.

Τὰ παιδιὰ, παρατώντας τώρα τὰ ρεῖκια, τρέχουν μὲ περιέργεια ἀκράτητη, κοντὰ στὸν κὺρ Νικόλα, νὰ ἰδοῦν τὸν αἰχμάλωτο τῆς Σπίθας, καὶ μὲ χαρὲς προχώρησαν στὸ ἀνηφορικὸ μονοπάτι. Σὲ λίγην ὥρα, ἔφτασαν στὶς καλύβες τῶν λοτόμων, πού ἦταν μέσα στὸ δάσος.

Ἐκεῖ στάθηκαν. Ἦταν τὸ τέλος τοῦ δρόμου.

Οἱ λοτόμοι ἦταν εἰδοποιημένοι γι' αὐτὴν τὴν ἐπίσκεψη. Ἐδέχτηκαν λοιπὸν τὰ παιδιὰ μὲ προθυμία καὶ ἔκαμαν ὅ,τι μποροῦσαν, γιὰ νὰ τὰ εὐχαριστήσουν.

Τὰ παιδιὰ, κοίταζαν δεξιὰ κι ἀριστερὰ τὸ δάσος καὶ δὲ χόρταιναν τὶς ὁμορφιές του. Ἐνιωθάν μεγάλη χαρὰ!

Ὅλες οἱ πλαγιῆς τοῦ βουνοῦ ἦταν σκεπασμένες ἀπὸ ἔλατα, κέδρους, πεῦκα, πρινάρια κι ἄλλα δέντρα, λογιῶν λογιῶν. Καὶ ὄλα αὐτὰ ἦταν τόσο πυκνά, πού λίγο ἂν προχωροῦσε κανεὶς πρὸ πέρα, κρυβόταν πίσω ἀπ' τοὺς κορμούς τῶν δέντρων καὶ ἦταν φόβος νὰ τὸν χάσῃ ἢ συντροφιά του.

Βρυσοῦλες πολλές, ἄλλες ἀπὸ δῶ καὶ ἄλλες ἀπὸ κεῖ, ἀναβρῦζουν τὰ κρουσταλλένια νερά τους καὶ καθῶς τρέχουν τὸν κατήφορο, κελαηδοῦν σὰν πουλάκια.

— Σςςςς, ἔκανε τὸ σούσουρο τοῦ ἀνέμου, πού φυσοῦσε μέσα στὰ βελονωτὰ φυλλαράκια τῶν ἐλάτων. Δέντρα, πουλιά, νερά, κελαηδοῦσαν ὄλα μαζὶ ἀρμονικὰ καὶ εὐχάριστα.

— Ἄ, τί ὠραῖα, πού εἶναι δῶ! τί ὠραῖα! φώναξε γεμάτος χαρὰ ὁ Τάκης. Ἔχει δίκιο ὁ παππούς πού λέει, ὅτι ἀπάνω στὸ δάσος κάνομε νέα ζωή.

— Μὰ πρέπει νὰ ἐρχόμαστε συχνότερα ἐδῶ, λέει ὁ Γιαῆκος χαρούμενος.

Ὁ Φάνης πάλι εἶπε :

— Δὲν μποροῦσαν τάχα οἱ παπποῦδες μας νὰ ἔφτιαναν ἐδῶ ἀπάνω τὸ χωριό ; ...

34. Ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν.

Τὰ παιδιὰ ζύγωσαν τὸν κύρ Νικόλα, πού κρατοῦσε τὸ λαγουδάκι καὶ χάιδευαν μὲ συμπάθεια τὸ πυκνὸ τὸ τρίχωμά του.

Τὸ καημένο τὸ ζῶο ἔτρεμε. Τὰ ἡμερα ματάκια του ἐκοίταζαν τὰ παιδιὰ φοβισμένα.

— Μὴ φοβᾶσαι, μὴ φοβᾶσαι, λαγουδάκι μου,

τοῦ ἔλεγε ὁ Παῦλος χαϊδευτικά. Ἐμεῖς σ' ἀγαποῦμε πολὺ. Κανεῖς δὲ θὰ σοῦ κάμη κακό!

— Ναί, ναί, ἀλήθεια! φώναξαν καὶ τ' ἄλλα τὰ παιδιά.

Μὰ νά! Ἐκεῖ πού χαίδευαν καὶ ἔψαχναν τὶς ἀπαλὲς τριχοῦλες τοῦ λαγοῦ, βλέπουν αἷμα στὸ δεξιὸ μερὶ του.

— Ἄ, εἶναι πληγωμένος! λέει μὲ λύπη ὁ Παῦλος.

— Κουέεε! φώναξε τὸ λαγουδάκι, τινάζοντας τὰ πισινά του πόδια.

Ὁ Παῦλος ἐτράβηξε ἀμέσως τὸ χέρι του καὶ εἶπε μὲ ἀγάπη:

— Ἐπόνεσες, λαγουδάκι μου; Μὴν κλαῖς. Ἐμεῖς θὰ σὲ φροντίσωμε νὰ γιατρευτῆς γρήγορα...

Ὁ Φάνης, χαϊδεύοντας τὸ λαγό, λέει:

— Τί μικρὸ κεφαλάκι, πού ἔχει...

— Καὶ τί μεγάλα αὐτιά! εἶπε ὁ Νίκος.

— Βέβαια εἶναι μεγάλα τ' αὐτιά του, γιὰ ν' ἀκούη καλά, εἶπε ὁ κύρ Νικόλας. Δὲν τοῦ ξεφεύγει οὔτε τὸ παραμικρὸ ψιθύρισμα...

Ἐπειτα ὁ Θύμιος ἀνοιξε λίγο τὸ στόμα τοῦ λαγοῦ καὶ κοίταξε τὰ τέσσερα κοφτερά του δόντια, πού εἶχε στὸ πάνω καὶ στὸ κάτω σαγόνι.

— Θὰ σὲ δαγκάση! τοῦ φώναξε ἄξαφνα ὁ Κώστας.

Ὁ Θύμιος τρόμαξε καὶ τράβηξε ἀμέσως τὸ χέρι του.

Τὰ παιδιά γέλασαν.

Ὁ Τάκης ἔπιασε τώρα τὰ πισινὰ πόδια τοῦ λαγοῦ καὶ εἶπε:

— Αὐτὸ τὸ ζῶο, μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶναι περίεργο! Γιὰ κοιτᾶτε· ἡ οὐρά του εἶναι τόσο μικρή, πὺν μόλις φαίνεται. Μὰ τὰ πισινὰ του πόδια, γιατί εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ μπροστινά;..

— Κουέεε! φώναξε ὁ λαγὸς πάλι.

Ἐκείνη τὴ στιγμή πλησίασε ὁ δάσκαλος μὲ τὸν κῦρ Λάμπρο.

— Εἶναι μεγαλύτερα τὰ πισινὰ πόδια του, εἶπε ὁ δάσκαλος, γιὰ νὰ πηδάη μὲ εὐκολία μεγάλη στὸν ἀνήφορο. Πληγωμένος εἶναι, καὶ ὅμως ἂν δὲ βρισκόταν ἔμπρός του ἐκείνη ἡ μεγάλη πέτρα νὰ τοῦ κόψη τὸ δρόμο, ἡ Σπίθα ἴσως νὰ μὴν τὸν ἔφτανε.

Κόντευε τώρα νὰ βραδιάση. Τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν στὴ βρυσούλα, πὺν ἦταν πὺν πέρα, κι ἔφαγαν μὲ πολλὴν ὄρεξη.

Μὲ τὸ βασίλημα τοῦ ἡλίου, ἦρθαν καὶ οἱ κυνηγοί, πὺν εἶχαν μείνει πίσω. Τὰ παιδιὰ τοὺς δέχτησαν μὲ χαρά.

Ὁ κῦρ Σταμάτης, δείχνοντας τὰ κυνήγια εἶπε:

— Παιδιά, ἑπτὰ πέρδικες καὶ τέσσερες λαγοί. Ἐκάμαμε καλὴ προμήθεια...

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζη. Ὁ Πάνος, ὁ ἀρχηγός, τοὺς φώναξε:

— Παιδιά, ὕπνο τώρα, γιατί τὸ πρωὶ ἔχομε δρόμο.

Τὰ παιδιὰ μοιράστηκαν στὶς καλύβες τῶν λότμων καὶ κοιμήθηκαν.

35. Τὸ ἐγερτήριο.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Πάνος ξύπνησε πρῶτος, καὶ γυρίζοντας ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα, ξυπνοῦσε τὰ παιδιά.

Μὲ τὸ δεξιό του χέρι στὸ στόμα ἔκανε σάλπιγγα καὶ φώναζε:

Τάτα—ράτα τά—τατα!

ταταταρά—τα ταράτατα!

Ἔπειτα ἔπαυε τὴ σάλπιγγα καὶ ἔλεγε:

—Παιδιά, σηκωθῆτε!.. Δὲν ἀκοῦτε τὸ ἐγερτήριο;

Ἐμπρὸς ἀπάνω!

Τὰ παιδιά ὅλα σηκώθηκαν τώρα καὶ καθένα προσπαθοῦσε νὰ ἐτοιμαστῆ γλήγορα.

Μόνον ὁ Θύμιος, ἀντὶ νὰ σηκωθῆ ὅταν ἀκουσε τὸ ἐγερτήριο, γύρισε ἀπὸ τ' ἄλλο πλευρὸ καὶ ξακολουθοῦσε νὰ κοιμᾶται.

Ὁ Πάνος τὸν τράβηξε ἀπὸ τὸ πόδι καὶ εἶπε:

—Θύμιο, τί ὥραϊα πὺν ρουχαλίζεις! Ὅλα τὰ παιδιά εἶναι στὸ πόδι! Ἄν βαριέσαι νὰ ἔρθης μαζί, δὲν πειράζει, κάθισε νὰ κάμης τὸ μάγειρα.

Ὁ Θύμιος ἀνασηκώθηκε λίγο ἀπὸ τὸ στρῶμα καὶ τρίβοντας τὰ μάτια του, εἶπε:

—Ἄ, καημένε Πάνο, δὲ μ' ἀφηνες λίγο ἀκόμα. Ἄααα, πῶς νυστάζω!.. Ὁ Θύμιος λέγοντας αὐτά, ἄνοιγε τὸ στόμα καὶ χασμουριόταν.

—Σήκω, σοῦ λέω, τοῦ φώναξε πιὸ δυνατὰ ὁ Πάνος. Σήκω γιατί θὰ πάρω τὸ κανάτι μὲ τὸ νερὸ καὶ θὰ σὲ λούσω!

Ὁ Θύμιος, θέλοντας καὶ μὴ, σηκώθηκε, καὶ σὰν

ἄκουσε τὰ γέλια καὶ τὶς φωνές τῶν παιδιῶν, βγήκε ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα. Ἄνοιξε τώρα καλὰ τὰ μάτια του, ξεχώρισε τὰ παιδιά μέσα στὸ σῦθαμπο καὶ εἶπε ξαφνιασμένος :

— Ἄ, τί βλέπω ; Ὅλοι ἔτοιμοι ; Καὶ τώρα, τί θὰ κάμω ἐγώ ;

— Ἐλα, ὑπναρά μου, συγυρίσου καὶ θὰ σὲ περιμένουμε, τοῦ εἶπε ὁ Παῦλος.

36. Ἡ πυγολαμπίδα.

Ἐπειτα ξεκινοῦν γιὰ τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ.

Μπροστὰ πηγαίνει ὁ μαστρο Λάζαρος, ὁ λοτόμος, πὺ ξέρει καλὰ τὰ μονοπάτια κι ἀκολουθοῦν πίσω τὰ παιδιά καὶ οἱ ἄλλοι.

Προχωροῦν ὅλοι τὸν ἀνήφορο καὶ μέσα στὴν πρωινὴ σιγαλιὰ ἀκούονται οἱ ζωηρὲς κουβέντες τῶν παιδιῶν.

Τὰ παιδιά προχωροῦν, ὅλο προχωροῦν τὸν ἀνήφορο, μὲ γέλια καὶ χαρές.

Ὁ ἀρχηγός, ὁ Πάνος, πὺ πήγαινε ἐμπρός, σταματάει καὶ γυρίζοντας κατὰ τὰ παιδιά, φωνάζει :

— Ἄλτ ! Σταθμός ! Θὰ καθήσωμε ἐδῶ νὰ ξεκουραστοῦμε. Ἐχομε καιρὸ νὰ ξακολουθήσωμε ἀβίαστα τὸ δρομο μας.

Ἐκάθησαν, ὅπου καθέννας βρῆκε πρόχειρα. Ἄλλοι πάνω στὶς πέτρες καὶ ἄλλοι στὰ πράσινα χαμόκλαδα.

Τὸ πρωινὸ ἀεράκι, ἀπαλό, δροσερό, χαϊδεύει τὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν. Ὅλοι ρουφοῦν τώρα ἀχόρ-

ταγα τὴν πλούσια εὐωδία, πὺ σκορπίζου τὰ ἔλατα
τὰ πεῦκα, τὰ θυμάρια καὶ τ' ἄλλα τὰ δειδρική.

Ὅσο κοντοζυγώνει ἡ αὐγή, σβύνου σιγὰ σιγὰ
τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο τ' ἀστέρια καὶ μόνο ὁ αὐγερινὸς
λάμπει στὸν οὐρανό, σὰ μεγάλο διαμάντι.

Ἄξαφνα τὰ παιδιὰ βλέπου ἐκεῖ στὴν ἄκρη ἑνὸς
θάμνου κάτι πὺ ἀναβε κι ἔσβυνε, ἀναβε κι ἔσβυνε.

—Νὰ μιὰ πυγολαμπίδα, εἶπαν.

Ὁ Πάνος πῆρε τὴν πυγολαμπίδα καὶ τὰ ἄλλα
παιδιὰ πλησίασαν καὶ τὴν παρατηροῦσαν.

Ἦταν ἓνα ζώυφιο τόσο δά, πὺ μόλις μποροῦ-
σε νὰ περπατῆ. Τοὺς ἔκαμε ἐντύπωση πὺ ἔφεγγε
ἡ οὐρά του, σὰ νὰ εἶχε ἐκεῖ κάποιο φῶς.

Τὰ παιδιὰ, κοιτάζοντας τὴν πυγολαμπίδα, θυμή-
θηκαν τὸ τραγούδι της:

Ἡ κολοφωτιὰ ἓνα βράδυ,
σ' ἓναν τράφο χαμηλά,
κοίταζε μὲς στὸ σκοτάδι,
τ' ἀστρα, πὺ ἔλαμπαν ψηλά.

Καθὼς τὰ ἔλεπε στοχάστη
κι εἶπε μὲ καημὸ βαθύ:
—Μὴ δὲν ἔλαβα ἀπ' τὸν Πλάστη
κι ἐγὼ ἀστέρινη ψυχῆ;

—Φέγγουε τὰ πεινά μου,
σὰν τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ,
καὶ πετῶ μὲς στὰ ὄνειρά μου,
στὰ ὕψη κόσμου φωτεινοῦ.

Ἄν μ' ἀνέβαζε σὰ ἀιθέρια
κάποια δύναμη κρυφή,
θά ἔλαμπα κι ἐγὼ στ' ἀστέρια
μὲ μιὰ νέα φογγοβολή.

Μὰ δὲν ξέρουνε πὼς ἔχουν
τ' ἄστρα τέτοιαν ἀδερφή.
Φέγγουνε καὶ δὲν προσέχουν
κάτου στήν ἀνόητη γῆ!

37. Τὸ χάραμα .

Τὰ παιδιά κοιτάζουν κατόπι κατὰ τὴν ἀνατολή.

Μιὰ πελώρια γραμμὴ, ἀπὸ φῶς ροδαλό, χαράζει
βαθιὰ στὸν οὐρανό, ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀνατολή, καὶ ἀ-
πλώνει ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνό, ὡς πέρα.

Μὰ δὲν εἶναι ὀλοτρόγυρα, σ' ὄλον τὸν ὀρίζοντα·
κρατάει μονάχα ἓνα μεγάλο διάστημα.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ φῶς, τὰ παιδιά βλέπουν νὰ
μπαίνουν μόνο οἱ κορφές τῶν βουνῶν καὶ νὰ χρω-
ματίζονται σὰ νὰ φοροῦν τριανταφυλλένια σκουφά-
κια.

Ἀπάνω ἀπ' τὶς βουνοκορφές ἓνα ἀλαφρὸ συννε-
φάκι ἀρμενίζει ἀργὰ στὸν οὐρανό, σὰν ἓνα κομμάτι
ξεφτισμένο βαμπάκι, βαμένο ρόδινο. Σὲ λίγο πάλι
τὸ ἴδιο τὸ συννεφάκι μοιάζει μὲ καραβάκι, φορτωμέ-
νο τριαντάφυλλα, πὺν ἀρμενίζει στὸν ἀέρα.

Τὰ παιδιά θαμπωμένα ἀπὸ τὴν ὁμορφιά, ρω-
τοῦν ὅλα μαζί:

—Τ' εἶν' αὐτό; Τ' εἶν' αὐτό;

Συκώκη—Πασαγιάννη: ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ.

Ὁ δάσκαλος λέει :

—Τὸ χάραμα ! Δὲ βλέπετε ; Σὲ λίγο θὰ βγῆ ὁ ἥλιος ἀπὸ κεῖ .

Τὰ πουλιά ξυπνοῦν χαρούμενα καὶ φτερουγίζουν δῶθε κεῖθε . Κελαηδοῦν ὅλα μαζὶ καὶ χαιρετοῦν τὴν αὐγούλα , πὺ γλυκοχαράζει ὁμορφη .

Τὰ παιδιὰ χαρούμενα τραγουδοῦν κι αὐτά , μαζὶ μὲ τὰ πουλιά , τὸ τραγούδι τῆς αὐγῆς :

Ξημερώνει . Ἡ αὐγούλα
μᾶς καλεῖ χαροπὰ ·
τ' ἀγεράκι ἀπ' τοὺς κάμπους
χίλια μύρα σκορπᾶ .

Κάθε βρύση κι ἀηδόνη ,
κάθε φύλλο κι ἀνθός ·
κι ὅλα ψέλνουν τὸν ἥλιο
πὺ προβάλλει ξανθός .

Στὸ ξωκλήσι ἐκεῖ πέρα ,
πὺ τὸ σήμαντρο ἤχεῖ
ἕνας γέροντας κάνει
μυστικὴ προσευχή .

Λάμπει ὁ κόσμος κι ἡ πλάση ,
σὰ Θεοῦ ζωγραφιά .
Ἔ , παιδιὰ , σηκωθῆτε
γὰ χαρῆτε ὁμορφιά .!

38. Ἄγνάντεμα .

Ἐπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα ἔφτασαν ὅλοι στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ .

Τώρα πιά εἶχε φέξει καλὰ καὶ τὰ παιδιά μποροῦσαν νὰ βλέπουν ξάστερα τὴ θάλασσα , τοὺς κάμπους , τὰ γύρω βουνά .

— Παιδιά , εἶπε ὁ δάσκαλος , γιὰ κοιτᾶτε , τί ὠραῖα φαίνονται τὰ νησιά ἐκεῖ κάτω στὰ καταγάλανα νερά .

— Εἶναι οἱ Σπέτσες καὶ ἡ Ὑδρα . καὶ ξαναλέει :

— Αὐτὰ τὰ νησιά , παιδιά μου , πρέπει νὰ τ' ἀγαπᾶ καὶ νὰ τὰ σέβεται κάθε Ἕλληνας .

— Οἱ παπποῦδες μας ἔφτιαναν κι ἀρμάτωναν ἐκεῖ τὰ δοξασμένα τὰ καράβια τοῦ 1821 , πὺν νίκησαν τόσες φορὲς τὴν Τούρκικη ἀρμάδα , τὸ στόλο τοῦ τυράννου , πὺν κρατοῦσε σκλαβωμένη τὴν Ἑλλάδα μας . Αὐτὰ τὰ νησιά ποτὲ δὲν ἐπροσκύνησαν τὸν Τούρκο .

— Ὅταν ἦρθε ὁ Μπραΐμης μὲ τοὺς ἀραπάδες του καὶ λήστεψε καὶ κατὰστρεψε τὸν Μωριά , ἔτσι μόνο , ὅπως ἐμεῖς τώρα , ἀπὸ κάποια βουνοκορφή ἀγνάντεψε κι αὐτὸς ξέμακρα τὴν Ὑδρα . Καὶ κουνώντας κατ' αὐτὴ τὸ δάχτυλο , εἶπε φοβεριστά :

— « Καὶ σένα , μικρὴ Ἀγγλία , θὰ σὲ διορθώσω . Θάρθη ἢ σειρά σου ! » Μὰ δὲν κατάφερε τίποτα .

Τὰ παιδιά , ἀφοῦ ἄκουσαν μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ δασκάλου , γύρισαν καὶ κοίταζαν πάλι μὲ θαυμασμό πολλὴν ὥρα τὰ δυὸ δοξασμένα νησιά .

39. Ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου :

Ὁ δάσκαλος ἐκείνη τῇ στιγμῇ εἶπε :

— Ἀπὸ δῶ παιδιά, θὰ ἰδοῦμε σὲ λίγο κάτι ὠραῖο. Ἐγὼ τὸ εἶδα πέρυσι ἓνα πρωὶ μὲ τὸ γέρο Καβαλάρη, ἀπὸ κεῖνο κεῖ τὸ ἀντικυρὸν βουνό. Ἦταν τόσο ὠραῖο, πὺ δὲ θὰ τὸ λησμονήσω ποτέ. Προσοχὴ λοιπὸν τώρα στὴν ἀνατολή...

Τὰ παιδιά προσέχουν ἐκεῖ, πὺ ἔδειξε ὁ δάσκαλος καὶ βλέπουν τὸν οὐρανό. Ὀλόχρυσες ἀχτίδες πηδοῦσαν μέσα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἀπλώνονταν ψηλὰ στὸν ὀρίζοντα καὶ σκόρπιζαν τὸ ζωηρὸ τὸ φῶς τους.

Τὰ παιδιά προσέχουν ὀλοένα. Ὅλο τὸ μεγάλο κομμάτι τῆς θάλασσας, πὺ εἶναι ἀνάμεσα στὰ βουνὰ καὶ στὰ νησιά, ροδοχρυσίζει τώρα σιγὰ σιγά, καὶ καθὼς ἀπλώνεται ἀκύμαντη γαλήνη, νομίζεις, πὺς τέντωσαν ἀπὸ τὴ μὴν ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη ἓνα ἀπέραντο ροδοχρυσὸ ἀτλάξι.

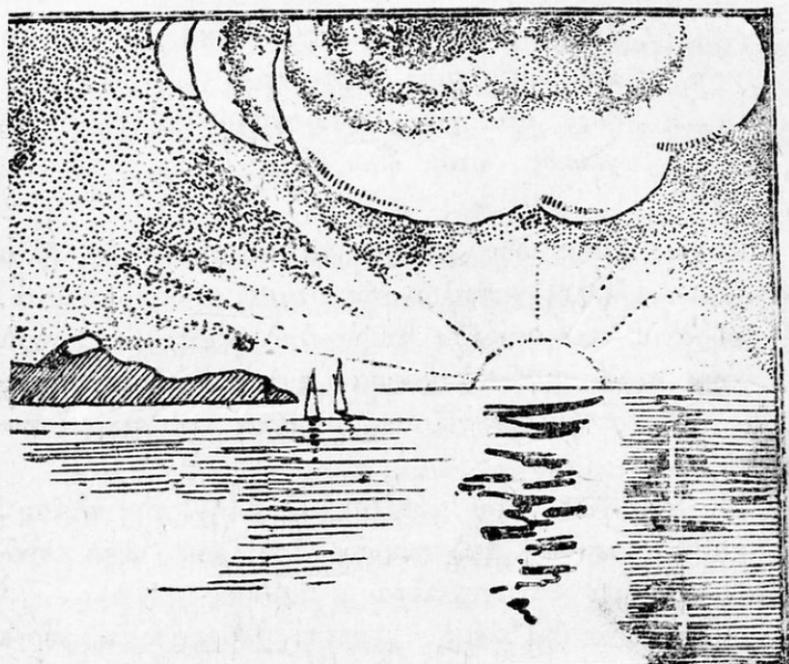
Εἶναι κάτι παράξενο κι ὠραῖο μαζί...

Μέσα ἀπὸ τοὺς βυθοὺς τῆς θάλασσας ἀνεβαίνει τὸ φῶς χρυσὸ καὶ ρόδινο. Ἀπλώνεται ὀλοένα περισσότερο ἀπάνω στὰ νερὰ κι ἀνοίγεται στὸν οὐρανὸ σὰ θεόρατη φωτεινὴ βεντάλια.

Ὅπου προτῆτερα ἦταν θαμπόφωτο γαλαζωτό, τώρα χρυσίζει καὶ φωτίζει ξάστερα.

Τὰ χωράφια μὲ τὰ βαθιὰ τους τ' αὐλάκια· τ' ἀμπέλια μὲ τὰ βαθυπράσινα κλήματα· τὰ δασωμένα μέρη· οἱ βαθιὲς ρεματιές· τὰ χωριουδάκια πὺ ἀσπρολογοῦν στὶς ἀκρογιαλιές, σὰν κοπάδι γλάρων·

οί ψαροπούλες πού μὲ ἀνοιχτὸ πανὶ βολταντζάρουν
καὶ προσμένουν νὰ δυναμώσῃ τὸ πρωινὸ ἀεράκι,
γιὰ νὰ ρίξουν τὰ δίχτυα τους μακρύτερα· ὅλα, ὅλα
φαίνονται καθαρὰ, παστρικά, καινούργια.

Σὲ λίγο νά! Ἐπὸ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας, μα-
κριὰ καὶ κάτω, σὰ χρυσὴ σφαῖρα φλογισμένη ξεβγαί-
νει ὁ ἥλιος κι ἀνεβαίνει ἀργά, ἀργά.

—Ζήτωωω! φωνάζουν τώρα χαρούμενα ὅλα τὰ
παιδιὰ μαζί, χτυπώντας τὰ παλαμάκια. Χορεύουν
ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό τους καὶ τραγουδοῦν:

Νά! νά! μιὰ σφαῖρα κόκκινη
πρόβαλε ἀπὸ τὴν θάλασσα.
Κυλάει, γυρίζει σὰν τροχός,
χωρὶς ἀχτίδα ἢ λάμψη!

Νά ! νά ! ροδίζει τὰ βουνά ,
χρυσώνει και τὰ ἔλατα ,
ξαπλώνει και στὸν οὐρανὸ
τριανταφυλλένια χάρδια .

Πᾶν τὰ πουλάκια στὴ βοσκή
και κάθε τους κελήδημα
δόξα στό φῶς , χαιρετισμὸς
γλυκός , στὸν ἥλιο σμίγει .

Κανείς ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ κοιτάξῃ τὸν ἥλιο
κατάματα . Ὅλοι χαμηλώνουν τὰ μάτια δακρυσμένα .
Ὁ οὐρανὸς πλημμυρίζει τώρα ἀπὸ φῶς . Στὰ νερὰ
σβύνουν σιγὰ σιγὰ τὰ χρυσὰ και τὰ ρόδινα χρώ-
ματα . Μόνο ἀντιφεγγίζουν χαρωπὰ τὰ μικρὰ κύ-
ματα .

Μὲ τὸ φῶς , πὺ χύνεται σ' ὄλην τὴν πλάση ,
τὸ καθετὶ γεμίζει ἀπὸ χαρὰ , ἀπὸ ζωὴ , ἀπὸ νεό-
τητα . Σὰ νὰ ξαναγεννιέται ὁ κόσμος .

— Ἄξαφνα ὁ Πάνος , χτυπάει ὀλόχαρος τὰ χέρια
και φωνάζει :

— Τὸ χωριὸ μας , παιδιά ! . . .

— Ἄ , τί ὠραῖα πὺ φαίνεται ἀπὸ δῶ ἀλήθεια !
εἶπε ὁ Πέτρος μὲ ὀλάνοιχτα τὰ μάτια και τὸ στόμα .

— Νά τὸ σπῖτι μας ! φωνάζει ὁ Νίκος και δεί-
χνει .

— Νά και τὸ δικό μας κοντὰ στὸ σχολεῖο ! φω-
νάζει ὁ Γιάγκος , πιὸ δυνατὰ .

Ἐπειτα τὰ παιδιά ξεχωρίζουν ὅλες τὶς πόλεις

καὶ τὰ χωριά, πὺν βλέπουν γύρω καὶ πέρα μα-
κριά, ὅσο φτάνει τὸ μάτι.

40. Στὴν κορφή.

Τὴν ὥρα, πὺν κοίταζαν τὰ παιδιά καὶ ξεχώριζαν
ἓνα ἓνα τὰ χωριά, ὁ Πάνος εἶχε ἀνεβῆ κατάκορ-
φα στὸ βουνό. Δείχνοντας κατὰ τὴ δύση, φώναξε
γεμάτος χαρά:

— Ἔεε! τί κάνετε σεῖς ἐκεῖ κάτω! Ἐλάτε γρή-
γορα! Ἐδῶ εἶναι μεγαλεῖο!...

Τὰ παιδιά στὴ στιγμή βρέθησαν ἐκεῖ. Μόλις
κοίταξαν πέρα ἐκεῖ, δὲν μπόρεσαν νὰ κρατήσουν τὴν
ἐκπληξή τους καὶ φώναξαν ὅλα μαζί:

— Ἄ, τί ὄραϊα! τί ὄραϊα!

Ἐδῶ εἶναι πὺν χάνει τὸ νοῦ του κανεῖς! εἶπε
ὁ Παῦλος θαμπωμένος.

Κι ἀλήθεια. Τὸ Ψηλὸ βουνό, πὺν ὑψώνεται
ἀπέναντι ἡ μεγάλη πεδιάδα, ἡ καταπράσινη, πὺν
στολίζεται πὺν καὶ πὺν μὲ τὰ ὄμορφα βου-
ναλάκια· τὸ Μεγάλο ποτάμι, πὺν σκίζει σὲ δυὸ τὴν
πεδιάδα ἀπὸ πάνω ὡς κάτω· οἱ πολιτεῖες καὶ τὰ
χωριά, πὺν εἶναι σκορπισμένα σ' ὄλο αὐτὸ τὸ ἀπέ-
ραντο διάστημα· ἡ καταγάλανη θάλασσα ἐκεῖ κάτω
μὲ τὰ πολλὰ καράβια· ὅλα αὐτὰ μαζί παράστανιν
μιὰ εἰκόνα τόσο ὄμορφη, πὺν δὲ χόρταινε κανεῖς
νὰ τὴν κοιτάζη.

Ὁ Παῦλος, πὺν ὄλη τὴν ὥρα δὲν ἔπαψε νὰ
καμαρώνη τὸ Ψηλὸ βουνό, φώναξε δυνατά, κουνών-
τας ζωηρὰ τὰ χέρια:

—Γειά σου, Γέρο, γειά σου!..

Καὶ τὰ ἄλλα παιδιά δὲ χορταίνουν νὰ καμαρώνουν τὸ ὄμορφο βουνό, μὲ τὰ πυκνὰ τὰ δάση του καὶ τὰ ὄμορφα χωριά, πού ξεχωρίζουν στὶς καταπράσινες πλαγιές του.

—Γιὰ δὲς καμάρι πού τόχει! λέει ὁ Μῆτσος.

—Τοῦ ἀξίζει! φωνάζει ὁ Παῦλος. Τέτοια λεβεντιά, λίγα βουνὰ τὴν ἔχουν..

—Κι ἀλήθεια. Τὶ ὠραῖο βουνό! εἶπε ὁ κύρ

Λάμπρος. Καθὼς ξεπειτέται ἀπότομα στὴν ἄκρη τοῦ κάμπου πού ὑψώνεται τόσο μεγαλόπρεπα ὡς τὰ σύννεφα, μοιάζει πελώριο γίγαντα, πού κοιτάζει ὄλα γύρω ἀπὸ κεῖ ψηλὰ μὲ ἀγέρωχη περηφάνεια.

—Ὅμορφο, ἀλήθεια τὸ Ψηλὸ βουνό, μὰ καὶ τὸ Μεγάλο ποτάμι δὲν πάει πίσω, εἶπε ὁ Φάνης. Γιὰ κοιτᾶτε τὸ ρέμα του, πόσες βόλτες φιδωτὲς

κάνει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καθὼς προχωρεῖ κάτω .
Ἐγὼ τὸν παρομοιάζω μὲ πελώριο φίδι . Νὰ καὶ
τὸ στόμα του ὀρθάνοιχτο κάτω ἐκεῖ στὴν ἀκρογια-
λιά, σὰ νὰ θέλει νὰ ρουφίξῃ τὴ θάλασσα! . .

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια! εἶπαν τ' ἄλλα τὰ παιδιά
μ' ἓνα στόμα .

ἽΟλοι τώρα κοιτάζουν περίεργα τὰ ὄμορφα χω-
ριά ἐκεῖ πέρα στὸ ριζωμα τοῦ Ψηλοῦ βουνοῦ, πού
τὰ σκεπάζουν πλούσια δέντρα .

Ὁ δάσκαλος εἶπε :

— Ἀλήθεια παιδιά . Τὰ χωριά αὐτά, εἶναι ἀπὸ
τὰ ὠραιότερα τῆς Πατρίδας μας . Ὅσοι τὰ εἶδαν
ἀπὸ καντὰ, καὶ μάλιστα τὴν ἀνοιξη, δὲν τὰ λη-
σμονοῦν .

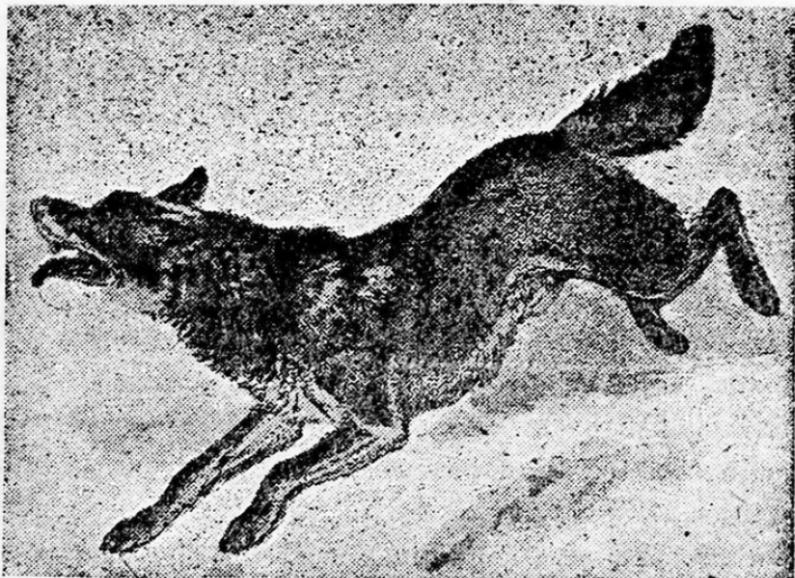
— Ἡ καλύτερη ἐποχὴ, νὰ ἰδῇ κανεὶς αὐτά τὰ
χωριά, ὅπως τὰ εἶδα κι ἐγώ, δῶ καὶ λίγα χρόνια,
εἶναι ὁ Μᾶης .

— Ἡ γλυκειὰ μυρωδιὰ τῶν λουλουδιῶν τῆς λε-
μονιάς καὶ τῆς πορτοκαλιάς, πού χύνεται πλούσια
γύρω στὴ φύση· τὰ κρουσταλλένια νερά, πού τρέχουν
ἄφθονα δεξιὰ καὶ ἀριστερά· ὁ παχὺς ἴσκιος, πού
ρίχνουν οἱ θεόρατες λεῦκες καὶ οἱ πλάτανοι· τὸ
δροσερὸ ἀεράκι τὸ προῖνό, πού κατεβαίνει μυρω-
δάτο ἀπὸ τὸ Ψηλὸ βουνό· τὸ μαγικὸ κελάηδημα
τῶν πουλιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἀηδονιῶν, πού ἀ-
κούεται μέσα στὰ περιβόλια· ὅλα αὐτὰ φέρνουν
τὸν καθένα σὲ τέτοια ἔκσταση, πού νομίζει, πὼς
βρίσκεται μέσα σὲ ἀληθινὸ παράδεισο .

41. Κυνήγι λύκων .

Ὁ ἥλιος εἶχε ἀνεβῆ ψηλά . Ἡ μέρα εἶχε προχωρήσει ἀρκετά . Καιρὸς πιά νὰ κατεβοῦν τὰ παιδιὰ πάλι στὶς καλύβες , κάτω στὸ δάσος . Κοίταξαν μιὰ φορὰ ἀκόμα τὸ λαμπρὸ θέαμα καὶ πῆραν ὕστερα , ὅλοι ἐνθουσιασμένοι , τὸν κατήφορο .

Ἡ βουνοκορφή βούιζε τώρα ἀπὸ τὰ τραγούδια , ἀπὸ τὰ γέλια , ἀπὸ τὰ ξεφωνητὰ τῶν παιδιῶν .

Ὅπως κατέβαιναν τὸν κατήφορο , ξένιαστα καὶ χαρούμενα , βλέπουν ἄξαφνα ἓνα μεγάλο σκύλο ἀλιότικο καὶ ἄγριο . Κατέβαινε μὲ βαριά πόδια , μ' ἓνα περπάτημα ἀλύγιστο , μὰ γρήγορο . Εἶχε τὸ στόμα ἀνοιχτὸ καὶ μιὰ κόκκινη γλῶσσα , τόσο μεγάλη , πού τοῦ κρεμόταν ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα του .

Τὰ σκυλιὰ ρίχτηκαν ἀπάνω του σὰν τρελά, μὲ ἓνα παράξενο γαύγισμα, πὺν τὰ παιδιὰ δὲν τὸ εἶχαν ἀκούσει ἄλλη φορὰ.

—Μπάμ, ἀκούεται ἄξαφνα μιὰ τουφεκιά, κι ἀμέσως κατόπι μπάμ μπούμ, δεύτερος καὶ τρίτος πυροβολισμὸς ἔπεσαν ἀπάνω καταπάνω, πὺν βούιξαν ὅλες οἱ λαγκαδιὲς γύρω.

—Τί εἶναι; τί εἶναι; ρώτησαν μὲ ἀπορία τὰ παιδιὰ.

—Ἄ, αὐτὴν τὴ φορὰ τὸ κυνήγι μας εἶναι χοντρό, λέει ὁ γέρο Παναγιώτης, πὺν ἦταν πλησιέστερα στὰ παιδιὰ. Ὁ κουμπάρος ὁ Νικολός, πὺν τὸν ξέρετε δὰ ἀπὸ τὰ παραμύθια, ἔκαμε τὴ διαθήκη του...

—Λύκος, λύκος! φώναξαν τὰ παιδιὰ τώρα καὶ στὴ στιγμὴ ἔτρεξαν ὅλα κατὰ καὶ, πὺν ἀκούστηκαν οἱ πυροβολισμοί.

Ὅταν ἔφτασαν ἐκεῖ, εἶδαν κάτω τὸ λύκο, ξαπλωμένο φαροδὴ πλατὴ.

Ὁ Πάνος τοῦ λέει:

—Ἄ, κὺρ Νικολό, σοῦ βγῆκαν ξυνὰ τὰ κατσικάκια τοῦ γέρο Περιστέρη, πὺν ἄρπαξες χτές βράδι στὸ μαντρί!.. Καὶ δὲ σοῦ ἔφτασαν, κουμπάρε, τὰ δυὸ τρυφερούδια πὺν ροκάνισες... Ἐπνιξες καὶ κωμιὰ δεκαριὰ ἄλλα γίδια, μικρὰ καὶ μεγάλα...

52. Ὁ λύκος .

Κὺρ Νικολό , ἀκίνητο
σὲ βλέπω , ξαπλωμένο ,
χωρὶς ζωή , κακόμοιρε ,
μὲ μάτι θολωμένο .

Δὲν ἔχεις πιά τὴ δύναμη
νὰ ροβολήσης πέρα ,
σὲ κάμπους , ράγες καὶ πλαγιές
νὰ ὀσμιάσαι τὸν ἀγέρα .

Δὲ θά εἶσαι πιά τὸ φόβητρο
στὶς στάνες , στὰ κοπάδια .
Καρτέρια δὲ θά κάμης πιά
στῆς νύχτες τὰ σκοτάδια .

Ἔπειτα ὁ Πάνος ρώτησε τὸ μάρμα Πανα-
γιώτη :

— Ποῦ ἦταν κρυμμένος ὁ λύκος ;

— Νά ἐκεῖ σ' αὐτὸν τὸ μικρὸν ἔλατο , τὸ φουν-
τωτό , ποῦ εἶναι κάτω στὴ μεγάλη πέτρα , τοῦ
ἀπάντησε . Μὰ τὸν ξεπέταξαν τὰ ξεφωνητά σας καὶ
τὰ λαγονικά , ποῦ τὸν ὀσμίστηκαν . Χωρὶς ἄλλο εἶχε
σκοπὸ νὰ βγῆ παγάνα τὴ νύχτα ἀπὸ τὸ γιατάκι
του , νὰ κάμη πάλι ἄλλο μεγάλο κακὸ στὶς στάνες .

Ὁ κὺρ Σταμάτης εἶπε στοὺς ἄλλους κυνηγούς :

— Εἰλάτε τώρα , σύντροφοι , νὰ τὸν γδάρωμε . Τό
τομάρι του τὸ πυκνὸ , μὲ τὶς ξανθόμαυρες τρίχες καὶ

τὴν ὁμορφὴν οὐρά του τὴ φουντωτή, θὰ πωληθῆ
σὲ καλὴ τιμὴ .

Τὴν ὥρα, πού ἐγδεραν οἱ κυνηγοὶ τὸ λύχο, ὁ
Τάκης εἶπε :

—Κουμπάρε, ἔφαγες χτὲς τὰ κατσικάκια, μὰ
σήμερα ἐσένα θὰ σὲ φᾶνε τὰ κοράκια

—Ὅχι μόνο αὐτά, εἶπε ὁ γέρο Παναγιώτης .
Καὶ ἄλλοι λύχοι, ἂν βρεθοῦν ἐδῶ κοντὰ πεινασμένοι,
θὰ τοῦ ριχτοῦν καὶ θὰ χορτάσουν τὴν πεῖνα τους !

Κι ὁ κύρ Λάμπρος εἶπε :

—Ἔτσι ὁ κύρ Νικολός μας ! Ἔδωσε σήμερα
μὰ ὠραία γούνα, ζεστή, πού θὰ τὴ φορέση κάποια
κυρία τὸ χειμῶνα

43 . Προσοχὴ στὸ δάσος .

Τὰ παιδιά, μὲ τοὺς κυνηγοὺς μαζί, κατέβηκαν
ἔπειτα στὶς καλύβες τῶν λοτόμων .

Ἦταν κοντὰ μεσημέρι . Κάθησαν λοιπὸν κι ἔφα-
γαν μὲ πολλὴ ὄρεξη .

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ὁ κύρ Νικόλας μὲ τὰ
παιδιά τραγούδησαν :

*Ἦσυχα πὸν εἶναι τὰ βουνά ,
ἦσυχοι πὸν εἶν' οἱ κάμποι .
δὲν καρτεροῦνε θάνατο ,
γεράματα δὲν ἔχουν .*

*Μὸν καρτεροῦν τὴν ἀνοιξη .
τὸ Μάη, τὸ καλοκαίρι ,
νά ἰδοῦν τοὺς βλάχους τὰ βουνά ,
νά ἰδοῦν τίς βλαχοποῦλες .*

Ν' ἀκούσουν τὰ βλοχόπουλα ,
λαλώντας τὶς φλογέρες ,
βόσκοντας τὰ κοπόδια τους
μὲ τὰ χοντρά ζουδοῦνια .

Τὴν ὥρα πού τραγουδοῦσαν , ὁ κύρ Νικόλας πέταξε τὸ ἀποτσιγάρο , ὅπως ἦταν ἀναμμένο , καὶ ἔπεσε ἀπάνω στὰ ξερὰ φυλλαράκια , πού ἦταν στρώμα κάτω ἀπὸ τὸν ἔλατο .

Ὁ Πάνος μόλις τὸ εἶδε , ἔτρεξε κατὰ κεῖ βιαστικά , πάτησε τὸ ἀποτσιγάρο , τὸ ἔσβυσε καὶ ξαναγύρισε στὴ θέση του .

— Μπράβο , Πάνο ! τοῦ λέει ὁ κύρ Νικόλας . Ἐγὼ βέβαια ἀπρόσεχτα πέταξα ἀναμμένο τὸ τσιγάρο μου .

Ὁ Πάνος εἶπε τότε :

— Μόλις τὸ εἶδα νὰ καπνίζη ἐκεῖ στὰ ξερὰ φύλλα , θυμήθηκα τὰ λόγια τοῦ πατέρα , γιὰ τὸ δάσος πού ἦταν ἀντίκρου στὸ χωριό . Μοῦ ἔχει εἰπῆ , πὼς ἡ πυρκαϊὰ πού ἔκαψε αὐτὸ τὸ δάσος , ἔπιασε ἀπὸ ἀναμμένο τσιγάρο , πού πέταξε κάποιος διαβάτης . Κι ἔτσι ἔγινε τὸ μεγάλο κακό .

— Μάλισια , ἀλήθεια εἶναι , εἶπε ὁ γέρο Παναγιώτης . Γι' αὐτό , ὅσοι καπνίζουν , πρέπει νὰ προσέχουν , ὅταν βρίσκονται μέσα σὲ δάσος .

Ἐπειτα ξαπλώθηκαν ὅλοι καὶ ἀναπαύτηκαν στοὺς παχιούς τοὺς ἴσκιους τῶν ἔλατιῶν .

Κατὰ τὸ δειλινὸ ξύπνησαν χαρούμενοι καὶ ζωηροί .

Οἱ κυνηγοὶ συζητοῦσαν τὰ ἐπεισόδια τοῦ κυνη-

γιοῦ καὶ ἄλλες ἱστορίες. Τὰ παιδιὰ ἀπλώθηκαν μέσα στὸ δάσος, γεμάτα χαρά, κι ἔπαιζαν ἀκούραστα ὡς τὸ βράδι.

44. Ἡ βρυσούλα.

Τὴν ἄλλη μέρα τὰ παιδιὰ ξύπνησαν πρωὶ πρωί, ὅπως ἐξηγήθηκαν ἀποβραδὶς, γιὰ νὰ ἰδοῦν ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

Οἱ κυνηγοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα καὶ πῆγαν στὸ καρτέρι. Τὴν προηγούμενη μέρα, περνώντας στὸ Κακὸ ρέμα, εἶχαν βρῆ πατήματα λαγῶν μέσα στὰ χωράφια. Τ' ἀθῶα ζῶα σίγουρα θὰ κατεβοῦν ἀπόψε πάλι στὴ βοσκὴ καὶ θὰ τὴν πάθουν, τὰ καημένα, τὴν ὥρα, ποῦ θὰ βόσκουν ξένιαστα.

Κατὰ τὸ γιόμα τὰ παιδιὰ κατέβηκαν διψασμένα στὴ βρυσούλα.

Ἄ, τί ὁμορφὴ, ἀλήθεια, ποῦ εἶναι ἡ βρυσούλα αὐτή! Καθὼς τρέχει τὸ κρυσταλλένιο τῆς νερὸ κελαριστά, χαϊδεύει ἀπαλά, τὰ σγουρὰ πολυτρίχια ποῦ τὴ σκεπάζουν. Δεξιὰ στὴ βρύση μιὰ ὁμορφὴ δάφνη μὲ κισσοὺς σκαρφαλωμένους ἀπάνω τῆς. Τὰ κλαδιά τῆς, καθὼς γέρνουν ἀπὸ τὰ πολλὰ δαφνοκούκια, ποῦ μοιάζουν σὰ μαῦρες ἐλιές, νομίζει κανεὶς πὼς σκύβουν καὶ χαιρετοῦν τὴν ὁμορφὴ βρυσούλα.

Πιὸ πέρα μιὰ πικροδάφνη, καὶ μιὰ λιγαριά, ἀνθισμένες ὅπως εἶναι, ἢ μιὰ μὲ κατακόκκινα κι ἢ ἄλλη μὲ μενεξεδένια λουλούδια, λὲς καὶ παραστέκουν μὲ τὰ ὁμορφα μπουκέτα τους σὲ κάποια μεγάλη γιορτή.

Ὁ γεροπλάτανος, πού ἀπλώνεται παρέκει, πελώριος καὶ καμαρωτός, νομίζει κανεὶς πὼς βρίσκεται ἐκεῖ γιὰ νὰ προσταεύῃ στοργικὰ τὴν ὁμορφη αὐτὴν εἰκόνα. Τὰ παιδιὰ μὲ χαρὰ τραγουδοῦν πάλι :

Μὲς στὸ δάσος μιὰ πηγὴ
ἀναβρῦζει ἀπὸ τὴ γῆ·
τρέχει ἀδιάκοπο νερὸ
κρυσταλλένιο, δροσερό.

Καὶ μὲ χάρι περισσὴ
πολυτρίγια καὶ κισσοί,
γύρω στὰ νερά της σκύβουν
τὴ στολίζουσι καὶ τὴν κρύβουν.

Κι ὁ διαβάτης σταματᾷ,
φιλικὰ τὴ χαιρετᾷ·
καὶ στὸν ἴσκιό κεῖ κοντὰ της
ξεκονοράζει ὁ διαβάτης.

Καὶ τοῦ δίνει αὐτὴ νερὸ
κρυσταλλένιο δροσερό·
κι ὁ διαβάτης εὐλογεῖ
τὴ φιλόξενη πηγὴ. |

45. Οἱ κουμαριές.

Ἐπιώργος κι ὁ Νίκος ἔφυγαν ἀπὸ τὴ βρυσούλα, καὶ πῆγαν πρὸ πάνω μέσα στὸ δάσος νὰ μαζέψουν ἄνθη.

Ἀπὸ κεῖ φώναξαν στοὺς ἄλλους χαρούμενοι :

— Παιδιάαα ! κούμαρα ! Ἐλῶτε, ἐλῶτε !

Τὰ παιδιά ὅλα ἔτρεξαν ἀμέσως ἐκεῖ ἀπάνω καὶ βλέπουν δῶθε κεῖθε στὴν πλαγιὰ πυκνὲς κουμαριές, γεμάτες κούμαρα κατακόκκινα.

Κάθε κουμαριά μὲ τὰ κοκκινωπὰ κλαδιά της καὶ τὰ στενόμακρα φύλλα της, τὰ καταπράσινα, καθὼς κρέμονταν τὰ κούμαρα σὰ σκουλαρίκια ἀπὸ πάνω της, ἔμοιαζε νυφούλα στελισμένη.

— Τί ωραίες πού εἶναι ! φώναξαν τὰ παιδιά.

— Ἐτσι ὁμορφες εἶναι καὶ τὴν ἀνοιξη, εἶπε ὁ Πάνος. Τότε, τὰ ἄφθονα ἄνθη τους, τὰ κάτασπρα, κρέμονται ἀπὸ τὰ κλαδιά τους σὰ μικρὰ κουδουνάκια καὶ εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ τὶς βλέπη κανεὶς...

Τὰ παιδιά διάλεγαν κι ἔτρωγαν τὰ πρὸ ὄριμα κούμαρα.

— Τί γλυκὰ πού εἶναι ! Τί νόστιμα ! ἔλεγε ὁ Νίκος.

— Γινομένα κούμαρα ! Τῆς Πεντέλης κούμαρα ! φώναξε ὁ Παῦλος, μὲ τὸ στόμα γεμάτο.

— Ποῦ τὴ θυμήθηκες τὴν Πεντέλη; ρώτησε ὁ Φάνης.

— Ἐτσι φωνάζουν καὶ διαλαλοῦν στὴν Ἀθήνα, χεῖνοι, πού πουλοῦν στοὺς δρόμους τὰ κούμαρα, εἶπε ὁ Παῦλος. Τοὺς ἄκουσα πέρυσι τέτοιον καιρὸ πού ἤμουν ἐκεῖ. Ἄ, νὰ βλέπατε τὰ παιδιά μὲ τί χαρὰ

ἔτρεχαν καὶ ἀγόραζαν!...

— Ἐνῶ ἡμεῖς ἐδῶ τὰ τρῶμε ἄφθονα καὶ ἀπλήρωτα, εἶπε ὁ Φάνης γελώντας.

— Ἄ, ὄχι πολλά, εἶπε ὁ Πάνος. Προσέξετε γιατί τὰ κούμαρα εἶναι κακοστόμαχα. Ἔτσι λέει ὁ παππούς.

46. Ὁ κότσυφας.

Ἐκείνη τῇ στιγμή μέσα ἀπὸ τὶς κουμαριὲς ἀκούστηκαν γλυκὰ κελαηδήματα καὶ ἀμέσως εἶδαν νὰ φτερουγίζουν τὸ ἀνήφορο δυὸ πουλιὰ μὲ μαῦρα πούπουλα καὶ κίτρινη μύτη.

— Δυὸ κοτσύφια! φώναξε ὁ Παῦλος.

Τὰ κοτσύφια κάθισαν ἀπάνω σ' ἓνα δέντρο καὶ ἄρχισαν συγκρατητὸ σφύριγμα.

Τὰ παιδιὰ σταμάτησαν καὶ ἄκουαν μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση.

— Τί γλυκὰ πού σφυρίζουν! λέει ὁ Φάνης. Νομίζει κανεὶς πὼς ἔχουν στὸ λάρυγγά τους μιὰ μικρὴ φλογέρα.

— Ἀλήθεια ὡραῖα, μὰ ὄχι σὰν τὸν κότσυφα, πού ἄκουσα ἐγὼ πέρυσι, εἶπε ὁ Τάκης. Τὸν ἄκουσα στὴν πολιτεία πού εἶδαμε ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, κάτω ἐκεῖ στὸ ἀκροθαλάσσι. Περνούσαμε μὲ τὸν πατέρα ἀπὸ κεῖ καὶ φιλοξενηθήκαμε σὲ ἓνα σπίτι φιλικό του. Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, φίλος τοῦ πατέρα, εἶχε στο κλουβὶ ἓνα κοτσύφι, πού κελαηδοῦσε, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ παραστήσω, πόσο γλυκὰ!

— Ἐγὼ δὲν μπόρεσα νὰ κρύψω τὴν εὐχαρίστησή

μου γιὰ τὸ ὁμορφο αὐτὸ κελάηδημα. Καὶ τότε ὁ
κὺρ Μιχάλης, ὁ φίλος τοῦ πατέρα, μοῦ εἶπε :

— "Ἄν ἐνθουσιάστηκες μ' αὐτὸ τὸ κελάηδημα τοῦ
κότσουφα, τί θὰ κάμης μὲ κάτι, ποὺ θ' ἀκούσης
τώρα ;

Καὶ λέγοντας αὐτὰ πῆρε τὸ μαντολίνο καὶ ἄρ-
χισε νὰ σιγοπαίξῃ αὐτὸ τὸ τραγούδι :

*"Ἐλα πουλάκι μου μικρό,
μὴν εἶσαι λυπημένο·
φάε τὴ ζαχαρίτσα σου
μὴ ντρέπεσαι, καημένο.*

*Μὴ ντρέπεσαι, κελάηδησε
καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια,
ὅπου τριγύρω σου θωρεῖς
δικά σου εἶναι ἀδερφάκια.*

*Μὲς στὸ κλουβί, πουλάκι μου,
θὰ τὰ περνᾷς ὥραϊα·
θὰ τρῶς ἀπ' ὄλα τὰ γλυκὰ
θάγῃς καὶ μᾶς παρέα.*

Ὁ κότσουφας, ποὺ ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή πετοῦσε
πρόσχαρα μέσα στὸ μεγάλο κλουβί, στάθηκε ἀκίνη-
τος κι ἔρριξε τὰ μάτια του στὸ ὄργανο.

— Ἐμπρός, Πιερή μου ! τοῦ εἶπε ὁ κὺρ Μιχάλης
καὶ ξακολούθησε νὰ σιγοπαίξῃ τὸ μαντολίνο. Τὸ που-
λί ἄρχισε ἀμέσως νὰ παρακολουθῇ τὸ ὄργανο. Σφύ-

ριζε μαζί τὸ τραγούδι σὰ φλάουτο, χωρίς νὰ κάνει οὔτε τὴν παραμικρὴ παραφωνία.

Τὰ παιδιὰ ἄκουαν μὲ θαυμασμὸ αὐτὴν τὴν ἱστορία.

Ὁ Τάκης ξακολούθησε :

— Ὁ κὺρ Μιχάλης, ὅταν ἐτελείωσε τὸ τραγούδι, μοῦ ἐξήγησε ὅτι, γιὰ νὰ μάθῃ ὁ κότσυφας αὐτὸ τὸ τραγούδι, τοῦ γινόταν πολὺν καιρὸ καὶ μὲ μεγάλη ὑπομονὴ μάθημα Ὠδικῆς, ἀπαράλλαχτα, ὅπως κάνομε καὶ ἐμεῖς σιὸ σχολεῖο. Τότε ἔμαθα ὅτι ὁ κότσυφας, ὅπως τ' ἀηδόني καὶ τὸ καναρίνι εἶναι ἀπὸ τὰ ὦδικὰ πουλιά.

— Πόσον καιρὸ ἔχετε αὐτὸν τὸν τραγουδιστὴ κὺρ Μιχάλη; ρώτησα.

— Περὶσσότερο ἀπὸ δυὸ χρόνια, μοῦ ἀπάντησε. Τὸν ἔβιασα στὴ φωλιά ὅταν ἦταν ἀκόμη κλωσόπουλο.

47. Ἡ ἱστορία τοῦ Πιερῆ.

Ὁ Τάκης ξακολούθησε :

— Παρακάλεσα κατόπι τὸν κὺρ Μιχάλη νὰ μοῦ εἰπῇ ποῦ βρῆκε αὐτὸν τὸν κότσυφα κι αὐτὸς μοῦ διηγῆθηκε αὐτὴν τὴν ἱστορία :

— Τὴν ἀνοιξή, μοῦ εἶπε, εἶχα πάει στ' ἀμπέλι, πού ἔχω ἐκεῖ ἀπάνω στὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ.

— Μιὰ μέρα ἐκεῖ πού περπατοῦσα, εἶδα δυὸ κοτσύφια νὰ κάθωνται ἀπάνω σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα. Στὸ στόμα τους κρατοῦσαν ξερὰ χορταράκια καὶ πούπουλα. Ἀμέσως κατάλαβα τί ἔτρεχε. Κρούφτηκα

λοιπόν μέσα στὰ χαμόκλαδα κι ἀπὸ κεῖ κρυφοκοίτα-
ζα. Σὲ λίγο τὰ εἶδα νὰ πετοῦν ἴσια στὴ ρίζα τοῦ
βράχου, πὺν ἦταν ἀπάνω του περιπλεγμένοι πράσι-
νοι κισσοί. Δὲν ἔχασα καιρό. Πῆγα ἐκεῖ, ψάχνω
προσεχτικὰ δεξιά, ἀριστερά. Βλέπω κάποτε τὰ κο-
τούφια νὰ ξεπετιῶνται κατατρομαγμένα μέσα ἀπὸ
μιὰ μεγάλη φουντωτὴ κουμαριά καὶ νὰ τρέχουν τὸν
ἀνήφορο φωνάζοντας. Πλησιάζω ἐκεῖ καὶ βρῶσκω
τὴ φωλιά τους μισοφτιαγμένη.

— Ἀπάνω σ' ἓνα διχαλωτὸ κλάδο τῆς κουμαριάς,
εἶχαν βάλμένα, μὲ πολλὴ τέχνη, ξερὰ χορταράκια κι
ἔπλεκαν τὴ φωλιά. Ἀπὸ μέσα τὴν ἔντυναν μὲ τριχες
καὶ πούπουλα γιὰ νὰ εἶναι ζεστή. Σὲ δυὸ τρεῖς ἡμέρες
θὰ τὴν εἶχαν πιά ἔτοιμη. Σημείωσα τὴ θέση πὺν ἦταν
ἡ κουμαριά κι ἔφυγα.

— Ὑστερ' ἀπὸ λίγες μέρες ξαναπῆγα στὸ ἀμπέ-
λι. Ἀπὸ μακρὰ εἶδα τὸ ἓνα κοτούφι ἀπάνω στὸ
βράχο καὶ τὸ εἶχε στήσει στὸ τραγούδι. Αὐτὸ ἦταν
τὸ ἀρσενικό. Πλησιάζω περισσότερο κατὰ τὴ φω-
λιά. Ἀκούω τότε τὸν ἀρσενικὸ τὸν σότσουφα νὰ
βγάινη κάτι δυνατὰ σφυρίγματα καὶ νὰ τοῦ δίνει
δρόμο. Μὲ εἶχε ἰδῆ, καὶ τὰ σφυρίγματά του ἦταν
εἰδοποίηση στὸ ταίρι του, γιὰ τὸν κίνδυνο. Βλέπω
τότε ἀμέσως τὸ δεῦτε ο κοτούφι, τὸ θηλυκὸ, νὰ
ξεπετιέται μέσα ἀπὸ τὴν κουμαριά καὶ νὰ φτερου-
γίζει κατὰ κεῖ πὺν πέταξε ὁ ἄλλος, βγάζοντας δυ-
νατὲς φωνές.

— Ζύγωσα τότε στὴν κουμαριά καὶ εἶδα μέσα
στὴ φωλιά πέντε αὐγουλάκια σταχτερὰ μὲ κάτι
ξανθὰ στολίδια ἀπάνω. Ἐφυγα ἀμέσως ἀπὸ κεῖ

γιατί ἔπρεπε νὰ ξαναγυρίση τὸ θηλυκὸ κοτσύφι στὴ φωλιά, γιὰ τὸ κλώσημα. Κι ἀλήθεια, ὅταν ἀπομακρύνθηκα, ξαναγύρισαν τὸ καθένα στὴ θέση του. Τὸ ἀρσενικὸ κοτσύφι ἄλλοτε τραγουδοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὸ βράχο, γιὰ νὰ διασκεδάξῃ τὸ ταίρι του, καὶ ἄλλοτε πετοῦσε γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ τροφή. Ἡ κοτσυφίνα δὲν ἔπρεπε νὰ φύγῃ διόλου ἀπὸ τὴ φωλιά. Ἄν τὸ ἔκανε, θὰ γαλοῦσαν τ' αὐγὰ της.

—Τὴν τρίτη φορὰ πὺν πῆγα στὴ φωλιά, εἶδα πέντε χαριτωμένα κοτσυφόπουλα ὀλόγυμνα.

—Τοῦ, τοῦ, τοῦ, φώναξαν μόλις μὲ εἶδαν, κι ἄνοιξαν διάπλατα τὰ στοματάκια τους. Νόμιζαν, τὰ καημένα, πὼς ἦταν ἡ μάνα τους, νὰ τοὺς δώσῃ φαγί.

—Ἐφυγα ἀμέσως ἀπὸ κεῖ. Δὲν ἤθελα νὰ μὲ ἰδοῦν πάλι τὰ κοτσύφια καὶ νὰ τρομάξουν ἄλλη μιὰ φορὰ. Κάθησα λοιπὸν ἀπόμερα καὶ τὰ κοιτάζα. Τὸ ἓνα ἐρχόνταν καὶ τὸ ἄλλο ἔφευγε κι ἔφερναν στὰ μικρόλια τους σκουλήκια, μυγίτσες σπόρους καὶ τὰ τάνιζαν νὰ μεγαλώσουν.

—Τελευταία φορὰ πῆγα ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε μέρες. Τὰ κοτσυφόπουλα τότε εἶχαν μεγαλώσει. Εἶχαν κάμει φτερὰ καὶ ἦταν πιά ἔτοιμα νὰ πετάξουν. Πῆρα τότε τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ πέντε καὶ τὸ ἔφερα ἐδῶ. Τὸ φρόντισα μὲ ἀγάπη, τὸ μεγάλωσα καὶ τὸ ἔμαθα νὰ τραγουδῇ.

—Αὐτὰ εἶπε ὁ κύριος Μιχάλης καί, κοιτάζοντας στοργικὰ τὸν ὠραῖο τευ κότσουφα, εἶπε:

—Ἔτσι δὲν εἶναι, Πιερό μου;

48. Ὁ ἔλατος.

Ἔστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ τὰ παιδιὰ ἀναπαύτηκαν λίγο. Ἐπειτα ἔτρεξαν μέσα στὸ δάσος νὰ παίξουν. Τόσο ζωηρὰ ἔπαιζαν πὺ ἀντηχοῦσαν οἱ ρεματιῆς ἀπὸ τὰ γέλια, τὰ ξεφωνητὰ καὶ τὰ τραγούδια τους.

Ὅταν κουράστηκαν ἀπὸ τὰ παίγνιδια τους ἐκάθησαν σ' ἓνα βράχο καὶ ἀγνάντευαν.

—Γιὰ κοιτᾶτε αὐτὸν τὸν ἔλατο! Τί ψηλὸς πὺ εἶναι! εἶπε ὁ Γιώργος. Θὰ εἶναι ὁ ψηλότερος μέσα στὸ δάσος. Ὅπως στέκεται ἔτσι καμαρωτὸς καμαρωτὸς, μὲ τὰ κλαδιὰ του ἀπλωμένα γύρω καὶ τὰ κουκουνάρια σὰ λαμπάδες στοὺς πιὸ ψηλοὺς του κλώνους, δὲ μοιάζει σὰ μεγάλος, πολυέλαιος;

—Τὰ κλαδιὰ του, λέει ὁ Πέτρος, ἀνεβαίνουν γύρω στὸν κορμὸ του κανονικά, σὰ σκαλοπάτια. Μπορεῖ λοιπὸν ν' ἀνεβῆ κανεὶς εὐκόλα ὡς τὴν κορυφή του, σὰν τὸ ναύτη πὺ σκαρφαλῶνη στὸ κατάρτι τοῦ караβιῦ.

—Ἐγὼ θ' ἀνεβῶ! λέει ὁ Παῦλος.

—Κι ἐγὼ! κι ἐγὼ! εἶπαν τ' ἄλλα παιδιὰ. Καὶ στὴ στιγμή σκαρφάλωσαν ἀπάνω στὸν ἔλατο σὰν ἀγριώγατοι.

Καθὼς ἀνέβαιναν μὲ βία, τὰ βελονωτὰ φύλλα τοῦ ἔλατου κεντοῦσαν ἐλαφρὰ τὰ χέρια τους. Τὰ παιδιὰ ὅμως ἀνέβαιναν χωρὶς νὰ τὰ λογαριάζουν.

—Προσέχετε, παιδιὰ, μὴ σπάση κανένα ἀπὸ τὰ κλωνάρια! λέει ἀποκάτω ὁ Γιάγκος.

—Πατᾶτε καλά! φώναξε ὁ Πάνος. Ὅσο γιὰ

σπάσιμο, δὲν εἶναι φόβος. Τὰ ἐλατοκλώναρα ἔχουν μεγάλη ἐλαστικότητα. Δὲν εἶδες, Γιάγκο, πόσο εὐκολα λυγοῦν, ὅταν ὁ μπάρομπα Χρίστος, ὁ βαρελάς, φτιάνει μὲ αὐτὰ τὰ στεφάνια τῶν βαρελιῶν;

Σὲ λίγο τὰ παιδιὰ εἶχαν ἀνεβῆ ὅλα στοὺς πιὸ ψηλοὺς κλώνους τοῦ ἔλατου. Ὁ Παῦλος μάλιστα ἀνέβηκε ψηλότερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐβγαλε ἴσως τὸ καπέλο του, τὸ ἀνέμιξε χαιρετώντας γύρω καὶ φώναζε:

— Ἄααα! τί ὄμορφα!... τί ὄμορφα!... Ὅλα φαίνονται ὠραῖα ἀπὸ δῶ, σὰν πανόραμα!

Ἄ Τὸ βουνήσιο τ' ἀεράκι κατέβαινε ἀπὸ τίς πιὸ ψηλές κορφές καὶ κουνούσε σύγκορμον τὸ πελώριο δέντρο. Ἐκουνούσε μὲ βοή τὰ πυκνά του φυλλώματα, πὸν ἀγκάλιαζαν τὰ παιδιὰ, σκαρφαλωμένα στ' ἀκρόκλινα, ὅπως τὰ ναυτόπουλα στοῦ καραβιοῦ τὰ ξάρτια.

Ἔτσι, μὲ τὴ φαντασία τους, εἶχαν τὴν ἐντύπωση ὅτι ταξιδεύουν σὲ παραμυθένιο καράβι.

Μὲ αὐτὴ τὴν ἐντύπωση ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν μέσα ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τοῦ δέντρου, χωρισμένοι σὲ δύο συντροφίες:

*Πρώτη
συντροφιά.*

*Πάνω ἀπὸ τὰ ἔλατα
θ' ἀρμενίσουμε παιδιὰ,
πὸ ψηλὰ ἀπ' τὰ σύγγερα
στον καραβοῆλατο.*

Ποῦ ὡς τὰ σύγνεφα ψηλά
τὴν κορφή του ὑψώνει ,
τα κλαδιά του σὰν πανιά
καραβιοῦ σταυρώνει .

Δεύτερη
συντροφιά .

Τ' οὐρανοῦ τὰ πέλαγα
βίρα θὰ ἀρμενίσουμε
πὺρ ψηλά ἀπ' τὰ σύγνεφα
στὸν καρ.βοέλατο .

Ποῦ ὡς τὰ σύγνεφα ψηλά
τὴν κορφή του ὑψώνει ,
τὰ κλαδιά του σὰν πανιά
καρ.βιοῦ τ' ἀπλώνει .

Ὅλοι μαζί .

Μὲ ἀπλωμένα τὰ πανιά
θ' ἀρμενίσουμε , παιδιά ,
τ' οὐρανοῦ τὰ πέλαγα
στὸν καρ.βοέλοτο .

Τὰ ἄρμενα ἐλατόκλαρα
τὰ πανιά ἀπλωμένα ,
φύλλα φουντωμένα .

Ποίμο τ' ἀγεράκι
θὰ μᾶς συνεπάρη
στὸν ἥλιο , στὸ φεγγάρι .

Ἐπειτα κατέβηκαν ἀπὸ τὸν ἔλατο, καὶ καθένας
κορατοῦσε ἀπὸ ἓνα κλαδί μὲ δυὸ τρία καρ.βούμπαλα ,

θαντισμένα με κάτασπρη έλατόπισα, τὸ ρετσίνι τοῦ
ἔλατου, πὸν πουλοῦν κάποτε οἱ χωρικοὶ στοὺς δρό-
μους τῆς Ἀθήνας καὶ εἶναι γιατρικὸ γιὰ πληγές.

Βασήλευε ὁ ἥλιος τώρα καὶ τὰ παιδιὰ γύρισαν
στὶς καλύβες.

Ἔστερ' ἀπὸ τὸ φαγητὸ ὁ δάσκαλος εἶπε :

— Πηγαίνομε τώρα νὰ πλαγιάσωμε. Αὔριο τὸ
πρωὶ εἶμαστε γιὰ μικρὸν περίπατο. Μᾶς προσκαλεῖ
ὁ μπάριμπα Περιστέρης στὴ στάνη του. Ἐμαθε πῶς
εἶμαστε ἐδῶ καὶ θέλει, λέει, νὰ μᾶς φιλέψη.

Η ΣΤΑΝΗ

49. Οἱ Περιστέρηδες.

Τὸ πρωί, κατὰ τὴν ὠρισμένη ὥρα, τὰ παιδιὰ
ξεκινοῦν με χαρὲς καὶ με τραγούδια γιὰ τὴ στάνη.
Τὴν ὥρα πὸν ξέβγαине ὁ ἥλιος ἀπὸ τὴ θάλασσα,
καὶ οἱ χρυσὲς ἀχτίδες του χάιδευαν τὶς κορφὲς τῶν
βουνῶν, τὰ παιδιὰ ἦταν φτασμένα στὴ στάνη.

Ὁ μπάριμπα Περιστέρης με τὴ γυναῖκα του καὶ
τὰ παιδιὰ του, ὅλοι με καλοσύνη, δέχτηκαν προ-
σχαρὰ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ τους.

Τὰ σκυλιὰ, βλέπουν τὴν ἐγκάρδια ὑποδοχὴ πὸν
γίνεται στὰ παιδιὰ. Κουνοῦν καὶ αὐτὰ τὶς οὐρὲς
τους, σὰ νὰ καλωσορίζουν φιλικὰ πρόσωπα.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ εἶχε τελειώσει τὸ ἄρμεγμα.
Κι ὁ Δῆμος, ὁ γιὸς τοῦ κυρ Περιστέρη, εἴκοσι
χρονῶν λεβέντης, ὀδηγοῦσε τὰ γίδια στὴ βοσκή.

Ὁ μάρτυρα περιatéρης με τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ
παιδιά του, ὄλοι με καλοσύνη, δέχτηκαν πρόσχαρα τὰ παι-
διά τοῦ χωριοῦ τους.

—Γειά σου, Δῆμο! φωνάζουν τὰ παιδιά χαρούμενα.

—Γειά σας, παιδιά! ἀπακρίνεται καλόκαρδα ὁ Δῆμος.

Ἔπειτα, μὲ φωνὲς ζωηρὲς καὶ δυνατὰ σφυρίγματα, σαλαγάει τὸ κοπάδι σιὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ.

Τὰ γίδια βόσκοντας, ἀπλώνονται σκόρπια τὸν ἀνήφορο καὶ ὁ Δῆμος στέκει πίσω, ἀκουμπώντας στὴν κλίτσα του, καὶ τὰ καμαρώνει.

Βόσκουν τὰ γίδια στὰ πρινάρια καὶ στ' ἄλλα χαμόκλαδα. Τὰ κουνούνια τους ἀχολογοῦν ἀρμονικὰ μέσα στὴν πρωινὴ σιγαλιά. Ὁ Δῆμος κάθεται τώρα ἀποκάτω στὸ μέγαλον κέδρο. Παίρνει τὴ φλογέρα του καὶ τραγουδῇ :

*Βγῆξαν τὰ γίδια ἀπ' τὸ μαντρί,
τὰ πρόβατα ἀπ' τὴ στρούγκα
καὶ ἡ Χρῦσω μας δὲ φαίνεται
να πάη κοιτᾶ στὰ γίδια.*

*Ρωτᾶτε τοὺς τσοπάνιδες
καὶ τοὺς προβαταρέους
να μὴ τὴν εἶδαν πουθενά
να μὴ τὴν ἀπαντήσαν.*

Τὰ παδιά, ξετρελαμένα ἀπὸ τὴ φλογέρα τοῦ βοσκῶ, τοῦ φωνάζουν χαρούμενα :

—Γειά σου, Δῆμο! Γειά σου!

Ἡ κυρὰ Περιστεραῖνα, μὲ τὴ Βάσω, τὴν κόρη της, φιλεῖουν τώρα τὰ παιδιά ζεστὸ ζεστὸ τὸ φρεσκοαρμε-

γμένο γάλα μὲ παξιμάδια σιταρένια. Τὰ παιδιά εἶναι ἐνθουσιασμένα ἀπὸ τὴν καλοσύνη τῆς κυρὰ Περιστερίνας καὶ δὲν ξέρουν πῶς νὰ τὴν εὐχαριστήσουν.

50. Τυροκομιό.

Ὁ μπάρμπα Περιστερῆς ἔπειτα, λέει στὰ παιδιά :

— Ἐλάτε τώρα, νὰ ἰδῆτε πῶς τυροκομᾶμε.

Τὰ παιδιά ἀκολουθοῦν τὸν κυρ Περιστερῆ καὶ πηγαίνουν μέσα στὸ μαντρί.

— Ἐδῶ, παιδιά μου, σ' αὐτὸ τὸ λεβέτι, ἔχομε τὸ γάλα ποὺ ἀρμέξαμε χτὲς βράδι καὶ σήμερα τὸ πρωί. Τοὺς περασμένους μῆνες, ποὺ ἦταν πιὸ πολὺ τὸ γάλα, τυροκομοῦσαμε δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα. Μὰ τώρα, αὐτὴν τὴν ἐποχὴ, τὸ γάλα εἶναι λίγο, γι' αὐτὸ τὸ κάθε τυροκομιό μας γίνεται ἀπὸ δυὸ ἀρμεξιές. Ἄλλοι τσοπάνηδες, ποὺ ἔχουν πιὸ λίγα ζωντανὰ ἀπὸ μᾶς, ἔπαψαν νὰ τυροκομοῦν. Μὲ τὸ λίγο γάλα ποὺ πιάνουν τώρα, φτιάχνουν μόνον γιαούρτι καὶ τραχανά. Ἐμεῖς ὅμως, ἀπὸ τὰ τετρακόσια γιδοπρόβατα, ποὺ ἔχομε, παίρνομε ἀρκετὸ γάλα. Ἔτσι μποροῦμε ἀκόμα νὰ φτιάνωμε τυρί.

Ἐκεῖνη τῆ στιγμῆ, ἡ Βάσω ἔφερε ἓνα μικρὸ ξύλινο βεδουράκι, γεμάτο γάλα χλιαρό. Ὁ πατέρας τῆς ἔρριξε μιὰ σκόνη μέσα σ' αὐτὸ τὸ γάλα καὶ τὴν ἀνκάτωσε νὰ λιώση.

— Γιατί ἔρριξες μέσα στὸ γάλα τὸ ἀλεύρι αὐτό, μπάρμπα Περιστερῆ; ρώτησε ὁ Φάνης. Ὁ γέρο βοσκὸς χαμογέλασε καὶ εἶπε :

— Δὲν εἶναι ἀλεύρι, εἶναι ἡ μαγιά.... Χωρὶς αὐτή, τυρὶ δὲν μπορεῖ νὰ πῆξη.

Ἡ Βάσω, σ' αὐτὸ τὸ μεταξύ, εἶχε βάλει λίγη φωτιά κάτω στὸ καζάνι, γιὰ νὰ ζεσταθῆ τὸ γάλα.

Ὁ Περιστέρης μὲ ἓνα ξύλο, ποὺ ἦταν πλατὺ στὸ κάτω μέρος, σὰ φτυάρι, ἀνακάτωνε ἐλαφρὰ τὸ γάλα τοῦ καζανιοῦ. Ὅταν ἐκατάλαβε ὅτι τὸ γάλα ζεστάθηκε ὅσο ἔπρεπε, ἔκαμε νόημα στὴ Βάσω, Ἀὐτὴ ἔφερε τὴ μαγιά, ὅπως ἦταν λιωμένη στὸ βεδουράκι, καὶ τὴν ἔχυσε μέσα. Ὁ πατέρας τῆς ἀνακάτωσε λίγο ἀκόμα τὸ γάλα. Σκέπασε τὸ λεβέτι μ' ἓνα ξύλινο σκέπασμα, καὶ ἡ Βάσω ἔσβυσε τὴ φωτιά.

Ἦστερ' ἀπὸ μισὴ ὥρα ξεσκέπασαν τὸ καζάνι. Τὸ γάλα εἶχε γίνει τώρα ἓνας χυλὸς πολὺ ἀπαλός.

Τὰ παιδιὰ, ὅταν τὸ εἶδαν, φώναξαν:

— Γιαούρτη, γιαούρτη! ..

— Ὅχι, εἶπε ὁ γέρο Περιστέρης. Αὐτὸ τὸ γάλα, ἔτσι ὅπως εἶναι, τὸ λέμε ἄπαλη. Προσέξτε ὅμως τώρα, νὰ δῆτε τί θὰ γίνη.

Τὰ παιδιὰ ζύγωσαν περισσότερο κι ἔβαλαν ὅλη τους τὴν προσοχή.

Ὁ Περιστέρης πῆρε πάλι τὸ ἴδιο ξύλο καὶ ἀνακάτωσε τὴν ἄπαλη, πολὺ ἐλαφρά.

Σὲ λίγο τὰ παιδιὰ εἶδαν μέσα στὸ καζάνι νὰ κυλᾷ ἓνας μεγάλος σβόλος κάτασπρος. Τώρα προσεχαν ἀκόμα περισσότερο.

— Ὁ γέρο Περιστέρης, βγάνοντας ἀπὸ τὸ καζάνι αὐτὸν τὸ σβόλο εἶπε.

— Ἄ, τὸ καημένο, λαχναριστὸ λαχταριστὸ εἶναι!

καὶ βοηθώντας τὸ σβόλο μὲ τὰ δυό του χέρια, τὸν ἔβγαλε ἔξω καὶ εἶπε γελαστός :

— Χόπ, παιδιά! Νά, αὐτὸ εἶναι τὸ τυρὶ κι ἀμέσως τὸ ἔβαλε μέσα σὲ κάτι πλεχτὰ καλάθια, τὰ τυροβόλια.

— Τί θὰ γίνῃ τώρα τὸ γάλα, πού ἀπόμεινε στὸ καζάνι; ρώτησε ὁ Παῦλος.

— Μὴ βιάζεσαι, Παῦλο· θὰ σὲ μάθω νὰ τυροκομᾶς καὶ σύ· ἔχε μόνο λίγη ὑπομονὴ ἀκόμα, ἀπάντησε μὲ χαμόγελο ὁ γέρο Περιστέρης.

Στὸ μεταξὺ ἡ Βάσω ἔφερε ἓνα ἄλλο βεδούρι, πολὺ μεγαλύτ-ρο, τὴν καρδάρια, γεμάτη γάλα. Ἔχυσε αὐτὸ τὸ γάλα μέσα στὸ καζάνι κι ἔβαλε φωτιά. Ὁ πατέρας τῆς ἀνακάτωνε πάλι τὸ γάλα μὲ ὑπομονή.

Ὅσο ζεσταινόταν τὸ γάλα, σχηματιζόταν σιγὰ σιγὰ νέος σβόλος, μέσα στὸ καζάνι. Ὁ γέρο Περιστέρης τὸν ἔβγαλε σὲ λίγο καὶ αὐτὸν καὶ εἶπε :

— Νὰ καὶ ἡ μιντζίθρα μας! καὶ τὴν ἔβαλε μέσα σὲ μάλινα πανιὰ ἄσπρα, τὶς τσαντίλες, πού τὶς εἶχε ὑφάνει ἡ μητέρα τῆς Βάσως.

Ἡ Βάσω κρέμασε ὕστερα τὰ τυροβόλια καὶ τὶς τσαντίλες στὰ κλαδιὰ τοῦ μεγάλου πριναριοῦ, πού ἦταν ἐκεῖ κοντά, γιὰ νὰ στραγίσουν.

Ὑστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα, ὁ μάρμα Περιστέρης ξεκρέμασε μιὰ τσαντίλα, καὶ ἓνα τυροβόλι, κι ἔβγαλε τὴν μιντζίθρα καὶ τὸ τυρὶ πού εἶχαν μέσα. Τὰ ἔκοψε σὲ τόσα κομμάτια, ὅσα ἦταν καὶ τὰ παιδιά.

Κάθε παιδὶ πῆρε τὸ μερικὸ του καὶ τὸ ἔφαγε πολλὴν ὄρεξη.

51. Γιαούρτη.

Ἐπειτα τὰ παιδιά πήγαν στὴν κυρὰ Περιστέραίνα, πὺ ἦταν πὺ πέρα καὶ καταγινόταν οὐ ἄλλην ἐργασία.

— Καλῶστα, τὰ παιδιά, εἶπε μὲ ἀγάπη. Συγγυρίζω τὸ γάλα νὰ φτιάσω γιαούρτη. Αὐτὴ τὴν ἐργασία τὴν ἔχει παραχωρήσει οὐ μένα ὁ ἄντρας μου. Τὰ καταφέρνω, λέει, πὺ καλά ἀπ' αὐτόν. Σήμερον. γιὰ χάρη σας, θὰ βάλω ὅλη μου τὴν τέχνη. Καὶ πισ εὔω νὰ εὐχαριστηθῆτε πολὺ.

— Τὸ πιστεύομε, θεῖα Περιστέραίνα, ἀπάντησε ὁ Παῦλος.

Ἡ κυρὰ Περιστέραίνα εἶχε βάλει ἀπάνω στὴ φωτιά ἕνα μικρὸ καζάνι, γεμάτο γάλα, καὶ τὸ ἐνακάτωνε σιγὰ σιγὰ, μὲ ξύλινη κουτάλα.

Ὅταν τὸ γάλα ἔβρασε, ἡ κυρὰ Περιστέραίνα τὸ μοίρασε οὐ πέντε βεδουράκια, πὺ τὰ εἶχε παρέκει, ὅλα μαζί στὴ σειρά.

Ἀπὸ τὸ ἴδιο γάλα πήρε καὶ γέμισε ἕνα πιάτο βαθύ. Ὅταν κρύωσε λίγο τὸ γάλα τοῦ πιάτου, ἡ κυρὰ Περιστέραίνα ἔρριξε μέσα ἕνα κομμάτι ξυνῆς γιαούρτης καὶ εἶπε:

— Αὐτὴ εἶναι ἡ μαγιά.

— Μαγιά στὸ τυρὶ, μαγιά κι ἐδῶ; ρώτησε ὁ Παῦλος.

— Μὰ βέβαια ἀπάντησε ἡ κυρὰ Περιστέραίνα. Χωρὶς αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ γιαούρτη, ὅπως χωρὶς μαγιά ζυμαριοῦ δὲ γίνεται ψωμί...

Ἡ κυρὰ Περιστεραῖνα ἀνακάτωσε ἀρκετὰ τὴ μαγιά, ὥσπου ἔλιωσε καλά. Κατόπι τὴν ἐμοίρασε στὰ πέντε βεδούρια, καὶ ἀνακάτωσε ἑλαφρὰ τὸ γάλα, ποὺ εἶχαν μέσα. Ὑστερα ἔβαλε ἀπάνω στὸ καθένα τὸ σκέπασμά του, καὶ τὰ τύλιξε σὲ μιὰ μάλλινη κουβέρτα, ὅλα μαζί, χωρὶς νὰ τὰ κουνήσῃ ἀπὸ τὴ θέση τους.

— Ἔτσι, παιδιά μου, τελείωσε ὅλη ἡ δουλειά, εἶπε ἡ κυρὰ Περιστεραῖνα. Ὑστερα ἀπὸ δύο ὧρες ἡ γιαούρτη θὰ εἶναι ἔτοιμη. Θὰ τὴν ξεσκεπάσωμε τότε ν' ἀεριστῇ λίγο, κι ἔπειτα θὰ δοκιμάσωμε τὴ νοστιμάδα της. Καλὴ ὄρεξη, λοιπόν...

52. Ἡ βοσκοπούλα.

Κορίτσι δώδεκα χρονῶν, ἡ Βάσω, ἡ μονάκριβη κόρη τοῦ γέρο Περιστερῆ, μέσα σὲ τέσσερα ἀδέρφια μεγαλύτερα. Εἶναι τώρα μαθήτρια στὴ μεγάλη τάξη τοῦ σχολείου. Ὅλες οἱ συμμαθήτριές της τὴν συμπαθοῦν πολὺ γιὰ τὴν τρυφερὴ ὀμορφιά της καὶ τὴ λυγερὴ κορμοστασιά της, μὰ πιὸ πολὺ γιὰ τὴν καλοσύνη της. Ὅλοι μέσα στὸ χωριὸ τὴν ἀγαποῦν κι ἔχουν νὰ κάμουν μὲ τ' ὄνομά της. Τώρα μὲ τὸν ἐρχομὸ τῶν παιδιῶν τοῦ σχολείου στὴ στάνη, κανεὶς ἄλλος δὲ χάρηκε περισσότερο ἀπ' αὐτή.

Ἡ Βάσω περνᾷ ὅλες τις ἡμέρες τῶν διακοπῶν στὴ στάνη τους, σὰ βοσκοπούλα. Ἐκεῖ βοηθαίει τὸν πατέρα καὶ τ' ἀδέρφια της στὸ ἄρμεγμα, στὸ τυροκομιό, σ' ὅλες τις δουλειὲς τῆς στάνης.

Πολλές φορές, παρακαλεί τὸ Δῆμο, τὸ μεγάλο ἄδερφό της, καὶ τὴν παίρνει μαζί ἀπάνω στὶς πλαγίες καὶ στὰ κορφοβούνια, πού βόσκουν τὰ γίδια, καὶ τότε πιά εἶναι στὶς πιὸ μεγάλες της χαρές.

Τὸ βράδυ, πού γυρίζει στὴ στάνη, δὲ χορταίνει νὰ δηγιέται στὴ μητέρα καὶ στὸν πατέρα της, τὰ ὅσα εἶδε στὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

53. Ἡ ζωὴ στὰ βουνά.

Τὰ παιδιά καὶ ἡ Βάσω κάθησαν στὴ βρυσούλα, πού εἶναι πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ στάνη νὰ πιοῦν νερό, νὰ ξεκουραστοῦν.

Ἡ Βάσω, ἀπαντάει πρόθυμα, σ' ὅλα τὰ ἐρωτήματα τῶν παιδιῶν καὶ τοὺς ἐξηγᾷ τὸ καθεὶ.

—Τί ὁμορφα πού εἶναι ἐδῶ ἀπάνω στὸ βουνὸ τὴν ἀνοιξη, ὅταν ἀνεβαίνωμε ἀπὸ τὰ χειμαδιά! τοὺς ἔλεγε. Τότε ὅλα τὰ δέντρα, πού βλέπετε, ἀρχίζουν νὰ μπουμπουκιάζουν, Οἱ λαγκαδιές, τὰ χωράφια, τὰ ποταμάκια, τὰ βουνὰ γύρω, ντύνονται τὴν ἀνοιξιὰτικὴ τους στολή. Εἶναι ὅλα χαρὰ Θεοῦ! Ἄ, τί ὠραία πού τὰ τραγουδάει ὁ Δῆμος μας τότε μὲ τὴ φλογέρα του!

Καὶ ἡ Βάσω ἀρχίζει νὰ τραγουδῇ:

*Καλότυχά εἶναι τὰ βουνά, ποτέ τους δὲ γερνᾶνε
Τὸ καλοκαίρι πράσινα καὶ τὸ χειμῶνα χιόνι.*

*Καὶ καρτεροῦν τὴν ἀνοιξη τ' ὁμορφο καλοκαίρι,
νὰ μπουμπουκιάσουν τὰ κλαδιά, ν' ἀνοίξουνε τὰ δέντρα.*

Νὰ βγοῦν οἱ στάνες στὰ βουνά, νὰ βγοῦν οἱ βλαχοποῦλες,
νὰ βγοῦν καὶ τὰ βλαχόπουλα, βαρώντας τὴ φλογέρα.

Ἔπειτα ἡ Βάσω τοὺς μιλεῖ γιὰ τὶς ἀγαπημένες
τῆς γίδες. Στὶς ὁμορφότερες ἀπ' αὐτές, ἔχει δώσει
ὀνόματα. Τὴ μιὰ τὴ λέει Χρῦσω· μιὰ δεύτερη τὴ
λέει Ἀργυρή· ἄλλη Χάιδω, ἄλλη Μαλάμω, ἄλλη
Ἀσήμω καὶ ἄλλες μὲ ἄλλα ὀνόματα.

— Ὁραῖα εἶναι τὴν ἀνοιξη, ποὺ εἶναι τὰ κα-
τσικάκια μικρὰ ἀκόμα, λέει ἡ Βάσω. Ὅλη τὴν ἡ-
μέρα, τὰ κατσικάκια εἶναι κλεισμένα στὸ μαντρί.
Τὰ βύζαξαν οἱ μανοῦλες τοὺς τὸ πρωὶ πρὶν πᾶνε
στὴ βοσκή· θὰ τὰ βυζάξουν τὸ βράδι πάλι, ποὺ θὰ
ξαναγυρῶσιν. Ὅλη τὴν ἄλλη μέρα πηδοῦν ἐκεῖ
μέσα, κι ὅταν κουραστοῦν ξαπλώνονται καὶ κοιμοῦν-
ται στὸ προσήλιο. ὦ, εἶναι μιὰ χαρά!

Τὸ βράδι, ποὺ γυρίζουν οἱ γίδες ἀπὸ τὴ βοσκή,
ὅσες ἔχουν κατσικάκια, τρέχουν ἴσια στὸ μαντρί,
μὲ τρυφερὰ βελάσματα.

— Μπέ, μπέεε! φωνάζουν ἔξω ἀπὸ τὸ μαντρί
οἱ γίδες.

— Μέ, μέ, μέεε! φωνάζουν ἀπὸ μέσα τὰ κατσι-
κάκια δυνατά.

— Ὁ πατέρας, πλησιάζει τότε στὸ μαντρί, ἀνοίγει
τὴν πόρτα, καὶ στὴ στιγμὴ ξεπετιῶνται τὰ κατσι-
κάκια, ὅλα μὲ μιᾶς.

— Ἰί γίνεται τότε ἀπὸ τὶς φωνές, δὲν περιγράφει-
ται. Φωνάζει ἡ μάνα τὸ παιδί, καὶ τὸ παιδί τὴ
μάνα!... Σὲ λίγες στιγμές, μέσα στὸ μεγάλο ἀνα-
κάτωμα ἀπὸ γίδες καὶ κατσίκια, βρῖσκει κάθε μάνα

τὸ παιδί της καὶ κάθε παιδί τὴν μάνα του .

— Ἀμέσως τότε παύουν μονομιᾶς ὅλες οἱ φωνές .
Ἔστερα ἀπὸ τὴν τόση ταραχή, καὶ τὰ βελάσματα,
γίνεται ἡσυχία . Τίποτα δὲν ἀκούεται, παρὰ μόνο
τὸ ἀχολόημα τῶν κουδουνιῶν .

— Κάθε κατσικάκι, κουνάει ζωηρὰ τὴν οὐρίτσα του,
καὶ βυζαίνει τῆς μάνας του τὸ γάλα, ἐνῶ αὐτὴ γυ-
ρίζει καὶ τὸ κοιτάζει μὲ τρυφερὴ ἀγάπη . Καθένα,
σὰ χορτάσει, πηδάει δεξιὰ κι ἀριστερά . Χώνεται κά-
τω στὰ πόδια τῆς μάνας του καὶ τρίβεται ἀπάνω
τῆς χαδιάρικα . Αὐτὴ τὸ καμαρώνει μὲ ἀγάπη καὶ
μὲ τὴ γλῶσσα τῆς χτενίζει τὰ μαλλάκια του, τὰ
σγουρά, σὰ νὰ τὰ φιλῇ . . .

54. Τὸ κατσικάκι.

Ξέρω ἓνα κατσικάκι
ποὺ εἶναι πεταχτό,
κι ἔχει στὸ λαιμὸ στολίδια
κι ἓνα φυλαχτό .

Ξέρω ἓνα κατσικάκι
ποὺ εἶναι μιὰ χαρά,
κι ὅταν βλέπει τὴ μαμά του
καίζει τὴν οὐρά .

Ξέρω ἓνα κατσικάκι
ποὺ εἶναι τόσο δά,
καὶ στὸ πράσινο χορτάρι
θέλει νὰ πηδᾷ .

Ξέρω ἓνα κατσικάκι
μὰ πολὺ ζωηρό,
πού μαθε τρελά παιγνίδια
καὶ τρελὸ χορό.

55. Ἡ χαρά στὴ στάνη.

Ἐπειτα ἡ Βάσω μὲ τὰ παιδιά ξαναγύρισαν στὴ
στάνη. Ἐκεῖ βρῆκαν τὸν κύρ Λάμπρο καὶ τὸ δάσκα-
λο. Βρῆκανε καὶ τοὺς κυνηγούς, πού εἶχαν γυρίσει
ἐκείνη τὴν ὥρα.

Ὅταν ἦρθε τὸ μεσημέρι, μαζεύτηκαν ὅλοι κάτω
στὴ μεγάλη βελανιδιά. Ἐκεῖ ὁ γέρο Περιστέρης ἔ-
ψηγε στίς σουβλές τέσσερα παχουλά κατσικάκια.

Ὅταν εἰτοιμάστηκαν ὅλα, ἔστρωσαν χάμω ἐλα-
τόκλαδα καὶ δροσερὲς φτέρες. Ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ
καταπράσινο τραπέζι, ἔκοψαν τὰ ψωμιὰ καὶ τὰ ψη-
τὰ καὶ κάθησαν ὅλοι γύρω.

Τὸ φαγητὸ κράτησε πολλὴν ὥρα.

Ὁ γέρο Περιστέρης, δλόχαρος, πού ἔβλεπε τό-
σους μουσαφιρέους γύρω, ἄρχισε νὰ τραγουδῇ :

Ἦθελα νὰ ἤμουν τσέλιγκας,
νὰ ἤμουν κι ἓνας γιδάρης,
νὰ πάω νὰ ζήσω στὸ μαντρί,
στὴν ἐρημιὰ, στὰ δάση.

Νάχω κοπάδι πρόβατα
νάχω κοπάδι γίδια ,
κι ἓνα σωρὸ μαντρόσκυλα ,
νάχω καὶ βοσκοπότια .

Τὸ καλοκαίρι στὰ βουνά ,
στοὺς κάμπους τὸ χειμῶνα ·
νάχω σὲ μιὰ ψηλὴ κορφή
καλύβα ἀπὸ ρουπάκια .

Νάχω μὲ τὰ βοσκοπούλα
σὲ κάθε σκάρο γλέντι ,
νάχω φλογέρα νὰ λαλῶ ,
ν' ἀντιλαλοῦν οἱ κάμποι .

Ἔστερ' ἀπὸ τὸ γέρο Περιστέρη τραγούδησαν ὁ
κὺρ Λάμπρος μὲ τὸ δάσκαλο :

Μηλίτσα, πού εἶσαι στὸ γκρεμὸ
τὰ μῆλα φορτομένη ,
τὰ μῆλα σου λιμπίστικα
καὶ τὸν γκρεμὸ φοβοῦμαι .

Σὰν τὸ φοβᾶσαι τὸ γκρεμὸ
ἔλα ἀπ' τὸ μονοπάτι ,
νὰ σέ χορτάσω μὲ γλυκὰ
καὶ μυρωδάτα μῆλα .

Σὰν τελείωσε καὶ τὸ τραγούδι αὐτό, ὁ Πάνος
φώναξε :

—Χορό, παιδιά! καὶ ἀμέσως πετιέται ἀπάνω .

—Χόπ! χόπ! καὶ φωνάζουν τ' ἄλλα παιδιά, καὶ

στη στιγμή βρέθηκαν όλα τους ὄρθια. Πιάνονται ἀπὸ τὰ χέρια κι ἀρχίζουν τὸ χορὸ.

—Γειά σας, Ἑλληνόπουλα! φωνάζει ὁ κῦρ Λάμπρος, γεμάτος χαρά.

Πρῶτα τραγουδοῦσε ὁ Πάνος, καὶ ὕστερα ἔπαιναν τ' ἄλλα παιδιά, ὅλα μαζί, τὴν κάθε στροφὴ τοῦ τραγουδιοῦ.

Οἱ μεγάλοι, καθισμένοι κάτω, χτυποῦσαν τὰ παλαμάκια καὶ τὰ παιδιά ζώηρευαν πιδὸ πολὺ τὸ χορὸ καὶ τὸ τραγοῦδι:

Στὸ χορὸ τὸν πηδηχτό,
τὸ χεράκι σου κρατῶ.
Μιὰ ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ,
πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ!

Ὅποιος θέλει ἄς γελᾶ,
ὁ χορὸς κρατεῖ καλά.
Μιὰ ἐδῶ μιὰ ἐκεῖ
καὶ μιὰ γύρα ταχτική.

Τί παιγνίδια, τί χαρά!
Ἐλ' ἀκόμα μιὰ φορὰ.
Μιὰ ἐκεῖ μιὰ ἐδῶ,
πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ!

Ἄλλη μιὰ παρακαλῶ
τὸ χορὸ μας τὸν κολό.
Μιὰ ἐδῶ μιὰ ἐκεῖ
καὶ μιὰ γύρα ταχτική!

Πρώτη ἔσερνε τὸ χορὸ ἢ Βάσω . Στὸ δεξιὸ χέρι κρατοῦσε τὸ μαντήλι της , τ' ὁμορφοκεντημένο , Τὸ κουνοῦσε στὸν ἀέρα μὲ χάρη , σὲ κάθε πήδημα τοῦ χοροῦ .

Ὅταν τὰ παιδιὰ ξανάλεγαν σὲ κάθε στροφή τοῦ τραγουδιοῦ τὰ λόγια «καὶ μιὰ γύρα ταχτική» , ἡ Βάσω ἔβανε τὰ δυὸ χέρια στὴ μέση , ἔπαιρνε βόλτα δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ κι οἱ καστανὲς μπουκλὲς τῶν μαλλιῶν της ἀνασηκόνονταν καὶ χτυποῦσαν στοὺς ὤμους .

Οἱ μεγάλοι σηκώνουν τὴν τσότρα μὲ τὸ κρασί παὶ χαιρετοῦν , γελώντας .

—Μπράβο , Βάσω ! Μπράβο , λεβέντες ! Στὴν ὑγειά σας ! . . .

Κατὰ τὸ δειλινὸ τὰ παιδιὰ ἐτοιμάστηκαν νὰ ξαναγαυρίσουν στὶς καλύβες . Εὐχαρίστησαν τὸν κύρ Περιστέρη , τὴ θειά Περιστεραῖνα , τὴ Βάσω , τ' ἀδερφιά της καὶ ξεκίνησαν .

—Ἐχετε γειά , ἔχετε γειά ! φώναξαν τὰ παιδιὰ χαρούμενα .

—Στὸ καλό , ὦρα καλή ! ἀπαντοῦσαν ὅλοι οἱ Περιστεραῖοι ἀπὸ τὴ στάνη .

Τὰ παιδιὰ , σ' ὅλον τὸ δρόμο , εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τὴν καλοσύνη , ποὺ τοὺς φέρθηκε ἡ οἰκογένεια τοῦ κύρ Περιστέρη .

—Ἐγὼ παιδιὰ , δὲ θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴ σημερινὴ μέρα , εἶπε ὁ Παῦλος .

—Ἀλήθεια , τί ὁμορφα ποὺ περάσαμε ! εἶπε ὁ Φά-

νης, Ἐτσι κουβεντιάξοντας τὰ παιδιά, προχωροῦσαν στὸ δρόμο, καὶ μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἔφτασαν στὶς καλύβες τῶν λοτόμων.

56. Ὁ Γεροβοσκός.

Πόσα χρόνια πέρασα
κι ἄσπρισα καὶ γέρασα
πάνω στὰ ψηλῶματα,
βόσκοντας τὰ πρόβατα.

Τὶς κορφὲς ἐπάτησα
καὶ νοχτοπερπάτησα,
καὶ σὲ δέντρα γεροικά
εἶδα κι εἶδα ἀγεροικά.

Σὲ ψηλὲς ἀνηφοριῆς
σὰν κοτσούφι ἐχύθηκα
κι ἔπεσα σὲ ρεματιῆς
καὶ λαγοκοιμήθηκα.

Πάνω στὴν καρπία μου
— φορεσιὰ καὶ στρώμα μου —
εἶδα ὀνειράτα γυροτός,
ἔξπλητος καὶ κοιμιστός.

Σ' ἀετοράχη ἐσκάλωσα
μὲ τὸ λύκο ἐμάλωσα
κι ἄναψα τρανὲς φωτιῆς
σὲ τετράψηλές κορφές.

Είδα τ' ἄστρο στὸ βομνὸ ,
ποὺ τὸ λένε ἀγγελινό ·
καὶ στήν καθαρὴ βραδιά
χόρτασα τὴν ξαστεριά ·

Μέρμηγκα δὲ ζήμιωσα
κι ἄνθρωπο δὲ θύμωσα .
Πῆρα τὰ μικρὰ τ' ἀρνιά
σὸν παιδιὰ στήν ἀγκαλιά ·

Μιά ζωὴ ἐπέρασα
κι εἶπ' ὁ Θεὸς καὶ γέρασα
καὶ τὸ χιόνι τὸ πολὺ
μού πεσε στήν κεφαλή ·

Χάιντε προβατάκια μου ,
περπατᾶτε ἀρνάκια μου ,
πάμετε σιγὰ σιγὰ
καὶ μᾶς πῆρε ἡ βραδιά ·

57. Τὸ νεροπρίονο.

Οἱ μέρες τοῦ γυρισμοῦ στὸ χωριὸ πλησιάζουν .
Τὰ παιδιὰ πρὶν ἀφήσουν τίς ὁμορφες πλαγιές καὶ
τὰ δάση , πηγαίνουν γιὰ τελευταία φορὰ νὰ ἰδοῦν
τὸ νεροπρίονο μὲ τὸν παράξενο μηχανισμό του .

Ὁ ἀρχιλοτόμος , ὁ μάστορ Λάζαρος , τοὺς ὀδηγεῖ .
Τὸ νερό , ποὺ κινοῦσε τὸ νεροπρίονο , ἐρχόταν ἀπὸ
μακριά . Ἀνάβρυξε ἀπὸ τὸ ρίζωμα τοῦ μεγάλου

βράχου, πού είναι στολισμένος από όλοπράσινους κισσούς, και έπεφτε στη μεγάλη τή στέρνα. Όταν γέμιζε ή στέρνα, άφηναν ελεύθερο τὸ νερό. Αυτό ακολουθοῦσε τὸ αὐλάκι, πού είναι άνοιγμένο στην πλαγιά τοῦ βουνού, κάτω από τὰ έλατα.

Στὸ τέλος τὸ νερό έπεφτε μέσα στὸ στενόμακρο νεροβάρελο, πού τὸ μάκρος του είναι πάνω από δέκα μέτρα.

Τὸ ξύλινο βαρέλι αυτό, καθὼς είναι στηριγμένο ὄρθιο, γεμίζει νερό ὡς άπάνω. Τὸ νερό ξεπετιέται έπειτα με δύναμη μεγάλη από μιὰ στενή τρύπα, τὸ σιφούνι, πού είναι στὸ κάτω μέρος τοῦ βαρελιού και χτυπάει με ὄρμη άπάνω σ' έναν τροχό, τή φτερωτή, άπαράλλαχτα ὅπως στὸ νερόμυλο. Ἡ φτερωτή γυρίζει με μεγάλη γοργάδα και βάνει σέ κίνηση ὄλη τή μηχανή τοῦ πριονιού.

Τὰ παιδιὰ μπαίνουν στὸ ξύλινο σπίτι, πού ἦταν τὸ μηχανήμα, και βλέπουν τὸ μεγάλο πριόνι, πού άνεβαίνει και κατεβαίνει ρυθμικά. Παρέκει, κάτω στὸ ὑπόστεγο, είναι σωριασμένοι οἱ έλατήσιοι κορμοί, με τάξη, ὁ ένας επάνω στὸν άλλο.

Οἱ λοτόμοι ξεχώριζαν τοὺς κορμούς, τοὺς κυλοῦσαν και τοὺς έπλησίαζαν έναν ένα στὸ μηχανήμα.

—Γορρο! ροκάνιζε τότε τὸ πριόνι με θόρυβο, καθὼς άγγιζαν άπάνω στὸν κορμὸ τὰ κοφτερὰ τὰ δόντια του. Ένα άλλο μικρὸ μηχανήμα τραβοῦσε πλησιέστερα τὸν κορμὸ σιγὰ σιγὰ, κι έτσι, καθὼς άνεβοκατέβαινε τὸ πριόνι, προχωροῦσε τὸ σκίσιμο ὁμαλά, άπαλά. Κάτω έπεφταν σωρὸς τὰ πριονίδια.

πὸ ἔμοιαζαν σὰ χοντρά πίτουρα, καὶ σκόρπιζαν γύρω τῇ βάλσαμῃ τῇ μυρωδιά τους.

— Γο γο γο, ξακολουθοῦσε ἀδιάκοπα νὰ βροντᾷ τὸ πριόνι, καὶ σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, δεκαλέντε σανίδια ἦταν ἔτοιμα. Ἀμέσως, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, δεύτερος κορμὸς ἔμπαινε στὴ θέση τοῦ πρώτου καὶ ἡ ἐργασία ξακολουθοῦσε κανονικὰ καὶ ἀδιάκοπα.

— Κύρ Λάζαρε, γιατί δὲν κόβετε τώρα ἄλλα δέντρα γιὰ τὴ δουλειά σας; ρωτᾷ ὁ Πάνος.

— Ἡ ἐργασία αὐτὴ γίνεται τὸ φθινόπωρο καὶ τὸ χειμῶνα, τοῦ εἶπε ὁ κύρ Λάζαρος. Τότε ὅλα τὰ δέντρα εἶναι ἀποκαταστημένα, ὅπως λέμε ἐμεῖς οἱ λοτόμοι. Τὰ δέντρα δὲν πρέπει νὰ κοποῦν σὲ ἄλλην ἐποχὴ καὶ μάλιστα τὴν ἀνοιξη, πὸν βγάλουν νέους βλαστούς, καὶ εἶναι ἀπάνω στὸ φούντωμά τους. Ὅταν βλέπετε πατώματα, ἢ νταβάνια, ἢ πορτοπαράθυρα, ἢ ξύλα τῆς στέγης νὰ σαπαίνουν ἐνωρίς, ἢ νὰ εἶναι σκωροφαγωμένα, νὰ ξέρετε ὅτι τὰ ξύλα τους βγῆκαν ἀπὸ δέντρα, πὸν κόπησαν παρὰ καιρὰ...

— Ἀλήθεια εἶναι, πὸς τὰ ξύλα σαπαίνουν γρήγορα, μάστορ Λάζαρε, ὅταν κόβωνται στὸ χάσιμο τοῦ φεγγαριοῦ; ρώτησε ὁ Γιάγκος.

Ὁ ἀρχιλοτόμος χαμογέλασε καὶ εἶπε τοῦ Γιάγκου:

— Αὐτὸ τὸ πιστεύουν μερικοί. Μὰ ἐμεῖς, παιδί μου, πὸν ἐργαζόμαστε αὐτὴν τὴν δουλειά, χρόνια καὶ χρόνια τώρα, ξέρομε, ὅτι δὲν ἔχει καμιά σημασία,

ἂν κοποῦν τὰ δέντρα στὸ γέμισμα ἢ στὸ τέλος τοῦ φεγγαριοῦ.

58. Ἀφήνουν τὸ βουνό.

Ἐνα ἀπόγεμα, πὺ ἀναπαύονταν ὅλοι στὸν παχὺ τὸν ἴσκιό τοῦ μεγάλου ἔλατου, εἶπε ὁ δάσκαλος :

— Λοιπὸν, παιδιά, αὔριο φεύγομε. Νὰ ἐτοιμασῆτε. Καιρὸς πιά νὰ γυρίσωμε στὸ χωριό, γιατί σὲ λίγες μέρες θ' ἀνοίξη πάλι τὸ σχολεῖο. Ὁραῖα περάσαμε ἐδῶ πάνω. Πρέπει νὰ σᾶς πῶ, ὅτι καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι κύριοι, πὺ μᾶς ἐτίμησαν μὲ τὴ συντροφιά τους, ἐμείναμε εὐχαριστημένοι, ἀπὸ τὸ φέρσιμό σας.

— Μά, γιὰ νὰ ρωτήσωμε καὶ τὰ παιδιά· ἐμειναν κι αὐτὰ εὐχαριστημένα; εἶπε ὁ κύρ Λάμπρος.

— Αὐτὸ πιά δὲ θέλει ρώτημα, ἀπάντησε ὁ Πάνος, γελώντας.

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια! εἶπαν καὶ τ' ἄλλα παιδιά, ὅλα ὁμόγνωμα.

— Κρίμα μόνο, πὺ δὲν ἔχομε καιρὸ νὰ μείνωμε λίγες μέρες ἀκόμα, εἶπε ὁ Φάνης, κουνώντας τὸ κεφάλι.

— Ἔ, υἡγία νὰ ἔχομε καὶ τοῦ χρόνου τὸ βουνὸ πάλι δικό μας θὰ εἶναι, εἶπε ὁ κύρ Σταμάτης.

Τὴν ἄλλη μέρα, πρωὶ πρωί, ὅλοι ἐτοιμοί. Τὰ παιδιά, μὲ τὴ σειρά, ἀποχαιρετοῦν τοὺς λοτόμους.

Ὁ δάσκαλος δίνει τὸ χέρι στὸν ἀρχιλοτόμο καὶ τοῦ λέει :

—Κὺρ Λάζαρε, εὐχαριστοῦμε πολύ. Ποτὲ δὲ θὰ λησμονήσωμε τὴν καλοσύνη, πὺ μᾶς ἐδείξατε! Ξεκιχοῦν ὄλοι.

—Στὸ καλό, παιδιὰ ὦρα σας καλή! φωνάζει ὁ κὺρ Λάζαρος συγκινημένος.

—Εὐχαριστοῦμε, εὐχαριστοῦμε! Ἔχετε γειά! φωνάζουν καὶ τὰ παιδιὰ, ὅλα μαζί.

59. Στ' ἀμπέλι.

Κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸ βουνό, ὕστερ' ἀπὸ λίγη ὦρα, ἔφτασαν στὸ ρίζωμα τῆς πλαγιᾶς, πὺ ἦταν κατάφυτη ἀπὸ ἀμπέλια.

Ἐκεῖ, στὴν ἄκρη ἑνὸς ἀμπελιοῦ, κάτω ἀπὸ μιὰ κληματαριά, καθόταν ὁ γέρο Καβαλάρης, ὁ ἀμπελουργός, καὶ περίμενε τὰ παιδιὰ.

—Γειά σου, παπού! χαιρετοῦν καλόκαρδα τὰ παιδιὰ, ὅταν ἐζύγωσαν ἐκεῖ.

—Καλῶστα τὰ παιδιὰ, καλῶστα! ἀπαντᾷ μὲ χαμόγελο ὁ γέρο Καβαλάρης. Μεγάλῃ χαρᾷ θὰ μᾶς δώσετε, ἂν ἐρθτε μέσα στ' ἀμπέλι νὰ σᾶς φιλέσωμε.

—Μετὰ χαρᾶς σου, παπού! εἶπαν τὰ παιδιὰ· καὶ ἕνα ἕνα μπαίνουν στ' ἀμπέλι.

Τὰ κλήματα, καθὼς ἦταν στὴν ἀράδα, καταπράσινα καὶ ὁμορφοφροντισμένα, ἔγερναν φορτωμένα ἀπὸ τὰ πολλὰ σταφύλια. Μιὰ κληματαριά μάλιστα, ἡ μεγαλύτερη, ἦταν στὴ δόξα τῆς. Τὰ παιδιὰ, καμαρώνοντας τὴν ὁμορφιά τῆς, τραγουδοῦν.

Τὰ παμπάλαιά σου κλαριά
πρασινάδα κρύβει ,
δροσερή κληματαριά ,
ζωντανὸ καλύβι .

Τὸ βασήλεμα τοῦ ἡλιοῦ .
κόκκινο σὰ φλόγα ,
καθεμιὰ τοῦ σταφυλιοῦ
χρυσοβάφει ρόγα .

Στὰ στρατώνια τοῦ ἀμπελιοῦ ἦταν φυτεμένες
στὴ σειρά . δεξιά καὶ ἀριστερά , κερασιές , βυσινινές ,
ἀχλαδιές καὶ ροδακινιές , μικροῦλες ἀκόμα , μὰ κα-
θὼς ἦταν κλαδεμένες καὶ φροντισμένες προσεχτικά ,
φάνταζαν μιὰ χαρά .

Ἄπ' ὅλα αὐτὰ τὰ ὁμορφα δεντράκια , μόνον εἶ
ροδακινιές εἶχαν τώρα καρπούς . Τὰ κλαδιά τους λι-
γοῦσαν ἀπὸ τὰ πολλὰ ροδάκινα , ρόδινα καὶ χνου-
δωτά .

Τὰ παιδιά , περπατοῦν δῶθε κεῖθε στοὺς διαδρό-
μους τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ νιώθουν μεγάλη χαρά .

Ἐπειτα πῆγαν καὶ κάθησαν στὸν ἴσκιό τῆς
ἀγριαλιδιάς , πού ἦταν στὴν ἄκρη τοῦ ἀμπελιοῦ .

Ἦστερ' ἀπὸ λίγο ἤρθε ἐκεῖ ὁ γέρο Καβαλάρης .
Ἐφερε δυὸ μεγάλα καλάθια γεμάτα σταφύλια καὶ ρο-
δάκινα καὶ φίλεψε τοὺς μουσαφιρέους .

Ὁ Πάνος εἶπε :

—Τί ὁμορφο , πού εἶναι τ' ἀμπέλι σου , παππού !..

— Έχω ξεχωριστή αγάπη σ' αυτό, είπε ό γέρο Καβαλάρης.

— Όσες ώρες μου περισσεύουν από τις άλλες εργασίες μου, τις περνώ έδω.

Τα παιδιά έμειναν στ' άμπέλι άρκετή ώρα. Έξέτιζαν τó καθετί με πολλή προσοχή. Ύστερα άποχαιρέτησαν τó γέρο Καβαλάρη και εξακολούθησαν τó δρόμο τους. Με τó ήλιοβασήλεμα έμπαιναν στó χωριό τραγουδώντας. Καθένας πήγε σπίτι του και δέ χόρταινε νά λή στούς δικούς τους πόσο όμορφα πέρασαν στην έκδρομή.

ΜΙΑ ΠΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

60. Ὁ Μάριμα Στέφας.

Οἱ διακοπὲς τελείωσαν. Τὰ παιδιά ξαναγράφηκαν στὸ σχολεῖο καὶ ἄρχισαν τὰ μαθήματα.

Ὁ κύριος Λάμπρος ἦταν ταχτικὸς ἐπισκέπτης στὸ σχολεῖο· παρακολουθοῦσε τὸ μάθημα τῶν παιδιῶν ἢ κουβέντιαζε μὲ τὸν μάριμα Στέφα, τὸν ἐπιστάτη, ποὺ γι' αὐτὸν ἔνιωσε μεγάλη συμπάθεια ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, ποὺ τὸν ἐγνώρισε.

Ἡ νοικοκυροσύνη τοῦ καλοῦ γέροντα διακρινόταν ἰόσο στὰ καθαρὰ φορέματά του, ὅσο καὶ στὴ φροντίδα γιὰ τὰ πράματα τοῦ σχολείου.

Γι' αὐτὸ τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι. Οἱ μεγάλοι τὸν φώναζαν μάριμα Στέφα καὶ οἱ μικροὶ τὸν ἔλεγαν παππού.

Ἐνα ἀπομεσήμερο, στὸ προαύλιο τοῦ σχολείου, τὰ παιδιά εἶχαν κάνει κύκλο τοῦ μάριμα Στέφα καὶ μιλοῦσαν μαζί του.

— Παππού, πότε θὰ μᾶς πῆς πάλι ἱστορίες; τὸν ἐρωτοῦσε τὸ ἓνα παιδί.

— Παππού, εἶχες καμιὰ εἶδηση γιὰ τὰ ἐγγονάκια σου; τὸν ἐρωτοῦσε ἄλλο.

— Γιατί, παππού, δὲν ἦρθε ἀκόμα ὁ γιός σου; ἐρωτοῦσε τρίτο.

Ὁ μάριμα Στέφας χάιδευε τὰ παιδιά μὲ ἀγάπη καὶ ἔδινε στὸ καθένα μιὰ ἀπάντηση, γιὰ νὰ ικανοποιήσῃ τὴν περιέργειά τους.

Ὁ δάσκαλος μὲ τὸν κὺρ Λάμπρο, ποὺ ἄκουσαν μὲ προσοχὴ τὴν κουβέντα τῶν παιδιῶν καὶ τοῦ μάρμα Στέφα, πῆραν καθίσματα, πλησίασαν καὶ κάθισαν πλάι στὸ γέροντα.

Ὁ κὺρ Λάμπρος τὸν ἐρώτησε :

— Δὲ μοῦ λές, μάρμα Στέφα, ἀπὸ ποῦ εἶσαι ;

Ὁ γέροντας κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ ἀπάντησε :

— Εἶμαι πρόσφυγας, παιδί μου, ἀπὸ τὰ περὶχωρα τῆς Σμύρνης.

— Καὶ πῶς βρέθηκες ἐδῶ πέρα ; ξαναρώτησε ὁ κὺρ Λάμπρος.

— Αἶ, . . . ὁ καιρὸς μ' ἔφερε ! εἶπε ὁ γέροντας.

— Ἄν δὲ σὲ πειράξῃ, μάρμα Στέφα, εἶπε πάλι ὁ κὺρ Λάμπρος, ἤθελα ν' ἀκούσω τὴν ἱστορία σου . . .

Ὁ γέροντας ἔβγαλε βαθὺν ἀναστεναγμὸ καὶ εἶπε :

— Μετὰ χαρᾶς σου, παιδί μου. Μὰ ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω καὶ ποῦ νὰ τελειώσω ; Τὰ βάσανά μου εἶναι τόσα πολλά, ποὺ ὅταν τὰ συλλογίζωμαι πάει νὰ σαλέψῃ ὁ νοῦς μου.

Τὰ παιδιά, καθὼς ἄκουσαν, ὅτι ὁ μάρμα Στέφας θὰ εἰπῇ τὴν ἱστορία του, κοντοζύγωσαν ὅλα.

Ὁ καλὸς γέροντας στάθηκε λίγο καὶ ἔπειτα ἄρχισε :

— Τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες — νὰ πᾶν καὶ νὰ μὴ γυρίσουν — ποῦ γινόταν ἐκεῖ πέρα ἡ μεγάλη καταστροφή, ὅλος ὁ κόσμος, καταταραγμένος, ἔφευγε ὅπου ἔβλεπαν τὰ μάτια του. Ἐγὼ μὲ τὴν γερόντισσά μου, μὲ τὴν ἀνύπαντρη κόρη μου καὶ οἱ δύο νυφάδες μου μὲ τὰ πέντε παιδιά τους, πήραμε τὸ δρόμο γιὰ τὴ Σμύρνη.

Ἐτρέχαμε σὰν τρελοὶ ἀπὸ τὸ φόβο . Δὲν περιγράφονται οἱ φοβεροὶ κόποι καὶ τὰ βάσανα , πὺ ὑποφέραμε, τρέχοντας πέντε μερόνυχτα , στὶς ἄγριες λαγκαδιές . Τέλος, ἐφτάσαμε στὴ Σμύρνη μισοπεθαμένοι .

— Ἐκεῖ , μέσα στὸν ἀπελπισμένο κόσμο , ἔχασα , χωρὶς νὰ καταλάβω πῶς , μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια μου, ὄλους τοὺς δικούς μου καὶ ἔμεινα μόνο μ' ἓνα μικρὸ ἐγγονάκι μου , κοριτσάκι τοῦ μεγάλου γιοῦ μου , πὺ τό ἔφερνα σ' ὄλον τὸ δρόμο , στὴν ἀγκαλιά μου . Ἐτρεξα ἀπελπισμένος , δεξιὰ ἀριστερά , μὰ τοῦ κάκου . Δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ κανένα

— Τὸ ἀπόγεμα ἔφευγαν γιὰ τὸν Πειραιὰ δυὸ τρία βαπόρια γεμάτα κόσμο . Μπῆκα σ' ἓνα ἀπ' αὐτά , ἐλπίζοντας , πῶς θὰ σώθηκαν καὶ οἱ ἄλοι στ' ἄλλα βαπόρια .

— Μάταιη ἐλπίδα ! Στὸν Πειραιὰ , πὺ ἔφτασα , καὶ στὴν Ἀθήνα κατόπι , ὄχι μόνο δὲ βρῆκα κανένα , μέσα στὶς δεκαπέντε μέρες , πὺ γύριζα , μὰ οὔτε καὶ τὴν παραμικρότερη πληροφορία δὲν μπόρεσα νὰ λάβω ἀπὸ πατριῶτες , πὺ ἀπάντησα .

61 . Τραγικὰ συναπαντήματα .

Ὁ μάρμπα Στέφας ἀναστέναξε βαθιὰ καὶ ξεκολούθησε :

— Τέλος μιὰ μέρα , κάποιος πατριώτης , μοῦ εἶπε , ὄτι εἶδε στὴ Θεσσαλονίκη τὴ γυναῖκα τοῦ μεγάλου γιοῦ μου . Δὲ χάνω καιρὸ , μπαίνω σ' ἓνα βαπόρι , πὺ πῆγαινε πρόσφυγες ἐκεῖ , καὶ σὲ δυὸ μέρες βρέθηκα στὴ Θεσσαλονίκη .

—Ψάχνοντας ἐκεῖ πέντ' ἕξι μέρες, βρῖσκω τὴ νύφη μου μέσα σ' ἓνα σχολεῖο, πού ἦταν μὲ ἄλλους πρόσφυγες μαζί. Μόλις μὲ εἶδε, ἡ ἄμοιρη, οἰχτήκε στὴν ἀγκαλιά μου μὲ κλάματα καὶ δὲ μπορούσαμε καὶ οἱ δυὸ νὰ βγάλουμε μιλιὰ ἀπὸ τ' ἀναφυλητὰ καὶ τὰ δάκρυα.

Ὁ μπάριμπα Στέφας ἔκοψε γιὰ μιὰ στιγμή τὴ διήγηση καὶ ξεροκατάπιε λίγο, ἔπειτα σκούπισε τὰ βουρκωμένα μάτια του καὶ ξακολούθησε:

—Σὰν πέρασαν οἱ πρῶτες στιγμές, ρώτησα τὴ νύφη μου:

—Παιδί μου, πού εἶναι οἱ ἄλλοι;...

—Ποιοὶ ἄλλοι; μοῦ λέει ξαφνιασμένη. Ἐγὼ μόνο τὸ μικρὸ ἀγόρι μου, τὸ Γιώργο, ἔχω ἐδῶ!..... Ἡ μητέρα μὲ τοὺς ἄλλους, δὲν ἦρθαν μὲ σένα;..

—Ἀλίμονο!.. τῆς λέω. Ἐγὼ μόνο τὴ Χριστινούλα ἔχω μαζί μου!...

Τὰ παιδιά, πού σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα κοίταζαν τὸ γέροντα μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια, τὸν ἐρώτησαν:

—Ὅστερα τί ἔγινε, παππού;

Ὁ μπάριμπα Στέφας ἀναστέναξε βαθιὰ καὶ ξακολούθησε:

—Ἐπειτα πῆρα τὸ Γιώργο μὲ τὴ μητέρα του καὶ γυρίσαμε στὸν Πειραιά. Ἐκεῖ καὶ στὴν Ἀθήνα, ἀναζητήσαμε καὶ τοὺς ἄλλους μας ἀνθρώπους, μὰ τίποτα.....

—Μιὰ μέρα μπήκαμε στὸ σιδηρόδρομο νὰ πᾶμε στὴ Ἀθήνα. Σὰ βγήκαμε στὸ σταθμὸ καὶ ἀνεβαίναμε τὴ σκάλα, ἀκοῦμε ἀπὸ πάνω μιὰ δυνατὴ φωνή.

— «Πατέρα! Βασιλική!»

— Ήταν ἡ Πηνελόπη, ἡ κόρη μου, καὶ κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι τὸ Μένο, τὸ ἀγοράκι τοῦ δεύτερου γιου μου.

— Τὸ τί ἔγινε πάλι μὲ τὴν ξαφνικὴ αὐτὴ συνάντηση, δὲν περιγράφεται. Ὅλοι οἱ ἐπιβάτες, πὺν ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ σιδηρόδρομο, στάθηκαν σαστισμένοι κι ἔβλεπαν τὶς δυὸ γυναῖκες, ἀγκαλιασμένες, νὰ κλαῖνε, ἀπαρηγόρητα. . . Σὲ λίγο τὶς πῆρα καὶ κατεβήκαμε στὸν Πειραιά. Ὅταν ἐφτάσαμε σπῖτι, τοὺς εἶπα :

— Παιδιά μου, ἄς πάρουν πιά τὰ κλάματα, καὶ ἄς στηριξομε τὶς ἐλπίδες μας στὸ Θεό. Μὲ τὴ βοήθειά του, ἴσως βροῦμε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μας. Μὰ ἂν ἦταν πιά γραφτό τους καὶ χάθηκαν μέσα στὸ μεγάλο σίφουνα, πὺν συνεπῆρε τόσες ἄλλες ψυχές, ἄς σφίξομε τὴ καρδιά μας κι ἄς ἔχομε τὴν ἐλπίδα, πὺν εἰδῶ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἐλεύτερης Πατρίδας, θὰ βροῦμε προστασία καὶ παρηγοριά. . . .

— Ὑστερα, ὅταν τακτοποιοῦσε τοὺς πρόσφυγες ἡ Κυβέρνηση, ἐμεῖς ἦρθαμε δῶ. Ήταν ἡ ὥρα ἡ καλή, πὺν ξεκινήσαμε γιὰ τοῦτο τὸ χωριό, εἶπε συγκινημένος ὁ μπάρμπα Στέφας. Δῶ πέρα βρεθήκαμε σὲ ἀνθρώπους, πὺν μᾶς φέρθηκαν σὰν ἀδέρφια. . . Ἐγὼ τοποθετήθηκα ἐπιστάτης στὸ σχολεῖο κι οἱ δυὸ γυναῖκες, μὲ τὴ βοήθεια τῶν καλῶν χωριανῶν, ἔκαμαν ἓνα ἐργαστήριο ταπητουργίας καὶ μέσα σ' αὐτὸ μαθαίνουν τὴν ὑφαντικὴ πολλὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ.

62. Ἡρωες Σκλάβοι.

Ἐδῶ σταμάτησε τὴ διήγησή του ὁ καλὸς γέροντας .

—Καὶ οἱ δυὸ γιοὶ σου , τί ἀπόγιναν παππού ; ρώτησαν τὰ παιδιὰ .

Ἄπο μάρμαρα Στέφας κούνησε τὸ κεφάλι καὶ ἀποκρίθηκε :

—Οἱ δυὸ γιοὶ μου ! . . . Ναί , εἶχα δυὸ γιούς , μὰ τώρα δὲν τοὺς ἔχω πιά . . .

—Ὅταν ἄρχισε ὁ πόλεμος , πῆγαν καὶ κατατάχτηκαν ἐθελοντὲς στὸν Ἑλληνικὸ στρατό . Ἦταν καὶ οἱ δυὸ λεβέντες . Εἴκοσι ἑπτὰ χρόνων ὁ ἕνας , εἴκοσι πέντε ὁ ἄλλος . Ἀληθινὰ παλικάρια , ὅπως μοῦ ἔλεγαν πολλὲς φορὲς οἱ ἀξιωματικοὶ τους , πού τοὺς καμάρωναν . Ἄφοβοι μέσα στὶς μάχες ! Σωστά Ἑλληνόπουλα ! Γι' αὐτὸ ἦταν καὶ οἱ δυὸ τιμημένοι μὲ τὸν πολεμικὸ Σταυρό . . .

—Ὁ μεγάλος , ὁ Λεωνίδας μου , σκοτώθηκε στὸ Σαγγάριο . Ὁ Πέτρος μου , ἦταν στὸ ἥρωϊκὸ σύνταγμα , πού πολέμησε τοὺς Τούρκους ὡς τὴν τελευταία μέρα , πού ἔφυγε ὁ στρατός μας . Μὰ ὕστερα δὲν τὸν εἶδε πιά κανένας ἀπὸ τοὺς πατριῶτες , πού ἦρθαν ἀπὸ κεῖ . Φαίνεται πὼς σκοτώθηκε σὲ κάποια ἀπὸ τὶς τελευταῖες μάχες , πού ἔδωσε ὁ στρατός μας , ὅταν ὑποχωροῦσε . . . Ἔτσι πάει κι αὐτός !

Ἄπο κὺρ Λάμπρος εἶπε :

—Μὴν ἀπελπίζεσαι , μάρμαρα Στέφα ! ἴσως εἶναι αἰχμάλωτος κάπου ἐκεῖ πέρα . Μπορεῖ νὰ ἐρῆθῃ . . .

—Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ! ἀπάντησε ὁ γέροντας .

63. Ὁ γέρος .

Σέβας , παιδιά , στὸ γέροντα .
Τὰ κάτασπρα μαλλιά του ,
τὰ μακριὰ γένια , πὸν ἄγια
κάνουνε τὴ θωριά του .

Τὸ σιγανὸ του βᾶδισμα ,
τὸ βλέμμα τὸ σβυσμένο ,
τὸ σῶμα τὸ γυρμένο
ἀπάνω στὸ ραβδί .

64. Ἡ τυφλόμυγα .

Ὅταν ἐτελείωσε ὁ μπάρομπα Στέφας τὴν ἱστορία
του , εἶπε ὁ δάσκαλος :

— Παιδιά , σηκωθῆτε τώρα νὰ παίξετε .

Τὰ παιδιά πετάχτηκαν ὅλα ἀπάνω καὶ ρώτησαν
τὸ δάσκαλο :

— Ποιὸ παιγνίδι νὰ παίξουμε ;

— Αὐτὸ δὲν εἶναι δική μου δουλειά ! Παίξετε
ὅποιο σᾶς ἀρέσει , εἶπε ὁ δάσκαλος .

— Τὴν τυφλόμυγα ! τὴν τυφλόμυγα ! φώναξαν
πολλὰ παιδιά .

— Ναί , ναί ! τὴν τυφλόμυγα ! εἶπαν καὶ τ' ἄλλα

— Ἀρχηγὸς ὁ Πάνος ! φώναξαν τὰ παιδιά .

Στὴ στιγμή ὅλα ἔπιασαν τὰ χέρια κι ἔκαμαν
μεγάλο κύκλο .

— Προσοχή ! φωνάζει ὁ Πάνος , καὶ ἀμέσως ὅλα
τὰ παιδιά στάθηκαν ἀκίνητα .

— Ἀρίθμηση! ξαναφωνάζει ὁ ἀρχηγός.

— Ἐνα! δύο! τρία! τέσσερα!...

Ὅταν τελείωσε ἡ ἀρίθμηση εἶπε ὁ ἀρχηγός:

— Ὅσοι ἔχουν ἑριθμὸ ζυγὸ νὰ μποῦν μέσα στὸν κύκλο καὶ νὰ πάρη καθένας στὰ χέρια του ἀπὸ δυὸ πετραδάκια.

Ἀμέσως δεκαπέντε παιδιὰ προχώρησαν ἔμπρὸς καὶ ἦταν ἔτοιμα γιὰ τὸ παιγνίδι.

— Νὰ ἔρθη ἐδῶ, ὅποιος θέλει νὰ κάμῃ τὴν τυφλόμυγα! φώναξε ὁ Πάνος.

— Ἐγώ, ἐγώ!... φώναξε ὁ Μῆτσος κι ἔτρεξε πρόθυμα στὸν ἀρχηγό.

— Ἐνα καθαρὸ μαντήλι! λέει ὁ Πάνος.

— Ἐχω τὸ δικό μου! εἶναι φρεσκοπλυμένο, εἶπε ὁ Μῆτσος.

Ὁ Πάνος πῆρε τὸ μαντήλι κι ἔδεσε τὰ μάτια τοῦ Μῆτσου.

— Κύριε ἀρχηγέ, πρόσεξε! Ὁ Μῆτσος βλέπει! φώναξαν μερικὰ παιδιὰ.

— Ἄ! ὄχι ὄχι! Δὲ βλέπω! Σᾶς λέω ἀλήθεια! ἀπάντησε ὁ Μῆτσος.

— Σὲ πιστεύομε! εἶπαν τὰ παιδιὰ.

Ὅταν εἶδε ὁ Πάνος ὅτι ὅλα ἦταν ἔτοιμα, φώναξε δυνατὰ:

— Ἐμπρός!

Τὰ παιδιὰ ἄρχισαν νὰ χτυποῦν τὰ πετραδάκια δεξιά, ἀριστερά, ἔμπρὸς, πίσω καὶ ἔτρεχαν μὲ χαρὰ γύρω ἀπὸ τὸ Μῆτσο.

Ἡ τυφλόμυγα, μὲ ἀπλωμένα τὰ χέρια, ἔτρεχε

κατὰ κεῖ πού ἄκουσε χτυπήματα καὶ προσπαθοῦσε νὰ πιάσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ.

Αὐτὰ ὅμως, μόλις ἔβλεπαν πὼς κινδύνευαν νὰ πιαστοῦν ξέφευγαν. Ἔτσι ὁ Μῆτσος δὲν μπορούσε νὰ πιάσῃ κανένα.

—Μῆτσο, δὲν περιμέναμε νὰ εἶσαι τόσο ἀγύμναστος, σ' αὐτὸ τὸ παιγνίδι! φώναξε ὁ ἀρχηγός.

—Μὰ σὰ φεύγουν, τί νὰ κάμω; Ἄλλὰ ποῦ θὰ μοῦ πᾶνε; Τώρα θὰ ἰδῆς!

Ὁ Μῆτσος, λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, ἔτρεξε μὲ ὀρμή, ἐνῶ τὰ παιδιὰ παραμέριζαν καὶ γελοῦσαν μὲ τὴν καρδιά τους.

—Τίποτα, ἀποτυχία καὶ τώρα! λέει ὁ Μῆτσος, κουνώντας τὸ κεφάλι.

—Στὴν ἄλλη φορὰ θὰ πιτύχῃς, Μῆτσο, στὴν ἄλλη! Ξαναδοκίμασε καὶ θὰ ἰδῆς ὅτι θὰ εἶσαι πιὸ τυχερός! φωνάζουν γύρω τὰ παιδιὰ, ἀκράτητα ἀπ' τὰ γέλια.

Ὁ Μῆτσος δοκίμασε πολλές φορές, μὰ τίποτα. Στάθηκε λοιπὸν ἀκίνητος, μὴ ξέροντας πὰ κατὰ ποῦ νὰ τρέξῃ.

Ὁ Φάνης βλέπει τὴν παραζάλη πού ἔπαθε ὁ Μῆτσος καὶ θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Πῆγε λοιπὸν καὶ στάθηκε ἐπίτηδες μπροστά του ἀκίνητος, σὰν ξύλο.

Ὁ Μῆτσος, ψάχνοντας ζαλισμένος δῶθε κεῖθε, πῆγε κι ἔπεσε στὸ Φάνη. Τὸν ἄρπαξε λοιπὸν ἀμέσως καὶ φώναξε, γεμᾶτος χαρά:

—Ἄ μὰ πιά, δὲ μοῦ γλίτωσες! Σ' ἔπιασα ἐπὶ τέλους!

—Μπράβο σου! τὸ κατάφερες! τοῦ φώναξαν ὅλα τὰ παιδιὰ γύρω, ξεκαρδισμένα στὰ γέλια.

—Μὰ τοῦτον, πρέπει νὰ τὸν κάμωμε δάσκαλο
σ' ὄλες τὶς τυφλόμυγες! φώναξε ἓνα παιδί, καὶ
δὸς του γέλια ἀπ' ὄλα τὰ παιδιὰ.

—Κύριε ἀρχηγέ, ποῦ εἶσαι; Ἔλα, λῦσε τὸ μαντή-
λι ἀπὸ τὰ μάτια μου! φώναξε ὁ Μῆτσος βιαστι-
κά, κρατώντας δυνατὰ τὸ Φάνη.

Ὁ Πάνος, ζύγωσε τὴν τυφλόμυγα καὶ εἶπε:

—Τὸ παιδί αὐτό, ποῦ κρατᾶς, Μῆτσο, δὲν τὸ
ἐπιασες μὲ τὴν ἱκανότητά σου. Στάθηκε μόνο του
ἐπίτηδες. Ὅσὸσο θὰ σοῦ δώσωμε μεγάλον ἔπαι-
νο, ἂν μπορέσης νὰ βρῆς ποιό εἶναι.

—Θὰ τὸ γνωρίσω! εἶπε ὁ Μῆτσος· καὶ ἄρχισε
νὰ ξετάζη προσεχτικῶς τὸ παιδί, ποῦ κρατοῦσε.

Τὸ ψάχνει δεξιὰ, ἀριστερά, γύρω, μὰ τίποτα.

—Θὰ τὸ γνωρίσω, θὰ τὸ γνωρίσω, ὅτιοιο κι ἂν
εἶναι, εἶπε πάλι μὲ πεποίθηση ὁ Μῆτσος· καὶ λέ-
γοντας αὐτὰ τὸν ἔψαξε στὸ πρόσωπο.

—Εἶναι ὁ Φάνης! εἶπε μὲ χαρὰ ὁ Μῆτσος.

—Μπράβο Μῆτσο! αὐτὸς εἶναι! φώναξαν ὄλα
τὰ παιδιὰ, χτυπώντας τὰ παλαμάκια.

Σὰν ἔλυσε ὁ Πάνος τὸ μαντήλι ἀπὸ τὰ μάτια
τοῦ Μῆτσου, ρώτησε ὁ Φάνης:

—Πῶς μὲ γνώρισες;

Ἀπὸ τὴν ἐλιά, ποῦ ἔχεις στὸ δεξιὸ μάγουλο,
εἶπ' ὁ Μῆτσος.

—Ἄν ἤμουν ἐγώ, Μῆτσο, ἀπὸ τί θὰ μὲ γνώ-
ρισες; ρώτησε ὁ Νίκος.

Ἀπὸ τὰ μεγάλα σου μαλλιά, ἀπάντησε ὁ Μῆτσος,

—Ἐμᾶς, Μῆτσο; ρώτησαν μαζὶ τρία ἄλλα παιδιὰ.

Ὁ Μῆτσος ἀπάντησε:

— Έσένα, Σωτηράκη, θὰ σὲ γνῶριζα ἀπὸ τὰ ὀλοκαίνουργα παπούτσια σου. Έσένα Δῆμο, ἀπὸ τὸ σιδερένιο κουμπί, πὺν ἔχεις στὸ ποκάμισό σου. Έσένα Παῦλο, ἀπὸ τὸ σημάδι, πὺν ἔχεις στὸ ἀριστερό σου χέρι.

Κατόπι ὁ Πάνος εἶπε μὲ δυνατὴ φωνή:

— Τώρα τελείωσε ἡ πρώτη σειρά. Τὰ παιδιὰ πὺν ἔπαιξαν, νὰ πᾶνε στὴ θέση τους καὶ νὰ καθήση μόνον ὁ Φάνης, πὺν θὰ κάμη τὴν τυφλόμυγα. Έλάτε τώρα νὰ παίξετε, ὅσοι ἔχετε μονὸ ἀριθμό.

Μὲ τὴν πρόσκληση τοῦ ἀρχηγοῦ, μπῆκαν πάλι μέσα στὸν κύκλο ἄλλα δεκαπέντε παιδιὰ. Δέθησαν τὰ μάτια τοῦ Φάνη καὶ ξανάρχισε τὸ παιγνίδι μὲ νέα ζωηρότητα.

— Τώρα θὰ ἰδῆτε πῶς παίζει ἡ νέα τυφλόμυγα! φώναξε ὁ Φάνης· καὶ λέγοντας αὐτὰ ἄπλωσε τὰ χέρια χαλαρά, σὰν παζάλυτα, καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, πὺν ἄκουσε νὰ χτυποῦν τὰ πετραδάκια τῶν παιδιῶν, στάθηκε ἀκίνητος σὰν κολῶνα.

Τὰ παιδιὰ περίμεναν τὸ Φάνη ν' ἀρχίση, καὶ σὰν εἶδαν, πῶς δὲν ἐννοοῦσε νὰ κινηθῆ, φώναξαν κοροϊδευτικά:

— Μπράβο τῆς νέας τυφλόμυγας! παίζει ὠραῖα!

— Μὰ αὐτὸς στέκει σὰ χαζός! ἔλεγαν γελώντας ἄλλα παιδιὰ.

Οἱ παίχτες πῆραν θάρρος, ἀπὸ τὴν ἀκίνησία τοῦ Φάνη καὶ ἐπλησίασαν περισσότερο, χτυπώντας τὰ πετραδάκια ἀδιάκοπα.

Τίποτα ὅμως· ἀκίνητος ὁ Φάνης.

— Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα, ὅσο θέλης βρόντα!

φώναξε ένα παιδι, πού στεκόταν ἐκεῖ στὸν κύκλο.

Μὲ τ' ἄστειο αὐτό, ταράχτηκε ὅλος ὁ ὄμιλος τοῦ παιγνιδιοῦ ἀπὸ τὰ γέλια καὶ τὰ ξεφωνητά.

Μέσα στὴ φασαρία αὐτὴ, πού ἦταν ζαλισμένα τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ γέλια, ξεπετιέται ἄξαφνα ὁ Φάνης καί, φράπ! ἀρπάζει τὸ Χρίστο ἀπὸ τὸ σακάκι.

— "Αααα! τὸν κα-τερ-γά-ρη! ὁμορφα μᾶς τὴ σκάρωσε! Εἶδες ἐκεῖ μαστοριά! φωνάζουν τότε τὰ παιδιὰ.

— "Ἔτσι παίζουν οἱ χαζοὶ καὶ οἱ κουφοὶ! φώναξε ὁ Φάνης, γελώντας πολὺ δυνατὰ. Καὶ εἶχε δίκιο νὰ γελάσῃ· ἦταν πιά ἡ σειρά του.

Ὁ ἀρχηγός, πλησιάζοντας τὴν τυφλόμυγα, εἶπε:

— Φάνη! θὰ σὲ παραδεχτοῦμε πρῶτον τοῦ παιγνιδιοῦ, ἂν μπορέσης νὰ γνωρίσης καὶ σὺ ποιό παιδι εἶναι αὐτό, πού κρατᾶς.

Ὁ Φάνης εἶπε μουδιαστά:

— Δὲν ἔχω προσέξει καλὰ τὰ διακριτικὰ σημάδια τῶν παιδιῶν καὶ δὲν πιστεύω νὰ πιτύχω· ὥσ-τόσο θὰ δοκιμάσω.

Ὁ Φάνης εἶπε τὴν ἀλήθεια. Ἐψάξε τὸ Χρίστο στὰ φορέματα, στὸ πρόσωπο, στὰ παπούτσια. Εἶπε μερικὰ ὀνόματα στὰ κουτουροῦ, μὰ τίποτα. Τὸ Χρίστο δὲν τὸν ἐγνώρισε. Στὸ τέλος εἶπε:

— Ὅποιος κι ἂν εἶσαι μίλησε. Ἄλιῶς δὲν μπορῶ νὰ σὲ γνωρίσω.

— Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ μὲ γνωρίσης, εἶπε δυνατὰ ὁ Χρίστος.

— Μπά! ὁ Χρίστος!...

— Ναὶ ἐγώ, ὅλος κι ὅλος!...

— Μὴ βασκαθῆς!...

—Εὐχαριστῶ , παρομοίως .

Ὁ δάσκαλος πλησίασε τῶρα καὶ εἶπε :

—Φτάνει πιά ! Ἐπαίξατε ὅλοι ὁμορφα . Καιρὸς τῶρα νὰ σχολάσετε .

65. Ἡ καρυδιά .

Ἐνα ἀπόγεμα ὁ κὺρ Λάμπρος ὁ Φεγγαράς , προσκάλεσε τὰ παιδιὰ καὶ τὸ δάσκαλο , νὰ πᾶνε στὸν κῆπο .

Ἐλάτε , εἶπε ἡ θὰ τινάξωμε τὰ καρυδία τῆς μεγάλης καρυδιάς καὶ θὰ περάσωμε λίγες ὥρες εὐχάριστες .

Νά ἡ μεγάλη καρυδιά , ψηλή , πολὺ ψηλή , στέκει καμαρωτή , καὶ τὰ κλαδιά της εἶναι καταφορτωμένα ἀπὸ τὰ μεστὰ καρυδία . Εἶναι φουντωτή καὶ πιάνει στὸν ἀέρα ἴσα μ' ἓνα ἀλώνι τόπο . Ἦσυχία δὲν ἔχουν τὰ φύλλα της ἀπὸ τὰ πουλιὰ καὶ τὸ ἀεράκι . Εἶναι δέντρο ὀλοζώντανο . Σαστίζει κανεὶς ἅμα τὸ ἀντικρίζη . Πῶς ξεπετιέται ὁ δυνατὸς κορμὸς ἀπὸ τῆ γῆ καὶ πῶς ἀπλώνονται τὰ κλαριά τῆς κορφῆς στὰ οὐράνια ! Νομίζεις πὼς θὰ μπλεχτῆ τὸ σύννεφο στὴν κορφὴ της !

Μέσα στὸ χωριό , εἶναι πολλὲς καὶ μεγάλες καρυδιές , μὰ σὰν αὐτὴ δὲν εἶναι καμιὰ . Ὅλοι τὴν καμαρώνουν καὶ τὴν ἔχουν μὲ τ' ὄνομα . Οἱ χωριανοὶ ὅταν θέλουν νὰ εὐκηθοῦν κανένα μὲ τὴν καρυδιά τους , λένε :

—«Νὰ ζήσης σὰν τὴν καρυδιά τοῦ Φεγγαρά .»

Ὁ κὺρ Λάμπρος καὶ ὁ πατέρας του , δέχτηκαν μὲ ἀγάπη τὰ παιδιὰ :

—Καλῶστα τὰ παιδιὰ , καλῶστα ! ἔλεγαν γελαστοί .

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἦταν ἀνεβασμένοι στὴν καρυδιά καμιὰ δεκαριά ἄντρες , καὶ μὲ τὰ μακρὰ ξύλα ποῦ

κρατουσαν, χτυποῦσαν γύρω τοὺς μεγάλους κλάδους.

—Φρρρρ, ἔπεφταν κάτω στρῶμα τὰ καρύδια.

Ὁ δάσκαλος μὲ τὸν κύρ Λάμπρο, πῆγαν πιδ πέρα, καὶ κουβέντιαζαν γιὰ τὰ διάφορα δέντρα τοῦ κηπου. Τὰ παιδιὰ κάθησαν ἐκεῖ ἀντίκρου στήν καρυδιά κι ἔβλεπαν τὰ καρύδια, πού ἔπεφταν κάτω σωρός.

Τὸ τίναγμα ξακολουθοῦσε καὶ τὰ καρύδια ἔπεφταν ἄφθονα, ἄλλα μὲ τὴν πράσινη φλούδα, πού ἔχουν ἀπ' ἔξω, καὶ ἄλλα γυμνά, γιὰτι ξεφλουδίζονταν καθὼς χτυποῦσαν ἀπάνω στοὺς κλάδους, τὴ στιγμὴ πού ἔπεφταν.

Ὅταν τελείωσε τὸ τίναγμα, οἱ ἐργάτες καταγίνονταν νὰ μαζέψουν τὰ καρύδια καὶ νὰ τὰ βάλουν στὰ σακιά. Ὅλα ἦταν μεγάλα καὶ ἀφράτα.

Ὁ γέρο Φεγγαράς ἐζύγισε τὰ σακιά μὲ τὰ καρύδια καὶ εἶπε:

—Τετρακόσιες ὀκάδες;

—Μπράβο, κυρά μου! εἶπε γελαστός ὁ Πάνος.

—Ναί, παιδιὰ, τῆς ἀξίζει κάθε ἔπαινος, εἶπε ὁ γέρο Φεγγαράς. Φέτος μᾶς ἔδωσε τὸ περισσότερο εἰσόδημα ἀπὸ κάθε ἄλλη χρονιά. "Ἦθελε φαίνεται μ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ δείξη κι αὐτὴ τὴ χαρὰ τῆς, γιὰτι ξανάβλεπε τὸ Λάμπρο μου ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια. Ὅσοτόσο τὴ βόηθησε πολὺ καὶ ὁ ὠραῖος καιρός, πού ἔκαμε τὴν ἀνοιξη, ἀπάνω στὸ δέσιμο τῶν καρπῶν.

—Πόσων χρόνων νὰ εἶναι τάχα; ρώτησε ὁ Φάνης.

—Αὐτό, παιδιὰ μου, δὲ μπορῶ νὰ τὸ ξέρω, ἀπάντησε ὁ γέρο Φεγγαράς. Μὰ θυμᾶμαι τὸν παππού μου, πού ἔλεγε πολλές φορές, ὅτι ὁ πατέρας του τὴν ἔφτιασε δέντρο μεγάλο. Λοιπὸν μ' αὐτὴν τὴν κουβέντα, κάνω ἓνα πρόχειρο λογαριασμὸ καὶ

βρίσκω, ὅτι θὰ ἔχη περάσει τὰ διακόσια...

— Διακόσια χρόνια!... Φαντάσου! Κι ἀκόμα δὲ γέρασε; εἶπε ὁ Κώστας.

— Μὰ πρέπει νὰ ξέρετε, πὼς οἱ καρυδιές, εἶναι ἀπὸ τὰ δέντρα, ποῦ ζοῦν πολλὰ χρόνια, ἀπάντησε ὁ γέροντας.

Τί ὥραϊα ποῦ ἔχετε φροντισμένο τὸ δέντρο αὐτό, εἶπε ὁ Παῦλος.

— Τὸ ἀγαπῶ πολύ, ἀπάντησε ὁ γέρο Φεγγαράς· τὸ ἀγαπῶ πάρα πολύ. Γιατὶ ὄχι μόνο μᾶς δίνει καλὸ εἰσόδημα κάθε χρόνο, ἀλλὰ μοῦ θυμίζει καὶ τὰ ὠραιότερα χρόνια τῆς ζωῆς μου. Τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ποῦ ἤμουν κι ἐγὼ στὴν ἡλικία τῆ δικῆς σας. Ἄ, πόσο τῆ θυμοῦμαι ἐκεῖνη τῆ ζωή! Στὸν ἴσκιω τῆς ἔκαμα μαζὶ μὲ τοὺς παποῦδες σας τὰ ζωηρότερα παιγνίδια. Κάτω ἐκεῖ ἔπαιξε κι ὁ Λάμπρος μου μὲ τοὺς πατέρες σας.

— Βέβαια! εἶπε ὁ κύρ Λάμπρος. Ἦταν καὶ τότε ἔτσι μεγάλῃ, καὶ θυμοῦμαι, ὅτι τὸν πατέρα τοῦ Παύκου καὶ ἐμένα, δὲν μᾶς ἔφτανε κανένας στὸ ἀνάβασμα, ἐκεῖ ἀπάνω στοὺς ψηλοὺς κλώνους τῆς. Βλέπετε, πὼς εἶναι γλυστερός ὁ χοντρός κορμός τῆς, καὶ πόσο μεγάλοι εἶναι οἱ κλάδοι τῆς; Καὶ ὅμως ἐμεῖς σκαρφαλώναμε ἀπάνω σὰν τὶς γάτες νὰ πιάσωμε τὰ τσιτζιλία, ἢ νὰ κόψωμε τὰ καλύτερα καρύδια.

Ὁ γέρο Φεγγαράς εἶπε:

— Γι' αὐτὸ κι ἐγὼ τῆ φροντίζω μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια. Τῆς ἔχω, καθὼς βλέπετε, τὸ πεζούλι ἀπὸ τὸ κάτω μέρος, γιὰ νὰ μὴν τῆς φεύγουν τὰ χώματα. Τῆς πκαλίζω συχνὰ ὅλον τὸν τόπο γύρω ἀπὸ τὸν κορ-

μό της. Τῆς ρίχνω ἀρκετὸ φουσιζὶ τὸ φθινόπωρο καὶ τὴν ἀνοιξή. Τῆς καθαρίζω μὲ προσοχὴ κάθε φθινόπωρο τὰ ξερὰ κλαδάκια. Μὲ λίγα λόγια τῆς κάνω τὸ κάθε τί, γιὰ νὰ τῆς δείξω ὅλη τὴν ἀγάπη μου. Μὰ κι αὐτὴ δὲν εἶναι ἀχάριστη. Μοῦ δείχνει τὴν εὐγνωμοσύνη της μὲ τὸ καλύτερο τρόπο, ὅπως βλέπετε.

Τὰ παιδιὰ ἔφαγαν νόστιμα καρύδια, ποὺ τὰ φίλειπε ὁ κύριος Λάμπρος, καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἐτοιμάζονταν νὰ φύγουν εἶδαν κάτι κούτσουρα ἀπὸ κορμὸ μεγάλου δέντρου, ποὺ ἦταν ἐκεῖ πιὸ πέρα.

—Τί ξύλα εἶναι αὐτά, παπού; ρώτησε ὁ Πάνος τὸ γέρο Φεγγαρά.

—Εἶναι ὁ κορμὸς μιᾶς ἄλλης καρυδιᾶς, ποὺ εἴχαμε στὸν κῆπο, εἶπε ὁ γέροντας. Οἱ λοτόμοι τὸν ἔκοψαν σὲ πολλὰ κομμάτια, γιὰ νὰ ἔχουν εὐκολία στὴν ἐργασία τους.

—Γιατί τὴν ἐκόψατε αὐτὴ τὴν καρυδιά; ρώτησε ὁ Φάνης.

—Εἶχε πιὰ γεράσει, ἀπάντησε ὁ γέρο Φεγγαράς. Τὸν περασμένο Ὀκτώβρη πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ μας ὁ δασκόμενος. Τὸν παρακάλεσα καὶ ἤρθε στὸν κῆπο νὰ ἰδῆ τὰ δέντρα καὶ νὰ μοῦ δώσῃ ὁδηγίες γιὰ τὸ καθένα.

—Σὰν κοίταξε προσεχτικὰ αὐτὴν τὴν καρυδιά, μοῦ εἶπε νὰ τὴν κόψω, γιὰτι ἄρχισε νὰ κουφώνη μέσα ὁ κορμὸς της. Ἄν μείνῃ δυὸ τρία χρόνια ἀκόμα, εἶπε, θὰ κουφώσῃ περισσότερο. Καὶ τότε ὄχι μόνον θὰ χαλάσῃ τὸ ξύλο της καὶ δὲ θὰ ἔχη ἀξία, μὰ εἶναι καὶ φόβος νὰ πέσῃ μὲ κανένα δυνατὸ ἄνεμο καὶ νὰ κάμῃ μεγάλη ζημιὰ στὰ ἄλλα δέντρα γύρω.

Τὸ Γενάρη λοιπὸν φώναξα τοὺς λοτόμους καὶ τὴν ἔκοψαν. Ἄπὸ τότε ἔμειναν τὰ κούτσουρα ἐκεῖ, γιὰ νὰ ξεραθοῦν. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες θὰ ἔρθουν πάλι οἱ λοτόμοι, νὰ τὰ σχίσουν σανίδια.

—Θὰ φτιάσετε μ' αὐτὰ τὸ πάτωμα τοῦ νέου σπιτιοῦ; ρώτησε ὁ Παῦλος.

—Ὅχι, ἀπάντησε ὁ γέροντας. Μὲ καρυδένια σανίδια, δὲ φτιάχνουν πατώματα. Ἄπὸ νῦν οὖν σὲ τέτια σκληρὰ ξύλα, σκαλίζουν οἱ τεχνίτες ὄμορφα στολίδια. Ἄν κοιτάξετε τὰ ὠραῖα σκαλίσματα, πού ἔχει τὸ καρυδένιο τέμπλο καὶ τὸ δεσποτικὸ τῆς ἐκκλησίας μας, θὰ καταλάβετε τὴ χρησιμότητα τοῦ ξύλου τῆς καρυδιάς. Μεγάλη χρῆση ἀπ' αὐτὸ τὸ ξύλο κάνουν οἱ ἐπιπλοποιοί. Οἱ πολυθρόνες, οἱ καναπέδες καὶ τόσα ἄλλα ὠραῖα ἐπιπλά, εἶναι φτιασμένα μὲ τὰ ξύλα τῆς καρυδιάς.

66. Φθινόπωρο.

Ἦρθε τὸ φθινόπωρο. Οἱ ξένοι, πού ξεκαλοκαίριασαν στὸ Ἐλατοχώρι ἔφυγαν. Ὁ κύριος Λάμπρος, ἔφυγε κι αὐτός. Ἦταν πιά καιρὸς νὰ ξαναπάη στὶς δουλειές του. Ἀποχαιρετώντας τὰ παιδιά καὶ τὸ δάσκαλο, τοὺς εἶπε, πὼς θὰ τοῦ μείνῃ ἀλησμόνητη ἢ καλὴ ἢ συντροφιά τους καὶ τοὺς ἔδωκε τὸ λόγο, ὅτι θὰ ξανάρθῃ τοῦ χρόνου, γιὰ νὰ πᾶνε πάλι στὸ βουνό. Ἄπὸ τὸ δάσκαλο πῆρε σημείωση γιὰ ὅλα τὰ πράγματα, πού ἔχει ἀνάγκη τὸ σχολεῖο. Στὰ παιδιά εἶπε, ὅτι θέλει νὰ τοῦ γράφουν ταχτικά καὶ ὅτι αὐτός, γιὰ τὴν πρόοδό τους, θὰ εἶναι πάντα πρόθυμος νὰ κάμῃ ὅ,τι περνάει ἀπὸ τὸ χέρι του.

Τὰ παιδιὰ ἔδωκαν ὀπόσκεση στὸν κύρ Λάμπρο , πὼς θὰ τοῦ γράφουν ταχτικά . Κι ἀλήθεια κράτησαν τὸ λόγο τους .

Οἱ χωριανοί , ἀπὸ ἀρκετὲς τώρα μέρες ἐτρύγησαν τ' ἀμπέλια τους . Ἐπάτησαν τὰ σταφύλια στοὺς ληνοὺς κι ἔβαλαν τὸ μούστο στὰ βαρέλια , νὰ γίνη τὸ νέο κρασί .

Τώρα καταγίνονται ὅλοι νὰ διορθώσουν τ' ἀλέτρια , τοὺς ζυγούς , τὶς ζέβλες καὶ τ' ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα .

Ὁ σπόρος , διαλεγμένος ἀπὸ τὰ καλύτερα στάχυα , καὶ καθαρισμένος ἀπὸ τὴν εἶρα καὶ ἀπὸ ἄλλους σπόρους βλαβερῶν χόρτων , εἶναι ἀποθεμένος στὸ ξύλινο κασόνι , πὺ φυλάγεται στὸ πιὸ ξερὸ καὶ στεγνὸ μέρος τῆς ἀποθήκης . Στὴ γιορτὴ τοῦ Σταυροῦ ἀνοίχτηκε τὸ κασόνι μὲ τὸ σπόρο καὶ μέσα ἐκεῖ ἀνακατώθηκε τὸ λίγο σιταράκι , τὸ εὐλογημένο , πὺ λειτουργήθηκε ἐκείνην τὴν ἡμέρα . Ἔτσι ὅλος ὁ σπόρος εἶναι εὐλογημένος .

67. Τὰ πρωτοβρόχια .

Ἀρκετὲς μέρες τώρα , πὺ φάνηκαν τὰ πρῶτα σύννεφα στὸν οὐρανὸ καὶ ἡ ὀμίχλη κάθησε στὶς κορφὲς τῶν βουνῶν . Προειδοποίηση βέβαια , γιὰ τὰ πρωτοβρόχια .

Ἀλήθεια . Δὲν πέρασαν πεντέξι μέρες καὶ νά , ὁ οὐρανὸς ὅλος σκεπάστηκε ἀπὸ μαῦρα σύννεφα . Ὁ ἥλιος δὲ φάνηκε διόλου ἀπὸ τὸ πρῶι . Ἀστραπὲς σχίζουσιν τὸν αἰθέρα δεξιὰ καὶ ἀριστερά , σὰ φίδια φλο-

γερά ! Μπουμπουνητὰ βροντοῦν στὸν οὐρανό , καὶ γεμίζουν τὸν ἀέρα .

Ἡ γῆ ἄρχισε νὰ μυρίζει χωματίλα , ὅπως γίνεται πάντα μὲ τὶς πρῶτες ψυχάλες .

Τὸ ἀπόγεμα δυνάμωσε περισσότερο τὸ ψυχρὸ ἀεράκι . Σὲ λίγο ἄρχισε πὶὸ πυκνὴ ψυχάλα . Ἐπειτα ἀκολούθησε δυνατὴ βροχή , πὺ ἔπεφτε στρωτὴ στρωτὴ καὶ δροσίζε τοὺς κήπους , τὰ χωράφια , τὰ βουνά , ὅλη τὴ φύση γύρω .

Τὰ γιδοπρόβατα καὶ τ' ἄλλα ζῶα , πὺ βόσκουν στὴν πλαγιά τοῦ ἀντικρυνοῦ βουνοῦ , τρέχουν νὰ προφυλαχτοῦν στὶς σπηλιές καὶ κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα .

Τὰ πουλιὰ ἔπαψαν τὸ κελήδημά τους καὶ πετοῦν τρομαγμένα . Τρέχουν , τὰ καημένα , νὰ κρυφτοῦν στὰ πυκνὰ φυλλώματα .

Ὅσο προχωροῦσε ἡ ὥρα , τόσο πὶὸ πολὺ δυνάμωνε ἡ μπόρα . Τὰ ποταμάκια ἔτρεχαν καὶ τὰ χαλίκια κατρακυλοῦσαν . Ὅλες οἱ ρεματιές γύρω , κατέβαζαν ἄφθονα τὰ θολὰ νερά , πὺ χύνονταν στὸ μεγάλο χεῖμαρρο . Ἐκυλοῦσαν τὸν κατήφορο μὲ θόρυβο δυνατὸ . Ἡ βουή τους ἀκούοταν πολὺ μακριά . Τὰ παιδιά , μαζεμένα ὅλα στὸ ὑπόστεγο τοῦ σχολείου , παρακολουθοῦσαν μὲ χαρὰ τὴ δυνατὴ βροχή .

Τὸ βράδι βράδι ἡ βροχὴ σταμάτησε . Ἀνάμεσα στὰ σύννεφα , πὺ διαλύονταν σιγά , σιγά , προβάλουν τώρα οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ὀλόχρυσες , γὰ νὰ χαιρετίσουν τὴν ὄμορφη ὄψη , πὺ πῆρε ἡ φύση ὕστερα ἀπὸ τὸ πλούσιο δρόσιμα τοῦ οὐρανοῦ . Ὁμοια βροχὴ ξανάπεσε τέσσερες μέρες ἀκόμα στὴ σειρά . Τώρα οἱ γεωργοὶ εἶναι ὅλοι χαρούμενοι .

68. Τὸ πρωτοβρόχι .

Μαῦρα, πυκνὰ τὰ σύγνεφα
θολώνουν τὸ αἰθέρα .
Τὸ φλομαμένο ἀγέρα
σταυρώνουν κεραντοί .

Δράκοι καὶ καβαλάρηδες
στὰ ἀερικά τοὺς τ' ἄτια
σκίζουν τὰ οὐράνια πλάτια
μὲ ἀστραφτερὰ σπαθιά .

Θαορεῖς κι ἄνοιξαν πόλεμο
παλεύουν τὰ στοιχεῖα ·
σὰν τ' ἄγρια θηρία
μουγκρίζουν . Χαλασμός !

Βογγάει ἡ βροντή . Τρικύμισαν
τὰ βουρλωμένα οὐράνια .
Φιδόφλογα στεφάνια
τινάζει ἡ ἀστραπή .

Τὸ πρωτοβρόχι ξέσπασε
δέρνει , ἀνεμοριπίζει
δροσιά , ζωὴ ποτίζει
τὴ διψασμένη γῆ .

69. Ἡ ζαφορά.

Ὁ δάσκαλος μιὰ μέρα εἶπε στὰ παιδιά :

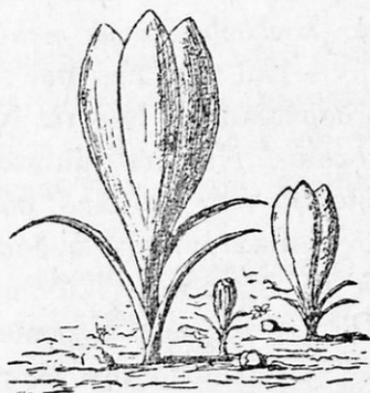
— Παιδιά, σήμερα τὸ ἀπόγεμα θὰ κάμωμε ἓνα μικρὸν περίπατο! Θὰ ἔρθη μαζί μας καὶ τὸ σχολεῖο τῶν κοριτσιῶν.

Τὸ ἀπόγεμα ὅλα τὰ παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ξεκίνησαν μὲ τοὺς δασκάλους τους.

Ὅταν ἀντίκρυσαν τὴν πλαγιά, ποὺ ἦταν ἀπάνω ἀπὸ τ' ἀλώνια, φώναξαν μὲ χαρὰ, χτυπώντας τὰ παλαμάκια :

— "Α, λουλουδάκια, τόσο πολλά!...

Τὰ παιδιά εἶχαν δίκιο νὰ χαροῦν. Ὅλη ἡ πλαγιά ἦταν βουτηγμένη μέσα σ' ἓνα πλουμιστὸ χρῶμα ἀπὸ τ' ἀνθη τῆς ζαφορᾶς, καὶ ὅταν ἔφτασαν ἐκεῖ ἄρχισαν νὰ κόβουν ἀπὸ τὰ ὄμορφα αὐτὰ λουλούδια.

— Ἐγὼ θὰ κόψω ὅλο ἄσπρα λουλουδάκια! φώναξε ὁ Γιώργος.

— "Α, ὄχι! ἐγὼ θὰ κόψω τὰ κίτρινα, εἶπε ἡ Νίνα. Καὶ ἡ Καλλιόπη, λέει γελώντας :

— Κρίμα! Καὶ σὶ δυὸ σας δὲν ἔχετε καθόλου γοῦστο! Πιὸ ὄμορφα εἶναι τὰ λουλουδάκια μὲ τὸ τριανταφυλλί χρῶμα.

Τὰ παιδιά, λέγοντας αὐτά, σκορπίστηκαν στὴ λουλουδόχαρη πλαγιά καὶ κόβουν, κόβουν, ὅλο κόβουν

τὰ ὄμορφα λουλούδια τῆς ζαφορᾶς, τρελὰ ἀπὸ τὴν χαρὰ τους. Καθένα φτιάνει μὲ αὐτὰ τὸ μπουκέτο του.

Ἐστερα ἀπὸ λίγην ὥρα, τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν ὅλα στοὺς δασκάλους, νὰ δεῖξουν τὰ μπουκέτα τους.

—Τὸ δικό μου εἶναι καλό! ἔλεγε τὸ ἓνα ἀπ' ἐδῶ.

—Ὁχι! τὸ δικό μου εἶναι πιὸ καλό! φώναζε τὸ ἄλλο ἀπ' ἐκεῖ.

Οἱ δασκάλοι, κοιτάζουν ἓνα ἓνα τὰ μπουκέτα μὲ τὴ σειρά.

—Τὸ δικό σου, Μῆτσο, εἶναι καλό, εἶπε ὁ δάσκαλος, μὰ θὰ ἦταν καλύτερο, ἂν ἦταν βαλμένα τὰ λουλουδάκια μὲ καλύτερη τάξη.

—Καὶ τὸ δικό σου, Θεανῶ, εἶναι καλό, εἶπε ἡ δασκάλισσα. Μὰ τὸ ἔφτιασες μόνο μὲ ἄσπρα λουλούδια. Νά, τὸ μπουκέτο τοῦ Κοσμᾶ, εἶναι πιὸ ὄμορφο ἀπὸ τὸ δικό σας.

—Βέβαια! εἶπε ὁ δάσκαλος εἶναι πιὸ ὄμορφο, γιατί τὸ ἔφτιασες μὲ ἄνθη καὶ τῶν τριῶν χρωμάτων Ὅστούσο καὶ αὐτὸ μπορούσε νὰ γίνῃ πιὸ καλὸ ἀκόμα..

Ὅλη αὐτὴ τὴν ὥρα, ποὺ γινόταν ἡ κουβέντα τῶν δασκάλων μὲ τὰ παιδιὰ, ἡ Βάσω τοῦ Περιστέρη καθόταν ἐκεῖ πιὸ πέρα καὶ φρόντιζε μὲ προσοχὴ τὸ δικό της τὸ μπουκέτο. Σὰν τὸ τελείωσε, τρέχει στοὺς δασκάλους καὶ λέει μὲ χαρὰ:

—Νά, καὶ τὸ δικό μου τὸ μπουκέτο!

Ὁ δάσκαλος τὸ πῆρε καὶ εἶπε:

—Μάλιστα, αὐτὸ εἶναι τὸ ὠραιότερο ἀπ' ὅλα! Δὲν τοῦ λείπει τίποτα. Νομίζει κανεὶς, πὼς τὸ ἔφτιασαν τὰ χέρια τεχνίτη. Μπράβο, Βάσω!...

Τὰ παιδιά κοιτάξαν προσεκτικὰ τὰ ἄνθη τῆς Βάσως καὶ εἶπαν :

— Ἀλήθεια! τὸ μπουκέτο τῆς Βάσως εἶναι τὸ ὁμορφότερο! . . .

Ἡ Νίνα, σ' αὐτὸ τὸ μεταξύ, ζύγωσε τοὺς δασκάλους καὶ εἶπε :

— Τί καλὰ θὰ ἦταν νὰ εἶχαμε τέτοια λουλουδάκια στὸ σπίτι, μέσα στὶς γλάστρες!

— Καὶ ποιὸς σ' ἐμπόδισε, Νίνα, νὰ τὰ ἔχεις; ρώτησε ὁ δάσκαλος.

— Μὰ ποῦ νὰ βροῦμε σπόρο; ρώτησαν μερικὰ παιδιά.

Τότε ὁ δάσκαλος ἔσκυψε κάτω, πῆρε ἓνα ἀπὸ τὰ μαραμμένα λουλούδια καὶ ἔκοψε ἀπ' αὐτὸ τὸ κοτσανάκι ποὺ εἶχε ἀπομείνει. Τὰ παιδιά εἶδαν στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ κοτσανιοῦ μιὰ μικρὴ σφαιρούλα, σὰν ἓνα ρεβυθάκι.

— Αὐτὴ ἡ σφαιρούλα εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ζαφορᾶς, εἶπε ὁ δάσκαλος. Προσέξτε. Θὰ τὴν ἀνοίξω Κοιτᾶτε τώρα, τί ἔχει μέσα.

Τὰ παιδιά παρατήρησαν κάτι σπειράκια, σὰν τοῦ σύκου.

— Αὐτὰ εἶναι οἱ σπόροι, εἶπε ὁ δάσκαλος. Λοιπόν, ἂν πάρετε ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς σπείρετε στὶς γλαστρουῖλες σας, θὰ κάμετε πολλὰ τέτοια λουλουδάκια. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ὅμως, ἀργοῦν νὰ μεγαλώσουν καὶ νὰ γίνουν σὰν αὐτά, ποὺ βλέπομε ἐδῶ. Γι' αὐτὸ εἶναι καλύτερα νὰ προτιμήσετε ἓναν ἄλλον τρόπο.

Ὁ δάσκαλος, λέγοντας αὐτά, πῆρε ἓνα μυτερὸ

ξύλο και ἔσκαψε τὸ γῶμα γύρω ἀπὸ ἓνα μαραμένο λουλούδι.

Σὲ λίγο ξέχωσε ἀπὸ κεῖ ἓνα μικρὸ κρεμυδάκι. Τὸ ἔδειξε στὰ παιδιά καὶ εἶπε:

— Νά, αὐτὸν τὸ βορβό, ἂν τὸν φυτέψωμε στὴ γλάστρα, θὰ μᾶς δώσῃ ἓνα πολὺ ὠραῖο λουλουδάκι τὸν ἐρχόμενο χρόνο.

Κορίτσια καὶ ἀγόρια, ἔβγαλαν τότε ἀπὸ πεντέξι κρεμυδάκια, γιὰ νὰ τὰ φυτέψουν στὴ γλάστρα.

Ἐπειτα εἶπε ὁ δάσκαλος:

— Ἄς καθήσωμε τώρα νὰ ξεκουραστοῦμε λίγο· θὰ σᾶς πῶ μερικὰ πράματα, γι' αὐτὰ τὰ ὄμορφα λουλουδάκια, ποὺ ἴσως δὲν τὰ ξέρετε.

— Ἐμεῖς ἐδῶ τὸ χειρὶό, κάθε λουλουδάκι ἀπ' αὐτά, τὸ λέμε ζαφορά. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες τὸ ἔλεγαν κρόκο. Κρόκοι γίνονται βέβαια καὶ σὲ ξένες χῶρες. Ἀλλὰ ἐκεῖ δὲν φυτρώνουν μόνοι τους, ὅπως ἐδῶ. Τοὺς σπέρνουν στουὺς κήπους καὶ τοὺς καλλιεργοῦν μὲ ἐπιμέλεια. Μὰ δὲν ἔχουν ἐκεῖ οὔτε τὸ ὠραῖο χρῶμα, οὔτε τὴ μυρουδιά, ποὺ ἔχουν οἱ δικοὶ μας ἐδῶ.

— Τὰ ἄνθη τοῦ κρόκου, μᾶς εὐχαριστοῦν, καθὼς βλέπετε, μὲ τὴ μυρουδιά τους καὶ μὲ τὰ ὠραῖα τους χρώματα. Στὶς πολιτεῖες τὰ πουλοῦν καὶ κερδίζουν ἀρκετὰ χρήματα. Μὰ ἡ μεγάλη τους χρησιμότητα εἶναι ἄλλη, πιὸ σπουδαία.

Τὰ παιδιά τέντωσαν πιὸ πολὺ τὴν προσοχή τους γιὰ ν' ἀκούσουν.

Ὁ δάσκαλος ξακολούθησε:

— Ἀφθονα λουλούδια κρόκου γίνονται καὶ στὴ

Μικρή Ἀσία, ἀπαράλλαχτα ὅπως ἐδῶ. Ἐκεῖ λοιπὸν ὅπως καὶ σὲ πολλὰ μέρη ἐδῶ στήν Πατρίδα μας, τὰ μαζεύουν καὶ τὰ ξεραίνουν στὸν ἴσκιο. Ἐπειτα τὰ στέλνουν στήν Εὐρώπη, καὶ ἐκεῖ, σὲ ἰδιαίτερα ἐργαστήσια, φτιάχνουν μ' αὐτὰ χρώματα, μυρουδιές καὶ φάρμακα. Ἔτσι μπορεῖτε νὰ καταλάβετε πὰ τὸ καλὸ, ποὺ δίνουν στήν ἀνθρωπότητα τὰ λουλούδια αὐτά.

90. Ἡ σπορά.

Ὁ καιρὸς ὕστερα ἀπὸ τὴν βροχὴν, ἔγινε λαμπρὸς.

Οἱ γεωργοί, χαρούμενοι, ἔτρεξαν στὰ χωράφια καὶ ἄρχισαν τὴν σπορά.

Ὁ Πάνος, ὁ Φάνης, ὁ Παῦλος καὶ ἄλλα παιδιά, βγῆκαν μιὰ μέρα ἀπόβροχα νὰ ἰδοῦν καὶ αὐτά.

Ὁ κὺρ Διαμαντῆς, ἀπὸ νωρὴς βρισκεται στὸ χωράφι του, ποὺ εἶναι λίγο πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Τὰ παιδιά, ὅταν εἶδαν πὼς ἦταν ἔτοιμος ν' ἀρχίσῃ ἡ σπορά, πλησίασαν ἐκεῖ, καὶ τὸν χαιρέτησαν:

— Καλημέρα, κὺρ Διαμαντῆ! Καλὰ γεννήματα!

— Εὐχαριστῶ, παιδιά μου! Καλὴ πρόοδο στὰ μαθήματά σας! ἀπήντησε ὁ κὺρ Διαμαντῆς.

Ὁ καλὸς ὁ γεωργὸς ὠδήγησε ἔπειτα τὰ δύο του βόδια, τὸ ἓνα πλὰι στ' ἄλλο, πέρασε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τους τὴν ζέβλεν, καὶ τὴν ἔστερέωσε στὸ ζυγόν. Ἔτσι τὰ δύο βόδια ζευγαρώθηκαν καὶ δὲν μπορούσε πια νὰ φύγῃ τὸ ἓνα μακρὰ ἀπὸ τ' ἄλλο. Ἐπειτα μὲ πέτσινα λουριά, ἔδεσε στὴ μέση τοῦ ζυγοῦ ἓνα ξύλινο κουλούρι καὶ μέσα σ' αὐτὸ στερέωσε τὸ καινούργιο ἀλέτρι, μὲ τὸ ὕνι του, τὸ μυτερό. Κατόπι κράτησε

τὸ ἀλετρόχερο μὲ τὸ ἓνα χέρι του καὶ μὲ τ' ἄλλο τὴ βουκέντρα καὶ τὰ σκοινιά τῶγ βοδιῶν .

Πρὶν νὰ βάλῃ ἔμπρός , ὁ κὺρ Διαμαντῆς , γύρισε τὸ πρόσωπο κατὰ τὴν ἀνατολὴ κι ἔκαμε μὲ εὐλάβεια ταεῖς φορὲς τὸ σταυρό του . Ἔβαλε τὴν παλάμη τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ του στὸ στήθος καὶ εἶπε :

— «*Βόηθησε, Παναγία μου,
νὰ γίνουν χίλια μόδια!...*»

Ἐπειτα ὁ κὺρ Διαμαντῆς χάιδεψε τὰ δυὸ βόδια καὶ εἶπε μὲ ἀγάπη :

— Ἐμπρός τὰ χαϊδεμένα μου ! . . .

Τὰ καλὰ τὰ βόδια , ξεκίνησαν ἀμέσως πρόθυμα .

Ὁ κὺρ Διαμαντῆς , ὀδηγώντας ἀνάλαφρα τὸ ἀλέτρι , χώρισε τὸ χωράφι σὲ πολλὰ στενόμακρα κομμάτια , τὶς σποριές , καὶ σταμάτησε τ' ἀλέτρι .

Πῆρε τώρα τὸ σακούλι μὲ τὸ σπόρο καὶ τὸ ἔδεσε ἔμπρός στὴ μέση του , σὰν ποδιά . Ἐπειτα γέμιζε τὴ φούχτα του σπόρο καὶ προχωρώντας μὲ ἀπλωτὰ βήματα , σκόρπιζε τὰ σπειριὰ τοῦ σιταριοῦ σ' ὅλη τὴ σποριά .

Ὁ κὺρ Διαμαντῆς ἄρχισε ἔπειτα τὸ ὄργωμα κανονικά . Τὰ βόδια τραβοῦσαν τ' ἀλέτρι μὲ δύναμη . Τὸ μυτερὸ ὑνί , καθὼς ἔχωνόταν βαθιὰ στὴ γῆ , ἀνάσκαφτε τὸ χῶμα καὶ σκέπαζε τὸ σπόρο .

Δυὸ ἐργάτες ἀκολουθοῦσαν τὴν αὐλακιά καὶ μὲ τὰ ξινάρια ἔσπαζαν τοὺς βόλους , ποὺ κυλοῦσε τὸ ὑνί , ἢ ἔσκαφταν τὰ μικρὰ κομμάτια τοῦ χωραφιοῦ , ποὺ ἄφηνε τὸ ἀλέτρι . ἂν τύχαινε νὰ λοξοδρομήσῃ .

Καθὼς προχωροῦσε ἔτσι τὸ ὄργωμα, βλέπει ὁ κύριος Διαμαντῆς τὸ ἀριστερὸ βόδι πὸν ξέμενε λίγο πιὸ πίσω, ἀπὸ τὸ δεξιό. Κίνησε λοιπὸν ἀπειλητικὰ τὴ βουκέντρα καὶ φώναξε :

— Κοκκίνη ! ἀπὸ τώρα τεμπέλιασες ; .. Ἄ, θὰ σὲ μαλώσω ! .. Ἐμπρός, γιατί ἡ βουκέντρα δὲ γορατεύει !

Τὸ καλὸ τὸ ζῶο, σὰ νὰ ἔνιωσε τὴ φοβέρα, τάχυνε τὰ βήματα καὶ προχωροῦσε πλάι στὸ ταίρι του . Ἔτσι τὸ ὄργωμα γινόταν πιά κανονικά .

71. Ἡ σπορά .

Ἄργα τὰ βόδια του ὁ ζευγάς
ζεμένα ἐκεῖ στ' ἀλέτρι
τὰ βουκεντράει ξοπίσωθε
κι ἀράθυμα σαλεύουν
καὶ τ' ἀτσαλένιο τὸ ὑνὶ
ὀργώνει τὸ χωράφι .

Ἀχνίζουν τὰ ρουθούνια τους
καὶ κάποτε μονγκρίζουν
κι ἀνάγυρα κι ἀνάπαλα
οἱ ἀχοὶ βουβοὶ χωνεύουν .

Τὰ γυαλερὰ τὰ μάτια τους
βουρκώνουν γλαρωμένα ,
θωρώντας γύρω τὶς ὀχιές ,
τὶς πράσινες ῥαχοῦλες
καὶ στὸ θολὸ τ' ἀνάβλεμμα
θαμπὰ τὶς καθρεφτίζουν ,

Κάπου φτεριάζουν τὰ πουλιά
κι ἀνάγια κεληδοῦνε
σκορποῦνε μέσα στὶς σπορές,
παίρνουν σπειρὶ καὶ φεύγουν.

72. Χριστούγεννα.

Πλησιάζουν τὰ Χριστούγεννα. Τὰ παιδιά χαίρονται μὲ τὴν καρδιά τους. Σὲ κάθε σπίτι ἢ μητέρα φροντίζει νὰ ραφτῆ ἢ καινούρια φορεσιά τους. Τὰ γέα παπούτσια εἶναι φυλαγμένα στὸ ντουλάπι. Θὰ φορεθοῦν τὴ μεγάλη μέρα.

Τὴν παραμονὴ τὸ σπίτι μοσκοβολάει ἀπὸ τὸ σουσάμι, ποὺ εὐωδιάζουν τὰ ροδοψημένα τὰ χριστόψωμα.

Οἱ νοικοκυρὲς καὶ τὰ κορίτσια καθαρίζουν καὶ συγυρίζουν. Τὰ παιδιά γυρίζουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι καὶ τραγουδοῦν τὰ κάλαντα.

Οἱ πλαγιὲς τῶν βουνῶν εἶναι κάτασπρες ἀπὸ τὸ χιόνι, ποὺ ἄπλωσε τὶς τελευταῖες μέρες καὶ σκέπασε ὅλον τὸν τόπο.

Χοντρὰ κούτσουρα καίνε στὸ τζάκι κι οἱ φλόγες τους γεμίζουν τὴν κάμαρα μὲ γλυκὸ φῶς. Ὅλοι γλυκοκοιμοῦνται στὴν παραφωτιά, ἀφοῦ ἄκουσαν τὴν ἱστορία τοῦ παπποῦ γιὰ τοὺς Καλικάντζαρους.

Μέσα στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας, ἀκούεται ἄξαφνα γλυκιὰ ἢ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας. Ὁ ἀέρας παίρνει τὸν ἀντίκλας τῆς καὶ μακραίνει κατὰ τὸ δάσος. Εἶναι ἡ καμπάνα τοῦ ὄρθρου.

Τὸ πρῶτο ἀδύνατο χάρωμα σκορπίζει ἓνα θαμπὸ πρασινογάλαζο φῶς. Τὰ παιδιὰ βλέπουν στὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ.

— Ἀπάνω! Ὅλοι γιὰ τὴν ἐκκλησιά! φωνάζει ἡ μητέρα γελαστή.

Ὅλοι τώρα στὸ πόδι. Πλένονται χτενίζονται, φοροῦν τὰ καινούργια γιορτινά τους. Σὲ λίγο ξεκινοῦν γιὰ τὴν ἐκκλησιά, ἐνῶ ἡ καμπάνα της ἔξακολουθεῖ νὰ χτυπᾷ ἀκόμα καὶ νὰ προσκαλῆ ὅλους τοὺς χωριανούς· στὴ μεγάλη γιορτή.

Ὁμορφη ἀπ' ἔξω ἡ ἐκκλησιά, μὲ δλόφωτα τὰ χρωματιστὰ τζάμια τῶν παραθυριῶν της. Γλυκὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν περιλούζει. Μὰ πὶδ ὁμορφη εἶναι ἀπὸ μέτα, μὲ τοὺς ζωγραφιστοὺς ἅγιους καὶ τοὺς ἀγγέλους· τὶς μαλαμοκαπνισμένες καὶ ἀσημωμένες εἰκόνες μὲ τὸ σκαλιστὸ τέμπλο της· μὲ τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ, ποὺ βλέπει ὀρθάνοιχτο ἀπὸ τὴ μέση τοῦ Ἱεροῦ· μὲ τὸ Ἅγιο πνεῦμα, ἓνα περιστέρι κατάχρυσο· μὲ τὶς λαμπάδες καὶ τ' ἀσημένια τὰ καντήλια, ποὺ κρέμονται καὶ φέγγουν ἀκοίμητα μπροστὰ στὶς μορφὲς τῶν ἁγίων.

— «Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν» ψέλνουν τὰ μισὰ παιδιὰ μὲ τὸ δάσκαλο δεξιὰ καὶ τὸ παίρνουν κατόπι τ' ἄλλα μισὰ μὲ τὸν ἀριστερὸ ψάλτη. Στὰ πρόσωπα ὄλων βλέπει κανεὶς ὀλοφάνερη τὴν εὐχαρίστηση.

— «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» ψέλνουν μεγαλόπρεπα κατόπι οἱ χοροὶ τῶν ψαλτῶν. Ἡ καμπάνα ξαναχτυπᾷ χαρμόσυνα, ἐνῶ οἱ πολυέλαιοι, μὲ ἀναμμένες ὅλες τὶς

λαμπάδες, κινουῦνται στὸν ἀέρα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ κάνουν περισσότερο μεγαλόπρεπη τὴν ἱερὴ ἀκολουθία.

Ὁ παπᾶς, ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη, ντυμένος τὰ πιὸ ὠραία ἄμφια, θυμιάζει μὲ τὸ ὄμορφο θυμιατό, καὶ ἡ γλυκιὰ εὐωδία τοῦ λιβανιοῦ, γεμίζει ὅλον τὸ ναό.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Φάνης βοηθοῦν τὸν παπὰ στὸ ἱερό. Κρατοῦν τὶς λαμπάδες, ὅταν διαβάξῃ ὁ παπᾶς τὸ Εὐαγγέλιο καὶ θυμιάζουν τὴν ὥρα πού βγαίνουν τ' ἅγια.

Ἡ λειτουργία ἐξακολουθεῖ ἔτσι μὲ κατάνυξη.

Στὸ τέλος τῆς λειτουργίας παρουσιάζεται ὁ παπᾶς στὴν ὠραία πύλη. Κρατεῖ τὸ ἅγιο δισκολόγητρο καὶ λέει μὲ δυνατὴ καὶ ξάστερη φωνή:

— «Μετὰ φόβου θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε» . . .

Ὅλοι οἱ χωριανοὶ τότε, μεγάλοι καὶ μικροί, πλησιάζουν μὲ εὐλάβεια στὴν ὠραία πύλη, καὶ μεταλαβαίνουν ἕνας ἕνας τὴν ἅγια κοινωνία. Παίρνουν ὕστερα τὸ ἀντίδωρο καὶ φεύγουν, ἐνῶ οἱ ψάλτες ψέλνουν:

— «Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον» .

Τὰ παιδιά εἶδαν μὲ χαρὰ τὸ Λάμπη καὶ τὸ Στέφανο, τὰ δυὸ ὄρφανὰ προσφυγόπουλα, πού ἦρθαν στὴν ἐκκλησία ντυμένα καθαρὰ καὶ ὠραία, σὰν ἀρχοντόπουλα. Μὰ κανεὶς δὲν ἤξερε πῶς ἔγιναν τὰ φορέματα τῶν δυὸ παιδιῶν, καὶ καθέννας πιά φαντάζεται τὴ χαρὰ, πού δοκίμασαν ὅλοι, ὅταν ἔμαθαν αὐτὴν τὴν ἱστορία:

— Λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, ἓνα ἀπομεισήμερο, σὰ σχόλασε τὸ σχολεῖο, ἔφυγε ὁ Λάμπης καὶ ὁ Στέφανος καὶ ξέμειναν ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ.

Τότε ὁ Πάνος εἶπε :

— Παιδιὰ! Τὶς ἄγιες αὐτὲς μέρες, πὺ ὅλοι ἐμεῖς θὰ χαροῦμε, ὑπάρχουν παιδιὰ, πὺ δὲ θὰ γελάσουν τὰ χεῖλια τους. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα, πὺ μέσα στὴν καταστροφή τῆς Σμύρνης ἔχασαν τοὺς δικούς τους καὶ ἀπόμειναν ὄρφανὰ καὶ ἀπροστάτευτα. Τέτοια παιδιὰ ἔχομε κι ἐμεῖς στὸ σχολεῖο μας!

— Τὸ Λάμπη καὶ τὸ Στέφανο! φώναξαν τὰ παιδιὰ.

— Μάλιστα, εἶπε ὁ Πάνος, τὸ Λάμπη καὶ τὸ Στέφανο. Ἦταν ἀρχοντόπουλα κάποτε στὸν τόπο τους. Μὰ τώρα; Ποῖός λοιπὸν θὰ φροντίση γι' αὐτὰ, τώρα πὺ ἔρχονται οἱ ἄγιες ἡμέρες:

— Ἐμεῖς! ἀπάντησαν ζωηρὰ, ὅλα τὰ παιδιὰ.

Ὁ Φάνης, πὺ ἦταν ὁ ταμίας στὴν τάξη, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ εἶπε :

— Βέβαια ἐμεῖς θὰ φροντίσωμε γιὰ τὸ Λάμπη καὶ τὸ Στέφανο. Ἄλλὰ τὸ ταμεῖο μας δὲν ἔχει ἀρκετὰ χρήματα γιὰ νὰ γίνη μ' αὐτὰ κάτι σοβαρό. Προτείνω λοιπὸν νὰ κάμωμε μεταξὺ μας ἕκτακτη συνδρομὴ καὶ νὰ δώση καθένας ὅ,τι μπορεῖ. Ἔτσι θὰ μαζευτῆ ἓνα καλὸ ποσό, πὺ θὰ μπορέσωμε νὰ γίνωμε ὠφελιμώτεροι.

— Μάλιστα! φώναξαν ὅλα τὰ παιδιὰ.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ δάσκαλος, χωρὶς νὰ τὸν νιώσουν τὰ παιδιὰ, καταγινόταν στὸ γραφεῖο σὲ κάποια ἐργασία τοῦ σχολείου. Ἀπ' ἐκεῖ λοιπὸν ἀκου-

σε ὅλη τὴ συζήτηση, ποὺ ἔγινε στὴν αἴθουσα. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἦταν ἔτοιμα τὰ παιδιὰ νὰ φύγουν, τὰ πρόφτασε στὴ θύρα καὶ τοὺς εἶπε συγκινημένος :

— Παιδιά! Ἄκουσα ὅλη τὴ συζήτησή σας καὶ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς παραστήσω τὴ χαρὰ, ποὺ νιώθω γιὰ τὴν ὡραία ἀπόφαση, ποὺ πήρατε. Κι ἀλήθεια. Ποιὸς ἔπρεπε νὰ φροντίσει γιὰ τὰ ἄτυχα παιδιὰ αὐτὲς τὶς ἅγιες ἡμέρες, ποὺ ὅλοι χαίρονται; Ποιὸς ἔπρεπε ν' ἀλαφρώσει τὸ μεγάλο τὸν πόνο τους καὶ τὴν ἐρημιὰ τους στὸ χωριὸ μας ἔδῳ; Ἐσεῖς βέβαια, ἐσεῖς οἱ φίλοι τους, ποὺ κάθε μέρα εἶστε στὸ σχολεῖο μαζί σὰν ἀδέρφια, ἐσεῖς ἔπρεπε νὰ φροντίσετε γιὰ τὰ καλὰ αὐτὰ παιδιὰ. Σᾶς συχαίρω καὶ σᾶς ἐπαινῶ.

Κατόπι εἶπε πάλι :

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε καὶ τὴ δική μου συνδρομὴ γιὰ τὸν ὡραῖο σας σκοπὸ. Καὶ λέγοντας αὐτὰ, ἔδωκε στὸ Φάνη πενήντα δραχμὲς. Τὰ παιδιὰ δέχτηκαν μ' εὐγνωμοσύνη τὸ βοήθημα αὐτὸ καὶ εὐχαρίστησαν τὸ δάσκαλό τους.

Τὸ πρωὶ τῆς ἄλλης μέρας, ὅταν κάθε παιδί παρὰδινε στὸ Φάνη τὴ συνδρομὴ του, μπῆκε στὸ σχολεῖο ὁ γραμματοκομιστὴς καὶ ἔδωσε στὸν Πάνο ἕνα γράμμα. Τὰ παιδιὰ μαζεύθηκαν γύρω ἀπὸ τὸν Πάνο καὶ κοίταζαν μὲ προσοχὴ τὴ σφραγίδα ποὺ ἦταν τυπωμένη μὲ τὸ χρονολογικὸ σήμαντρο ἀπάνω στὸ φάκελλο. Ἦθελαν νὰ καταλάβουν ἀπὸ ποῦ ἔρχεται τὸ γράμμα.

— Ἀπὸ τὸν Πειραιά! ὁ κύρ Λάμπρος τὸ στέλνει! φώναξε χαρούμενος ὁ Τάκης.

Ὁ Πάνος ἀνοίξε βιαστικὰ τὸ φάκελλο καί, βγά-
νοντας ἀπὸ μέσα τὸ γράμμα, φώναξε :

— Παιδιά, ἓνα πεντακοσάρικο !

— Σὲ καλὴ ὥρα ἦρθε ! φώναξαν ὅλα τὰ παιδιά
μαζί .

Κατόπι ἔκαμαν ἡσυχία γιὰ ν' ἀκούσουν τί τοὺς
γράφει ὁ κύρ Λάμπρος .

Ὁ Πάνος τότε διάβασε :

« Μικροί μου φίλοι ,

Λαβαίνω ταχτικὰ τὰ γράμματά σας καὶ νιώθω με-
γάλη χαρὰ πὺ μαθαίνω πὺς προοδεύετε στὰ μα-
θήματά σας . Μπράβο σὲ ὅλους . Ἔτσι κάνουν τὰ
καλὰ Ἑλληνόπουλα . Σᾶς στέλνω 500 δραχμὲς νὰ τὶς
διαθέσετε , τώρα πὺ ἔρχονται οἱ ἅγιες ἡμέρες, ὅπως
ἔξερετε .

Μὲ ἀγάπη

Λάμπρος Φεγγαράς» .

Τὰ παιδιά χάρηκαν πολὺ γιὰ τὴ δωρεὰ τοῦ
Λάμπρου καὶ ἀνάθεσαν στὸν Πάνο νὰ τὸν εὐχαρι-
στήσῃ γιὰ λογαριασμὸ ὄλων .

Ἐπειτα ἔδωκαν ἐντολὴ στὸν Πάνο καὶ στὸ Φά-
νη ν' ἀγοράσουν ὅ,τι νομίζουν καλύτερο γιὰ τὰ δυὸ
προσφυγόπουλα .

Τὴν παραμονὴ τῆς μεγάλης γιορτῆς , ὁ μάρμα
Στέφας , διπλωμένος καλὰ στὴν καπὸτα του , μὲ τὴν
κουκούλα στὸ κεφάλι , χτυποῦσε τὶς πόρτες τῶν σπι-
τιῶν , πὺ ἔμεναν ὁ Λάμπης καὶ ὁ Στέφανος . Ἐκεῖ
ἔδωσε δυὸ μεγάλα κουτιά , πὺ εἶχαν ἐπιγραφὴ τὸ
ἓνα «Γιὰ τὸ Στέφανο» καὶ τ' ἄλλο «Γιὰ τὸ Λά-

μπη». Ὁ γέροντας εὐχήθηκε «χρόνια πολλά» καλη-
νύχτησε, καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ εἰπῇ ἄλλη λέξη. Τὰ δυὸ
παιδιὰ ὁμως μάντεψαν ἀπὸ ποῦ ἦταν στελμένα τὰ
δῶρα αὐτὰ καὶ καταλαβαίνετε πὰ τῆ συγκίνησή
τους.

73. Τὸ δέντρο τῆς λευτεριάς.

Εἶναι ἀρκετὲς μέρες τώρα, πὺ χιονίζει ἀδιάκοπα.

Ὅλα τὰ γύρω βουνὰ εἶναι κάτασπρα. Τὸ κοῦο
εἶναι πολὺ τσουχτερό.

Τὰ παιδιὰ μαζεύονται στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου,
κάνουν βόλους μὲ τὸ χιόνι, καὶ παίζουν χαρούμενα.
Τὰ ξεφωνητὰ τους δίνουν καὶ παίρνουν.

Τὰ χιόνια ἔξακολουθοῦν νὰ παίφτουν τοῦφες τοῦ-
φες, σὰ μπαμπάκια, μὰ τὰ παιδιὰ δὲ θέλουν νὰ πάψουν
τὸ παιγνίδι τους. Τοὺς κακοφάνηκε πολὺ, ὅταν τὸ
κουδούνι χτύπησε ὕστερ' ἀπὸ λίγο γιὰ τὸ μάθημα.

Ὅταν τὰ παιδιὰ ξανακάθησαν στὴ θέση τους, ὁ
δάσκαλος τοὺς διηγήθηκε τὴν ἱστορία γιὰ τὸ Κυ-
παρίσσι τοῦ Μιστρᾶ:

— Τὸν καιρὸ, πὺ ἦταν ἡ Πατρίδα μας σκλαβω-
μένη στοὺς Τούρκους, κατοικοῦσε στὸ Μιστρὰ ἕνας
πασάς. Μιὰ μέρα αὐτὸς ὁ πασάς προσκάλεσε στὴν
ἐξοχὴ μερικοὺς φίλους του, Τούρκους, νὰ τοὺς κάμη
τραπέζι. Μαζί του εἶχε καὶ ἕνα Ἑλληνόπουλο, παλι-
κὰρι ὡς εἴκοσι χρόνων, πὺ ἔσφαξε τ' ἄρνια καὶ τὰ
ἔψησε στὶς σοῦβλες.

— Ὅταν ἐτοιμάστηκαν τὰ ψητὰ, ὁ πασάς μὲ τοὺς
φίλους του κάθησαν καὶ τραγόπιναν. Τὸ Ἑλληνό-

πουλο όμως αποτραβήχτηκε εκεί απόμερα και κάθησε συλλογισμένο άπάνω σ' ένα λιθάρι. Από κει άγγάντευε κάτω μακριά, όσπου έφταναν τὰ μάτια του. Έβλεπε γύρω τὰ βουνά, τόν κάμπο με τις πρασινάδες, τὰ πολλά νερά και, από τὸ παράπονο πού τὸ πήρε, άναστέναξε.

Ό πασάς, πού άκουσε τὸν άναστεναγμὸ τοῦ νέου, τὸν έφώναξε, και τοῦ εἶπε :

— «Έλα δῶ, Ρωμιέ! Θέλω νὰ μοῦ εἰπῆς, τί ἦταν αὐτὸ πού σ' έκαμε ν' άναστενάξεις;»

— «Νὰ σοῦ πῶ, πασά μου, τοῦ άπάντησε τὸ Έλληνόπουλο. Συλλογίστηκα, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ τόποι, ἦταν κάποτε δικοί μας και μᾶς τοὺς πήρατε. Μὰ τὰ χαρτιά μας τὸ λένε και ἔχομε τις έλπίδες μας στὸ Θεό, ὅτι :

Πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά μας θὰ εἶναι!..»

— Ό πασάς μόλις άκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ξεπετάχτηκε από τὴ θέση του, άρπαξε μιὰ από τις σουβλες, πού ἦταν από κυπαρισσόξυλο και, κοιτάζοντας με θυμὸ τὸ Έλληνόπουλο, εἶπε :

— «Γκιαούρη, αὐτὰ πού λές εἶναι φλυαρίες. Σοῦ λέω λοιπὸν κι ἐγώ, πὼς ὅταν αὐτὸ τὸ ξερὸ παλούκι βγάλῃ βλαστάρια και κλαριά και ξαναγίνῃ δέντρο, τότε και σεῖς θὰ ξαναπάρετε αὐτοὺς τοὺς τόπους!..»

— Και λέγοντας αὐτὰ ὁ πασάς, σήκωσε τὴ σουβλα και τὴν έμπηξε με δύναμη στὴ γῆ.

— Ὅστερ' από λίγο, πρᾶμα παράδοξο, ἡ κυπαρισσένια σουβλα έβγαλε βλαστούς. Με τὸν καιρὸ θέρειψε και έγινε ένα μεγάλο κυπαρίσσι, τὸ μεγαλύ-

τερο κυπαρίσσι τοῦ κόσμου. Αὐτὸ τὸ κυπαρίσσι ζῆ
ἀκόμα, καὶ ὅλοι πού πηγαίνουν ἐκεῖ νὰ τὸ ἰδοῦν,
τὸ χαιρετοῦν μὲ εὐλάβεια.

Τὰ παιδιὰ ἄκουσαν μὲ προσοχὴ αὐτὴ τὴν ἱστορία
καὶ εὐχαριστήθηκαν πολὺ.

74. Ἡ Ἁγία Σοφία.

Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ τρεῖς μέρες, ἄρχισε νὰ καλυτε-
ρεῖ ὁ χειμωνιάτικος καιρὸς. Τὰ σύννεφα σιγὰ σιγὰ
ἔφυγαν καὶ ὁ οὐρανὸς ξαστέρησε.

Οἱ γεωργοὶ ἄρχισαν πάλι τὶς ἐργασίες.

Οἱ γυναῖκες πιάνουν τὸ προσήλιο. Ράβουν τὰ
φορέματα τῶν παιδιῶν, ἢ γνέθουν τὴ ρόκα τους.
Οἱ κυροῦλες τὶς συντροφεοῦν. Κάθονται καὶ πλέ-
κουν τὴν κάλτσα καὶ διηγοῦνται παραμῦθια στὰ ἐγ-
γονάκια τους.

Τὰ παιδιὰ μὲ τὸ δάσκαλο πιάνουν κι αὐτὰ τὸ
προσήλιο. Κάνουν τὸ μάθημα μὲ μεγάλη εὐχαρί-
στησι, πού γίνεται ἀκόμα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ λαμπρὸ
θέαμα πού ἀπλώνεται μπροστά τους.

Χιόνια παντοῦ. Τὰ βουνά, οἱ λαγκαδιές, τὰ κορ-
φοβούνια, ὅλα γύρω, φορτωμένα ἀπὸ χιόνια. Νομί-
ζει κανεὶς πὼς ὅλη ἡ γῆ σκεπάστηκε μὲ κατάλευκα
σεντόνια.

Ὁ ἥλιος, καθὼς πέφτει σ' αὐτὸ τὸ ἀέρανιο
καὶ κάτασπρο στρωσίδι, κάνει τὰ χιόνια νὰ λάμπουν
ἔτσι, πού νὰ θαμπώνεται κανεὶς νὰ τὰ κοιτάζη.

Ἐκεῖ λοιπὸν στὴ λιακάδα ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ

παιδιά μιὰ ἄλλη ἱστορία, αὐτὴν ἐδῶ :

— Ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια, ἡ Πατρίδα μας ἦταν πολὺ μεγάλη. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, ἡ Ἑλλάδα μας εἶχε ἕναν καλὸ βασιλιά, πὺ κατοικοῦσε στὴν Πόλη.

— Ὁ βασιλιάς αὐτὸς ἔκαμε πολλὰ καλὰ στὴν Πατρίδα. Ἐνα ἀπὸ τὰ καλύτερα, ἦταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Σοφίας.

— Ὅταν ἀποφάσισε νὰ χτίσῃ αὐτὴν τὴν ἐκκλησία προσκάλεσε τοὺς καλύτερους μηχανικοὺς, καὶ τοὺς εἶπε νὰ φτιάσουν τὸ σχέδιο πὺ ἔπρεπε.

— Σχέδια φτιάστηκαν πολλὰ, μὰ κανένα δὲν ἄρесе στὸ βασιλιά· γι' αὐτὸ ἦταν πολὺ στενοχωρημένος καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ.

— Μιὰ Κυριακὴ, ὁ βασιλιάς πῆγε στὴν ἐκκλησία, ὅπως ἔκανε ταχτικά, γιὰ νὰ λειτουργηθῇ.

— Στὸ τέλος τῆς λειτουργίας, πλησίασε νὰ πάρῃ τὸ ἀντίδωρο ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Πατριάρχου. Τῇ στιγμῇ ὅμως πὺ ἄπλωσε τὸ χέρι του, τὸ ἀντίδωρο τοῦ ξέφυγε κι ἔπεσε κάτω.

— Ὁ βασιλιάς ἔσκυψε νὰ τὸ πάρῃ, μὰ δὲν τὸ βρῆκε οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ ἄνθρωποι του ...

— Ὅπως σήκωσε τὰ μάτια του ψηλά, εἶδε μιὰ μέλισσα, νὰ πετᾷ καὶ νὰ κρατᾷ τὸ ἀντίδωρο. Σὲ λίγο τὴν εἶδαν ὅλοι νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

— Τότε ὁ βασιλιάς ἔβγαλε διαταγὴ, νὰ τρυγησουν τὰ μελίτσια τοὺς ὅλοι οἱ μελισσοκόμοι γιὰ νὰ βρεθῇ τὸ ἀντίδωρο.

— Ὑστερὸν ἀπὸ λίγες μέρες ἕνας μελισσοκόμος, ἐκεῖ πὺ τρυγοῦσε τὶς κυψέλες του, εἶδε σὲ μιὰ ἀπὸ

αὐτὲς κάτι πολὺ παράξενο. Ἡ κερήθρα τῆς δὲν ἦταν σὰν τὶς ἄλλες, ἀλλὰ ἔμοιαζε μὲ ἐκκλησία. Σ' αὐτὴν ξεχώριζε κανεὶς τοὺς θόλους, τὶς κολῶνες, τὶς θύρες, τὰ παράθυρα. Καὶ ἐκεῖ πού ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν ἅγια Τράπεζα, ἦταν τοποθετημένο τὸ ἀντίδωρο τοῦ βασιλιᾶ.

— Ὁ μελισσοκόμος, χαρούμενος, πῆρε τὴν κυψέλη μὲ προσοχή, ἔτσι ὅπως ἦταν, καὶ τὴν πῆγε στὸ παλάτι. Μόλις τὴν εἶδε ὁ βασιλιάς πετοῦσε ἀπὸ τὴν χαρὰ του. Ἀμέσως προσκάλεσε τοὺς δυὸ καλύτερους μηχανικοὺς καὶ τοὺς εἶπε :

— Νὰ τὸ σχέδιο πού ζητοῦσα τόσον καιρό. Ἔτσι θέλω νὰ χτιστῇ ἡ Ἅγια Σοφία!

— Ἀλήθεια ἔτσι καὶ ἔγινε, εἶπε τελειώνοντας τὴν ἱστορία ὁ δάσκαλος.

ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

75. Ἡ ἀμυγδαλιά.

Ἐνα ἀπομεσήμερο εἶπε ὁ δάσκαλος :

— Παιδιά, καιρὸς πιά νὰ ξανακάμουμε καὶ φέτος τὴν ἀναδάσωση. Τὸ ἀντικρυνὸ βουνὸ μᾶς περιμένει πάλι. Τὰ ἐλατάκια, πού φυτέψαμε ἐκεῖ τὴν περασμένη χρονιά μεγάλωσαν ἀρκετά. Τώρα θὰ φυτέψουμε τὸν ὑπόλοιπο τόπο, πού μένει γυμνός.

— Τί νὰ γίνῃ! Ὅλοι ἐμεῖς, μὲ τὸ δικό μας τὸν κόπο, θὰ πληρώσουμε τὴν ἀνοησία ἐκείνου, πού πέταξε τὸ τοιγάρο του καὶ πῆρε φωτιά τὸ δάσος. Ὁ

καιρός φαίνεται πώς θὰ πάη καλά. Ἀπὸ Δευτέρα λοιπὸν ἀρχίζομε.

Τὰ παιδιά, μόλις ἄκουσαν αὐτά, πετοῦσαν ἀπὸ τῆ χαρά τους. Ὡς τὸ βράδι δὲν εἶχαν ἄλλη συζήτηση.

Τῆ Δευτέρα πρωὶ πρωί, ὄλα τὰ παιδιά ἦταν στὸ σχολεῖο. Σὲ λίγο φτάνει ὁ πρόεδρος τῆς κοινότη-
τας, τὸ κοινοτικὸ συμβούλιο καὶ πολλοὶ χωριανοί.

Ξεκινοῦν τώρα ὄλοι, μὲ χαρὲς καὶ τραγούδια, σὰ νὰ πηγαίνουν σὲ πανηγύρι.

Μόλις βγῆκαν ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ ἀγνάντεψαν τὴν πλαγιά, κοντοστάθηκαν ὄλοι καὶ κοίταζαν μὲ ἐκπληξη.

— Ἄ, τί ὠραῖα πού εἶναι! φώναξε ὁ Παῦλος χαρούμενος.

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια! φώναξαν καὶ τ' ἄλλα παιδιά.

Τί ἦταν λοιπὸν αὐτό, πού ἔκαμε τὰ παιδιά νὰ κοιτάζουν ἔτσι;

Μέσα στὸ γαλάζιο ἀτλάζι τῆς ξαστεριάς, ἐκεῖ στὰ καταπράσινα γεννήματα, βλέπουν νὰ ξεπετιέται ἓνα πελώριο μπουκέτο πολὺ ὄμορφο. Εἶναι ἡ ἀνθισμένη ἀμυγδαλιά.

Νομίζει κανεὶς, πὼς κάποιος ἄσπρο τριανταφυλλένιο φῶς τινάχτηκε ψηλὰ καὶ ἀμέσως ἔπηξε στὸν ἀέρα καὶ ἔφτιασε αὐτὸ τὸ δένδρο, ντυμένο ἔτσι στὰ γιορτινά του.

Τὰ παιδιά ὄλον τὸ χειμῶνα, ἔβλεπαν ἐκεῖ ἓνα κατάξερο δέντρο. Τώρα τοὺς παρουσιάστηκε ἔξαφνα

πεντάμορφη νυφούλα, σὰν ἐκείνη τοῦ παραμυθιοῦ. Καὶ κοντὰ σ' αὐτήν, ἄλλες μικρότερες νυφοῦλες ξεπροβάλλουν ἀραδιαστά, σὰ νὰ περπατοῦν τὸν κατήφορο καὶ κατεβαίνουν στὴ ρεματιά.

Τὰ παιδιὰ πλησιάζουν στὴν ὁμορφη ἀμυγδαλιά καὶ κοιτάζουν τὰ μεταξωτὰ λουλούδια τῆς, ποὺ φέγγουν στὸν ἥλιο. Ἀπάνω ἐκεῖ ἀκοῦν τὸ μελίσι νὰ βουτίζει γλυκά, ἔτοιμο νὰ τρυγήσῃ μέλι πρῶιμο.

— Παιδιά, εἶπ' ὁ Παῦλος, τὸ μελίσι, καθὼς βουτίζει μέσα σ' αὐτὸ τὸ μπουκέτο, δὲ σὰς θυμίζει τὸ συμπεθεριὸ στὸ γάμο, ποὺ τραγοπίνει καὶ τραγουδάει;

— Ἀλήθεια, σωστὴ διασκέδαση γίνεται ἐκεῖ ἀπάνω! εἶπε ὁ Φάνης.

76. Ἄλλα δέντρα.

Τὰ παιδιὰ βλέπουν πιὸ πέρα καὶ ἄλλα δέντρα, ποὺ στέκουν καὶ περιμένουν τὴν ἀνοιξή.

— Νά μιὰ γέριχη ἀγριαπιδιά, εἶπε ὁ Φάνης. Καθὼς εἶναι ἔτσι ὀλόγδυτη καὶ στεγνή, μὲ τὸ κούτσουρό τῆς τὸ ἄχαρο, ποὺ φαίνεται σὰ νὰ μουντζώνῃ τὰ σύννεφα μὲ τὰ ξερὰ κλαδιά τῆς, χωρὶς ἄλλο τὴν τρώει ἡ ζήλεια.

— Ἐχεις δίκιο, Φάνη! εἶπ' ὁ Παῦλος. Αὐτὴ ἡ γέριχη καθὼς βλέπει τὸ κάτασπρο νυφικὸ τῆς μυγδαλιάς, χωρὶς ἄλλο ἔχει ἀρχίσει νὰ μουρμουρίζει τὸ κουτσομπολιὸ τῆς. Μοῦ φαίνεται πὼς τὴν ἀκούω:

— Πάει, χάλασε ὁ κόσμος! λέει σι' ἄλλα δέντρα. Ποῦ ὁ δικός μας ὁ καιρός!

—Καλέ, ἐμεῖς ξέραμε καὶ περιμέναμε! λέει κι ἡ φτελιά. Δὲ βιαζόμαστε γιὰ λοῦσα καὶ γιὰ πανηγύρια, σὰν αὐτὴ τὴν ξελογιασμένη!

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια! ἀπάντησε ἡ ἀγριοκορομηλιά, μὲ τὸ λιγνό της τὸ κορμί. Ὅλες ἐμεῖς ἀνθίζομε τὴν ἴδια ἐποχὴ. Καὶ μ' ἐμᾶς τὸ ἴδιο κάνει ἡ μηλιά, ἡ ροδακινιά, ἡ βερυκοκιά καὶ τόσα ἄλλα δέντρα. Δὲ μοιάζομε αὐτῆς τῆς προκομένης, ποὺ ἔβαλε τὰ νυφικά της ἀπὸ τώρα καὶ τῆς τὰ μαδάει ὁ ἀέρας!

Κι ἀλήθεια, τὰ φυλλαράκια τῶν λουλουδιῶν ἔπεφταν ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τῆς ἀμυγδαλιάς σὰ χιόνι κάτω στὸ δροσερὸ γρασίδι, τὸ ὄλοπράσινο. Ἐνα μάλιστα ἔπεσε ἀπάνω στὸ σκαθάρι, ποὺ περνοῦσε βιαστικὰ ἐκείνη τὴ στιγμή καὶ πῆγαινε νὰ βρῆ τροφὴ καὶ τοῦ σκέπασε τὸ μαῦρο καύκαλο. Τὸ σκαθάρι προσπέρασε, κούνησε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε:

— Τί τρελὸς κόσμος! κάθεται καὶ στολίζεται στὴν καρδιὰ τοῦ χειμῶνα!

Μιὰ γέριχη ροδιά, ποὺ ἦταν παρέκει, σὰν ἄκουσε ὄλες αὐτὲς τὶς κουβέντες, εἶπε:

— Καλέ, τώρα πιά θὰ μάθωμε τὴν τρελομυγδαλιά; Τὰ δέντρα ὅλα, πέρα ὡς πέρα, τὴν ἔχουν μὲ τ' ὄνομα καὶ τῆς τὸ λένε τραγουδιστά:

« Ὅλα τὰ δέντρα, τὰ κλαδιὰ,
ἀνοίγουνε τὸ Μάρτη,
καὶ ἡ κοκώνα ἡ μυγδαλιά
ἀνοίγει τὸ Γενάρη ».

— « Ἀλήθεια, πὸ ταιριαστὸ δὲν μποροῦσε νὰ τῆς γίνη ! » εἶπε ἡ ἀγριαπιδιά .

Ἄλλὰ τῆς μυγδαλιᾶς, ποῦ νὰ τῆς ἰδρῶση τ' αὐτί ! Δὲ δίνει καθόλου προσοχὴ σ' ὅλη αὐτὴ τὴν κακογλωσσιά . Χαριτωμένη, ὅπως εἶναι, λάμπει ὀλόκληρη μέσα στὴν ὀμορφιά της καὶ παίρνει μὲ τὸ μέρος της τὸ φλῶρο, τὴν καρδερίνα, τὸν ἀνοιχτόκαρδο σπουργίτη, καὶ τ' ἄλλα τὰ πετούμενα . Ὅλα αὐτὰ κάθονται ἀπάνω στὰ κλαδιά της καὶ τραγουδοῦν τὶς χάρες της .

Τὰ παιδιά, χαρούμενα κιαὐτὰ τραγουδοῦν :

*Μὲς στὸν κῆπο δὲς πῶς ξεπροβάλλει
μὲ τὰ ὠραῖα καὶ ἀνθισμένα της κλαδιά
ἢ ἀμυγδαλιά μας, ποὺ καὶ πάλι
τὴ λεπτὴ σκορπίζει μυρονδιά .*

*Πάντα πρώτη αὐτὴ ἀρχίζει
νὰ μᾶς θυμίζει,
πὼς φτάνει ἢ ἀνοιξὴ γοργή·
μὲ τὰ κάλλη της γυρεύει
νὰ μᾶς πλανεύη
ὅταν ξυπιῶμε τὴν ἀγρή .*

*Μυγδαλιά, τὴν ὀμορφιά σου,
ὅπου στολίζει
τοῦ σπιτιοῦ μας τὴν ἀδλή,
τὴ λεπτὴ τὴν εὐωδιά σου
μὴ μᾶς τὴν πάρης
τόσο γρήγορα, καλή .*

Τὰ παιδιά καμάρωσαν τὴν ἀμυγδαλιὰ ἀρεστή
ὄρα καὶ ἔακολούθησαν τὸ δρόμο τους .

77. Τὸ φύτεμα .

Σὲ λίγο τὰ παιδιὰ ἔφτασαν στὸ βουναλάκι .

Τρέχουν πρόσχαρα δῶθε κεῖθε καὶ βλέπουν τὰ ἔλατάκια , πὺ φύτεψαν τὴν περασμένη χρονιά .

Ὁ χειμῶνας καὶ τὰ χιόνια , τόσον καιρὸ , δὲν ἄφησε τὰ παιδιὰ νὰ ἐπισκεφτοῦν τὰ μικρά τους δεντράκια . Τώρα πὺ τὰ βλέπουν , νιώθουν μέσα τους νὰ ξεχειλίῃ ὄλη ἡ ἀγάπη τους .

—Νά τὸ ἔλατάκι μου ! φωνάζει ὁ Παῦλος . Τὸ γνωρίζω , εἶν' ἐκεῖνο , πὺ φύτεψα ἐγώ .

—Νά καὶ τὸ δικό μου ! φωνάζουν καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ , μὲ τὸν ἴδιο πρόσχαρο τρόπο .

Ἐπειτα τὰ παιδιὰ ἄρχισαν ν' ἀνοίγουν μὲ τὰ ξιναράκια μικρὲς γοῦβες , καὶ καθάριζαν τὸ χῶμα , πὺ ἔσκαφταν , ἀπὸ τὶς πέτρες καὶ τὰ χαλίκια .

Ἡ ἐργασία ξακολούθησε ἔτσι , ὡς τ' ἀπόγεμα .

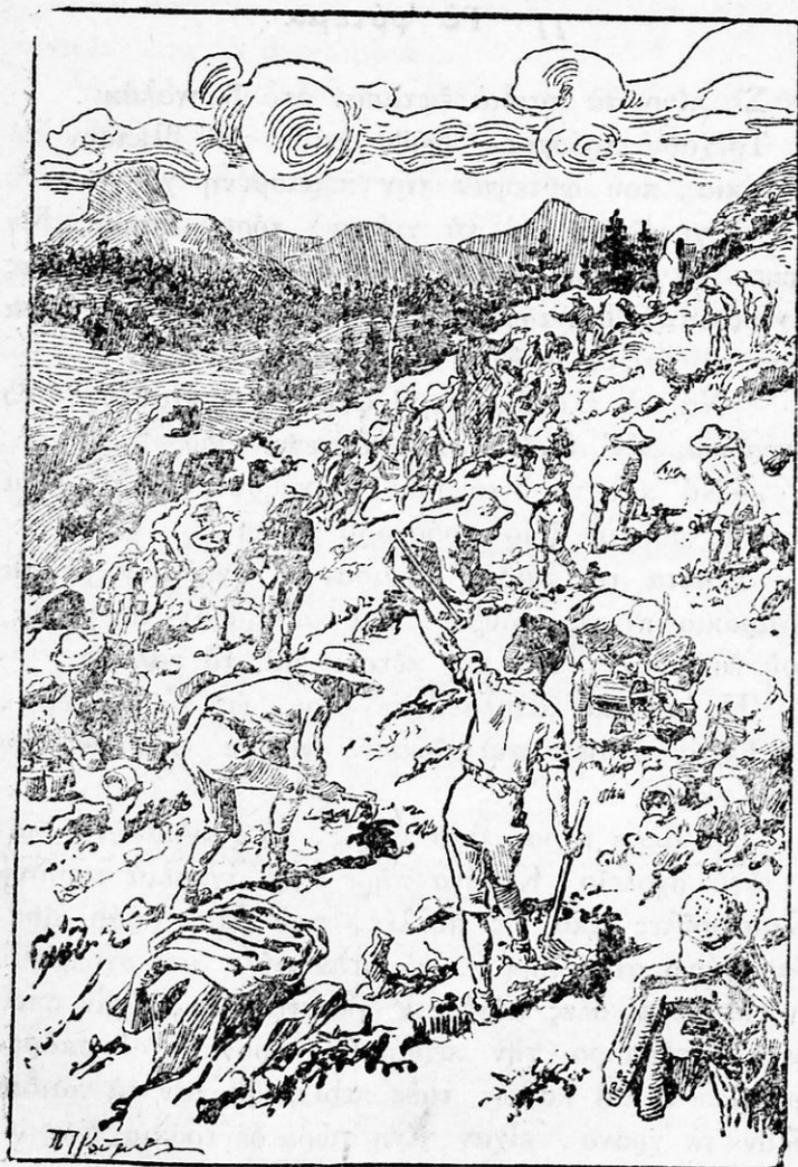
Εἶχαν σκάψει πιά ἀρκετὲς γοῦβες , καὶ γύριζαν στὸ χωριό .

Τὴν ἄλλη μέρα , ἀπὸ νωρὶς , τὰ παιδιὰ ἦταν πάλι στὸ σχολεῖο . Καθένα πῆρε στὴν ἀγκαλιά του δυὸ γλαστρουῦλες ἀπὸ τὶς πολλὲς , πὺ ἦταν ἀράδ' ἀράδα , γύρω στὸν κῆπο , καὶ στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου .

Μέσα σ' ὄλες αὐτὲς τὶς γλαστρουῦλες , εἶχαν σπείρει ἑλατόσπορο τὴν περασμένη χρονιά οἱ σπόροι φύτρωσαν καὶ καθὼς τοὺς περιποιήθηκαν τὰ παιδιὰ ὄλον τὸ χρόνο , εἶχαν γίνῃ τώρα δεντράκια μικροῦτσικα ὡς μιὰ πιθαμὴ .

Ἦταν πιά ἔτοιμα γιὰ φύτεμα .

Τὰ παιδιὰ ἔφεραν ὄλες τὶς γλαστρουῦλες στὸν

ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

τόπο πού δεντροφυτεύουν . Τίς ἀναποδογύριζαν ἐπάνω στήν παλάμη τους προσεχτικά ἔτσι , πού τὸ χῶμα νὰ βγαίνει ὀλάκερο , σὰ βόλος , μαζί μὲ τὸ δεντράκι .

Τὸ δεντράκι . ἔτσι καθὼς ἦταν μὲ τὸ χῶμα , τὸ ἔβαναν μέσα στὴ γούβα μὲ προσοχή . Τραβοῦσαν ἔπειτα μὲ τὸ ξιναράκι τὸ χῶμα , πού εἶχαν βγάλει ἀπὸ τὴ γούβα καὶ τὸ παράχωναν .

Σὲ κάθε δεντράκι , μόλις τελείωνε τὸ φύτεμα , κάρφωναν δίπλα , ἓνα ξύλο , γιὰ νὰ ξεχωρίζουν ἐκόλα τὴ θέση , πού ἦταν φυτεμένο .

Μερικὰ παιδιά , σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ , ἔσκαβαν τὸ χῶμα σὲ πολλὲς μεριές , τὸ ἰσοπέδωναν καὶ ἔσπερναν ἐκεῖ ἐλατόσπορο .

Ἄλλα παιδιά πάλι κουβαλοῦσαν νερὸ ἀπ' τὴ βρυσούλα , πού ἦταν πιὸ πέρα , καὶ πότιζαν τὰ δεντράκια καὶ τὰ σπορήματα .

Αὐτὴν τὴν ὥρα , ὁ Θύμιος ἔστεκε παρέκει καὶ κοίταζε μὲ ἀπορία , τὴν ἐργασία τῶν παιδιῶν . Ἐπειτα κούνησε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε :

— Ζῆσε , μαῦρε μου , νὰ φᾶς τριφύλλι !

— Γιατί τὸ λὲς αὐτό ; ρώτησε ὁ Πάνος .

— Μὰ περιμένετε μὲ τὰ σωστά σας , πὼς αὐτὰ τὰ δεντράκια καὶ τὰ σπορήματα , θὰ γίνουν δάσος μιὰ μέρα ; εἶπε ὁ Θύμιος .

Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος , πού ἄκουσε τὸ Θύμιο εἶπε :

— Ἄ , φίλε μου , πρέπει νὰ ξέρης , πὼς ὅταν ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια , ἀπαγορεύτηκε ἡ βοσκὴ τῶν γιδιῶν στήν ἀντικρουὴ πλαιγιά , οἱ τσοπάνηδες χάλασαν τὸν κόσμο .

— Ἐλεγαν πὼς τάχα τὰ μικρὰ δεντρᾶκια, πὸν φύτρωναν ἐκεῖ μόνον τοὺς δὲ θὰ μεγάλωναν ποτέ.

— Εἶχαν βέβαια κάποιο συμφέρον γιὰ νὰ φωνάζουν ἔτσι. Μὰ ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ τὸ κοινοτικὸ συμβούλιο, μὲ βοηθοὺς τοὺς πιὸ γνωστικοὺς χωριανούς, δὲν ἄκουαν ἀπ' αὐτά. Μιὰ πὸν ἔκαμαν αὐτὴν τὴν σκέψη καὶ τὴ βρῆκαν σωστή, ἔβγαλαν καὶ τὴ διαταγή. Ἀπὸ τότε δὲν ξαναπάτησε πιά γίδα ἐκεῖ.

— Κι ἂν κανένας δύστροπος δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ, ὁ μπάρμπα Στράτης, ὁ δασοφύλακας, ἤξερε νὰ τὸν βάνῃ στὴ θέση του, εἶπε ὁ κύριος Σταμάτης.

— Βέβαια, εἶπε ὁ πρόεδρος καὶ ξαχολούθησε: Τί ἔγινε μέσα σ' αὐτὰ τὰ δεκαπέντε χρόνια;

— Σήκωσε τὰ μάτια σου, Θύμιο μου, κοίταξε κεῖ πέρα καὶ θὰ πάρῃς ἀμέσως τὴν ἀπάντησιν, εἶπε ὁ Πάνος. Λέγε τώρα δὲ σοῦ ἀρέσει αὐτὸ τὸ δάσος;

— Μὰ ἐκεῖ δὲν ἔγινε πυρκαϊά, εἶπ' ὁ Θύμιος. Τὰ δεντρᾶκια φύτρωναν μόνον τοὺς καὶ δὲν ἦταν βέβαια τόσο μικρά, σὰν αὐτὰ πὸν φυτευόμε ἡμεῖς τώρα.

— Πολὺ ὠραία τὰ λές, εἶπε, ὁ Πάνος. Ἐκεῖ τὰ δεντρᾶκια φύτρωναν μόνον τοὺς καὶ ἐδῶ τὰ κάνομε ἡμεῖς νὰ φυτρώσουν. Ἄν ἐκεῖνα ἔκαμαν δέκα πέντε χρόνια νὰ μεγαλώσουν, τὰ δικὰ μας ἄς γίνουν σὲ εἴκοσι ἢ καὶ περισσότερα ἀκόμα.

— Μὰ γι' αὐτὸ εἶπα κι ἐγὼ, ζῆσε μαῦρε μου, νὰ φᾶς τριφύλλι, εἶπε ὁ Θύμιος.

— Δὲν ἔχεις δίκιο, Θύμιο! εἶπε ὁ κύριος Νικόλας. Ἄν οἱ παπποῦδες μας σκέφτονταν ἔτσι, ὅπως ἐσὺ

τόρα, ποτὲ δὲ θὰ φύτευαν τὶς καστανιές, τὶς καρυδιές καὶ ἄλλα δέντρα, ποὺ ἀργοῦν νὰ μεγαλώσουν. Ἔτσι δὲ θὰ ἤξερες τί πρᾶμα εἶναι τὸ καρῦδι καὶ τὸ κάστανο.

—Οἱ ἄνθρωποι, μικρὲ μου φίλε, δὲν πρέπει νὰ κοπιᾶζουσιν μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, μὰ καὶ γιὰ ἐγγόνια καὶ δισέγγονα ἀκόμα. Ἔτσι πάει μπροστὰ ὁ κόσμος. Αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω, τ' ἄκουσα πολλὰς φορές ἀπὸ τὸν παππού μου. Καὶ τοῦ παπποῦ τὰ λόγια, πρέπει νὰ ξέρης εἶναι σοφά.

Ἐπειτα μίλησε ὁ δάσκαλος γιὰ τὰ καλὰ ποὺ ἔχομε ἀπ' τὰ δάση, καὶ ἔτσι τελείωσε ἡ ὁμορφη γιορτή.

ΤΟ ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΕΙΟ

78. Στὸ ἐργαστήρι.

Μιά μέρα τὰ παιδιά παρακάλεσαν τὸ δάσκαλο νὰ τὰ πάη στὸ ταπητουργεῖο. Εἶχαν ἀκούσει τόσα καὶ τόσα καλὰ λόγια γι' αὐτὸ ἀπὸ τὸν παππού.

—Μετὰ χαρᾶς σας, τοὺς ἀπάντησε ὁ δάσκαλος. Αὔριο τὸ ἀπόγεμα θὰ γίνῃ ἡ ἐπιθυμία σας.

Τὴν ἄλλη μέρα λοιπόν, τὰ παιδιά ἦταν στὸ ταπητουργεῖο.

Ἡ Πηνελόπη, ἡ κόρη τοῦ μάρμπα Στέφα, καὶ ἡ κυρὰ Βασιλική, ἡ νύφη του, βγῆκαν καὶ προαπάντησαν τὰ παιδιά, καὶ δὲν ἤξεραν μὲ τί λόγια

νά φανερώσουν τὴν εὐχαρίστησή τους, γιὰ τὴν τιμὴ, ποὺ τοὺς ἔκαμαν νὰ ἐπισκεφτοῦν τὸ ἐργαστήρι τους.

Ὁ δάσκαλος εἶπε :

— Τὰ παιδιά, εἶχαν μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ἰδοῦν τὴν ἐργασία σας καὶ νὰ θαυμάσουν τοὺς ὠραίους τάπητες, ποὺ ὑφαίνετε μὲ τὴν τέχνη.

— Καλωσορίσατε, καλωσορίσατε! χαιρετοῦν οἱ δυὸ γυναῖκες, χαμογελώντας μὲ καλοσύνη.

Ἐπειτα ἡ Πηνελόπη εἶπε μὲ εὐγένεια :

— Ὅριστε, περάστε μέσα. Ἰσα ἴσα σήμερα ἐργάζονται ὅλοι οἱ ἀργαλεῖοι. Πιστεύω νὰ εὐχαριστηθῆτε.

Τὰ παιδιά μπαίνουν μὲ τάξη ἕνα ἕνα στὴ σάλα τοῦ ἐργαστηριοῦ.

Ἡ σάλα αὐτὴ ἔλαμπε ἀπὸ τὴν καθαριότητα. Γύρω οἱ τοῖχοι στολίζονται μὲ ὄμορφα κάδρα καὶ ὠραῖα χρωματιστὰ σχέδια γιὰ τάπητες. Τὰ παράθυρα εἶναι σκεπασμένα μὲ κουρτίνες κεντητές. Τὸ νταβάνι καὶ οἱ τοῖχοι εἶναι ἀσβεστομένοι τῆς ὥρας μὲ γλυκὸ φυστικὶ χρῶμα. Τὸ πάτωμα φρεσκοσφουγγαρισμένο καὶ ὀλοκάθαρο. Μὲ λίγα λόγια, μέσα σ' αὐτὴν τὴν αἴθουσα λὲς καὶ εἶχε τὴν κατοικία τῆς ἡ νοικοκυροσύνης.

Κατὰ μᾶκρος τῆς ὠραίας σάλας ἦταν τοποθετημένοι πέντε ἀργαλεῖοι. Μπροστὰ στὸν καθένα κάθονταν, σὲ πλεχτὰ σκαμνάκια, ἀπὸ τρία κορίτσια καὶ ὑφαίναν χαρούμενα καὶ γελαστά.

79. Τὸ ὑφάσιμο.

Τὰ παιδιά ζύγωσαν στοὺς ἀργαλειοὺς καὶ ἔβλεπαν μὲ προσοχὴ τὴν ἐργασία, πού γινόταν ἐκεῖ.

Ἀπὸ πάνω ὡς κάτω στὸν ἀργαλειὸ ἦταν δεμένες οἱ κλωστὲς τοῦ στημονιοῦ, καλογενεσμένες, ἀπὸ πρόβειο μαλλί. Τὰ κορίτσια, κρατώντας τὶς σαῖτες, περνοῦσαν μ' αὐτὲς τὸ ὑφάδι, μάλλινο καὶ αὐτὸ ἀνάμεσα στὶς κλωστὲς τοῦ στημονιοῦ, καὶ προσέχουν νὰ ὑφαίνουν σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο, πού εἶχαν μπροστὰ τους.

Ἡ Πηνελόπη πηγαινοερχόταν σ' ὅλους τοὺς ἀργαλειοὺς καὶ πρόσεχε νὰ μὴ γίνῃ κανένα λάθος. Ὅπου μάλιστα ἦταν ἀνάγκη, ἔμπαινε ἢ ἴδια στὸν ἀργαλειό, γιὰ νὰ δείξῃ τὸ ὑφάσιμο, ὅπου ἦταν δύσκολο ἢ νὰ τὸ διορθώσῃ ὅπου δὲ γινόταν καλά.

Ἔτσι λοιπὸν καθὼς κοίταξε προσεχτικὰ τὴν ἐργασία ὄλων τῶν κοριτσιῶν, στάθηκε μπροστὰ στὸν τέταρτο ἀργαλειὸ καὶ εἶπε μὲ γλυκὸν τρόπο:

— Κατίνα, πρόσεχε παρακαλῶ! Ἡ κλωστή πού περναῖς ἐκεῖ αὐτὴ τὴ στιγμή, δὲν ταιριάζει. Τὸ φύλλο, πού φτιάνεις εἶναι περισσότερο πράσινο. Ἄλλαξε λοιπὸν κλωστή καὶ πρόσεχε καλύτερα στὸ σχέδιο.

Προχωρώντας πὺρ κάτω ἢ Πηνελόπη, στάθηκε στὸ δεύτερον ἀργαλειό. Μὲ τὴν πρώτη ματιὰ, πού ἔρριξε στὴν ἐργασία τοῦ τρίτου κοριτσιοῦ εἶπε: «Ἄ Μαρία! ξύλωσέ το γρήγορα! Ὅλο, παιδί μου, ὄλο. Τὸ λουλούδι αὐτὸ εἶναι μεγαλύτερο ἀπ' ὅ,τι Πρόσεχε, μικρούλα μου, περισσότερο».

Ὁ μπαρμπα Στέφας, σ' αὐτὸ τὸ μεταξύ, πλησίασε τὴν κόρη του καὶ τῆς εἶπε :

— Ἔτσι. Πηνελόπη μου, ἔτσι, παιδί μου. Πάντα μὲ μαλακὸν τρόπο νὰ δομηθεύης τὰ κορίτσια, ὥσπου νὰ μάθουν. Γιὰ θυμήσου τὴ μακαρίτισσα τὴ μητέρα σου, μὲ πόση ὑπομονὴ σὲ ὀδηγοῦσε, ὅταν πρωτοάρχισες νὰ μπαίνης στὸν ἀργαλειό.

Ἡ Πηνελόπη, στρέφοντας τὸ πρόσωπο στὰ παιδιά καὶ τὸ δάσκαλο, εἶπε :

— Αὐτὰ τὰ δυὸ κορίτσια, ποὺ παρατήρησα, εἶναι πρωτόπειρα. Μόλις εἴκοσι μέρες ἔχουν ποὺ ἦρθαν στὸ ἐργαστήριο. Σὰν περῶση λίγος καιρὸς ἀκόμα, θὰ γίνουν κι αὐτὲς ἐπιδέξιες, σὰν τὶς ἄλλες.

80. ☉ καλύτερος τάπητας.

Ὁ δάσκαλος καὶ τὰ παιδιά ἔβλεπαν μὲ προσοχὴ τοὺς ὠραίους τάπητες, ποὺ ὑφαίνονταν ἐκεῖ, μὰ πιὸ πολὺ τοὺς ἄρεσε ὁ τάπητας τοῦ πρώτου ἀργαλειοῦ.

— Βέβαια ὁ τάπητας αὐτὸς ἔχει λεπτὴ ἐργασία, εἶπε ἡ Πηνελόπη. Γι' αὐτὸ τὸν ἐμπιστεύτηκα στὴ Νικολέτα, στὴ Δέσποινα καὶ στὴ Μαριάνθη. Αὐτὲς εἶναι οἱ πιὸ καλύτερες ὑφάντρες, ἀπ' ὅλες.

Τὰ παιδιά δὲ χόρταιναν νὰ βλέπουν αὐτὸν τὸν τάπητα.

Ὁ Πέτρος εἶπε :

— Τί ὠραία ! Ἀπάνω στὸν κίτρινο κάμπο αὐτοῦ τοῦ τάπητα εἶναι φτιασμένα τὰ ὄμορφα κλαδιά. Τί ἀρμονικά ! τί σεμνά, ποὺ εἶναι ὅλα τὰ χρώματα !

—Γιὰ κοιτάτε, τί ὁμορφα εἶναι καὶ τ' ἄλλα συμπλέγματα, πού εἶναι μέσα! εἶπε ὁ Νίκος.

Ὁ Παῦλος, πλησιάζοντας στὸν τάπητα, εἶπε :

—Μὰ κι αὐτὲς οἱ γιρλάντες γύρω γύρω, τί σοῦ λένε; Λὲς καὶ εἶναι ἡ κορνίζα, πού κλείνει μέσα ὅλο αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα!

—Ἀλήθεια εἶναι σωστὸ ἀριστούργημα! εἶπε ὁ Πάνος. Νομίζει κανεὶς, πὼς ὅλο αὐτὸ εἶναι φτιασμένο ὄχι πιά μὲ σαῖτα ὑφάντρας, ἀλλὰ μὲ πινέλο ζωγράφου!

Ὁ δάσκαλος, ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἔστεκε πιὸ πίσω καὶ χαμογελοῦσε ἀπὸ εὐχαρίστηση, σὲ κάθε παρατήρηση, πού ἔκαναν τὰ παιδιὰ.

81. Αὐτὸ θὰ πῆ τέχνη.

Ἐπειτα ὁ δάσκαλος εἶπε στὴ Διευθύντρια τοῦ ἐργαστηριοῦ.

—Σὰς πρέπει, κυρά μου, μεγάλος ἔπαινος γιὰ τὴν πολὺ ὁμορφή ἐργασία σας! Καὶ κοιτάζοντας μὲ θαυμασμὸ τὸν ὠραῖο τάπητα εἶπε πάλι :

—Ἀλήθεια τί ὁμορφοὶ χρωματισμοί! Τί ταιριαστοί!

—Μά...αὐτὸ θὰ πῆ τέχνη, ἀπάντησε ἡ Πηνελόπη. Νὰ ξέρη κανεὶς νὰ ταιριάζη τοὺς χρωματισμούς. Ὅταν φτιάξαμε τὸ ταπητουργεῖο, ἦρθαν μερικὲς νοικοκυρὲς καὶ μᾶς εἶπαν, πὼς ξέρουν πολλὲς ἄλλες γυναῖκες μέσα στὸ χωριὸ νὰ ὑφαίνουν τάπητες. Τὶς παρακάλεσα καὶ μοῦ ἔφεραν ἓνα. Μὰ τί νὰ σὰς πῶ; Οἱ χρωματισμοὶ σ' αὐτὸν τὸν τάπητα εἶναι

όλωσδιόλου άταιρίαστοι και πολὺ χτυπητοί. Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε, τὸν ἔχω ἀκόμα ἐδῶ.

Ἡ Πηνελόπη, λέγοντας αὐτά, ἄνοιξε μιὰ μεγάλη ντουλάπα, πὺ φύλαγε ἐκεῖ ὅσους τάπητες ἔφτιαναν στὸ ἐργαστήρι, πῆρε τὸν κακοφτιασμένο τάπητα και τὸν ἄπλωσε ἀπάνω στὸ μεγάλο τραπέζι.

—Κοιτᾶτε! εἶπε. Κάμπος κατακίτρινος. Τὰ χρώματα εἶναι ἔτσι κακοβαλμένα, πὺ νομίζει κανεὶς πὺς βλέπει χωριάτικες ἀντρομίδες. Νὰ ἐδῶ μιὰ γραμμὴ μαύρη, μιὰ κόκκινη, μιὰ γαλάζια. Οἱ καημένες οἱ γυναικοῦλες ἐργάζονταν ἔτσι στὰ τυφλά, χωρὶς κανένα σχέδιο. Καθεμιὰ ἔφτιανε ὅ,τι τῆς ἐρχόταν πρόχειρα στὸ νοῦ τὴν ὥρα, πὺ ὕφαινε.

—Τί θὰ τὸν κάμετε αὐτὸν τὸν τάπητα; ρώτησε ὁ Φάνης.

—Θὰ τὸν ξυφάνωμε, ἀπάντησε ἡ Πηνελόπη. Τὰ ὁμορφογενεσμένα νήματά του, θὰ τὰ ξαναβάψωμε, και θὰ ὕφάνωμε ἕνα νέον τάπητα, σὰν αὐτόν, πὺ σᾶς ἄρεσε. Ὅστούσο ἀπὸ αὐτὴ τὴν παλιὰ τέχνη τῶν γυναικῶν τοῦ χωριοῦ, βγῆκε μιὰ σημαντικὴ ὠφέλεια. Γιατὶ ὄλα τὰ κορίτσια, πὺ ἔρχονται στὸ ταπητουργεῖο, συνηθισμένα μὲ τὸ ὕφασιμο αὐτό, μπαίνουν μὲ εὐκολία στὸ νόημα τῆς νέας τέχνης. Γι' αὐτὸ εἶδατε τὴν τόση πρόοδο στὸ ἐργαστήρι μας.

82. Τὰ ὕλικά.

Ὁ δάσκαλος ρώτησε :

— Τὰ ὕλικά γιὰ τὴ δουλειά σας, ἀπὸ ποῦ τὰ παίρνετε ;

— Εδῶ στὸν τόπο, ἀπάντησε ἡ καλὴ κόρη. Εἶναι εὐτύχημα, πὺ δὲ τόπος ἔχει πολλὰ γιδοπρόβατα, καὶ ἔτσι δὲν ἀπαντοῦμε δυσκολία ἀπὸ μαλλιά γιὰ τὴν ἐργασία μας.

— Τέτοια ὑλικά εἶχατε καὶ στὸν τόπο σας; ρώτησε ὁ Πάνος.

— Ὅχι. Ἐκεῖ κάτω εἶχαμε τὰ ξακουσμένα μαλλιά τῆς Ἄγκυρας, πολὺ μαλακὰ καὶ λεπτὰ σὰ μετὰξι, ἀπάντησε ἡ Πηνελόπη. Μὲ αὐτὰ φτιάναμε τέτοιους τάπητες, πὺ τοὺς περνοῦσε κανεὶς γιὰ βελουδένιους. Μὲ μαλλιά κατώτερης ποιότητος, σὰν αὐτὰ ἐδῶ, φτιάναμε πρῶμα δεύτερης καὶ τρίτης ποιότητος.

— Τὰ μαλλιά ποιὸς τὰ ἐργάζεται; ρώτησε ὁ Νίκος.

— Ἐμεῖς. Ὅριστε, περάστε νὰ ἰδῆτε. Ἡ Πηνελόπη, λέγοντας αὐτὰ, ἔστριψε ἀμέσως καὶ ἀνοίξε τὴ θύρα, πὺ ἦταν στὸ βάθος τῆς σάλας. Τὰ παιδιὰ μπηκαν σὲ μιὰ ἄλλη σάλα μικρότερη, μὰ ὠραία σὰν τὴν πρώτη. Μέσα σ' αὐτή, τὰ κορίτσια ἔξαιναν πρόβεια μαλλιά. Ἐπειτα τὰ ἔπαιρναν πεντ' ἔξι γυναῖκες καὶ τὰ περνοῦσαν σὲ κάτι μεγάλα χτένια μὲ δυὸ σειρὲς δόντια σιδερένια, πολὺ μυτερά. Ἀπὸ κεῖ, σὰν τὰ χτένιζαν, τραβοῦσαν τὰ μαλλιά καὶ ξεχωρίζαν τὶς μακρὺς τρίχες ἀπὸ τὶς κοντὲς.

Ἡ κυρὰ Βασιλική, πὺ πρόσεχε αὐτὴ τὴν ἐργασία εἶπε:

— Βλέπετε ἐκεῖ, παιδιά; Μὲ τὶς μακρὺς τρίχες τῶν μαλλιῶν, πὺ ξεχωρίζομε ἀπὸ τὰ χτένια, κάνομε τὸ στημόνι, καὶ μὲ τὶς κοντὲς, πὺ μένουν φτιά-

νομε τὸ ὑφάδι. Κατόπι τὰ μαλλιά διπλώνονται σὲ τουλοῦπες, καὶ εἶναι πιά ἔτοιμες νὰ γνεστοῦν στὶς ρόκες. Ἄμα γίνῃ αὐτὴ ἡ δουλειά, βάφομε τὰ γνέματα μὲ τὰ χρώματα πὺν πρέπει, καὶ ἔπειτα μπαίνουν στοὺς ἀργαλειούς, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐργασία πὺν εἶδατε στὴν ἄλλη αἴθουσα.

83. Τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ἐργασία.

Ὁ δάσκαλος ρώτησε τὶς δυὸ γυναῖκες :

— Ἄπ' ὄλη αὐτὴ τὴν ὁμορφη ἐργασία, τί κερδίζετε;

— Νὰ σᾶς πῶ, ἀπάντησε ἡ κυρὰ Βασιλική. Τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ ἔγινε μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μάθουν τὰ κορίτσια τὴν τέχνη καὶ νὰ ἔχουν ἔτσι ἓνα ἐφόδιον παραπάνω γιὰ τὴ νοικοκυροσύνη τους. Νὰ λοιπὸν τὸ κέρδος τῆς ἐργασίας. Αὐτὸ γιὰ μᾶς εἶναι μεγάλη ἱκανοποίηση. Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς παραστήσω τὴν χαρὰ μας, ὅταν βλέπουμε τὰ ἔξυπνα κορίτσια νὰ ἐργάζονται μὲ ζῆλον καὶ νὰ μπαίνουν εὐκολὰ στὶς τόσες δυσκολίες τῆς τέχνης. Ἔτσι μένομε ἱκανοποιημένες, γιὰτί θὰ μπορέσωμε νὰ ξεπληρώσωμε κάπως τὴν μεγάλη καλοσύνη, πὺν ἔδειξε τὸ φιλόξενο χωριό, στὴν κατατρεγμένη οἰκογένειά μας.

— Ὡστόσο, πρόστισε ἡ Πηνελόπη, καὶ τὸ χρηματικὸ κέρδος, πὺν παίρνομε εἶναι τόσο, πὺν μᾶς βοηθεῖ νὰ περνοῦμε καλά.

Ὁ δάσκαλος καὶ τὰ παιδιά, ἀποχαιρέτισαν κατόπι τὶς δυὸ εὐγενικὲς γυναῖκες καὶ ὄλα τὰ κορίτσια

τοῦ ἐργαστηριοῦ καὶ ἔφυγαν μὲ τὶς καλύτερες ἐντυπώσεις.

Η ΑΝΟΙΞΗ

84. Στὸν κήπο.

Πέρασαν τώρα οἱ χειμωνιάτικες μέρες. Κάθε πρωὶ πού προβάλλει ὁ ἥλιος δὲν ἀπαντᾷ στὸ δρόμο του κανένα σύννεφο. Τὰ χιόνια ἔλιωσαν στὰ βουνά. Ἡ γῆ ὅλη εἶναι ντυμένη τὴν καινούργια φορεσιά της, τὴν καταπράσινη.

Τὰ παιδιά τώρα καταγίνονται στὴν καλλιέργεια τοῦ σχολικοῦ κήπου. Τὸν ἔσκαψαν, μ' ἐπιμέλεια καὶ τὸν ἐχώρισαν σὲ πολλὲς βραγιές. Χωρίστηκαν σὲ ομάδες, καὶ καθεμιὰ ἀνάλαβε νὰ φροντίζη τὴ δική της τὴ βραγιά.

Κάθε ομάδα προσπαθεῖ μὲ προθυμία, νὰ κάμη τὴν πιὸ προσεχτικὴ ἐργασία. Ἔτσι, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ὁ κήπος φαίνεται ὅλο καὶ καλύτερος.

Ἄνθη ἄφθονα λουλουδίζουν ἀπ' ἐδῶ, λαχανικά, λογιῶν λογιῶν, πρασινίζουν ἀπ' ἐκεῖ. Οἱ τριαντάφυλλοι γύρω στὸ φράχτη εἶναι γεμάτες τριαντάφυλλα. Τὰ δέντρακια πάλι, εἶναι ὅλα μπουμπουκισμένα.

Ἡ μυρουδιά τῶν ζουμπουλιῶν, τῶν μενεξέδων, τῆς βιολέτας, τοῦ καρυοφυλλιοῦ, τῆς μαντζουράνας, τοῦ дуόσμου ἀνακατώνεται μὲ τὴν εὐωδίαν, πού χύνουν τὰ ἄφθονα τριαντάφυλλα καὶ τὰ ἄνθη τῶν δέντρων. Ἔτσι ὅλα μαζί, σμίγουν σὲ μιὰ εὐωδία

τόσο γλυκειά, πού καθὼς σκορπίζεται γύρω, μοσκοβολάει ὅλος ὁ τόπος.

Μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὀμορφιά, τὰ πουλιὰ πετοῦν ζωηρὰ στὰ κλαδιὰ τῶν δέντρων, καὶ κελαηδοῦν χαρούμενα.

Τὰ παιδιὰ, δὲ θέλουν ν' ἀφήσουν τὸν κῆπο, πού μέσα ἐκεῖ ἔχει τὴν κατοικία τῆς ἡ χαρὰ.

Ὅταν τελειώνουν τὴν ἐργασία, στέκουν ὅλα καὶ θαυμάζουν τὴν τόση ὀμορφιά του. Καὶ τότε ἡ χαρὰ τους γίνεται ἀκόμα πιὸ μεγάλη, γιατί συλλογίζονται πὼς ὅλα ἐκεῖ μέσα, βγῆκαν ἀπὸ τὰ δικά τους τὰ χέρια.

Ὁ δάσκαλος, πού βλέπει τὰ παιδιὰ τόσο πρόσχαρα, δὲ θέλει νὰ τὰ κλείσῃ μέσα στοὺς τοίχους τοῦ σχολείου. Ἔτσι τὸ μάθημα γίνεται μέσα ἐκεῖ στὸν κῆπο καὶ φαντάζεται πᾶ καθένας, πόση χαρὰ νιώθουν τὰ παιδιὰ.

85. Στὴν ἐξοχή.

Ἐνα πρωί, τὰ παιδιὰ πῆγαν περίπατο. Καθὼς βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ ἀγνάντεψαν γύρω τὶς πλαγιές, τὰ χωράφια καὶ τὰ βουνά, δὲν μπορούσαν νὰ κρατήσουν τὴ χαρὰ τους.

Τὰ χαμομήλια μὲ τὰ κάτασπρα φυλλαράκια τους ὀλοτριγυρα, μοιάζουν χιλιάδες μικρὰ ἀστεράκια πού ἔπεσαν στὸ λιβάδι ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ὅλος ὁ τόπος μοσκοβολάει ἀπὸ τὴν εὐωδιά τους.

Τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ ἔχουν βγῆ στὸ λιβάδι μὲ μικρὰ καλαθάκια. Ἄλλα μαζεύουν τὸ μυρωδάτο

χαμομήλι, ἄλλα κόβουν τὰ μενεξεδένια λουλούδια τῆς ἀγριομολόχας, πὺν τὸ καθένα μοιάζει σὰ μιὰ χαριτωμένη καμπανίτσα, γυρισμένη ἀνάποδα, μὲ τὸ κίτρινο γλωσσιδάκι τῆς κατὰ τὸν ἥλιο.

Πιὸ πέρα, ὄλη ἡ πλαγιὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνεμῶνες. Καθὼς λουλουδίζουν ἄλλες κόκκινες, ἄλλες ἄσπρες κὶ ἄλλες μενεξεδένιες, εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ τὶς βλέπη κανεῖς.

Μέσα στὸ γρασιδί ἀπλώνεται ἕνας κατακόκκινος τάπητας, πὺν θαμπώνει τὰ μάτια. Εἶναι οἱ παπαροῦνες. Καθεμιὰ τους φαίνεται σὰ γλωσσίτσα φλογερή. Καθὼς ἀναδεύονται ὄλες μαζί μὲ τὸ παραμικρὸ φύσημα, μέσα στὰ γεννήματα, μοιάζουν μὲ τὰ καλόκαρδα κορίτσια, πὺν ζητοῦν ἀφορμὴ ν' ἀρχίσουν τὸ χορὸ.

Κάτω ἐκεῖ, φαίνονται κάτασπρα τὰ ἀνθισμένα τσαμπιὰ τῆς ἀκακίας καὶ οἱ ὄμορφες λουλουδένιες φοῦντες τῆς πασχαλιᾶς. Ἡ γλυκειά τους μοσκοβολιὰ χύνεται πλούσια στὸν ἀέρα, καὶ εὐωδιάζει ὄλος ὁ τόπος.

Τὰ γιδοπρόβατα, πὺν γύρισαν ἀπὸ τὰ χειμαδιά, βόσκουν πέρα στὶς πλαγιὲς καὶ στὰ λιβάδια γύρω. Τὰ βελάσματά τους σμίγουν μὲ τὸ γλυκὸν ἤχο τῶν κουδουνιῶν σὲ μιὰ ὠραία ἄρμονία.

Πέρα ἐκεῖ στὴ στάνη καίει ἡ φωτιά, καὶ ὁ καπνὸς μέσα στὴ σιγαλιά, ἀνεβαίνει σιγὰ σιγὰ στὸν οὐρανό. Χωρὶς ἄλλο αὐτὴν τὴ στιγμὴ ὁ τσοπάνης ἐτοιμάζει τὸ τυροκομιό του.

Τὰ πουλιὰ πετοῦν σὰν τρελὰ μέσα στὰ κλαδιὰ καὶ κελαηδοῦν πολὺ ζωηρά. Τὰ παιδιὰ ἀκοῦν μὲ

χαρὰ αὐτὴ τὴν ἄρμονία. Μὰ πὶὸ πολὺ χαίρονται τ' ἀηδόνι, πὸν κελαηδεῖ κάτω ἐκεῖ σιτὴ ρεματιά, μέσα στὰ πυκνὰ κλαδιά. Τὸ τραγοῦδι του εἶναι γλυκὸ γεμάτο τρίλιες, κι ἕνα σωρὸ γυρίσματα.

Τὰ παιδιὰ στέκουν μὲ ἔκπληξη καὶ καμαρώνουν ὄλη αὐτὴ τὴν ὁμορφιά, πὸν τοὺς θυμίζει πὼς ἔφτασε ἡ Λαμπρή, μὲ τ' ἀρνάκια, μὲ τὰ κόκκινα τ' αὐγὰ καὶ τὰ τραγοῦδια.

Ἔτσι καθὼς εἶναι χαρούμενα τραγουδοῦν:

Τώρα εἶν' Ἀπρίλης καὶ χαρὰ
τώρα εἶναι καλοκαίρι·
τὸ λέν τ' ἀηδόνια στὰ κλαδιά
ψηλὰ στὰ καταράχια.
Πᾶν τὰ κοπάδια στὰ θουνὰ
νὰ ξεκαλοκαιριάσουν,
κι ἀπὸ κοντὰ οἱ τσοπάνηδες,
λαλώντας τὴ φλογέρα·
νὰ τὰ τυροκομήσουνε
καὶ τὴ νομὴ νὰ βγάλουν,
καὶ νὰ γιορτάσουν τ' Αἰγιοργιοῦ
νὰ ρίξουν στὸ σημάδι.

ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

86. Σπουδαία ἔλλειψη.

Τὸ περασμένο καλοκαίρι, πὸν ἦταν ὁ κύρ Λάμπρος στὸ Ἐλατοχώρι, ἤθελε μιὰ μέρα νὰ τηλεγραφήσῃ στὸν Πειραιὰ γιὰ μιὰ ὑπόθεσή του ἔμπο-

ρική, πολὺ σπουδαία. Μὰ τὸ χωριὸ δὲν εἶχε οὔτε τηλέγραφο οὔτε τηλέφωνο. Ἔστειλε λοιπὸν τὸ τηλέφωνημα στὴν Καστανιά, τὸ γειτονικὸ χωριὸ καὶ τὸ ἔδωσαν ἀπὸ κεῖ.

Ὁ κὺρ Λάμπρος σὲ ὁμιλία του μὲ τὸ δάσκαλο γιὰ τὴν τηλεφωνικὴ συγκοινωνία, εἶπε:

— Εἶναι πολὺ ἄδικο νὰ μὴν ἔχη τὸ χωριὸ μας τηλέφωνο. Αὐτὴ ἡ σπουδαία ἔλλειψη πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ διορθωθῆ.

Ὁ κ. Χρυσοζέρης ἀπάντησε:

— Τὴν ἀνάγκη αὐτὴ, κὺρ Λάμπρο, τὴ νιώθουε περισσότερο, ἐμῆς ποὺ μένομε πάντα στὸ χωριὸ. Γι' αὐτό, ἀπὸ καιρὸ τώρα, ἔχομε κάμει τὴν κατάλληλη ἐνέργεια. Τὸ Ὑπουργεῖο μᾶς βεβαιώνει πὼς θ' ἀκούσῃ τὴν παρόκλησὴ μας, ἀφοῦ μάλιστα ὑποσχεθῆκαμε ὅτι ἀναλοβαίνομε ἐμεῖς ὅλη τὴν ἐργασία, φτάνει νὰ μᾶς δώσῃ ἡ Κυβέρνηση τὸ σύρμα. Ὑστερα ἀπ' αὐτὴν τὴ βεβαίωση παρακαλέσαμε τὸ δασύργη καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ λοτομήσωμε τὰ ἔλατα, ποὺ θὰ χρειαστοῦμε γιὰ στύλους, χωρὶς νὰ πληρώσωμε φόρο.

— Ἀπὸ τότε ὅμως, φίλε μου, ἔξακολούθησε ὁ δάσκαλος, πέρασαν μῆνες καὶ μῆνες καὶ ἀκόμα τίποτα. Ἔτσι, ἐμεῖς ἐδῶ, εἴμαστε καταδικασμένοι νὰ μὴν ἔχομε τὴν εὐκολία αὐτὴ, ποὺ τὴν ἔχει κάθε πολιτισμένος τόπος. Ὡστόσο σὲ βεβαιώνω, πὼς σὲ λίγο θ' ἀποχτήσωμε καὶ ἐμεῖς τὸ δικό μας τὸ τηλέφωνο. Θὰ περιμένωμε βέβαια λίγον καιρὸ ἀκόμα τὴν ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργείου, καὶ ἂν ἴδοῦμε πὼς δὲ γίνεται τίποτα θὰ καταπιστοῦμε μόνοι μας τὴ

δουλειά. Οί χωριανοί μας, όπως μοῦ υποσκέθηκαν, εἶναι πρόθυμοι νὰ βάλουν ὄχι μόνο προσωπική ἐργασία, ἀλλὰ καὶ τὴ χρηματικὴ συνδρομή, μ' ὅλη τὴ στενοχώρια τους τὴν οἰκονομική.

Ὁ κὺρ Λάμπρος ρώτησε :

— Πόσοι στύλοι θὰ χρειαστοῦν γιὰ τὴν τηλεφωνικὴ γραμμὴ ;

— Ἐκατό, ἀπάντησε ὁ δάσκαλος. Τόσους τοὺς λογάρισε ὁ μηχανικός, πὺ ἔκαμε τὴν καταμέτρηση.

— Τόσο λίγοι ;

— Μὰ βέβαια, γιὰτὶ ἡ γραμμὴ θὰ περάσῃ, βλέπεις, μέσα ἀπὸ τὸ δάσος. Κι ἔτσι τὰ περισσότερα στηρίγματα θὰ μποῦν στὰ ἔλατα καὶ στ' ἄλλα δέντρα.

— Πολὺ ὠραῖα ! εἶπε ὁ κὺρ Λάμπρος. Ἀφοῦ ἔχομε τὴν ἄδεια τοῦ δασάρχῃ, ἄς λοτομήσωμε τὰ δέντρα, πὺ θὰ χρειαστοῦμε γιὰ στύλους. Ν' ἀρχίσωμε ἀπὸ αὐριο κιάλας. Μὴν ἀργοῦμε. **«Τὸ γοργὸ καὶ χάριν ἔχει»**. Ὅσο γιὰ τὸ σύρμα, θὰ μιλήσω κι ἐγὼ στὸ Ὑπουργεῖο. Τὸ κάτω κάτω, ἂν ἰδῶ ὅτι δὲν ὑπάρχει προθυμία, τότε θὰ γίνῃ ἄλλη σκέψη, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνωμε τοὺς χωριανούς μας. Γι' αὐτοὺς εἶναι ἀρκετὴ ἡ προσωπικὴ ἐργασία, πὺ δίνουν πρόθυμα κάθε τόσο σὲ κάθε ἔργο κοινοτικό.

87. Ἐργάτες καὶ ἀκαμάτες.

Ὁ δάσκαλος ἔδωκε ἀμέσως τὴν εἶδηση στὸ χωριό καὶ τὴν ἄλλη μέρα, πρῶτὶ πρῶτὶ, ὅλα τὰ παλι-

κάρια, πού ἀγαποῦσαν τὴν ἐργασία, ἦταν στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Σὲ λίγο ξεκινοῦν γιὰ τὸ δάσος.

— Ἐλειπαν κι αὐτὴν τὴ φορὰ μόνο ὁ Κώστας ὁ Μαυράκης κι ὁ Παρασκευὰς ὁ Σκοτίδας· οἱ δυὸ αὐτοί, ὄχι μόνο δὲν πῆγαν νὰ λάβουν μέρος στὴν ἐργασία, ἀλλὰ, γυρίζοντας ἀπὸ μαγαζὶ σὲ μαγαζὶ, προσπαθοῦσαν ν' ἀντικόψουν καὶ τοὺς ἄλλους.

— Ἄλλη φασαρία μᾶς βρῆκε πάλι! ἔλεγε ὁ Σκοτίδας. Ἀκοῦς ἐκεῖ τηλέφωνο! Οἱ πατέρες μας καὶ οἱ παπποῦδες μας πέρασαν τὴ ζωὴ τους χωρὶς αὐτὸ κι ἐμεῖς τώρα θέλομε πολυτέλειες!

— Καλὲ δὲν ἀκοῦτε! φώναζε κι ὁ Μαυράκης. Ὁ δάσκαλος ὁ Χρυσοχέρης κι ὁ γιὸς τοῦ Φεγγαῖρα, πεθύμησαν, λέει ραπανάκια γιὰ τὴν ὄρεξη!

Ὁ Σκοτίδας εἶπε πάλι:

— Δὲ φτάνει ὁ δάσκαλος, πού βάνει κάθε τόσο σὲ βάσανα τὸ χωριὸ μὲ κάτι κουτοῖδες. Νά, τώρα μᾶς ξεφύτρωσε κι ὁ Λάμπρος τοῦ Φεγγαῖρα! Μᾶς κάνει κι αὐτὸς τὸ μεγάλο! Σὰ νὰ μὴν ξέρωμε ἀπὸ ποῦ βαστᾶ ἡ σκούφια του!

Τὰ παλικάρια, περνώντας βιαστικά, ἄκουαν τοὺς δυὸ ἀκαμάτες, μὰ κανεῖς δὲν πρόσεχε τὰ λόγια τους. Τοὺς ἤξεραν πιά ὄλοι.

— Πηγαίνετε, πηγαίνετε, κοροῖδα! φώναζε πάλι ὁ Σκοτίδας, στοὺς νέους πού περνοῦσαν.

Ὁ μπάριμπα Πέτρος, ἓνας γέροντας σεβαστός, πού ἦταν παρέκει, δὲν κρατήθηκε, καὶ πλησιάζοντας τοὺς εἶπε:

— Κάθε κῆπος, παλικάρια μου, καὶ ὁ πιὸ περιποιημένος, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἔχη καὶ με-

ρικῆς τσουκνίδες μέσα στὰ δροσερὰ λαχανικὰ καὶ τὰ μυρωδάτα ἄνθη του.

Οἱ δυὸ ἀκαμάτες, πὺ ἐνωσαν τὴν προσβολή, ρώτησαν :

— Γιατί τὸ λῆς αὐτό, γέρο Πέτρο ;

— Τὸ λέω, γιατί εἶν' ἀλήθεια ! ἀπάντησε ἀποφασιστικὰ ὁ γέροντας. Μέσα στὸν κῆπο τὸν κοινω- νικό, πὺ προσπαθεῖ ὁ δάσκαλός μας μὲ τοὺς γνω- στικούς χωριανούς νὰ τὸν φτιάσουν ὁμορφο, σεις εἶστε οἱ τσουκνίδες. Γιατί σᾶς κακοφαίνεται, πὺ λέω τὴν ἀλήθεια ; Τὴν ἴδια διαγωγή ἐδείξατε σὲ κάθε ἔργο κοινοτικό, ὡς καὶ στὸ σχολεῖο ἀκόμα. Καὶ τότε, ὄχι μόνο δὲ δώσατε τὴν παραμικρὴ βοήθεια, μὰ ἐτρέχατε στὰ μαγαζιά γύρω, ὅπως τώρα, καὶ κακο- λογοῦσατε. Εἶν' ἀλήθεια, πὺς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶχατε μερικούς πὺ σᾶς ἀκολουθοῦσαν. Μὲ τὸν καιρὸ ὁμως ἄνοιξαν τὰ μάτια τους καὶ σᾶς ἀπαρ- νήθηκαν. Τὸ βλέπετε δά, πὺς μόνο ἐσεῖς ἀπομεί- νατε. Ἐσεῖς εἶστε πὰ τὰ ζιζάνια μέσα στὸ χωριό. Ντροπὴ σας ! Κρίμα στὰ νιάτα σας, πὺ τ' ἀφήνε- τε νὰ περνοῦν ἔτσι χαμένα ! Ἀλίμονο ἂν ἔχουν τίς δικές σας ιδέες καὶ ἄλλα Ἑλληνόπουλα !

Ὁ Μαυράκης κι ὁ Σκοτίδας, πέρασαν γὰ βρου- σιὰ αὐτὰ τὰ γνωστικά λόγια. Ἀποτραβήχτηκαν λοι- πὸν μουρμουρίζοντας κάτι γὰ τὸ γέρο Πέτρο.

Οἱ χωριανοὶ ὡστόσο ἔκοψαν τὰ ἔλατα, πὺ χρει- ᾶζονταν γὰ τὴν τηλεφωνικὴ γραμμὴ, καὶ τώρα πιά, οἱ στύλοι αὐτοί, εἶναι ἔτοιμοι νὰ στηθοῦν στὴ θέση τους.

88. Πάλι ὁ Λάμπρος εὐεργέτης.

Ὁ κ. Φεγγαράς, ὅπως ὑποσχέθηκε, πῆγε πολλές φορές στὸ Ὑπουργεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ ποῦ βρίσκεται ἡ ὑπόθεση γιὰ τὸ τηλέφωνο τοῦ Ἐλατοχωριοῦ. Μὰ οἱ πληροφορίες, ποὺ λάβαινε δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσαν.

— Δὲν εἶναι προκοπή, εἶπε τέλος μὲ τὸ νοῦ του ὁ κύρ Λάμπρος μιά μέρα ποὺ κατέβαινε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο. Ἴσως ἡ Κυβέρνηση ἔχει νὰ κοιτάξῃ ἄλλες δουλιές πιὸ σοβαρὲς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ προσέξῃ κι ἐμᾶς. Τὸ Ἐλατοχώρι ὅμως πρέπει ν' ἀποχτήσῃ τὸ τηλέφωνό του καὶ γρήγορα μάλιστα.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ κ. Φεγγαράς ἔστειλε στὸ δάσκαλο αὐτὸ τὸ γράμμα :

«Φίλε κύριε Χρυσοχέρη,

Στὸ Ὑπουργεῖο πῆγα πολλές φορές, ὅπως συνεξηγηθήκαμε, γιὰ νὰ μάθω τί γίνεται ἡ ὑπόθεση γιὰ τὸ τηλέφωνο. Ὅπως κατάλαβα, δὲν πῆραν ἀκόμα καμιὰ ἀπόφαση. Γι' αὐτὸ σὲ πληροφοροῦ, ὅτι τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ στέλνω σὶ ὄνομά σου μὲ τὸ ἀτμόπλοιο «Ἀστραπὴ» τὸ μηχανήμα τοῦ τηλεφώνου, τὸ σύρμα καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται γιὰ τὴν τηλεφωνικὴ γραμμὴ Ἐλατοχωριοῦ - Καστανιάς. Σὲ παρακαλῶ φρόντισε γιὰ τὴν παραλαβή, καὶ κάμε κατόπι ὅπως ξέρεις.

Μὲ ἀγάπη

Λάμπρος Φεγγαράς».

Καθένας βέβαια φαντάζεται τώρα τὴ χαρὰ, ποὺ ἐνίωσε ὄχι μόνο ὁ δάσκαλος, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόεδρος

τῆς κοινότητος καὶ ὅλοι οἱ χωριανοί. Γιὰ πολλὰς μέρες ἡ εἶδησι αὐτὴ ἔδινε καὶ ἔπαιρνε μέσα στὸ χωριό.

Ὁ κ. Χρυσοχέρης παράλαβε τὰ ὑλικά γιὰ τὸ τηλέφωνο καὶ ἀμέσως ἔβαλε ἔμπρὸς τὴν ἐργασία τῆς γραμμῆς. Οἱ στῦλοι, εἶπαμε, ἦταν ἔτοιμοι ἀπὸ καιρὸ καὶ τώρα οἱ χωριανοὶ τοὺς τοποθέτησαν στὴ θέση τους. Ἔδесαν κατόπι τὸ σύρμα ἀπὸ κολώνα σὲ κολώνα ἢ ἀπὸ ἔλατο σὲ ἔλατο καὶ τὸ στερέωσαν στοὺς μονωτῆρες.

Σὲ εἴκοσι μέρες ἡ τηλεφωνικὴ γραμμὴ Ἐλατοχωριῦ—Καστανιάς τελείωσε. Τὸ τηλέφωνο τοποθετήθηκε στὸ γραφεῖο τοῦ σχολείου, σύμφωνα μὲ τὴν ἀδεια τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἦταν πιὰ ἔτοιμο.

Τὴν Κυριακὴ, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια. Στὴν τελετὴ τοῦ ἀγιασμοῦ παραστάθηκαν ὁ δάσκαλος μὲ ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος, ὁ πατέρας τοῦ κῦρ Λάμπρου καὶ πολλοὶ χωριανοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες.

Ὁ παπὰς εὐχήθηκε γιὰ ὅλους, πὺ βοήθησαν στὸ ἔργο καί, τὴν ὥρα πὺ ράντιζε μὲ ἀγιασμὸ τοὺς καλεσμένους, τὰ παιδιὰ ἔψαλλαν μὲ κατάνυξι :

«Σῶσον Κύριε, τὸν λαόν σου

καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου».

Ἐπειτα ὁ δάσκαλος ἀνέβηκε στὴν ἔδρα καὶ εἶπε :

«Κύριοι!

Ἡ χαρὰ πὺ νιώθομε ὅλοι μας αὐτὴν τὴ στιγμὴ γιὰ τὸ ἔργο πὺ τελείωσε σήμερα, εἶναι μεγά-

λη. Τῇ βλέπω ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπα μεγάλων καὶ μικρῶν. Τὸ ἀγαπητὸ μας τὸ χωριό, μὲ τὸ τηλέφωνό του, προχώρησε ἓνα μεγάλο βῆμα στὴν πρόοδο καὶ στὸν πολιτισμό. Στὸ ἔργο αὐτὸ βόηθησε καθένας μὲ ὅ,τι μπόρεσε. Ἡ τιμὴ λοιπὸν εἶναι γιὰ ὅλους. Χαρὰ σὲ κάθε κοινότητα, πὺν ἔχει τὴ δύναμη νὰ καταπιάνεται ἔτσι μόνη τὸ κάθε ζήτημά της. Μὰ ὅλοι ξέρομε, ὅτι ἡ δύναμη αὐτὴ βρίσκεται μόνο στὴν ὁμόνοια πὺν ἔχουν οἱ πολῖτες.

Αὐτὸ σᾶς παρακαλῶ νὰ τὸ κρατήσετε πάντα στὸ νοῦ σας καὶ νὰ εἴστε βέβαιοι, πὺς θὰ πηγαίνωμε πάντα ἔμπρός».

Ἔστερα ἀπὸ αὐτά, ὁ δάσκαλος, γεμάτος χαρὰ, πλησίασε στὸ τηλέφωνο καὶ τηλεφώνησε :

«Λάμπρον Φεγγαρὰν
Πειραιά.

Αὐτὴ τὴ στιγμή, χωριανοί, μαζεμένοι στὴν αἴθουσα τοῦ σχολείου, γιορτάζομε ἐγκαίνια τηλεφώνου. Τὸ πρῶτο τηλεφώνημα σὲ σένα στέλνομε καὶ εὐχόμαστε ὅλοι νὰ σοῦ χαρίξῃ ὁ Θεὸς ὑγεία καὶ χαρὰ.

Γιάννης Χρυσοχέρης».

Τὰ παιδιά τραγούδησαν ἔπειτα διάφορα τραγούδια καὶ ἔτσι τελείωσε ἡ ὁμορφὴ γιορτή.

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ

89. Ἡ διχόνοια τῶν χωριῶν.

Κάτω ἐκεῖ στὴ μεγάλη ρεματιά, δυὸ ὄρες μακρὰ ἀπὸ τὸ Ἐλατοχώρι, σμίγουν ὅλα τὰ ξεροπόταμα ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ γύρω βουνά. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτή, ποὺ εἶναι γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Τριπόταμα, προχωρεῖ ἕνας μεγάλος χεῖμαρρος καὶ φτάνει ὡς τὴ θάλασσα.

Ἐκεῖ στὰ Τριπόταμα σμίγουν καὶ οἱ δρόμοι ὄλων τῶν γειτονικῶν χωριῶν, ποὺ πηγαίνουν κατὰ τὴν πολιτεία.

Τὸ χειμῶνα, ὅταν βρέξη, τὰ νερὰ ὄλων τῶν ποταμιῶν, καθὼς σμίγουν ἐκεῖ, τρέχουν τόσο ὀρμητικά, ποὺ πολλὲς φορὲς ἔγιναν δυστυχήματα. Καθένας πιά καταλαβαίνει πόσο εὐεργετικὸ θὰ ἦταν ἕνα γεφύρι σ' αὐτὴν τὴ θέση.

Ὅλα τὰ χωριά ἀναγνώριζαν αὐτὴ τὴν ἀνάγκη καὶ ὅμως ὅσες φορὲς ἤρθαν σὲ συνεξήγηση μεταξὺ τους, δὲν μπόρεσαν νὰ μονοιάσουν καὶ νὰ πάρουν τὴν ἀπόφαση.

— Ὅχι, δὲ θὰ φτιάσωμε ἑμεῖς γεφύρι γιὰ τοὺς Καστανιῶτες καὶ τ' ἄλλα τὰ χωριά γύρω, ἔλεγαν οἱ Ἐλατοχωρίτες. Ἀναγνωρίζομε βέβαια τὴ χρησιμότητά του. Μὰ ἂν θέλουν, ἄς ἔρθουν νὰ τὸ φτιάσωμε ὅλοι μαζί.

Οἱ Καστανιῶτες πάλι ἔλεγαν:

— Αὐτὸ δὰ μᾶς ἔλειπε, νὰ ἐργαστοῦμε ἑμεῖς γιὰ τοὺς Ἐλατοχωρίτες, σὰ νὰ εἴμαστε δοῦλοι τους. Τὰ

Τριπόταμα πέφτουν στο σύνορο τὸ δικό τους. Αὐτοὶ λοιπὸν πρέπει νὰ φτιάσουν τὸ γεφύρι.

Οἱ ἄλλοι πάλι ἔλεγαν :

— Πῶς θὰ μπορέσωμε ἑμεῖς νὰ φτιάσωμε ἓνα τέτοιο μεγάλο ἔργο ; Αὐτὴ τὴ δουλειά, μόνο τὸ Δημόσιο εἶναι ἱκανὸ νὰ τὴ βγάλῃ πέρα.

Ἔτσι, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, τὸ πείσμα καὶ ἡ ἀντιζηλία ἀνάμεσα στὰ χωριὰ αὐτὰ μεγάλωσε τόσο, πὺ ἦταν πιά δύσκολη κάθε συνεννόηση μεταξὺ τους. Ἀλήθεια εἶναι, πῶς τὴ διχόνοια τους αὐτὴ, τὴν πλήρωναν κάθε τόσο πολὺ ἀκριβὰ στὸ ἄγριο ξεροπόταμο. Τὴν πλήρωναν ὄχι μόνο μὲ ζῶα ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνθρώπους ἀκόμα. Γι' αὐτό, τὸ παρομοίαζαν μὲ τὸ στοιχειὸ τοῦ παραμυθιοῦ, πὺ ἔτρωγε ἀνθρώπους.

Ἄ, πόση λύπη, ἔνωσαν ἀλήθεια, ὅλα τὰ χωριὰ γύρω, τὸν περασμένο χειμῶνα, πὺ χάθηκε μέσα στὰ μανιασμένα νερὰ αὐτοῦ τοῦ ξεριᾶ ὁ ἀλησμόνητος ὁ Σάβας ! Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς λεβέντες τοῦ Ἐλατοχωριοῦ· στὸ χαμό του δὲν ἔμεινε μάτι πὺ νὰ μὴ δακρύσῃ.

90. Ἡ προσπέθεια τοῦ δασκάλου.

Ὁ κ. Χρυσοχέρης ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, πὺ διωρίστηκε στὸ Ἐλατοχώρι, ἔβαλε ὅλα τὰ δυνατά του γιὰ νὰ γίνῃ τὸ γεφύρι. Προσπαθοῦσε νὰ κινήσῃ τὸ φιλότιμο ὅλων τῶν χωριοῶν γύρω, πὺ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ τὸ γεφύρι αὐτό, καὶ τοὺς παρακινοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸ καταπιαστοῦν ὅλοι μαζί.

“Ολοι ἐπαινοῦσαν τὴν προσπάθεια τοῦ δασκάλου γιατί βέβαια ἀναγνώριζαν τὴ χρησιμότητα αὐτοῦ τοῦ γεφυριοῦ. Μὰ ὅταν ἐρχόταν ἡ ὥρα νὰ πάψουν τὰ λόγια καὶ νὰ γίνουν ἔργα, παραμέριζαν ὅλοι. Δὲ βοηθοῦσε κανένας, οὔτε μὲ χρήματα, οὔτε μὲ προσωπικὴ ἐργασία.

Εἶδε καὶ ἀπόειδε πιά ὁ κ. Χρυσοχέρης, ὅτι δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ συνεννοηθῆ μὲ τ’ ἄλλα τὰ χωριά καὶ ἀποφάσισε νὰ βάλῃ σὲ κίνηση μόνο τὸ Ἐλατοχώρι.

Εἶναι ἀλήθεια, πὼς οἱ Ἐλατοχωρίτες δὲν ἔλεγαν ὄχι στὸ δάσκαλο γιὰ κάθε ἔργο κοινοτικό. Αὐτὴν τὴ φορὰ ὅμως, βρῆκε μεγάλη ἀντίδραση. Τώρα δὲν ἀντιστέκονταν μόνον ὁ Μαυράκης καὶ ὁ Σκοτίδας, μὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Σὲ μιὰ συγκέντρωση τῶν χωριανῶν, πού ἔγινε στὸ σχολεῖο, καθένας ἀπὸ τοὺς χωριανοὺς ἔλεγε:

—“Ὁχι, δάσκαλέ μου. Αὐτὴν τὴ φορὰ δὲ θὰ σ’ ἀκούσωμε. Τὸ γεφύρι δὲ θὰ εἶναι μόνο γιὰ μᾶς. Γι’ αὐτὸ πρέπει νὰ βοηθήσουν κι οἱ γείτονες, εἰδεμή...”

Σ’ αὐτοὺς ὁ κ. Χρυσοχέρης ἀπαντοῦσε:

—Μὰ καὶ τὸ τηλέφωνο, πού φτιάσαμε, δὲν ἔγινε μόνο γιὰ μᾶς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς Καστανιάς. Καὶ ὅμως τὴν τηλεφωνικὴ γραμμὴ τὴ φτιάσαμε μόνο ἐμεῖς, χωρὶς νὰ ζητήσωμε βοήθεια ἀπὸ τοὺς Καστανιώτες. Βλέπετε λοιπόν, πὼς δὲν ἔχετε δίκιο;

“Ὁ δάσκαλος σταμάτησε λίγο καὶ ξαναεῖπε:

—“Ἐγὼ στὴν ἀρνησὴ σας αὐτὴ μιὰ αἰτία βλέπω.

Βλέπω ὅτι κουραστήκατε στὶς ἐργασίες τὶς κοινοτικές καὶ σᾶς ἔφυγε πιά ἡ προθυμία.

— Ὅχι, κ. Χρυσοχέρη, ἡ ὄρεξη πάντα ὑπάρχει. Μὰ τί τὸ θέλεις; Στὸ γεφύρι πρέπει νὰ βοηθήσουν καὶ τ' ἄλλα τὰ χωριά.

— Βέβαια ἔτσι εἶναι, εἶπε ἄλλος χωριανός. Τώρα οἱ γείτονες μᾶς βρίζουν πὺν δὲ φτιάνομε ἔμεις τὸ γεφύρι. Χωρὶς ἄλλο ἅμα τὸ χτίσωμε θὰ μᾶς κοροϊδεύουν κιόλας.

91. Οἱ δυὸ γειτόνισσες.

Ὁ δάσκαλος ἀπάνω σ' αὐτὰ εἶπε:

— Τὰ λόγια σας αὐτὰ μου θυμίζουν τὶς δυὸ γειτόνισσες. Εἶναι ὁμορφή ἢ ἱστορία αὐτὴ καὶ θὰ σᾶς τὴν εἰπῶ:

— Μιὰ φορὰ δύο γυναῖκες κατοικοῦσαν στὴν ἴδια γειτονιά. Ἡ μιὰ ἦταν πάντα συγυρισμένη. Τὸ σπίτι της ἔλαμπε ἀπὸ τὴν καθαριότητα. Τὰ παιδιά της ἦταν ἀπὸ τὰ πιὸ περιποιημένα τοῦ χωριοῦ. Γι' αὐτὸ ὅλος ὁ κόσμος τὴν καμάρωνε γιὰ τὴ νοικοκυροσύνη της.

Ἡ ἄλλη ἦταν τὸ ἀντίθετο. Ποτὲ δὲν εἶδε κανεὶς συγυρισμένα οὔτε τὸ σπίτι της, οὔτε τὰ παιδιά της, μὰ οὔτε καὶ τὴν ἴδια. Γι' αὐτὸ ὅλοι εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τὴν κακομοιριά της. Μποροῦσε βέβαια, ἂν ἤθελε, νὰ πάρη παράδειγμα νοικοκυροσύνης ἀπὸ τὴ γειτόνισσά της. Μὰ ὄχι. Αὐτὴ ἀπὸ τὴ ζήλεια της, δὲν μποροῦσε νὰ τὴ βλέπη. Κάθε μέρα, ὅπου στεκόταν, τὴν κακολογοῦσε καὶ τὴν ἔβριζε.

Ἡ καλονοικοκυρά, μάθαινε βέβαια τὴν κακογλωσσιὰ τῆς γειτόνισσάς της, μὰ δὲν τὴν ἔμελλε καὶ τόσο.

Μιά μέρα ἡ καλὴ γειτόνισσα εἶχε τὴ γιορτὴ της. Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλες, τῆς ἔστειλαν ἄνθη καὶ ἄλλα δῶρα γιὰ τὰ *χρόνια πολλὰ* κι ὅλες πῆγαν οἱ ἴδιες σπῆτι νὰ τὴν εὐχηθοῦν.

Ἡ κακὴ γειτόνισσα βροῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δείξει καὶ αὐτὴ τὴν ἀνθρωπιὰ της. Ἐστειλε λοιπὸν στὴν καλονοικοκυρὰ ἓνα κουτὶ καλοδιπλωμένο. Μέσα ἐκεῖ εἶχε βέβαια κι αὐτὴ τὰ δικά της τὰ δῶρα.

Στὴν καλονοικοκυρὰ ἔκαμε ἐντύπωση αὐτὸ τὸ πρᾶμα. Νὰ λάβῃ δῶρα ἀπὸ τὴ γειτόνισσά της! Τῆς φαινόταν ἀπίστευτο. Καὶ ὅμως νὰ ποῦ εἶναι ἀληθινό. Ἐδιπλωσε λοιπὸν τὸ δεματάκι καὶ ἄνοιξε τὸ κουτί. Μὰ τί νὰ ἰδῆ! Μέσα ἐκεῖ ἡ κακὴ γειτόνισσα εἶχε βάλει κουρέλια κι ἀπάνω ἀπάνω μιὰ σημείωση, ποῦ ἔγραφε:

— «Γιὰ τὴ γιορτὴ σου, αὐτὰ τὰ δῶρα σοῦ πρό-
πουν».

Εἶναι ἀλήθεια, πὼς ἡ καλονοικοκυρὰ ἐπειράχτηκε ἀπὸ τὴν προστυχιὰ τῆς γειτόνισσας. Ἐκράτησε ὅμως τὴν ἀγανάκτησή της καὶ σκέφτηκε νὰ τὴν πληρώσῃ μὲ τὸν τρόπο, ποῦ ἤξερε αὐτὴ.

Ἦρθε καὶ ἡ γιορτὴ τῆς κακῆς γειτόνισσας. Ἡ καλονοικοκυρὰ τότε, κατέβηκε πρῶι πρῶι στὸν κῆπο της. Ἐκοψε τὰ ὠραιότερα τριαντάφυλλα καὶ ἄλλα λουλούδια μυρουδάτα, λογιῶν λογιῶν. Ἐφτιασε ἓνα πολὺ ὁμορφο μπουκέτο καὶ τὸ ἔστειλε στὴ γειτόνισσα μ' ἓνα γράμμα, ποῦ ἔγραφε:

— «Καλή μου γειτόνισσα. Μαζί με τις ἐγκάρδιες εὐχές μου γιὰ τὴ γιορτὴ σου, σοῦ στέλνω καὶ λίγα λουλούδια. Εἶναι ἀπὸ αὐτά, ποὺ φροντίζω με ἀγάπη στὸν κῆπο μου ἐγὼ ἢ ἴδια».

Ἔτσι ἡ καθεμιὰ τους ἔστειλε στὴν ἄλλη γιὰ τὴ γιορτὴ της ἀπ' ὅ,τι περισσὸ εἶχε στὴν καρδιά της.

Καθένας φαντάζεται βέβαια τὴν ἐντύπωση, ποὺ ἔκαμε στὴν κακὴ γειτόνισσα ὁ τρόπος τῆς καλονοικοκυρᾶς, καὶ πόσο μετάνιωσε γιὰ τὸν ἄπρεπο τὸ δικό της τρόπο.

Τελειώνοντας ὁ δάσκαλος τὴ διήγηση εἶπε :

— Κι ἐμεῖς, χωριανοί, πρέπει νὰ πάρουμε τὸ παράδειγμα τῆς καλῆς νοικοκυρᾶς. Ἔτσι, με τὸν καιρὸ, θὰ πληρώσωμε τοὺς γείτονές μας με τὸν ἴδιον τρόπο, ποὺ φέρθηκε ἡ καλὴ γυναῖκα στὴ γειτόνισσά της. Ποτὲ δὲν πιστεύω, πὼς θὰ βρεθῆ ἄνθρωπος νὰ κατηγορήσῃ τὴν καλονοικοκυρά, πὼς φέρθηκε ἄστοχα.

92. Ἡ ὥρα ἡ καλὴ καὶ ἡ εὐλογημένη.

Τὰ λόγια τοῦ δασκάλου ἔφεραν καλὸ ἀποτέλεσμα. Ὅλοι οἱ χωριανοί, ὁ ἓνας με τὸν ἄλλο, ἔδωσαν ὑπόσχεση, ὅτι θὰ ἐργαστοῦν πρόθυμα κι αὐτὴν τὴ φορὰ.

— Μπράβο, παιδιά! φώναξε χαρούμενος ὁ παπα-Κοσμάς. Νὰ εἶναι ἡ ὥρα ἡ καλὴ καὶ ἡ εὐλογημένη!

— Ὅλα καλά, δάσκαλέ μου, εἶπε ὁ γερο-Πέ-

τρος. Ἄλλὰ γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ χρειαστοῦν χρήματα πολλὰ κι ἐμεῖς δὲν ἔχομε πεντάρια.

— Θὰ οἰκονομηθοῦν κι αὐτά, μπάριμπα Πέτρο, φτάνει νὰ ἔχομε ὁμόνοια, εἶπε ὁ δάσκαλος. Ὅπως ξέρετε ὅλοι, ἐγράψαμε ἐδῶ και κάμποσον καιρὸ στοὺς ξενητεμένους μας. Τοὺς παρακαλέσαμε νὰ βοηθήσουν τὸ χτίσιμο τοῦ γεφυριοῦ, ὅσο μπορεῖ ὁ καθένας.

— Τὰ λόγια μας δὲν πῆγαν χαμένα. Αὐτὴν τῆ βδομάδα λάβαμε ἀπάντηση ἀπὸ τὸν κύρ Λάμπρο κι ἀπὸ ἄλλους πολλούς. Ὅλοι γράφουν πὼς στέλνουν χρήματα. Ἀκόμα γράφουν, πὼς και ἄλλοι πατριῶτες θὰ βοηθήσουν τὸ ἔργο.

Κι ἀλήθεια, ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, μαζεύτηκε ἀπὸ τὶς συνδρομὲς τῶν ξενητεμένων ἓνα ποσὸ ἀρκετὸ γιὰ νὰ γίνῃ τὸ ἔργο.

Ὁ κ. Χρυσοχέρης μὲ τὸν κ. Μένο, τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος, κάλεσαν τοὺς χωριανούς στὸ σχολεῖο, κι ἐκεῖ καταστρώθηκε τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας.

Τὴν ὠρισμένη μέρα μαζεύτηκαν οἱ χωριανοὶ στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ· καί, πρῶμα παράδοξο, ὁ Σκοτίδας μὲ τὸ Μαυράκη ἔφτασαν πρῶτοι στὴ θέση, πὰν γινόταν ἡ συνάντηση. Αὐτὸ βέβαια ἔκαμε ἐντύπωση σὲ ὅλους. Γι' αὐτό, ὅταν ἔφταναν ἐκεῖ τοὺς χαιρετοῦσαν μὲ λόγια καλόκαρδα.

Ὁ κ. Χρυσοχέρης, χαιρετώντας τοὺς δυὸ φίλους, τοὺς εἶπε, μὲ γλυκὸ χαμόγελο :

— «Μπράβο, παιδιά! Ἦμουν παραβέβαιος, πὼς μιὰ μέρα θὰ σᾶς παίρναμε στὴ συντροφιά μας. Τέτοιοι λεβέντες, σὰν ἐσᾶς, δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ ἐπι-

μένουν στην αντίδραση. Τώρα πιά μπορούμε νά εἰπούμε, ὅτι τὸ Ἐλατοχώρι, μονοιασμένο, σκέφτεται γιὰ τὴν προκοπή του μὲ τὴν ἴδια σκέψη σὰν ἕνας ἄνθρωπος. Γειά σας καὶ χαρά σας!

93. Φτηνὰ τὴ γλιτώσαμε.

Τί ἦταν αὐτὸ, πού ἔκαμε τὸ Σκοτίδα καὶ τὸ Μαυράκη ν' ἀλλάξουν γνώμη;

Μιά μέρα, τοῦ περασμένου χειμῶνα, αὐτοὶ οἱ δυὸ φίλοι, γύριζαν ἀπὸ τὴν πολιτεία μὲ τὰ ζῶα τους φορτωμένα ψώνια. Στὸ δρόμο τοὺς ἔπιασε δυνατὴ βροχή. Τὸ ξεροπόταμο, ὕστερα ἀπὸ λίγην ὥρα, ἄρχισε νὰ ξεχειλίζη. "Α, μὲ τί ὀρμὴ κατρακυλοῦσαν τὰ θολὰ νερά του!

Οἱ δυὸ ἀγωγιάτες, κάθε φορὰ, πού ἀγνάντευαν τὶς γύρω ρεματιῆς νὰ κατρακυλοῦν ἄφθονα τὰ νερά τους, ἔνιωθαν δυνατὸ φόβο.

"Ἐλεγαν ἀναμεταξύ τους :

— Πολὺ ἄσχημα θὰ τὰ καταφέρωμε στὸ πέρασμα τοῦ Ξεροπόταμου.

"Ὅταν ὕστερ' ἀπὸ δυὸ ὥρες ἔφτασαν στὸ πέρασμα, εἶδαν, πὼς ὁ φόβος τους δὲν ἦταν ἄδικος.

Τὰ νερά τοῦ ξεριᾶ κατρακυλοῦσαν μανιασμένα, καὶ συνέπαιρναν μὲ ὀρμὴ ὅ,τι βρισκόταν στὸ δρόμο τους. Βούϊζαν δυνατά, τρομαχτικά, πού ἦταν ἀδύνατο νὰ κρύψη κανεὶς τὸ φόβο του. "Ἐτσι, ὅπως ἦταν φουσκωμένα, οὔτε τρελὸς δὲ θὰ δοκίμαζε ποτὲ νὰ τὰ διαβῆ.

"Υστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα, ἡ βροχὴ ἄρχισε σιγὰ

σιγά νὰ λιγοστεύη, ὥσπου ἔπαψε ὀλότελα. Τὰ νε-
ρὰ τοῦ ποταμοῦ ὅμως, ἔξακολουθοῦσαν νὰ τρέ-
χουν μὲ τὴν ἴδια ὀρμῇ.

Ὁ Σκοτίδας καὶ ὁ Μαυράκης, διπλωμένοι στίς
χοντρές τίς κάπες τους, στέκονταν ἀμίλητοι καὶ
κοίταζαν τὸ μανιασμένον ξεριά. Κάθησαν ἐκεῖ ὥρες
πολλές.

Ὁ Σκοτίδας τέλος ρώτησε πρῶτος :

— Τί λές, Μαυράκη; Ἄν ἦταν φτιασμένο τὸ γε-
φύρι, θὰ εἶχαμε φτάσει τώρα στὸ χωριό;

— Αὐτὸ συλλογίζομαι κι ἐγώ, ἀπάντησε ὁ Μαυ-
ράκης. Μὰ σκέφτομαι ἀκόμα, πὼς φταῖμε κι ἐμεῖς
ποὺ δὲν ἔχει χτιστῆ ὡς τώρα. Ἔτσι παίρνομε τώ-
ρα τὴν πληρωμή, ποὺ μᾶς πρέπει..

— Ἀλήθεια, εἶπε ὁ Σκοτίδας, περίλυπα.

Τὸ ἀπόγεμα ἄρχισαν νὰ λιγοστεύουν κάπως τὰ
νερά, μὰ οἱ δυὸ ἀγωγιάτες δὲν τολμοῦσαν νὰ δια-
βοῦν.

Πλησίαζε πιά νὰ βασιλέψη ὁ ἥλιος· σὲ λίγο θὰ
ἐρχόταν ἡ νύχτα. Ἐπρεπε λοιπὸν οἱ δυὸ φίλοι νὰ
πάρουν μιὰ ἀπόφαση. Σκέφτηκαν. Νὰ διαβοῦν τὸ
ποτάμι, ἢ νὰ γυρίσουν πίσω στὴν πόλη; Καὶ προ-
τίμησαν τὸ πρῶτο.

Γιὰ νὰ ἰδοῦν ἂν μποροῦν νὰ διαβοῦν ἔβαλαν νὰ
περάσουν πρῶτα τὰ μουλάρια. Τὰ καημένα τὰ ζῶα,
φορτωμένα ὅπως ἦταν, προχώρησαν σιγά σιγά καὶ
πέρασαν ἀντίπερα. Ἔτσι ἀποφάσισαν νὰ διαβοῦν
καὶ οἱ δυὸ ἀγωγιάτες.

Ἐμπῆκαν λοιπὸν στὸ ποτάμι προφυλαχτικά. Τὰ
νερά τοὺς σκέπασαν ὡς τὴ μέση κι ἀπὸ τὸ φόβο,

πού δοκίμασαν, ἔκαμαν νὰ γυρίσουν πίσω. Μὰ εἶδαν ὅτι αὐτὸ δὲν ἦταν εὐκόλο. Κρατώντας λοιπὸν σφιχτὰ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο προχωροῦσαν μὲ προσοχὴ μεγάλη.

Μὰ καθὼς πλησίαζαν νὰ φτάσουν ἀντίπερα, γλιστράει ἄξαφνα ὁ Μαυράκης καὶ πέφτει μέσα στὰ νερά. Τὸ ὀρμητικὸ ρέμα τοῦ ποταμοῦ τὸν ἄρπαξε τότε καὶ τὸν κυλοῦσε τὸν κατήφορο. Ὁ Σκοτίδας τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὴν καπότα. Ἔβαλε ὅλα τὰ δυνατὰ του καὶ τὸν κράτησε.

Ὁ Μαυράκης μέσα στὴν ἀπελπισία του, καθὼς κουνοῦσε τὰ χέρια του δεξιὰ ἀριστερά, πρόφτασε καὶ πιάστηκε ἀπὸ ἓνα κλαρί. Ἔβαλε ὅλη τὴ δύναμή του καί, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ φίλου του, μπόρεσε νὰ σταθῆ στὰ πόδια του.

Ἔβαλαν καὶ οἱ δυὸ ὅλα τὰ δυνατὰ τους καὶ μὲ δυσκολία μεγάλη βγῆκαν ἀντίπερα, σὲ ἔλεινὴ κατάσταση.

Καταμουσκεμένοι, ὅπως ἦταν, ἔτρεμαν, οἱ κακόμοιροι, ἀπὸ τὸ κρύο. Εἶχαν παραλύσει ἀπὸ τὸ φόβο καὶ ἀπὸ τὴν κούραση καὶ δὲν μπορούσαν νὰ πάρουν τὰ πόδια τους.

Σὰν ἦρθαν λίγο στὰ σύγκαλά τους, πῆραν τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριό.

— Φτηνὰ τὴ γλίτωσα! εἶπε ὁ Μαυράκης στὸ φίλο του, τρέμοντας ἀπὸ τὸ κρύο.

— Πολὺ φτηνὰ! εἶπε περίλυπα κι ὁ Σκοτίδας.

Καθένας βέβαια φαντάζεται, τί φόβο πῆραν οἱ δικοὶ τους, ὅταν τοὺς εἶδαν σίτι σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, καὶ μάλιστα, σὰν ἔμαθαν τὸ πάθημά τους.

Ἔτσι τὸ φοβερὸ αὐτὸ πάθημα, ἔγινε μάθημα

στοὺς δυὸ φίλους. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν νὰ πάψουν πιά τὴν ἀντίδραση καὶ νὰ βοηθοῦν ὅσο μποροῦν στὰ ἔργα τῆς κοινότητος.

Οἱ ἄλλοι χωριανοί, πού ἤξεραν τὸ πάθημα τῶν δυὸ φίλων, δὲν ἀπόρησαν καὶ πολὺ, πού τοὺς εἶδαν νὰ ἔρθουν τώρα πρῶτοι γιὰ τὴ νέα ἐργασία.

Μερικοί, κρυφοκοιτάζοντας τοὺς νεοφερμένους, ψιθύριζαν ἀναμεταξύ τους :

«Τὸ στραβὸ τὸ ξύλο ἢ φωτιά τὸ σιάζει.»

94. Ἀρχίζει ἡ ἐργασία.

Τὰ παλικάρια τοῦ Ἐλατοχωριοῦ ἔφτασαν στὰ Τριπόταμα καὶ στάθηκαν στὴ θέση, πού θὰ χτιζόταν τὸ γεφύρι. Ὁ μαστρο Παῦλος, ὁ πρωτομάστορας, τοὺς χώρισε σὲ τέσσαρες ὁμάδες, κατὰ τὴν ἐργασία, πού θὰ ἔκανε ἡ καθεμιά.

Ἔτσι ἡ πρώτη ὁμάδα πῆρε ν' ἀνοίξη τὰ φουρνέλα μὲ τοὺς λοστούς καὶ νὰ κόψη τὶς πολὺ μεγάλες πέτρες μὲ τὴ βαριά. Ἡ ἄλλη νὰ πελεκήσῃ τὶς κομμένες πέτρες μὲ τὸ μπικούνι, κι ὕστερα μὲ τὴ χτενιά γιὰ νὰ τὶς κάμη στρωτές, κανονικές. Ἡ τρίτη νὰ κουβαλήσῃ ἄσβέστι, ἄμμο, καὶ ἄλλα ὑλικά. Καὶ ἡ τέταρτη ὁμάδα ν' ἀνοίξη τὰ θεμέλια καὶ νὰ ἰσοπεδώσῃ τὸν τόπο πού θὰ χτιστῇ τὸ ἔργο.

Σὰν ἐτελείωσε αὐτὴ ἡ προετοιμασία, τὰ παλικάρια τοῦ χωριοῦ μὲ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος, τὸ δάσκαλο καὶ τοὺς τεχνίτες, πῆγαν τὴν Κυριακὴν στὰ Τριπόταμα. Αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἔπρεπε νὰ τοποθετηθῇ «ὁ θεμέλιος λίθος».

Ὁ πάτερ Κοσμάς, ὁ ἱερέυς τοῦ χωριοῦ, κι ὁ πάτερ Ἰγνάτιος, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ, πού εἶναι ἐκεῖ πιδό πάνω, ἔψαλλαν τὸν ἁγιασμό κι εὐλόγησαν τὸ ἔργο. Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος κατέβηκε ἔπειτα νὰ βάλῃ τὸ θεμέλιο λίθο. Ἦταν ἓνα καλοπελεκημένο μάρμαρο μὲ χαραγμένα ἀπάνω τὰ γράμματα:

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΑΥΤΟ

ΘΕΜΕΛΙΩΘΗΚΕ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΤΟΧΩΡΙΟΥ

ΣΤΙΣ 15 ΤΟΥ ΜΑΗ 1920.

Τῇ στιγμῇ πού ἔβανε ὁ Πρόεδρος τὸ θεμέλιο λίθο, ὁ Δῆμος ὁ Περιστέρης ἔσφαξε μέσα στὰ θεμέλια ἓνα παχουλὸ ἄρνι, πού εἶχε φέρεῖ ἐπίτηδες.

Ἡ θυσία αὐτή, συνηθίζεται ἀπὸ πολὺ παλαιά. Τραβάει πιδό πέρα κι ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Ἰφιγένειας, πού θυσιάστηκε, ὅπως ξέρομε, ἅμα ἤθελε ν' ἀρχίσῃ ὁ Τρωικὸς πόλεμος.

Ἡ παράδοση αὐτῆς τῆς παράξενης συνήθειας διατηρήθηκε ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ ὡς τὰ σήμερα. Τὸ παραμῦθι λέει πὼς στὴν παλιὰ ἐποχὴ, ὅταν ἤθελαν ν' ἀρχίσουν ἔργο μεγάλο, θυσίαζαν ὄχι μονάχα ζῶα, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπους ἀκόμα.

Ἐκαμε λοιπὸν κι ὁ Δῆμος τὴ δική του τὴ θυσία. Καὶ ὄλοι πού παραστέκονταν γύρω φώναξαν:

— Καλορίζικο! στεριωμένο!..

— Σὰν τῆς Ἄρτας τὸ γεφύρι! φώναξε ὁ πάτερ Ἰγνάτιος.

Τὴν ἄλλη μέρα ἄρχισε πιά τὸ χτίσιμο ταχτικά, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο τοῦ μηχανικοῦ. Ὅλοι βρῖσκονταν σὲ κίνηση.

Οἱ ἐργάτες κουβαλοῦσαν λάσπη, πέτρες καὶ ἄλλα ὑλικά καὶ οἱ χτίστες ἔχτιζαν. Ἐχτιζαν καὶ τραγουδοῦσαν τὸ ὁμορφο τραγούδι τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἄρτας.

Ἔστερ' ἀπὸ ἕξι μῆνες τὸ γεφύρι στὰ Τριπόταμα ἦταν ἑτοιμο. Στὸ ἀπάνω μέρος τῆς μεσιανῆς κολόνας χτίστηκε μιὰ κάτασπρη πλάκα μαρμάρινη, πού εἶχε ἀπάνω αὐτὰ τὰ χρυσὰ γράμματα:

ΤΑ ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΤΟΧΩΡΙΟΥ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΕΡΕΩΣΑΝ ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΑΥΤΟ
ΣΤΑ 1920.

Τώρα πιά πού περνοῦν ἀπὸ τὸ γεφύρι ὄχι μόνο οἱ Ἐλατοχωρίτες, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν γύρω χωριῶν, εὐλογοῦν ἐκείνους πού ἐργάστηκαν γιὰ νὰ φτιαστῇ.

95. Τὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας.

Σαραταπέντε μάστοροι καὶ ἑξήντα μαθητάδες
γιεφύρι ἐστεριώνανε στῆς Ἄρτας τὸ ποτάμι.
Ὅλημερίς τὸ χτίζανε, τὸ βράδυ γκρεμιζόταν.
Μοιρολογοῦν οἱ μάστοροι καὶ κλαῖν οἱ μαθητάδες:
— «Ἄλίμονο στοὺς κόπους μας, κρίμα στὶς δούλεψές μας,
ὄλημερίς νὰ χτίζουμε, τὸ βράδυ νὰ γκρεμιέται!».
Πουλάκι ἐδιάβη καὶ ἔκατσε ἀντίκρυ στὸ ποτάμι·
δὲν κελαηδοῦσε σὰν πουλί, μὴδὲ σὰ χελιδόνι,

παρά έκελάηδει κι έλεγε ανθρώπινη λαλίτσα :

— « Ά δέ στοιχειώσεται άνθρωπο γιοφύρι δέ στεριώνει·
και μη στοιχειώσετε όρφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,

παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
πόρχεται άργά τ' άποταχύ, και πάρωρα τó γιόμα ! »

Τ' άκουσε ό πρωτομάστορας και του θανάτου πέφτει.

Πιάνει, μηνάει τής λυγερής με τó πουλι τ' άηδόνη.

— « Άργά ντυθής, άργά άλλαχτής, άργά νάρθής τó γιόμα,
άργά νάρθής και να διαβής τής Άργας τó γιοφύρι. »

Και τó πουλι παράκουσε, κι άλιώς έπήγε κι είπε :

— « Γοργά ντυθής, γοργά άλλαχτής, γοργά νάρθής τó γιόμα,
γοργά νάρθής, και να διαβής τής Άρτας τó γιοφύρι. »

Νά τηνε και ξαγνάντησε άπό την άσπρη στρατα.

Τήν είδε ό πρωτομάστορας ραγίζεται ή καρδιά του.

Άπό μακριά τούς χαιρετά κι άπό κοντά τούς λέει :

— « Γειά σας χάρά σας, μάστοροι, και σεις οι μαθητάδες !

Μά τί έχει ό πρωτομάστορας κι είναι θαργομισμένος ; »

— « Τó δαχτυλίδι του 'πεσε στην πρώτη την καμάρα
και ποιός να μπή και ποιός να βγή τó δαχτυλίδι νάβρη ; »

— « Μάστορα, μην πικραίνεσαι κι εγώ θα σου τó φέρω.
εγώ να μπώ, κι εγώ να βγώ τó δαχτυλίδι νάβρω. »

Μηδέ καλά κατέβηκε μηδέ στη μέση πήγε.

— « Τράβα καλέ μ' τόν άλυσσο τράβα την άλυσίδα
όλον τόν κόσμο ανάγειρα και τίποτα δέ βρήκα ! »

Ένας πηχάει με τó μυστρί, κι άλλος με τόν άσβέστη,
παίρνει κι ό πρωτομάστορας και ρίχνει μέγα λίθο.

— « Άλίμονο στη μοίρα μας, κριμα στο ριζικό μας !

Τρεις αδερφάδες είμαστε και τρεις κακογραμμένες.

Ή μιά χτισε τó Δούναβη, ή άλλη τόν Άφράτη
κι εγώ ή πιό στερνότερη τής Άρτας τó γιοφύρι.

Ὡς τρέμει τὸ καρυόφυλλο νὰ τρέμη τὸ γιοφύρι
κι ὡς πέφτουν τὰ δεντρόφυλλα νὰ πέφτουν οἱ διαβάτες!»

— «Κόρη, τὸ λόγον ἄλλαξε κι ἄλλη κατάρρα δῶσε,
τ' ἔχεις μονάκριβο ἀδερφό, μὴ λάχη καὶ περάση».

— «Ἄν τρέμουν τ' ἄγρια θουνά, νὰ τρέμη τὸ γιοφύρι,
κι ἂν πέφτουν τ' ἄγρια πουλιά, νὰ πέφτουν οἱ διαβάτες,
τί ἔχω ἀδερφὸ στὴν ξενητεία μὴ λάχη καὶ περάση!»

ΣΤΟ ΘΑΛΑΣΣΟΧΩΡΙ

96. Τὸ παραγάδι στὴ θάλασσα.

Ἐνα ἀπομεσήμερο, σὰν τέλειωσαν τὰ παιδιὰ τὴν ἐργασία στὸν κῆπο, ὁ Πάνος εἶπε :

— Τάκη, ἡ ὑπόσχεσή σου δὲν παίρνει πιά ἀναβολή. Ἄπὸ σήμερα θ' ἀρχίσης νὰ μᾶς διηγηθῆς τὴ θαλασσινὴ ἱστορία, πὺ μᾶς ἔχεις τάξει.

— Ἄπὸ τὸ ψάρεμα ν' ἀρχίσης, εἶπε ὁ Παῦλος.

— Μετὰ χαρᾶς σας, ἀπάντησε ὁ Τάκης, κι ἄρχισε.

— Στὸ ἀκρογιάλι τοῦ Θαλασσοχωριοῦ εἴμαστε ἑφτά. Ὁ καπετὰν Καλυβίτης μὲ τὸ Γκίκα, τὸ γιό του, ὁ θεῖος ὁ Μῆτσος μὲ τὸ Γιαννάκη, τὸν ξαδερφό μου, ὁ Λουκᾶς μὲ τὸ Μίμη, φίλοι τοῦ Γιαννάκη, κι ἐγώ.

Μιά μέρα εἴχαμε καθήσει ὄλοι στὴν ἀκροθαλασσιά, ἀπάνω στὰ κατακάθαρα χαλίκια. Μπροστά μας ἀπλωνόταν ἡ ἀπέραντη θάλασσα. Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν εὐχαρίστηση, πὺ μοῦ χάριξε τὸ

δροσερό άεράκι, πού φυσούσε άπό τó γιαλό, άπαλά άπαλά.

Ό καπετάν Καλυβίτης με τó θεϊό, καταγίνονταν νά κόψουν σέ πολλά μικρούτσικα κομματάκια, για δολώματα, τρεϊς σουπιές, πού τις είχε πιάσει ó ψαράς με τó καμάκι τήν προηγούμενη μέρα.

Ό Γκίκας, έφερε κατόπι ένα κάνιστρο, πού είχε μέσα τήν πετονιά. Σ' όλο τó μάκρος αύτής τής πετονιάς, και σέ μικρά διαστήματα, ήταν δεμένα με μικρά κομμάτια ψιλής πετονιάς ώς διακόσια άγκίστρια.

Ό κύρ Καλυβίτης, με τó θεϊό, σάν έκοψαν τις σουπιές, άρχισαν νά δολώνουν τó παραγάδι. Έπαιρναν ένα ένα τά κομματάκια τής σουπιās και τά κάρφωναν στις άκρες τών άγκιστριών.

Όταν έγινε αύτή ή δουλειά, πήραμε τó πανέρι με τó παραγάδι έτοιμο και μπήκαμε όλοι στο καΐκι. Ό Γκίκας, τραβούσε σιγά σιγά τά κουπιά και τó ψαράδικο προχωρούσε άργά μέσα στο πέλαγο.

Μόλις άνοιχτήκαμε λίγο άπό τή στεριά, ó κύρ Καλυβίτης έρριξε στη θάλασσα ένα μεγάλο φελό, πού σ' αύτόν είχε δέσει τή μιá άκρη τού παραγαδιού, και είπε γελώντας:

— Στήν τύχη τού μουσαφίρη!..

— Εύχαριστώ, λέω έγώ. Όσοτσο νά δής, κύρ Καλυβίτη, πώς είμαι πολύ τεχερός.

— Έτσι τυχερά, είναι όλα τά καλά παιδιά, μου άπάντησε ó καπετάνιος και πάλι.

Καθώς προχωρούσε τó καΐκι στ' άνοιχτά, ó κύρ

Καλυβίτης ἄφηνε τὴν πετονιὰ νὰ πέφτη στὴ θάλασσα σιγὰ σιγὰ, ὥσπου τελείωσε ὅλο τὸ παραγάδι. Τελευταῖο ἔρριξε στὴ θάλασσα ἓνα ξερὸ νεροκολόκυθο. πὺν σ' αὐτὸ ἦταν δεμένη ἡ ἄλλη ἄκρη τοῦ παραγαδιοῦ.

97. Οἱ ὁμορφιές τῆς θάλασσας.

Ὅταν τελείωσε αὐτὴ ἡ δουλειά, ὁ κὺρ Καλυβίτης εἶπε :

— Ἄς κάμουμε τώρα λίγον περίπατο, ὥσπου νὰ ἔρθη ἡ ὥρα νὰ σηκώσωμε τὸ παραγάδι.

Ὁ Γκίκας σηκώθηκε τότε ἀμέσως, ἔβγαλε τὰ κουπιὰ καὶ σήκωσε τὸ πανὶ τοῦ καϊκιοῦ.

Ὁ κὺρ Καλυβίτης, πὺν καθόταν στὴν πρύμνη κρατοῦσε τὸ τιμόνι καὶ κανόνιζε τὸ δρόμο τοῦ καϊκιοῦ.

Τὸ ἀεράκι, πὺν ξακολουθοῦσε νὰ φυσᾷ ἀνάλαφρο καὶ δροσερό, φούσκωνε τὸ πανί, καὶ τὸ καϊκι ἔτρεχε ἀπαλά, καμαρωτά.

Ἀπὸ τὰ πολλὰ καϊκια, πὺν ἀρμενίζουν πέρα στὸ πέλαγο, ἓνα ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἀντίθετη διεύθυνση.

Ὁ κὺρ Καλυβίτης τὸ γνόρισε ἀπὸ μακριὰ καὶ εἶπε :

— Εἶναι ἡ σκούνα τοῦ καπετὰν Ψαλίδα.

Σὲ λίγο, αὐτὸ τὸ ὁμορφο καϊκι πέρασε πλάι μας καμαρωτὸ καμαρωτό.

— Γειά σου, καπετὰν Καλυβίτη! ἀκοῦμε μιὰ δυνατὴ φωνή, μέσα ἀπὸ τὴ σκούνα.

— Καλημέρα, καπετὰν Ψαλίδα! ἀπαντᾷ ὁ δι-

κός μας ό καπετάνιος . Τά δυό πλοία γλιστρούν τό ένα πλάι στ' άλλο και προσπερνούν .

Έκεινη τή στιγμή , βλέπομε ένα δελφίни νά παρουσιάζεται πιό πέρα από τό καϊκι μας . Έγώ μόλις τό αντίκρισα ένιωσα μέσα μου δυνατό φόβο μά σαν είδα τους άλλους ατάραχους , πήρα θάρρος . Τό δελφίни κυλούσε μέσα στη θάλασσα και άφριζαν τά νερά στο πέρασμά του .

Ύστερα από λίγη ώρα τό χάσαμε από προστά μας .

—Νά και δυό μεγάλα βαπόρια πού φαίνονται από μακριά , έδω και τόσην ώρα . Οί σημαίες τους μάς έδειχναν , πώς και τά δυό ήταν έλληνικά . Τό ένα ακολουθεί τό δικό μας δρόμο , τό άλλο έχει αντίθετη διεύθυνση .

Μόλις διασταυρώθηκαν τά δυό βαπόρια , είδαμε τις σημαίες τους νά κινούνται στα κατάρτιι τους άπάνω κάτω .

Αυτό μου κίνησε την περιέργεια , και στην έρώτησή μου , είπε ό θεϊός , ότι αυτή ή κίνηση των σημαιών , είναι ό χαιρετισμός , πού κάνουν μεταξύ τους τά πλοία , όταν συναπαντιώνται στο πέλαγο .

Τό ένα από τά βαπόρια , μάς πλησιάζει σε λίγο , και περνάει πλάι μας . Οί επιβάτες κινούν τά μαντήλια τους και μάς χαιρετούν κι έμεις πάλι τους αντίχαιρετούμε με τόν ίδιον τρόπο .

Σε λίγο τά δυό καράβια απομακρύνθηκαν και πίσω τους άπόμειναν οί γλάροι , πού πετούσαν δώθε κείθε με τ' άσπρα τους φτερά , ή βουτούσαν στη θάλασσα για κανένα ψάρι .

Φαντάζεστε πιά, πόση χαρά ἔνιωθα ἐγώ, ὁ βου-
νήσιος, βλέποντας γιὰ πρώτη φορά τις τόσες ὀμορ-
φιές τῆς θάλασσας.

Μὰ καὶ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ, δὲν πήγαιναν πίσω.

— Ὅλοι λοιπὸν γεμάτοι χαρά, ἀρχίσαμε νὰ τρα-
γουδοῦμε :

Γλυκὰ φυσάει ὁ μπάτης
ἢ θάλασσα δροσίζεται,
στὰ γαλανὰ νερά της
ὁ ἥλιος καθρεφτίζεται.

Καὶ λὲς πὼς παίζουν μὲ χαρά,
πετώντας δίχως ἔννοια,
ψαράκια μὲ χρυσὰ φτερά,
σὲ κύματα ἀσημένια,

Στῆς βάρκας μας τὸ πλάι,
ἓνα τρελλὸ δελφίνι
γοργόφτερο πετάει
καὶ πίσω μᾶς ἀφήνει.

Καὶ σὰ νὰ καμαρώνεται
τῆς θάλασσας τὸ ἄτι,
μὲ τοὺς ἀφρούς του ζώνεται
καὶ μᾶς γυρνάει τὴν πλάτη.

Χιονοπλασμένοι γλάροι,
πῶχον φτερούγια ἀτίμητα
καὶ γιὰ κανένα ψάρι
τὰ μάτια τους ἀκοίμητα,

στά ξάρτια τριγυρίζοντας,
ἀκούραστα πετοῦνε
ἢ μὲ χαρὰ σφυρίζοντας
σὸ πέλαγο βουτοῦνε ,

Καὶ γύρω караβάκια
στὴ θάλασσα ἀρμενίζουν ,
σὰν ἄσπρα προβατάκια ,
ποὺ βόσκοντας γυρίζουν ,

μὲ χαρωπὰ πηδήματα
στοὺς κάμπους ὅλη μέρα
κι ἔχουν βοσκή τὰ κύματα
βοσκό τους τὸν ἀέρα .

98. Τὸ σήκωμα τοῦ παραγαδιοῦ .

— Ἐτσι διασκεδάσαμε ἀρκετὴν ὥρα , κάνοντα
βόλτες μὲ τὸ καϊκι μας μέσα σὸ πέλαγο . Τώρα
πιά ἦταν καιρὸς νὰ ξαναγυρίσωμε σὸ παραγάδι .

Ὁ καπετὰν Καλυβίτης , ἔστριψε τὸ τιμόνι , καὶ
τὸ καϊκι γύρισε κατὰ τὴν ἀντίθετη διεύθυνση .

Σὰν πλησιάσαμε στὴ θέση ποὺ ἦταν ἡ ἄκρη
τοῦ παραγαδιοῦ , ὁ Γκίκας κατέβασε τὸ πανὶ καὶ τὸ
δίπλωσε στὴ θέση του . Κατόπι κάθισε κι ἔπιασε
πάλι τὰ κουριά . Τὰ τραβοῦσε σιγά , γιὰ νὰ τρέχη
τὸ ψαροκάικο ἀργά .

Ὁ καπετὰν Καλυβίτης , καθισμένος στὴν πλώρη
τοῦ καϊκιοῦ , τραβοῦσε μὲ προσοχὴ τὴν πετονιὰ τοῦ
παραγαδιοῦ .

Νά τὸ πρῶτο ἀγκίστρι. Ἐνα ὄμορφο λιθρίνι, κοκκινωπό, ἦταν πιασμένο σ' αὐτό. Σπαρτάριξε, τὸ κακόμοιρο, καὶ προσπαθοῦσε νὰ ξεφύγη. Ὁ ψαράς τραβᾷ πὶὸ κοντὰ τὴν πετονιά, πιάνει τὸ ψάρι καὶ

τοῦ πιέζει τὰ σπύραχνα μὲ τὰ δύο του δάχτυλα. Τὸ ψάρι δὲ ζοῦσε πιά. Ὁ ψαράς τὸ ξεκόλλησε ἀπὸ τ' ἀγκίστρι καὶ τὸ ἔρριξε στὸ πανέρι.

Τὸ δεύτερο καὶ τρίτο ἀγκίστρι ἦταν ἄδεια καὶ χωρὶς δολώματα.

—Χωρὶς ἄλλο, ὁ γύλος μᾶς χάλασε τὰ δολώματα ἐδῶ, εἶπε ὁ καπετάνιος.

Ὁ Γιαννάκης, σὰν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, εἶπε:

«Γύλος είμαι σὲ γελῶ,
τὰ δολώματα χαλῶ!».

—Βέβαια μᾶς γελάει, εἶναι πολὺ ἔξυπνο τὸ ψάρι αὐτό, καὶ σπάνια πιάνεται στ' ἀγκίστρι, εἶπε ὁ Γκίκας.

Τὸ κατοπινὸ ἀγκίστρι, εἶχε πιάσει ἓνα ὄμορφο ψάρι μελανό, τὸ μελανούρι, ποὺ εἶναι πολὺ νόστιμο, σὰν τὸ λιθρίνι.

Σὲ πεντ' ἔξι ἄλλα ἀγκίστρια εἶχαν πιαστῆ πέρκες καὶ χάνοι.

Ὁ Λουκάς μόλις εἶδε τὰ ψάρια αὐτὰ εἶπε:
«Χάνος είμαι χάνουαι,
πέρκα είμαι πιάνομαι».

—Ναί, ἔτσι λένε οἱ ψαράδες, γιὰ τὰ ψάρια αὐτά, εἶπε ὁ Μίμης.

Πλησίασα στὸ πανέρι καὶ εἶδα τίς πέρκες καὶ τοὺς χάνους. Εἶναι ψάρια πλουμιστά, μὲ χροῶματα μαύρα, κίτρινα καὶ κοκκινωπά.

Ὁ κὺρ Καλυβίτης ξακολουθοῦσε ὑπομονετικὰ ν' ἀνασηκῶνῃ τὸ παραγάδι. Ὑστερ' ἀπὸ μισὴ ὥρα τράβηξε καὶ τὸ τελευταῖο ἀγκίστρι. Σ' αὐτὸ ἦταν πιασμένο ἓνα μικρὸ ψάρι ἀγκαθωτό. Μόλις τὸ εἶδε ὁ ψαράς εἶπε:

—«Παιδιά, φυλαχτῆτε ἀπὸ τὴ δράκαινα! Τὰ ἀγκαθωτὰ φτερούγια της εἶναι πολὺ φαρμακερὰ καὶ πονεῖ πολὺ τὸ χτύπημά της!»

Ὁ Γκίκας πῆρε ἓνα ξύλο καὶ χτύπησε τὴ δράκαινα στὸ κεφάλι. Ἐτσι πῆγε κι αὐτὴ μέσα στὸ πανέρι.

Βγήκαμε κατόπι στὴ στεριά καὶ καθήσαμε

στην ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ξεχωρίσαμε τὰ ψάρια. Ἦταν πολλά καὶ λογιῶν λογιῶν. Τὰ περισσότερα ἦταν χάνοι, πέρχες, σπάροι καὶ σκορπιοί. Λιγώτερα ἦταν τὰ λιθρίνια καὶ τὰ μελανούρια καὶ πεντ' ἕξι μόνο ἦταν μπαρμπούνια.

Ἄπ' ὄλα αὐτά, ὁ κὺρ Καλυβίτης κράτησε ὅσα ἦταν ἀρκετὰ γιὰ τὴν παρέα μας καὶ τ' ἄλλα τὰ ἔστειλε στὴν ἀγορά.

99. Ψάρεμα μὲ καθετὴ.

—Τὴν ἄλλη μέρα, πρωὶ πρωὶ, εἴμαστε πάλι ὄλοι στὸ ψαροκάικο. Ἡ θάλασσα ἦταν λάδι, καθὼς λένε οἱ ναυτικοί. Τόση ἡσυχία κρατοῦσε, πού τὸ καίκι μας, ὅταν δὲ δούλευαν τὰ κουπιά, στεκόταν στὴ θέση του ἀκίνητο. Ρίξαμε τὸ παραγάδι, καὶ εἶπε ὁ θεῖος:

—Καπετάνιο! μὲ τέτοια σιγαλιά, πού ἔχομε σήμερα, δὲ θὰ ἦταν καθόλου ἄσκημο νὰ πιάσωμε τὴν καθετὴ.

—Μετὰ χαρᾶς σας, εἶπε ὁ κὺρ Καλυβίτης. Ἰσα ἴσα ἔχω γιὰ ὄλους μας πετονιές. Ὅσο γιὰ δόλωμα, τὸ κοφινάκι εἶναι γεμάτο ἀθερινούς.

Ὁ Γκίκας, ἔστριψε πλώρη γιὰ τ' ἀνοιχτά.

Ὁ Γιαννάκης μὲ τὸ Λουκά, ἔβαλαν στοὺς σκαρμούς καὶ τ' ἄλλο ζευγάρι τὰ κουπιά καὶ τραβοῦσαν μὲ δύναμη. Τ' ἄλλα δυὸ κουπιά τραβοῦσα ἔγὼ μὲ τὸ Μίμη.

Τὸ καίκι μας γλιστροῦσε ἀπάνω στὰ νερά,

σάν την πάπια, κι ὁ κύρ Καλυβίτης μὲ τὸ θεῖο ἑτοίμαζαν τὶς πετονιές.

Ἔστερα ἀπὸ λίγο σταματήσαμε τὰ κουπιὰ καὶ τὸ καΐκι στάθηκε ἀκίνητο. Ὅλοι μέσα στὸ καΐκι, πῆραν ἀπὸ μιὰ πετονιά καὶ κάθησαν δεξιά καὶ ἀριστερὰ στὶς κουπαστὲς τοῦ καϊκιοῦ.

— «Ἐλα, Τάκη, πάρε καὶ σὺ τὴν καθετὴ σου, μοῦ εἶπε ὁ καπετάνιος. Δὲν ξέρεις, βέβαια, ἀπὸ ψάρεμα, μὰ κάμε ὅ,τι μπορέσης, γιὰ νὰ διασκεδάσης ».

Πῆρα τὴν καθετὴ καὶ τὴν παρατηροῦσα. Τὸ μᾶκρος τῆς θὰ ἦταν ὡς τέσσερες ὀργιές. Στὸ κάτω μέρος τῆς πετονιάς ἦταν στερεωμένο ἓνα κομμάτι μολύβι, γιὰ νὰ βουλιάζη εὐκόλα μέσα στὸ νερό. Πιο κάτω ἀπὸ τὸ μολύβι, ἀκολουθοῦσε ἓνα μικρὸ κομμάτι πετονιάς, ὡς δυὸ πιθαμές, κι ἀπάνω σ' αὐτὸ ἦταν δεμένα τέσσερα ἀγκίστρια, μὲ μεταξότριχες. Αὐτὴ ἦταν ἡ δική μου καθετὴ.

— «Ψαροκυνηγὸς λοιπὸν κι ἐγώ», ἔλεγα καὶ πετοῦσα ἀπὸ τὴ χαρὰ μου.

Πῆρα τέσσερα ἀπὸ τὰ μικρούτσικα ψαράκια, τοὺς ἀθερινούς, καὶ τὰ πέρασα στ' ἀγκίστρια τῆς καθετῆς μου. Κατόπι κάθησα κι ἐγὼ στὴν κουπαστὴ τοῦ καϊκιοῦ, ἔρριξα τὴν καθετὴ μου στὴ θάλασσα, καὶ κρατοῦσα τὴν ἄκρη τῆς πετονιάς.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγο ἔνιωσα στὸ χέρι μου ἀλαφρὸ τράβηγμα. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ, γιὰτὶ κατάλαβα, πὼς κάποιο ψάρι τσιμπάει τὸ δόλωμα.

—Σὲ λίγο ἔνωσα δυνατώτερο τὸ τράβηγμα. Δὲ χάνω τότε καιρό, τραβῶ βιαστικὰ τὴν καθετὴ, καὶ τί βλέπω; Μιὰ τοιπούρα, ἀρκετὰ μεγάλη, ἦταν πιασμένη καὶ σπαρταροῦσε.

—Ζήτησω!» φωνάζω δυνατὰ, σὰν τρελός.

—«Μπράβο, Τάκη! Ἔκαμες ὠραία ἐπιτυχία!» μού λέει ὁ θεῖος.

Ὁ Γκίκας, ξαγκίστρωσε τὸ ψάρι μου καὶ ἐγὼ ἔσαναδόλωσα τ' ἀγκίστρι.

Τὴ στιγμὴ, ποὺ ἔλεπτε πάλι ἡ καθετὴ μου στὴ θάλασσα, ἀκούω ἄλλα ξεφωνητὰ ἀπὸ τὸ Αουκά, τὸ Μίμη καὶ τὸ Γιαννάκη. Ὁ ἓνας εἶχε πιάσει μιὰ μένουλα, ὁ ἄλλος μιὰ γόπα καὶ ὁ τρίτος ἓνα σκάρο, ποὺ οἱ ναυτικοί, γιὰ τὴν πολλὴ του νοστιμάδα, τὸν λένε μεκάτσα τῆς θάλασσας.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ, ὁ καπετάνιος, ὁ θεῖος καὶ ὁ Γκίκας, ἔκαναν καλὲς δουλειές. Δὲν πρόφταιναν νὰ ρίχνουν τίς καθετὲς στὴ θάλασσα καὶ ἀμέσως τίς ἀνασήκωναν μὲ πλούσιο κυνήγι.

Ἔτσι ξακολουθήσαμε τὸ ψάρεμα, κοντὰ δυὸ ὥρες.

Ἄρχισε τώρα νὰ φυσᾷ ὁ μπάτης, ἀρκετὰ δυνατός. Τὰ κύματα σιγὰ σιγὰ μεγάλωναν καὶ καθὼς χτυποῦσαν τίς πλαγιὲς τοῦ καϊκιοῦ μας, τὸ κουνοῦσαν ἀρκετὰ ἐνοχλητικά.

Τὸ ψάρεμα τότε ἦταν κάπως δύσκολο, γιὰτὶ δὲν μπορούσαμε νὰ διευθύνουμε καλὰ τίς πετονιές. Μαζέψαμε λοιπὸν τὰ σύνεργα καὶ βγήκαμε στὴ στεριά.

100. Μαθαίνω κολύμπι.

Κάθε πρωί ὁ Γιαννάκης, ὁ Μίμης, ὁ Λουκάς κι ἐγὼ εἶχαμε κολύμπι. Ἐγὼ βέβαια στὴν ἀρχὴ δὲν ἤξερα διόλου νὰ κολυμπῶ καὶ καθόμουν στὴν ἀκρογιαλιά.

Ἀπὸ κεῖ ἔβλεπα τ' ἄλλα παιδιά, ποὺ πηδοῦσαν στὴ θάλασσα σὰν τὰ βατράχια, καὶ ζήλευα. Μὰ τί νὰ κάμω; Τὴν πρώτη καὶ δεύτερη μέρα βουτοῦσα ἐκεῖ στὴν ἀκραθαλασσιά, ποὺ σκάζει τὸ κῦμα, μὰ δὲν τολμοῦσα νὰ προχωρήσω στὰ βαθιά. Τ' ἄλλα τὰ παιδιά, ποὺ μ' ἔβλεπαν νὰ πιάνωμαι στὸ βραχάκι καὶ νὰ κυλιέμαι μέσα στὸ νερό, γελοῦσαν μὲ τὴν καρδιά τους.

Τὴν τρίτη μέρα ὅμως, πρὶν νὰ μποῦμε στὴ θάλασσα, εἶπε ὁ Γιαννάκης:

—Τάκη, εἶναι ντροπὴ σὲ σένα, μὰ πιὸ πολὺ σὲ μᾶς, νὰ ἔρθῃς ἐδῶ στὸ Θαλασσοχώρι, χωρὶς νὰ μάθῃς κολύμπι. Ἐμπρός, ἀπὸ σήμερα θ' ἀρχίσῃς μάθημα, μὲ τρεῖς δασκάλους μάλιστα. Σὲ λίγες μέρες θὰ σὲ κάμωμε σωστὸ δελφίνι.

Ὁ Λουκάς, σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ, ἔφερε δύο μεγάλους φελοὺς καὶ μοῦ τοὺς ἔζωσε στὴ μέση. Κατόπι πέσαμε ὅλοι στὴ θάλασσα. Ἐγὼ φοβόμουν πολὺ· τὰ παιδιά ὅμως μὲ κρατοῦσαν καὶ μ' ὀδηγοῦσαν, πῶς νὰ κινῶ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια. Σιγὰ σιγὰ πῆρα θάρρος καὶ προχωροῦσα κάπως ἀφοβότερα.

Ἔτσι κράτησε τὸ κολύμπι ὡς μισὴ ὥρα.

Ἐπειτα βγήκαμε στή στεριά, γιατί τὰ παιδιά εἶδαν πὼς κουράστηκα.

Τὴν ὥρα πού ντυνόμαστε, εἶπε ὁ Μίμης.

—Μπράβο, Τάκη, εἶσαι καλὸς μαθητῆς. Ἀπὸ τὴν πρόοδο πού ἔκαμες στὸ πρῶτο μάθημα, καταλαβαίνω, πὼς ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες θὰ εἶσαι τέλειος κολυμπητῆς.

—Βέβαια, βέβαια! εἶπαν καὶ τ' ἄλλα παιδιά.

Ἐγώ, ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτά, πετοῦσα ἀπὸ χαρὰ.

Τὸ μάθημα ξακολούθησε, ἔτσι ὅμοιο καὶ τὶς ἐπόμενες δυὸ μέρες. Στὸ διάστημα αὐτὸ πῆρα τόσο θάρρος, πὺν κολυμποῦσα πολὺ ἐλεύθερα, μὲ τοὺς φελούς βέβαια, μὰ χωρὶς νὰ μὲ κρατῆ πιὰ κανεὶς.

Ἦστερα ἀπὸ δέκα μέρες ἄρχισα νὰ κολυμπῶ χωρὶς φελούς. Οἱ σύντροφοί μου ἀκολουθοῦσαν πλάι μου καὶ μοῦ βοηθοῦσαν τὸ στήθος μὲ τὶς παλάμες τους, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ προχωρῶ μὲ περισσότερη εὐκολία. Δὲν ἔφευγαν οὔτε στιγμή ἀπὸ κοντά μου.

Σὰν εἶδαν ὅμως, πὼς τὰ κατάφερνα καλά, ἀπόφευξαν τὰ χέρια τους ποῦ καὶ ποῦ ἀπὸ τὸ στήθος μου, γιὰ νὰ βεβαιωθοῦν ἂν μπορῶ νὰ κολυμπῶ χωρὶς τὴ βοήθειά τους. Αὐτὸ ἔγινε δυὸ τρεῖς μέρες ἄκόμα, καὶ σὰν πέρασαν δυὸ βδομάδες μποροῦσα νὰ κολυμπῶ ἐλεύθερα, χωρὶς τὴ βοήθεια κανενός.

Σιγὰ σιγὰ, ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀπλὸ κολύμπι, ἔμαθα νὰ κολυμπῶ ἀπλωτό, ἀνάσκελα, νὰ παίρνω βουτιές, νὰ πηδῶ στή θάλασσα πάνω ἀπὸ τὸ βραχάκι, σὰν τ' ἄλλα παιδιά, καὶ νὰ κάνω τὸν ξερό ἀπάνω στὰ κύματα, γιὰ νὰ ξεκουράζωμαι, ὅταν τὸ κολύμπι

κρατούσε πολύ. Μὲ λίγα λόγια, μέσα σὲ εἴκοσι μέρες, ἔγινε τέλειος.

101. Τὸ Ναυπηγεῖο.

—Στὴν ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ, ἦταντὸ ναυπηγεῖο. Ὅταν δὲν εἶχαμε ἄλλη δουλειὰ πηγαίναμε καὶ κοιτάζαμε τὴν ἐργασία πὺν γινόταν ἐκεῖ.

Ἐνα πρωὶ, ὕστερα ἀπὸ τὸ μπάνιο, πήγαμε στὸ ναυπηγεῖο.

Γειά σας, μαστόροι! εἶπαμε, χαιρετώντας τοὺς ναυπηγούς.

—Καλῶς τα τὰ παιδια! ἀπάντησαν οἱ τεχνίτες γελαστά.

Ὁ κύρ Μιχάλης, ὁ πρωτομάστορας, ἕνας γέροντας σεβαστὸς καὶ γλυκομίλητος, μᾶς ἔδωκε σκαμνᾶκια νὰ καθίσουμε καὶ μᾶς μιλοῦσε ἀρκετὴν ὥρα, γιὰ τὶς ἐργασίες τοῦ ναυπηγεῖου.

Ὁ Γιαννάκης, ἀπαντώντας στὸ γεροναυηγό, εἶπε:

—Μοῦ ἔχει μιλήσει ὁ πατέρας πολλὰ καλὰ γιὰ τὸ ναυπηγεῖο σας.

—Βέβαια, εἶπε ὁ κύρ Μιχάλης, τὸ ναυπηγεῖο μας εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ παλιά. Ὁ πατέρας μου τὸ βρῆκε ἀπὸ τὸν παππού μου. Θυμοῦμαι τὶς χρυσὲς δουλειὲς πὺν κάναμε τὴν ἐποχὴ πὺν ἤμουν μικρός, καλὴ ὥρα σὰν ἐσᾶς. Σαράντα ὡς πενήντα τεχνίτες ἐργάζονταν ταχτικὰ κι ἔχτιζαν λογιῆς λογιῆς πλοῖα, μικρὰ καὶ μεγάλα, βάρκες, ψαροκάϊκα, μπρατσέρες, τρεχαντήρια, σκοῦνες, μπρίκια καὶ μπάρακα ἀκόμα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, εἶχε μεγάλη πέραση ἡ δουλειά μας. Τὸ πανί, βλέπεις, ἦταν τότε στὴ δόξα του.

— Γιατί, παππού, λιγότεψαν τώρα οἱ δουλειές σας; ρώτησε ὁ Λουκάς.

— Ἡ τέχνη μας ξέπεσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, πὺ μπῆκε ὁ ἀτμός, ἀπάντησε ὁ γέροντας. Ἀπὸ τότε, ἡ παλιὰ ναυτικὴ τέχνη, ἡ τέχνη τοῦ πανιοῦ, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ παραμερίζη καὶ νὰ δίνη τὴ θέση της στὸν ἀτμό.

Ἔτσι, χρονιά μὲ τὴ χρονιά, λιγότεψαν οἱ ἐργασίες. Μεγάλα καράβια ἔψαψαν πιά νὰ γίνωνται. Τὰ μεγαλύτερα πλοῖα πὺ φτιάνομε τὴ σημερινὴ ἐποχὴ εἶναι σὰν αὐτὸ πὺ θὰ φτιάσωμε τώρα τοῦ καπετὰν Ψαλίδα.

102. Ἡ μπρατσέρα.

Ὁ καπετὰν Ψαλίδας ἐτοιμάζει τὸ νέο καῖκι γιὰ τὸν Ἀντρέα, τὸ μεγάλο γιό του.

Ὁ Ἀντρέας ἦταν νέος ὡς εἴκοσι πέντε χρόνων. Λεβέντικη κορμοστασιά, ἡλιοκαμένο τὸ πρόσωπο, μπράτσα σιδερένια. Εἶχε μπῆ στὴ σκούνα τοῦ πατέρα του ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὺ τελείωσε τὸ σχολεῖο. Ἀπὸ παιδὶ λοιπόν, τὸν ἐγνώρισε ἡ θάλασσα, καὶ τὸν δοκίμασαν ὅλοι οἱ ἄνεμοι. Ἀπὸ τότε δοκίμασε ἄφοβα καὶ παλικαρία, σὰν ἀληθινὸ θαλασσοπούλι, ὅλες τὶς τρικυμίες τῆς θάλασσας καὶ σιγὰ σιγὰ ἔγινε τὸ δεξιὸ χέρι τοῦ πατέρα του.

Ὁ Ἀντρέας, ἀπὸ καιρό, ἔνα πόθο εἶχε :

Νὰ γίνῃ καπετάνιος . Νὰ κυβερνήσῃ δικό του καράβι . Ἡ ἐπίμονη καὶ ἀκούραστη δουλειά μέσα στὴ θάλασσα , δώδεκα χρόνια τώρα , ἦταν ἀρκετὴ ἐγγύηση , πὼς δὲ θὰ φαινόταν κατώτερος ἀπὸ τὸν πατέρα του . Ὁ καπετὰν Ψαλίδας ἀναγνώριζε τὴν ἰκανότητα τοῦ γιοῦ του καὶ τὸ εἶχε κρυφὸ καμάρι .

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ μπῆκε τὸ νέο καΐκι στὰ σκαριά , βλέπαμε τὸν Ἀντρέα νὰ κατεβαίνει ταχτικὰ στὸ λιμάνι , πότε μόνος καὶ πότε μὲ τὴν Ἀνιώ , τὴν ἀρρεβωνιαστικὴ του . Παρακολουθοῦσε τὴν ἐργασία μὲ ἀγάπη καὶ ἐνδιαφέρο . Δὲν ἔβλεπε τὴν ἡμέρα , νὰ τελειώσῃ ἢ ὁμορφη μπρατσέρα του .

Ἐγὼ μὲ τὴ συντροφιά μου , παρακολουθήσαμε τὸ φτιάσιμο τοῦ καΐκιου , ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα .

Ὁ πρωτομάστορας μὲ πέντε ἄλλους τεχνίτες ἔφτιασαν πρῶτα τὴν καρίνα τοῦ πλοίου , μὲ ξύλα χοντρά καὶ σκληρά ἀπὸ ὄξυα καὶ τὴ στήριξαν ἀπάνω στὴ σκάρα .

Κάρφωσαν ἔπειτα ζερβόδεξα τὴν καρίνα πολλὰ καμπυλωτὰ πλευρὰ ἀπὸ τὸ ἴδιο ξύλο .

Στρογγύλεψαν τὰ πλευρὰ ἔπειτα στὸ ἀπάνω μέρος καὶ ἐκεῖ κάρφωσαν τὴν κουπαστή . Ὁ σκελετὸς τῆς μπρατσέρας ἦταν πιά ἔτοιμος .

Κατόπι πελέκησαν καὶ πλάνισαν τὰ μαδέρια , κάτι σανίδια σκληρά , καὶ κάρφωσαν τὸ καθένα στὰ καμπυλωτὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου .

Ἐπειτα τοποθέτησαν τὰ δυὸ κατάρτια , τῆς πλώρης καὶ τῆς πρύμης , φτιασμένα ἀπὸ ἐλάτινους κορμούς . Ἐφτιασαν τὸ κατὰστρομα καὶ τ' ἀμπάρι καὶ τοποθέτησαν στὴν πλώρη τὸ μπαστούνι τοῦ

φλώκου, φτιασμένο κι αυτό από όλοϊσον κορμό μικροῦ ἔλατου .

Τελευταῖα χρωμάτισαν τὸ καΐκι, τοῦ πέρασαν τὸ τιμόνι καὶ ἦταν πιά ἕτοιμο γιὰ τὴ θάλασσα .

103. Βαφτίζουν τὸ νέο καΐκι.

Ἦρθε ἡ Κυριακή. Ὁ καπετὰν Ψαλίδας θὰ βαφτίση σήμερα τὸ νέο καΐκι κι ἔχει καλεσμένους στὴ χαρὰ ὄλους τοὺς φίλους καὶ δικούς, θαλασσινοὺς καὶ ἄλλους .

Ὅταν σχόλασε ἡ ἐκκλησιά, κατέβηκαν ὄλοι στὸ γιαλό, ντυμένοι τὰ γιορτινά τους .

Ὁ Ἀντρέας μὲ τοὺς δικούς του. Δίπλα του ἡ Ἀνιώ μὲ τ' ἀδέρφια της. Πιὸ πίσω ὄλοι οἱ καλεσμένοι, καμάρωναν τὸ ὄμορφο πλοῖο .

Χωρὶς ἄλλο, πιὸ πολὺ τὸ καμάρωνε ἡ γαλανὴ θάλασσα, πὸν θὰ τὸ δεχόταν ὕστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα στὴν ἀγκαλιὰ της .

Σὲ λίγο ἦρθε ὁ παπὰς. Ντύθηκε τὰ ἱερὰ ἄμφια ἔκαμε τὸ σταυρὸ του μὲ κατάνυξη καὶ εἶπε μ' ὀλοκάδαρη φωνή :

«*Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων*» .

— «Ἀμήν!» ἀπαντᾷ ὁ λαός, κάνοντας τὸ σταυρὸ μὲ εὐλάβεια .

Ὁ παπὰς διάβασε τὶς ὠρισμένες εὐχὲς τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τελευταῖα ἔψαλλε :

«Σῶσον Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν

κληρονομίαν σου» καὶ ῥάντισε μὲ τὸν ἁγιασμὸ τὸν Ἄνδρέα, τὴν Ἄνιὼ κι ὄλους τοὺς καλεσμένους.

Οἱ τεχνίτες καὶ πολλοὶ καλεσμένοι, σ' ἓνα νόημα τοῦ πρωτομάστορα, ἔτρεξαν κι ἔπιασαν τὸ πλοῖο κι ἔβγαλαν ὄλα τὰ στηρίγματα, πὸ τὸ στηρίζαν.

— Φόρα, παιδιά! φωνάζει δυνατὰ τώρα ὁ πρωτομάστορας.

Οἱ ἄνδρες τότε, πὸ κρατοῦσαν τὸ καῖκι, φωνάζουν ὄλοι μὲ μιᾶς.

— Βίρα, παιδιά! καὶ σπρώχνουν τὸ καῖκι μὲ δύναμη, ὄλοι μαζί, ἄλλοι μὲ τὰ χέρια κι ἄλλοι μὲ τὶς πλάτες.

Τὸ καῖκι τριζοβολάει καὶ γλιστρᾷε στὴ θάλασσα σὰν τὴν πάπια.

— Καλορίζικη ἢ «Βαγγελίστρα», καπετὰν Ἄνδρέα! εὐχήθηκε ὁ παπάς. Ἡ ἄγκυρά της νὰ φουντάρη πάντα στέρεα καὶ τὸ πανί της νὰ βρῖσκη πάντα τὸν καιρὸ πρίμα.

— Καλορίζικη καὶ καλοτάξιδη, καπετὰν Ψαλίδα! ἀκούονταν κι οἱ εὐχὲς τῶν καλεσμένων καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου, πὸ ἦταν μαζεμένος ἐκεῖ.

Πατέρας καὶ γιὸς δέχονται μὲ συγκίνηση τὶς εὐχὲς κι εὐχαριστοῦν ὄλους.

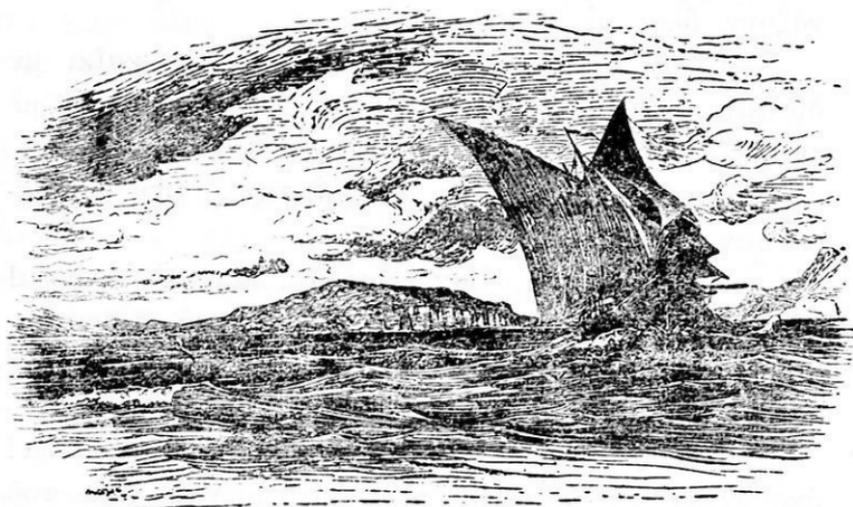
104. Ἡ δοκιμὴ τῆς Βαγγελίστρας

Τὸ ἀπόγεμα ὁ καπετὰν Ἄνδρέας μὲ πολλοὺς συγγενεῖς, μπῆκαν στὴ «Βαγγελίστρα» γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὴ γρηγοράδα της.

Οἱ ναῦτες, στὸ πρόσταγμα τοῦ καπετὰν Ἀνδρέα, ἄπλωσαν τὰ πανιά τοῦ καϊκιοῦ.

Ὁ μπάτης, καθὼς φυσοῦσε φρέσκος φρέσκος, φούσκωνε τὰ πανιά καὶ τὸ ὄμορφο πλοῖο ἄρχισε νὰ κινιέται.

Ὁ καπετὰν Ἀνδρέας κάθεται στὸ τιμόνι κι ἡ μπραστέρα ὑπακούοντος στὴ θέλησή του, στρίβει

πλώρη, καὶ τὰ πανιά δέχονται τώρα ὅλη τὴ δύναμη τοῦ μπάτη.

Ἡ «Βαγγελίστρα» γλιστράει στὰ γαλανὰ τὰ κύματα, περήφανη καὶ καμαρωτή, καὶ στὴν κορφή τοῦ πρυμνιοῦ καταρτιοῦ κυματίζει ἀπαλὰ ἡ γαλανόλευκη σημαία. Ἡ πλώρη στὴν ὁρμή της, σκίζει τὴ θάλασσα σὰ δελφίνοι καὶ τὰ νερὰ παραμερίζουν ἀφρισμένα δεξιὰ κι ἀριστερά.

Ὁ ναυτόκοσμος παρακολουθεῖ μ' ἐνδιαφέρο ἀπὸ

τῆ στεριά τὶς δοκιμὲς τῆς «Βαγγελίστρας» καὶ ἀπ' ὅλους ἀκούονται γι' αὐτὴ λόγια ἐπαινετικά.

Ἡ χαρὰ τοῦ Ἀνδρέα καὶ τῆς Ἀνιῶς, γιὰ τὸ ὁμορφό τους τὸ καράβι δὲν περιγράφεται. Στὴν τόση τους χαρὰ λαβαίνουν μέρος κι οἱ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ ὅλοι μαζὶ τραγουδοῦν:

—Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα δὲν τὴ φοβάσαι;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;

Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή...
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φτάσω
Μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.

—Κι οἱ κάβοι, ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύχτα καρτέρει;
Ἄπάνω σου ἂν πέση τὸ κύμα θεριό,
Καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;..
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;..

—Ψηλὰ στὸ Ἐκκλησιάκι τοῦ βράχου ποὺ ἀσπρίζει,
Γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία.
Ὁρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι του ἀγγίζει,
Στὴν πλώρη μου στέκει ἡ παρθένα Μαρία.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Καπετὰν Ἀνδρέας στρίβει τὸ τιμόνι, κι ἡ «Βαγγελίστρα» ἔβαλε πλώρη γιὰ τὸ λιμάνι. Τὴν ὥρα, ποὺ πλησίαζαν στὴ στεριά ὁ καπετάνιος φώναξε :

—Μάϊνα πανιά!

Στὴ στιγμὴ οἱ ναῦτες κατέβασαν τὰ πανιά καὶ τὰ δῖπλωσαν στὴ θέση τους. Ἡ «Βαγγελίστρα» μὲ τὴ φόρα, ποὺ εἶχε πάρει, προχωρεῖ τώρα σιγὰ σιγὰ κι ὅταν ἔφτασαν σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ στεριά, ὁ καπετάνιος ξαναφώνηξε :

—Φοῦντο!... κι ἀμέσως ἓνας ναύτης ἔρριξε τὴν ἄγκυρα. Ἡ «Βαγγελίστρα» διπλάρωσε στὴν προκυμαία καὶ ὅλοι ποὺ ἦταν μέσα, πηδοῦν στὴ στεριά χαρούμενοι.

105. Στὸ Μαῦρον Κάβο.

Μιά μέρα μᾶς πῆρε ὁ καπετάν Ψαλίδας νὰ κάμωμε περίπατο μὲ τὴ «Βαγγελίστρα».

Μπήκαμε ἀπὸ νωρὸς στὸ καΐκι καὶ φύγαμε τὰ μεσάνυχτα. Μὲ τὸ πρῶτο χάραμα ξημερωθήκαμε στ' ἀπότομα ἀκρογιάλια τοῦ Μαύρου Κάβου.

Κάθε κορφή καὶ κάθε ρίχη, ποὺ ἀγναντεύαμε στὴ στεριά σήκωνε ἀπάνω της κι ἀπὸ ἓνα παράξενον πύργο.

Τ' ἀκρογιάλια ἀπλησίαστα. Ἄγρια καὶ μονοκόμματα τὰ βράχια κρέμονται τραχιὰ καὶ κατάξερα, μέσα σὲ θάλασσα μαύρη, τριόβαθη ὡς τὶς ἄκρες, ποὺ σμίγει τὸ κῆμα τὴ στεριά.

Ἄγρια ἀπ' ἔξω καὶ ἡ στεριά. Βουνὰ καὶ βουνὰ παντοῦ. Ξεροβούνια σπανὰ καὶ γυμνωμένα. Σὰ νὰ πέρασε δρολάπι ἢ φωτιά ἀπάνω τους καὶ συνεπῆρε καὶ τὴν ὕστερη γλόη. Οὔτε δέντρο οὔτε κλαρὶ πουθενά, ὅσο φτάνει τὸ μάτι.

Ἡ χαραυγούλα τώρα ροδίζει τὰ σκοτεινὰ τὰ βουνὰ ἀπάνω, κι ἀνάρια φέγγουν τὰ μαῦρα τ' ἀκρογιαλίας κάτω. Οἱ πύργοι ξεβγαίνουν στὰ κορφοβούνια κατάρραχα, σὰ φύλακες πελώριοι καὶ φανταγεροί.

Ἐμεῖς τὰ παιδιά ἐβλέπαμε περίεργα τὴν παράξενη εἰκόνα. Τὸ πρωινὸ ἀεράκι ἔσπρωχνε τὸ καῖκι μας κι ἀρμένιζε μὲ τὰ πανιὰ φουσκωμένα σὲ χώρα κυκλωμένη παντοῦ ἀπὸ κάστρα ἀπάτητα.

Παίρνει βόλτα τὸ γοργὸ καῖκι τοῦ καπετὰν Ψαλίδα καὶ μπαίνει στὸ ἀπόμερο λιμανάκι. Μαϊνᾶρει τὰ πανιά, ρίχνει τὴν ἄγκυρα καὶ διπλαρώνει στ' ἀκρογιαλί.

Πηδοῦμε τότε ὅλοι ἔξω καὶ τρέχομε στὸ μικρὸ τὸ μαγαζάκι, πὺν ἦταν ἐκεῖ στὴν ἀκρογιαλιά.

106. Ψάρεμα μὲ δυναμίτη.

Ὁ Χρῖστος ὁ κουλός, πρῶτος ἔρχεται καὶ μᾶς καλωσορίζει μὲ γλυκὸ χαμόγελο.

Καλοδεμένο παλικάρι μελαχροινό, ὡς εἴκοσι πέντε χρόνων λεβέντης, ὁ Χρῖστος. Μάτια μαῦρα, μεγάλα κι ἔξυπνα. Ψηλός, ζωηρός, μαλλιὰ σγουρὰ καὶ κατὰμαυρα. Ὁ καπετὰν Ψαλίδας κι ὁ θεῖος τὸν ἐγνώριζαν ἀπὸ ἄλλοτε καὶ τὸν κράτησαν στὴν συντροφιά μας.

Ὅπως καθόμαστε βλέπομε ἄξαφνα, μὲ βαθιά μας λύπη, καὶ τὰ δύο χέρια τοῦ ὁμορφου παλικαριοῦ σακατεμένα.

Τὸ ἀριστερό του, κομμένο πάνω ἀπὸ τὸν ἀγκώνα. Ἀπὸ τὸ δεξιό του ἔλειπε ἡ παλάμη κι' ὅλα τὰ

δάχτυλα. Καί για τραγική θύμηση τοῦ εἶχε ἀπομείνει μόνο μιὰ ἀκροσαρκίδα ἀπὸ τὸ μεγάλο του τὸ δάχτυλο.

Ὁ Χρῆστος, καλόκαρδος πάντα, μᾶς πῆρε καὶ πήγαμε πρὸ πέρα καὶ καθήσαμε ἀπάνω σ' ἓνα ἀπότομο βράχο. Ἀπὸ κεῖ μᾶς ἔδειχνε τὸ καθετὶ καὶ ἀπαντοῦσε σ' ὅλες τὶς ἀπορίες μας. Μίλησε γιὰ τὰ ἀντικρυνὰ τὰ ξερονήσια, γιὰ τὴ γυμνὴ τὴ χώρα τους, γιὰ τοὺς παράξενους πύργους, γιὰ τὶς φοβερὲς τρικυμίες τοῦ Μαύρου Κάβου, γιὰ τὰ λούπινα, ποὺ κάνει ὁ τόπος καὶ ἄλλα πολλά.

Ὅταν τελείωσε ὁ Χρῆστος τὴ διήγησή του, ὁ Γιαννάκης τὸν παρακάλεσε νὰ μᾶς πῆ, πῶς ἔχασε τὰ χέρια του.

Ὁ ἄτυχος ὁ Χρῆστος, ἀναστέναξε μὲ πίκρια καὶ εἶπε:

— Ἀπὸ ἀμναλιά μου στὸ ψάρεμα. παιδιά, κατάντησα ἄχρηστο τὸν ἑαυτὸ μου σ' ὅλη μου τὴ ζωή.

Ἄ, τὰ ψάρια εἶναι γλυκά, τὰ εὐλογημένα! ξακολούθησε ὁ Χρῆστος, κουνώντας τὸ κεφάλι. Ἐψάρενα τότε μὲ δυναμίτη. Νὰ κάθεται ν' ἰχθυοσκάς νὰ δολώνης παραγάδια καὶ πετονιές. Ν' ἀπλώνης δίχτυα. Δουλεύεις μὲ τὴν τύχη. Καὶ δὲν εἶναι πάντα πιστὴ ἢ συντροφιά της. Ἡ βγαίνει, ἢ δὲ βγαίνει.

Ἐπειτα εἶναι καὶ τ' ἄλλο. Τ' ἀχρογαλία μας ἐδῶ εἶναι μυριόβαθα. Εἶναι μεριές, ποὺ τοῦ κόσμου τὸ σκοινὶ νὰ ρίξης, δὲ βρίσκεις βυθό... Τόσο βαθιά!..

Μόνο ἢ Ἄλυπα εἶναι ρηχόνερη μέσα. καὶ σὰ λίμνη κυκλωτή. Καὶ αὐτὴ πές, εἶναι τὸ διβάρι μας. Σέρνομε ἐκεῖ τὰ καΐκια. Βράζουν κι οἱ γυναῖκες τὸ

καλοκαίρι τὰ λούπινα στ' ἀκρογιάλι. Κατακάθονται οἱ βρωμες στὸ βυθό, λασπίζουσι τὰ νερά καὶ βόσκουσι τὰ ψάρια στὸ βουῖρο. Καὶ τί ψάρια! Νὰ πήξη ὁ γιालός.

Ἔχω σκοτωμένα μονομιᾶς μὲ ἕνα δυναμίτη καὶ σαράντα καὶ πενήντα ὀκάδες. Κοφίνια γιομάτα λαβράκια καὶ μυλοκόπια καὶ φαγκριά καὶ ροφούς καὶ συναγρίδες.

107. Ὁ Χρῖστος γίνεται κουλός.

Ἐλεγε ὁ Χρῖστος καὶ τὸ μάτι του ἄστραφτε χαρὰ παράξενη. Σὰ νὰ τὰ ἔβλεπε ἐκεῖ μπροστά του καὶ τώρα τὰ ψάρια λαχταριστά, σπαρταριστά, ἀσημένια καὶ χρυσαφιά, μέσα στὰ μεγάλα κοφίνια.

Ἄξαφνα μούδιασε ὁ Χρῖστος. Σὰ νὰ τοῦ τσίμπησε τὴν καρδιά κάποιος λησμονημένος πόνος. Ἡ λάμψη τῆς χαρᾶς σβήστηκε στὰ βάθια τῶν μαύρων ματιῶν του. Ἐνα βλέμμα γιομάτο παράπονο ἔπενε λοξὰ πάνω στὸ ἄδειο τὸ μανίκι τοῦ ἀριστεροῦ του χεριοῦ.

Κοίταξε ὕστερα καὶ τὸ δεξιό του χέρι. Ἄναστέναξε τώρα βαθιὰ καὶ ξαναεῖπε :

— Μά, γιὰ ἰδέτε τὸ χάλι μου! Ποτὲ νὰ μὴν καυχιέται ἄνθρωπος! Ἐγάλασα τὸ δεξί μου χέρι καὶ δὲ μοῦ ἔφτανε. Μ' ἔσπρωξε ἡ ἁμαρτία, γιὰτὶ ἂν μοῦ κοβόταν πάνω ἀπὸ τὴν κλείδωση τῆς ἀπαλάμης, θὰ γλίτωνα τ' ἄλλο. Μὰ ἡ μοῖρα μου ἢ κακὴ ἤθελε ἀλιῶς νὰ γίνη.

Μὲ τὸ χαλασμένο τὸ δάχτυλό μου, ποὺ μοῦ ἀπό-

μεινε στο δεξί μου χέρι, όπως βλέπετε εδώ, αρχισα πάλι το συνηθισμένο μου ψάρεμα. Τα ίδια και τα ίδια. Ἡ ἁμαρτία, παιδιά, τὸν ἀποστραβώνει τὸν ἄνθρωπο.

Ξεροκατάπιε τώρα ὁ Χρῖστος, σὰ νὰ τὸν ἐφαρμάκωναν τὰ ἴδια του τὰ λόγια. Κρυφανασιτέναξε πάλι καὶ εἶπε :

— Ἔσφιγγα, πού λέτε, τὸ τσιγάρο ἀναμμένο, μὲ τὴν καταραμένη τὴν παρασαρκίδα αὐτὴ στὸ δεξί μου τὸ κουλόχερο, κρατώντας μὲ τὸ ἀριστερὸ τὸ δυναμίτη ἔτοιμο.

Μὲ ζυμωμένο ψωμοτύρι, τάζα τὰ ψάρια σὲ μιὰν ἄκρη. Κι ὅταν μαζεύονταν πολλά, ἄναφτα τὸ φυτίλι μὲ τὸ τσιγάρο καὶ πετοῦσα μὲ τ' ἀριστερὸ καταμεσις τὸ δυναμίτη. Ἐσειόταν τότε ὁ βυθὸς τῆς θάλασσας καὶ ἀναπηδοῦσαν τὰ νερὰ κολώνα στὸν ἀέρα ψηλά.

Μά, νὰ ἰδῆτε! Μιὰ δυὸ καὶ μοῦ ἤρθε τὸ μεγάλο κακό! Τὸ στραβὸ τὸ κεφάλι μου δὲ μ' ἄφηνε νὰ ἔχω τουλάχιστο τὸ ἓνα χέρι γερό. Ἀπὸ τίς πολλές, μοῦ ἔπεσε μιὰ φορὰ τὸ φουσέκι τοῦ δυναμίτη μὲ τὸ φυτίλι ἀναμένο. Μοῦ ἔπεσε ἀνάμεσα στὰ πόδια μου! Ὁ ξερβοχέρης βλέπετε, κάνει μισὴ τὴ δουλειά! Τόσα ψάρια, πού εἶχαν μαζευτῆ θὰ πήγαιναν χαμένα! Δὲ χάνω καιρό. Πρὶν ἀκόμα βουλιάξῃ ὁ δυναμίτης, δίνω μιὰ κι ἀρπάζω μὲ τὸ ἀριστερὸ μου χέρι τὸ φυτίλι. Τόσο μοῦ ἔκοψε τὸ μυαλὸ ἐκείνη τὴ στιγμή!

Ἡ φωτιά ὅμως εἶχε προχωρήσει στὸ φυτίλι. Καὶ πρὶν προφτάσω νὰ πετάξω τὸ δυναμίτη στὴ

θάλασσα, πήρε τὸ καπούλι φωτιά στὴ χούφτα μου, καί... νὰ τώρα ἡ καταντιά μου!

“Ὅλα τὰ παιδιά νιώσαμε βαθιὰ λύπη γιὰ τὸ φοβερὸ πάθημα τοῦ καημένου τοῦ Χριστοῦ. Καθένας ἀπὸ μᾶς προσπαθοῦσε νὰ τοῦ εἰπῇ τὰ πιὸ παρηγορητικὰ λόγια.

Ὁ Χρῆστος ὁμως, κουνώντας τὸ κεφάλι λυπητερά, εἶπε :

—Τί τὰ θέλετε, παιδιά! Τὰ παθήματα τῶν ἄλλων πρέπει νὰ μᾶς γίνονται μαθήματα. Ἐγὼ αὐτὰ τὰ σοφὰ λόγια δὲν τὰ πρόσεξα ποτέ. Ἐπαθα τὴν πρώτη φορά. Μὰ ποῦ γνώση! Εἶδα ἀκόμα τόσους καὶ τόσους ἄλλους, ὄχι μονάχα τὰ χέρια τους νὰ χάσουν ἀπὸ τὸ δυναμίτη, μὰ κι αὐτὴ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα. Κι ἐγὼ ἀντὶ νὰ συμμαζευτῶ, τοὺς κατηγοροῦσα ὅτι παθαίνουν ἀπὸ ἀδεξιότητα.

Ἀναστέναξε κατόπι ὁ Χρῆστος βαθιὰ καὶ εἶπε :

—Μακάρι, τὸ δικό μου τὸ πάθημα, νὰ κάνη τοὺς ἄλλους ψαράδες νὰ βάλουν γνώση.

“Ὅλα τὰ παιδιά εἶχαμε τὴν καρδιὰ σφιγμένη, ὅταν ἐτελείωσε τὴν τραγικὴ διήγηση τῆς συφορᾶς του, τὸ σακατεμένο παλιζάρι. Ἡ ἐντύπωση ὅλων μας ἦταν τόσο βαθιὰ καὶ θλιβερή, πού γιὰ πολλὴ ὥρα, ὅταν ἔπαψε, βουβαθήκαμε καὶ τὸν ἐβλέπαμε ἀμίλητοι στὰ μάτια μὲ ὀλοφάνερη συμπάθεια.

Ἐπειτα ξαναγυρίσαμε στὸ μαγαζάκι τὸ μοναχικὸ τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὅλοι μαζί. Τὸ δειλινὸ ἀποχαιρετήσαμε, συγκινημένοι πάντα ἀπὸ τὰ παθήματά του, μὰ πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς καλοὺς τοὺς τρόπους τὸν ἄ-

τυχον τὸ Χρῆστο καὶ φύγαμε πάλι μὲ τὸ καῖκι τοῦ
καπετὰν Ψαλίδα γιὰ τὸ Θαλασσοχώρι.

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΘΥΜΙΟΥ

108. Ἡ εἶδηση στὸ σχολεῖο.

Ὁ Φάνης μιὰ μέρα μπῆκε στὸ σχολεῖο λαχα-
νιασμένος καὶ εἶπε:

— Παιδιά... ὁ Θύμιος... ἔπεσε ἀπὸ τὸ μπαλ-
κόνι του!

— Τί, τί; ρώτησαν τὰ παιδιά ξαφνισμένα.

— Ναί, τώρα πού ἐρχόμουν, τὸ ἄκουσα, πού τὸ
ἔλεγαν οἱ γυναῖκες στὴ βρύση!

— Μήπως ἔπαθε κακό; ρώτησαν τὰ παιδιά μ'
ἐνδιαφέρο.

— Χτύπησε, λέει ἄσχημα· ἔχει σπάσει τὸ πόδι
του, ἀπάντησε ὁ Φάνης.

— Ἄ, τὸν καημένο! φώναξαν καταλυπημένα τὰ
παιδιά.

— Ἴσως νὰ μὴν εἶναι ἀλήθεια, εἶπε ὁ Πάνος.
Ἄς δοῦμε, μπορεῖ νὰ ἔρθη.

Ὅλοι τότε κάρφωσαν τὰ μάτια στὴν εἴσοδο
τοῦ σχολείου κι ἔβλεπαν πού ἔμπαιναν τὰ παιδιά τὸ
ἓνα κατόπι ἀπὸ τ' ἄλλο, μὰ τίποτα. Ὁ Θύμιος δὲ
φάνηκε. Ὅσο προχωροῦσε ἡ ὥρα, τόσο καὶ μεγά-
λωνε ἡ ἀγωνία τῶν παιδιῶν.

Τέλος ἀρχίζει τὸ μάθημα κι ὁ Θύμιος ἀκόμα
λείπει. Τότε πιά τὰ παιδιά τὸ πίστεψαν θετικά κι
ἔλεγαν μέσα τους:

— Ἀλήθεια θὰ εἶναι. Μήπως τάχα χτύπησε πολὺ ; καὶ δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα νὰ σχολάσουν.

Ὁ Θύμιος ἦταν μοναχογιὸς τοῦ Ρήγα, τοῦ τοκογλύφου, πολυχαϊδεμένου. Δὲν καταδεχόταν νὰ κάμη συναναστροφή μὲ τὰ περισσότερα παιδιὰ τοῦ σχολείου.

Ἦταν ὁ πιὸ ἀμελής κι ὁ πιὸ κακότροπος μέσα στὴν τάξη. Καὶ ὁμως εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ τὸν παραδέχωνται ὅλοι γιὰ καλύτερο. Κοντὰ στὰ τόσα ἄλλα εἶχε καὶ τὴν κακὴ συνήθεια νὰ θυμῶνῃ μὲ τὸ παραμικρὸ καὶ νὰ βρίζῃ.

Τὰ παιδιὰ εἶχαν δώσει τοῦ Θύμιου ἓνα ὄνομα, ποὺ τοῦ ταίριαζε. Τὸν ἔλεγαν «στραβόξυλο». Ὅταν κουβέντιαζαν γι' αὐτὸν ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους :

— Δὲν τ' ἀξίζει οὔτε καλημέρα νὰ τοῦ λὲθ κανεῖς.

Μὰ πάλι ἄλλαζαν γνώμη κι ἔλεγαν :

— Καλύτερα νὰ τὸν παίρνωμὲ μὲ καλὸν τρόπο. Ποιὸς ξέρει ; Μπορεῖ μὲ τὸν καιρὸ ν' ἀλλάξῃ.

109. Στὸ σπίτι τοῦ Θύμιου.

Σὰν τελείωσε τὸ μάθημα, τὰ παιδιὰ ὅλα ἔτρεξαν στοῦ Θύμιου καὶ βρῆκαν τὸν πατέρα, τὴ μητέρα καὶ ὅλους τοὺς δικούς του μέσα στὸ σπίτι ἄνω κάτω, ἀπὸ τὴν ταραχὴ τους.

Ὁ Θύμιος ἦταν ξαπλωμένος ἀπάνω στὸ κρεβάτι καὶ βογγοῦσε δυνατὰ. Πονοῦσε βέβαια, πονοῦσε πολὺ. Ὁ γιατρὸς τοῦ ἔδεσε τὸ πόδι στὸν ὕψο καὶ διάταξε ἀκίνησία.

Τὰ παιδιὰ πλησίασαν στὸ κρεβάτι. Χαιρέτησαν

μὲ συμπάθεια τὸ Θύμιο καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τοῦ δώσουν θάρρος.

Ὁ Θύμιος, ὅταν εἶδε τὰ παιδιά παρηγορήθηκε λίγο. Ἔβαλε ὅλα του τὰ δυνατὰ νὰ κρατήσῃ τοὺς πόνοὺς καὶ μὲ δυσκολία μπόρεσε νὰ εἰπῇ δυὸ λόγια, νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς συμμαθητές του.

Τὰ παιδιά κοίταζαν μὲ λύπη τὸ Θύμιο καὶ σὰν εἶδαν πὼς πονοῦσε πολὺ, τραβήχτηκαν νὰ φύγουν, γιὰ νὰ τὸν ἀφήσουν ἤσυχο.

—Γειά σου, Θύμιο, καὶ περαστικά, τοῦ εἶπαν.

Τὰ παιδιά πῆγαιναν ταχτικά κι ἔβλεπαν τὸ Θύμιο. Ταχτικώτερος ἀπ' ὅλους ἦταν ὁ Παῦλος.

Δὲν περνοῦσε μέρα, πού νὰ μὴν πάῃ στὸν ἄρρωστο. Στὶς γιορτὲς μάλιστα καθόταν ὀλόκληρες ὥρες καὶ τοῦ διασκέδαζε τὴ μοναξιά. Καὶ πάντα ἔφερε γάτι γιὰ τὸ Θύμιο, φροῦτα ἢ ἄνθη. Τοῦ διηγίόταν διάφορες ἱστορίες, ἢ τοῦ ἔλεγε ἀπὸ τ' ἀστεῖα τοῦ σχολείου κι ἔτσι τοῦ ἔκανε τὶς ὥρες λιγώτερο στενοχωρημένες.

110. Τὸ ἄσχημο παιγνίδι.

Ὅταν πέρασαν καμιά δεκαπενταριά μέρες ἄρχισε νὰ καλυτερεῖ τὸ πόδι τοῦ Θύμιου. Σιγὰ σιγὰ ἔπαψαν οἱ πόνοι καὶ κουβέντιαζε πιά μὲ ἄνεση.

Μιὰ μέρα τὸν ἐρώτησε ὁ Παῦλος :

—Γιὰ πὲς μου, Θύμιο, πὼς σοῦ συνέβηκε αὐτὸ τὸ κακό ;

Ὁ Θύμιος εἶπε :

—Εἶδες στὴν ἀυλὴ μας μιὰ χορομηλιά ; Ἕνας

κλώνος της, είναι τόσο μεγάλος, πού φτάνει ως στο μπαλκόνι. Στα κορόμηλα αὐτοῦ τοῦ κλώνου, εἶχα βάλει χέρι, πολὺ νωρίς, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμα πού ἦταν ξυνά.

Ἡ μητέρα, ἀπὸ τὶς πρώτες μέρες, εἶδε πὼς τὰ κορόμηλα ἄρχισαν νὰ λιγοστεύουν κι ἔνωσε τί ἔτρεχε. Μὲ μάλωσε λοιπόν, γιατί αὐτὸ πού ἔκανα ἦταν κακό. Ὅχι μόνο θὰ μ' ἔβλαπταν τὰ ἄγουρα κορόμηλα, μὰ μοροῦσα νὰ πάθω ἄλλο μεγαλύτερο κακό, καθὼς προσπαθοῦσα νὰ τὰ φτάσω. Ἐγὼ ὅμως τὴ δουλειά μου.

Μιὰ μέρα, πού μὲ εἶδε ἡ μητέρα νὰ κρεμιέμαι στὸ μπαλκόνι γιὰ νὰ πιάσω κορόμηλα, ἔτρεξε κατατρομαγμένη. Μὲ τράβηξε μέσα καὶ μὲ τιμώρησε σκληρά. Ὅταν ἦρθε ἔπειτα ὁ πατέρας, τοῦ τὰ εἶπε ὅλα ἡ μητέρα καὶ δοκίμασα ἄλλη τιμωρία.

Ὁ πατέρας τὴν ἄλλη μέρα πῆρε τὸ πριόνι, νὰ κόψη αὐτὸν τὸν κλώνο, γιὰ νὰ γλιτώσωμε, ὅπως εἶπε, ἀπὸ σίγουρο δυστύχημα.

Μόλις εἶδα τὸ πριόνι στὰ χέρια τοῦ πατέρα, εἶπα μέσα μου : « Πᾶνε, Θύμιο, τὰ σχέδιά σου ».

Κι ἀλήθεια, εἶχα φτιάσει τὰ σχέδιά μου ἀπὸ τὸν Ἀπρίλη. Καθὼς ἦταν τότε ἡ κορομηλιά καταστολισμένη μὲ τὰ μικρὰ ἀνθάκια της στεκόμουν στὸ μπαλκόνι κάθε μέρα καὶ τὴν καμάρωνα.

Ἄπλωνα τὸ χέρι μου καὶ χάιδεα τὰ λουλούδια τοῦ μεγάλου κλάδου. Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ περιγράψω τὴ χαρά, πού δοκίμασα, ὅταν πρωτοεἶδα τὰ

πράσινα κορόμηλα, δεμένα σὰ μικρὰ σφαιριδάκια, μέσα στὰ πυκνά φύλλα τῆς κορομηλιάς.

Κάθε πρωί, ἔπρεπε νὰ βγῶ στὸ μπαλκόνι. Νὰ χαιρετήσω τὰ μικρὰ του κορόμηλα, καὶ νὰ ἰδῶ πόσο μεγαλύτερα γίνονται μέρα μὲ τὴν ἡμέρα.

Καὶ νά, τώρα πού ἔγιναν σὰ μικρὰ καρύδια· τώρα πού εἶναι μιὰ χαρὰ μὲ τὸ ὠραῖο κόκκινο χρῶμα τους, γλυκὰ σὰν τὸ μέλι, ὁ πατέρας πηγαίνει νὰ κόψῃ τὸ μέγαν κλάδο! "Α, ὄχι. Πρέπει νὰ τὸν γλιτώσω μὲ κάθε τρόπο.

Ὁ Θύμιος ξακολούθησε :

— Μόλις ἔκαμα αὐτὴν τὴ σκέψη παρουσιάστηκα μὲ θάρρος στὸν πατέρα καὶ τοῦ εἶπα : « Πατέρα μου, σὲ παρακαλῶ, νὰ μὴν κόψῃς τὸν ὁμορφον κλάδο. Γιὰ ἰδέξ· εἶναι τὸ στόλισμα τῆς κορομηλιάς. Μὴ τὸν πειράξῃς καὶ σοῦ δίνω λόγο, ὅτι δὲ θὰ ἀπλώσω πιά χέρι νὰ ἀγγίξω. Θὰ βγαίνω στὸ μπαλκόνι νὰ τὸν βλέπω καὶ θὰ παίρνω μόνο ὅσα κορόμηλα θὰ μοῦ δίνῃ ἢ μητέρα».

Ὁ τρόπος, πού ἔκαμα αὐτὴ τὴν παράκληση, ἦταν τέτοιος, πού ὁ καημένος ὁ πατέρας μὲ πίστεψε, καὶ ἄφησε τὸ πριόνι. Τί ὁμορφος πού ἦταν ἀλήθεια ὁ κλάδος, καθὼς λιγοῦσε φορτωμένος μὲ τὰ ἄφθονα κορόμηλα.

— Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ, Παῦλο· δὲν κράτησα τὸ λόγο μου! Κάθε ὥρα, ποῦ μ' ἔχανες, ποῦ μ' εὐρισκες; στὸ μπαλκόνι.

Τὸ σταμνὶ ὅμως πηγαίνει στὴ βρύση συχνά, μὰ κάποτε θὰ σπάσῃ, λέει ἢ παροιμία. Αὐτὸ ἔπαθα κι ἐγώ.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἀντὶ νὰ πάρω τὰ βιβλία μου καὶ νὰ πάω στὸ σχολεῖο, ἤθελα κορόμηλα πρωὶ πρωί. Πῆγα λοιπὸν κρυφὰ στὸ μπαλκόνι καὶ ἄρχισα τὰ συνηθισμένα. Μὰ καθὼς εἶχα τεντώσει τὸ σῶμα μου κατὰ ἔξω γιὰ νὰ πιάσω τὸν κλάδο, ξεφεύγουν τὰ πόδια μου ἀπὸ τὰ σίδηρα τοῦ μπαλκονιοῦ καὶ πέφτω κάτω.

Πῶς βρέθηκα κατόπι ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι, δὲν κατάλαβα, γιατί με πήραν ἀπὸ κάτω ἀναίσθητο. Ὅταν μοῦ πέρασε ἡ λιγοθυμιά, ἔνιωσα πὼς δὲν μπορούσα διόλου νὰ κουνήσω τὸ δεξιό μου πόδι. Ἦ αν σπασμένο στὸ μερί.

Ὁ γιατρός μοῦ τὸ ἔδωσε στὸ γύψο καὶ θὰ καθίσω, λέει, στὸ κρεβάτι ἓνα μῆνα.

— Αἶ τί νὰ γίνῃ, εἶπε ὁ Παῦλος. Κάμε τὸ σταυρό σου, καὶ δόξασε τὸ Θεό, πὺ δὲν ἔπαθες φοβερώτερο κακό, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα τέτοιο πέσιμο. Περαστικά νὰ εἶναι, καὶ ὄλα λησμονιοῦνται.

111. Περασμένα ξεχασμένα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Τὸ ἀπόγεμα ὁ Παῦλος πῆγε ἀπὸ νωρὶς στὸν ἄρρωστο. Ὁ Θύμιος, αὐτὴν τὴν φορὰ, τὸν δέχτηκε μὲ ξεχωριστὴ χαρὰ καὶ μίλησαν γιὰ διάφορα πράματα, μὲ μεγάλη καλοκάρδια.

Ὁ Παῦλος μιλοῦσε πολλὴ ὥρα γιὰ τὸν περίπατο, πὺ ἔκαμε τὸ σχολεῖο τὴν περασμένη βδομάδα. Εἶπε στὸ Θύμιο τὰ παιγνίδια, τ' ἀστεῖα καὶ τὰ μικροεπεισόδια τῶν παιδιῶν, ὄλα μὲ λεπτομέρεια.

Ἐπειτα κράτησε μικρὴ σιωπὴ. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ Θύμιος φαινόταν συλλογισμένος.

Ὁ Παῦλος ἔκοψε τὴ σιωπὴ καὶ εἶπε :

— Θύμιο, κάτι μοῦ κρύβεις σήμερα. Ἄν μ' ἀγαπᾶς θὰ μοῦ τὸ πῆς.

Ὁ Θύμιος μόλις ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ἀνασηκώθηκε στὸ προσκέφαλό του καὶ εἶπε :

— Ἄν σ' ἀγαπῶ, εἶπες ; Ἐχεις δίκιο, Παῦλο, νὰ κάνης αὐτὴ τὴν ἐρώτηση. Γιατὶ ὅλα τὰ παιδιά τοῦ σχολείου σ' ἀγαποῦν καὶ μόνον ἐγὼ δὲ σ' ἀγαποῦσα. Ἡμουν τέτοιος, πὺ δὲν μποροῦσα νὰ νιώσω τὴ χρυσή σου τὴν καρδιά. Παῦλο, σὲ ντρέπομαι, γιατί συλλογίζομαι τὸν ἄσχημον τρόπο, πὺ ἔδειχνα πάντα σὲ σένα ! Νά, αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικό, πὺ σοῦ ἔκρυβα !

Ὁ Παῦλος ἄκουσε μὲ συγκίνηση αὐτὰ τὰ λόγια καὶ χαϊδεύοντας τὸ Θύμιο εἶπε :

— Δησμόνησέ τα τώρα αὐτά. Περρασμένα ξεχασμένα ! Τὰ παιδιά ὅλα σ' ἀγαποῦν καὶ δὲ βλέπουν τὴν ὥρα πότε νὰ σὲ ξαναἰδοῦν στὸ σχολεῖο.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ Θύμιος ἔγινε καλὰ. Ὅταν πῆγε στὸ σχολεῖο, τὰ παιδιά τοῦ ἔκαμαν κύκλο καὶ προσπαθοῦσαν ὅλα μὲ λόγια γλυκὰ νὰ τοῦ φανερώσουν τὴ χαρὰ τους πὺ τὸν ξανάειδαν στὸ σχολεῖο καλὰ.

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ καὶ τὰ παιδιά εἶδαν ὅτι ὁ Θύμιος ἦταν στ' ἀληθινὰ πολὺ καλός.

Γι' αὐτὸ ἀπὸ τότε τὸν ἀγαποῦσαν μὲ τὴν καρδιά τους.

112. Θυμήματα ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα.

Τὰ παιδιά εἶναι πάλι στὶς χαρὲς τους. Σήμερα ἔλαβαν γράμμα ἀπὸ τὸν κύρ Λάμπρο. Στὸ διάλειμμα ἔκαμαν κύκλο τοῦ Πάνου, πὺ κρατοῦσε τὸ γράμμα καὶ αὐτὸς τοὺς τὸ διάβασε. Νά τί ἔγραφε:

« Ἀγαπητά μου παιδιά!

Ἔλαβα τὸ γράμμα σας. Γιὰ ἀπάντηση θὰ σᾶς γράψω σήμερα τὴν ἐντύπωση, πὺ ἔλαβα χτὲς ἀπὸ τὴν ἐκδρομὴ στὴ Σαλαμίνα, πὺ πῆγα μὲ μερικὸς φίλους μου.

Μὲ τὸ βαποράκι ξεκινήσαμε τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸν Πειραιά. Σὲ λίγο βγήκαμε ἀπὸ τὸ λιμάνι. Στρίψαμε δεξιὰ καὶ μπήκαμε στὴ στενὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας.

Ὅταν ἀντικρούσαμε ἀπὸ τόσο κοντὰ τὸ δοξασμένο νησί, ἐνώσαμε ἰερὴ συγκίνηση. Ἐβγάλαμε λοιπὸν τὰ καπέλα μας καὶ τὸ χαιρετήσαμε εὐλαβητικά. Ἐπειτα ἐβλέπαμε τὴ στενόμακρη τὴ θάλασσα καθὼς εἶναι περικλεισμένη ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ νησί τῆς Σαλαμίνας καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὸ βουνὸ τοῦ Αἰγάλου. Καὶ μὲ τὴ φαντασία μας ἀναπαραστήσαμε τὴ μεγάλη ναυμαχία, πὺ γίνηκε τὸν παλιὸ καιρὸ μέσα σ' αὐτὸ τὸ στενὸ.

Ἔτσι, μὲ τὴ φαντασία μας τώρα, ἐβλέπαμε τὴ θάλασσα γεμάτη ἀπὸ τ' ἀμέτρητα πολεμικὰ καράβια τῶν Περσῶν. Μᾶς φάνηκε ἀκόμη πὺς εἶδαμε πέρα στὸ βάθος τοῦ στενοῦ, ἐκεῖ πὺ εἶναι τώρα ὁ πολεμικὸς μας ναύσταθμος, τὰ λίγα Ἑλληνικὰ

καράβια, ἔτοιμα νὰ ὀρμήσουν ἀπάνω στὰ Περσικά.

—Νά ἡ θέση, πού καθόταν ὁ Ξέρξης καὶ κοίταζε τὴ ναυμαχία, εἶπε ἕνας φίλος μου καθηγητῆς, πού ἦταν μαζί μας, κι ἔδειξε τὴν ἀντικρουμένη στεριά.

“Ὅλοι οἱ ἐκδρομεῖς κοιτάζομε τότε στὴν πλαγιά τοῦ Αἰγάλεου καὶ νομίζομε πὼς ξεχωρίζομε τὸ χρυσοστόλιστο θρόνο μὲ τὸν Ξέρξη καθισμένον ἀναπαυτικὰ ἀπάνω. Στὸ νοῦ μας τὸν ἐβλέπαμε πού εἶναι ἔτοιμος νὰ ἰδῆ μ’ εὐχαρίστηση ἀπὸ κεῖ, τὴ σίγουρη, ὅπως τὴ φανταζόταν, καταστροφή τῶν Ἑλλήνων. Νομίζομε πὼς βλέπομε τοὺς ὑπασπιστὲς καὶ τοὺς φύλακες γύρω στὸ μεγάλο βασιλιά. Ἀκόμα βλέπομε μὲ τὴ φαντασία τοὺς γραμματικούς, πού στέκουν ἔτοιμοι νὰ περιγράψουν τὴ νίκη, πού θὰ κερδίσει ὁ στόλος του σὲ λίγο.

Μὰ τὰ καράβια τῶν Περσῶν μένου ἀκίνητα. Δὲν τολμοῦν οὔτε ἕνα βῆμα νὰ προχωρήσουν καὶ ν’ ἀρχίσουν τὴ μάχη.

“Ὅλοι μας, μέσα σ’ αὐτὴν τὴν ἀκίνησία νομίζομε πὼς ἀκοῦμε ὀλοκάθαρη τὴ φωνὴ τοῦ Θεμιστοκλῆ νὰ φωνάζη δυνατά:

Ἐμπρός, παῖδιὰ τῶν Ἑλλήνων!

Γιὰ χάρη τῆς Πατρίδας,

Γιὰ χάρη τῶν παιδιῶν σας! . . .

Γιὰ ἔλους ὁ ἀγῶνας σήμερα!

“Ὑστερ’ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνθουσιαστικὴ παραγγελία ἀναθυμηθήκαμε ὅλοι τὸ τί ἀκολούθησε.

Ἔτσι βλέπομε με τῇ φαντασίᾳ μας τὰ Ἑλληνικά καράβια νὰ ὀρμοῦν ἀκράτητο, ὅλα μαζί, ἀπάνω στὰ Περσικά.

Ξεχωρίζομε τώρα καθαρά τις φωνές, τὴν ὀχλοβοή, τὰ χτυπήματα τῶν καραβιῶν, τὸν ἀφάνταστο θόρυβο τῆς ναυμαχίας. Καὶ βλέπομε τὰ ἐχθρικά καράβια νὰ βουλιάζουν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο μαζί με τοὺς ναῦτες του, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ τοὺς δώση κανένας βοήθεια.

Ἡ ναυμαχία ἐξακολουθεῖ τρομερή, κι ὁ Ξέρξης, βλέποντας τὴ μεγάλη καταστροφή, ποὺ γίνεται στὸ στόλο του, ξεπετιέται ἄθελα πολλὰς φορὲς ἀπὸ τὴ θέση του, κατατρομαγμένος.

Τώρα ἡ ναυμαχία εἶναι ἀπάνω στὴ μεγαλύτερῃ της ἔνταση.

Σὲ μιὰ στιγμή ὁ Ξέρξης βλέπει τὴν Ἀρτεμισία, ποὺ ἦταν με τὸ μέρος τὸ δικό του, νὰ χτυπάη με ὀρμὴ καὶ νὰ βουλιάζη ἓνα καράβι. Θαρρεῖ, ὁ κακόμοιρος, πὼς τὸ καράβι αὐτὸ ἦταν Ἑλληνικό. Κούνησε λοιπὸν τὸ κεφάλι καὶ εἶπε πικραμένα :

— Οἱ ἄντρες μου γίνηκαν γυναῖκες καὶ οἱ γυναῖκες ἄντρες !

Ἀναθυμιούμαστε κατόπι τὴν πρόοδο τῆς ναυμαχίας, καὶ κοιτάζοντας ἐξακολουθητικὰ τὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας, νιώθουμε τὴ μεγάλη σύγχιση καὶ τὸν πανικό, ποὺ ἔπιασε τὰ ἐχθρικά καράβια γιὰ τὸ ἀπάντεχο, τὸ μεγάλο κακό, ποὺ τὰ βρῆκε. Καὶ τὰ βλέπομε τώρα σαστισμένα νὰ ὀρμοῦν ἀκράτητα τὸ ἓνα ἀπάνω στ' ἄλλο, καὶ νὰ χτυπιοῦνται δυνατὰ συναμεταξύ τους. Καὶ βλέπομε ἀμέσως τὰ Ἑλληνικά

καράβια, πού ἔνωσαν αὐτὴν τὴν κατάντια τῶν Περσῶν, νὰ δυναμώνουν περισσότερο τὴν ἐπίθεσή τους. Πέφτουν ἀπάνω στοὺς ἐχτροὺς μὲ ὀρμὴ ἀκράτητη καὶ χτυποῦν, χτυποῦν μὲ λύσα τὰ καράβια τοῦ Ξέρξη.

Τὸ τί ἔγινε τότε δὲν περιγράφεται. Ὁ θεατῆς καὶ χίλια μάτια ἂν εἶχε, ποτὲ δὲ θὰ μπορούσε νὰ πάρῃ καὶ τὴν παραμικρὴν ἰδέαν τῆς τραγικῆς εἰκόνας, αὐτῆς τῆς ἀφάνταστης καταστροφῆς.

Ὁ πανικὸς τῶν ἐχτρῶν ὄλο καὶ μεγαλώνει. Ἔτσι μὲ τὸ πέρασμα τῆς ὥρας, ἡ καταστροφὴ ὄλο καὶ μεγαλύτερη γίνεται.

Τώρα πιά τὰ Περσικὰ καράβια, ὅσα ἀπομειναν, στρίβουν πλώρη γιὰ τὰ στενὰ καὶ βάνουν τὰ δυνατὰ τους νὰ σωθοῦν μὲ τὴ φυγὴν.

Μάταιη προσπάθεια! Τὰ Ἑλληνικὰ καράβια ἀκούραστα ρίχνονται καταπάνω τους, μὲ ὀρμὴ ἀκράτητη, καὶ συμπληρώνουν τὴν καταστροφὴν. Ὁ βυθὸς γεμίζει ἀπὸ τὰ θρίψαλα τῶν καραβιῶν τοῦ ἐχτροῦ.

Μέσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ θυμῆματα νομίζομε πὼς βλέπομε τὸν Ξέρξη νὰ φεύγῃ καταντροπιασμένος μὲ τὸ στρατό του καὶ τ' ἀπομεινάριά του στόλου του.

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξδρομὴν γυρίσαμε τὸ βράδυ καλοκαρδισμένοι καὶ ζωηροί.

Μὲ ἀγάπη

Λάμπρος Φεγγαράς».

ΤΑ ΣΠΑΡΤΙΑΤΟΠΟΥΛΑ

113. Ἡ γέννηση.

Ἐνα ἀνοιξιάτικο πρωινό, τὰ παιδιά τοῦ Ἐλατοχωριοῦ, μὲ τὸ δάσκαλό τους, πῆγαν περίπατο στὴν ἐξοχή. Τὸ μεσημέρι κάθησαν ὅλοι στὸν ἴσκιό μιᾶς μεγάλης βελανιδιάς γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν.

Σὰν πέρασε λίγη ὥρα, ρώτησε ὁ δάσκαλος:

—Θέλετε, παιδιά, νὰ σᾶς διηγηθῶ τώρα τὴν ἱστορία τῶν παιδιῶν τῆς Σπάρτης, ποὺ σᾶς ὑποσχέθηκα;

—Ναί, ναί! φώναξαν μ' ἓνα στόμα ὅλα τὰ παιδιά, χαρούμενα.

—Ἀκούστε λοιπόν:

—Στὸ σπίτι τοῦ Λεωχάρη, τοῦ Σπαρτιάτη, ἀποβραδὶς, ἦταν ὅλοι σὲ κίνηση. Κάτι σπουδαῖο βέβαια, θὰ γινόταν ἐκεῖ.

Τὸ πρωὶ τῆς ἄλλης ἡμέρας, ἀπὸ τὰ τύμπανα ποὺ ἀκούστηκαν, κατάλαβαν οἱ γείτονες, ὅτι ἡ γυναῖκα τοῦ Λεωχάρη, ἡ ὁμορφή ἢ Λητώ, ἔφερε στὴ ζωὴ καὶ τέταρτο ἀγοράκι.

—Γιατί χτυποῦσαν τὰ τύμπανα; ρώτησε ὁ Παῦλος.

—Γιὰ νὰ φανερώσουν τὴ μεγάλη χαρὰ, ποὺ εἶχε ἡ οἰκογένεια; ἀπάντησε ὁ δάσκαλος. Ἐκαναν, βλέπετε, οἱ Σπαρτιάτες ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ, ὅτι κάνουν σήμερα οἱ Μανιάτες. Ὅταν γεννηθῇ ἀγόρι στὴ Μάνη ἀντιβοοῦν τὰ βουνὰ καὶ τὰ λαγκάδια ἀπὸ τὴς τουφεκιές.

Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι ἔμπαιναν καὶ ἔβγαιναν στὸ σπίτι τοῦ Λεωχάρη, νὰ τὸν εὐχηθῶν γιὰ τὸ νέο του

γίο. Οί γυναῖκες μάλιστα, πὸ ἀνοιχτόκαρδες, ἀγκάλια-
ζαν τὴ Λητώ, τὴ φιλοῦσαν καὶ τῆς ἔλεγον χαρούμενες:

—Μπράβο, Λητώ! Νὰ σοῦ ζήση τ' ἀγοράκι σου·
νὰ τὸ βοηθήσῃ ὁ Ἀπόλλωνας νὰ τιμήσῃ μιὰ μέρα
τὴν Πατρίδα, σὰν τὸν πρόγονό μας τὸ Λεωνίδα.

Ἐκεῖνος ὁ Λεωχάρης καὶ ἡ Λητώ καμάρωναν τὸ μικρό-
τους, πὸ κουνούσε τὰ χεράκια του, καθὼς ἦταν ξα-
πλωμένο στὴν πολεμικὴ ἀσπίδα. Τὰ μάτια τους ἔλαμ-
παν ἀπὸ χαρὰ καὶ περηφάνεια.

—Πῶς κουνούσε τὰ χεράκια του τὸ μωρό; Δὲν
ἦταν φασκιωμένο; ρώτησε ὁ Φάνης.

—Οἱ Σπαρτιάτες, παιδί μου, δὲν ἤξεραν τέτοια πρά-
ματα. Οὔτε φασκιές, οὔτε σπάργανα μεταχειρίζονταν
γιὰ τὰ παιδιά τους, οὔτε καὶ κούνιες. Τὰ κοιμίζαν στὴν
ἀσπίδα· ἤθελαν νὰ δείξουν μ' αὐτό, πῶς οἱ Σπαρτιά-
τες ἀπὸ μωρὰ πρέπει νὰ συνηθίζουν στὰ πολεμικά.

114. Ὁ λόγος στὸ σπίτι τοῦ Λεωχάρη.

Ὁ δάσκαλος ἐξακολουθεῖ τὴ διήγηση:

—Ἡ Γοργώ, ἡ μονάκριβη κόρη τοῦ Λεωχάρη, μὲ
κατακόκκινα μάγουλα, μὲ ὀλόξανθα μαλλιά καὶ γαλανὰ
μάτια, πηγαινοέρχεται μέσα στὸ σπίτι, λὲς καὶ πηδαίει
ἀπὸ τὴ χαρὰ της. Στὰ χέρια της κρατᾷ μιὰ ὁμορφο-
στολισμένη κανάτα γεμάτη. Φέρνει γύρα στὸ σπίτι καὶ
κερνᾷ τὸ κόκκινο κρασί στὰ πῆλινα ποτήρια.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἀκούστηκαν τύμπανα ἀπὸ μακριά:

Ταραράμ τάμ τάμ,

Ταραράμ τάμ τάμ,

Τάμ, ταραράμ ταραράμ.

“Ολοι τώρα μέσα στο σπίτι, μπήκαν σὲ κίνηση, γιὰ νὰ δεχτοῦν τοὺς ἐπισκέφτες, πού θὰ ἔφταναν σὲ λίγο.

“Ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα, τόσο καθαρώτερα ἀκούονταν τὰ τύμπανα. Σὲ λίγο ἕνας λόχος παιδιῶν, ἡ «**βοῦα**» ὅπως τὸν ἔλεγαν τότε στὴ Σπάρτη, στάθηκε στὴν αὐλὴ τοῦ Λεωχάρη.

Τὰ παιδιά αὐτὰ εἶχαν ἡλικία ὀχτὼ ὡς δώδεκα χρονῶν, καὶ τὰ ὀδηγοῦσε ὁ Ἀναξίδαμος, ὁ λοχαγός, ἕνας νέος εἴκοσι χρονῶν, ψηλὸς καὶ ἀδύνατος, μὲ πρόσωπο μελαχροινό, καλοκαμωμένος, μὲ κορμοστασιά ἀλύγιστη. Στὸ δεξί του χέρι κρατοῦσε ἕνα στεφάνι ἀπὸ δάφνη.

Τὰ τύμπανα ἔπαψαν νὰ χτυποῦν καὶ στὴ διαταγῇ, πού ἔδωσε ὁ λοχαγός, τὰ παιδιά παρατάχτηκαν σὲ δυὸ γραμμές.

— Σὰν τοὺς δικούς μας τοὺς προσκόπους, εἶπε ὁ Νίκος.

— Ναί, ἀπαράλλαχτα! ἀπάντησε ὁ δάσκαλος.

Στὴ γραμμὴ τοῦ λόχου μπροστά ἔστεκαν τ' ἀδέρφια τοῦ νεογέννητου ὁ Πολύδαρος καὶ ὁ Τήλεκλος, ἐννιά χρόνων ὁ ἕνας καὶ ὀχτὼ ὁ ἄλλος.

Πρῶτος, πού ἔτρεξε νὰ καλοδεχτῆ τὰ παιδιά, ὅταν στάθηκαν ἔτσι στὴ γραμμῇ, ἦταν ὁ Λαβώτας, ἕνα παιδάκι πέντε χρονῶν, τρίτος γιὸς τοῦ Λεωχάρη.

Ὁ Λαβώτας, καθὼς εἶδε τ' ἀδέρφια του, ἔτρεξε ἀπάνω τους γεμάτος χαρὰ.

Τὰ τρία ἀδέρφια ἀγκαλιάστησαν σφιχτὰ καὶ φιλιόνταν. Στὰ πρόσωπά τους ξεχώριζε κανεὶς τὴ χαρὰ καὶ τὴν περηφάνεια, γιὰ τὸ σπίτι τους, ἔδωσε σήμερα καὶ τέτοιο ὑπερασπιστὴ στὴν πατρίδα.

Ὁ Λαβώτας, πού εἶχε πολὺν καιρὸ νὰ ἰδῆ τ' ἀδέρφια του εἶχε τὴ διάθεσιν νὰ τοὺς διαγγεῖν τὰ καθέκαστα γιὰ τὸ νεογέννητο ἀδερφάκι τους. Ἦθελε νὰ τοὺς πῆ πῶς κουνούσε τὰ χεράκια του καὶ τὰ ποδαράκια του τὴν ὥρα πού γεννήθηκε, πῶς φώναζε ὅταν τὸ βούτηξαν στὸ κρασί κι ἄλλα. Μιὰ λοξὴ ματιὰ ὅμως, πού ἔρριξε ὁ Ἀναξίδαμος στὸν Πολύδωρο καὶ τὸν Τήλεκλο, τοὺς ἔκαμε νὰ σταθοῦν προσοχὴ καὶ νὰ μὴ κοιτάξουν πιά τὸ μικρὸ Λαβώτα, πού ξακολουθοῦσε νὰ λείη.

Ἐπειτα, σ' ἓνα πρόσταγμα τοῦ λοχαγοῦ, τὰ δυὸ παιδιά, ὁ Πολύδωρος καὶ ὁ Τήλεκλος, πῆγαν καὶ στάθηκαν τὸ ἓνα δεξιὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀριστερά του. Κατόπι προχωροῦν καὶ οἱ τρεῖς σοβαρά, μὲ βῆμα κανονικὸ καὶ ἀνεβαίνουν στὸ σπίτι.

Στὸ ἀπάνω μέρος τῆς σκάλας, τοὺς καλωσορίζει ὁ εὐτυχισμένος ὁ πατέρας. Τὰ παιδιά, ἀφοῦ τὸν χαιρέτησαν στρατιωτικὰ, προσπέρασαν, καὶ ἔτρεξαν πηδώντας ἴσια στὸ δωμάτιο, πού ἦταν ἡ μητέρα καὶ τὸ νεογέννητο ἀδερφάκι τους.

Τί ἔγινε ἐκεῖ, τὸ καταλαβαίνετε.

Ὁ λοχαγὸς ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ Λεωχάρη καὶ τοῦ εὐχήθηκε κάθε προκοπή, γιὰ τὸ νεογέννητο.

115. Στὴ λέσχη.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἡ Γοργώ, κρατώντας κἀνιστρο γεμάτο σύκα καὶ καρύδια, πλησίασε γελαστὴ στὴ γραμμὴ τοῦ λόχου καὶ φίλεψε ὅλα τὰ παιδιά μὲ τὴ σειρά.

Ἦστερα ἀπὸ λίγο φάνηκε στὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ ὁ Λεωχάρης στεφανωμένος μὲ τὸ στεφάνι τῆς δάφνης

πὸν τοῦ πρόσφερε ὁ λοχαγός. Κρατοῦσε στὰ χέρια του μὲ περηφάνεια τὸ νεογέννητο, ξαπλωμένο πάνω στὴν πολεμικὴ ἀσπίδα. Δεξιὰ καὶ ἀριστερά του ἦταν ὁ Πολύδωρος καὶ ὁ Τήλεκλος καὶ λίγο πῶ ἐμπρὸς ὁ Ἀναξίδαμος, ὁ λοχαγός. Μόλις ὁ Λεωχάρης παρουσιάστηκε, τὰ παιδιὰ τοῦ λόχου ξέσπασαν σὲ χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγές.

Ὁ Λεωχάρης προχωρεῖ σοβαρά, κατεβαίνει τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ στέκει μὲ τὴ συνοδεία του μπροστὰ στὸ λόχο. Ἀμέσως ὁ Ἀνεξίδαμος δίνει τὸ πρόσταγμα καὶ ὅλος ὁ λόχος τῶν παιδιῶν ξεκινάει. Σὲ λίγο ἔφτασε στὸ δημόσιο κατάστημα, τὴ λέσχη. Ἐκεῖ στάθηκε.

Ὁ Λεωχάρης, κρατώντας τὴν ἀσπίδα μὲ τὸ μωρό, προχωρεῖ μαζὶ μὲ τὸ λοχαγὸ καὶ τ' ἄλλα δυὸ του ἀγόρια καὶ ἀνεβαίνει στὴ λέσχη.

Ἐκεῖ τὸν περιμένουν οἱ ἄρχηγοὶ τῆς γενιᾶς, οἱ φύλαρχοι, πὸν ἐξετάζουν κάθε νεογέννητο. Ὁ γεροντότερος παίρνει τὸ μωρὸ ἀπὸ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ ἐξετάζει μὲ πολλὴ προσοχή, στὰ πόδια, στὰ χέρια, στὸ κεφάλι στὴ ράχη, παντοῦ. Ὅσο προσεχτικότερα τὸ κοίταζε, τόσο πῶ γελαστὸ γινόταν τὸ πρόσωπό του. Ἔδωσε ἔπειτα τὸ παιδί στοὺς ἄλλους ἄρχοντες, πὸν ἦταν δεξιὰ καὶ ἀριστερά του. Ὅλοι μὲ τὴν σειρά τὸ κοίταξαν μὲ μεγάλη προσοχή. Ὁ τελευταῖος ἄρχοντας, παραδίνοντας τὸ παιδί στὸ γεροντότερο, εἶπε μὲ χαμόγελο:

— «Ὁ Καιάδας αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἔχει μερίδιο».

Ὁ γέροντας ξαναπῆρε τὸ μωρὸ καὶ εἶπε διαταχτικὰ στὸ νεώτερο ἄρχοντα:

— «Θεοκλῆς τοῦ Λεωχάρη».

— Καταλαβαίνετε; Θεοκλῆς ἦταν τὸ ὄνομα, πὸν

δόθηκε στο μικρό εκείνη τή στιγμή, και έτσι έπρεπε να τὸ γράψουν οἱ ἄρχοντες στο βιβλίο, σὰ νὰ ποῦμε στο μητρῶο τῶν ἀρρένων.

Ἐπειτα ὁ γέροντας κοίταξε προσεχτικά τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ, πὸν στεκόταν ἀκίνητος στὴ θέση του, και τοῦ εἶπε σοβαρά:

— «Λεωχάρη, γιέ τοῦ Εὐρυκράτη! Ἡ Πατρίδα σὲ ἐπαινεῖ γιὰ τὸν τέταρτο στρατιώτη, πὸν τῆς χάρισες. Οἱ νόμοι σὲ ἀπάλλαξαν ἀπὸ τὸ στρατό, με τὴ γέννηση τοῦ τρίτου γιοῦ σου. Ἀπὸ σήμερα, οἱ ἴδιοι νόμοι, σοῦ χαρίζουν τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων!».

Ἐπειτα ὁ ἴδιος ὁ ἄρχοντας, δυναμώνοντας τὴ φωνή του, εἶπε:

— «Γιέ τοῦ Εὐρυκράτη! Ἡ Πατρίδα σοῦ ἐμπιστεύεται τὴν ἀνατροφή τοῦ Θεοκλή, ὥσπου νὰ γίνῃ ἑπτὰ χρόνων. Ἐχει τὴν ἀξίωση νὰ κάμῃς ὅ,τι προστάζουν οἱ νόμοι!».

Ὁ Λεωχάρης, παράλαβε τὸ παιδί ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ γέροντα και κούνησε τὸ κεφάλι κάτω, σημεῖο, ὅτι θὰ ὑπακούσῃ στοὺς νόμους.

Ὁ λόγος τῶν παιδιῶν, πὸν περιμένα ἔξω στὴ λέσχη τὴν ἔξοδο τοῦ Λεωχάρη, ὅταν τὸν εἶδε και πρόβαλε στὴ θύρα με τὸ μικρό, ξέσπασε σὲ νέες ζητωκραυγές και τὸν χαιρέτησε τραγουδιστὰ μ' αὐτὸν τὸ Λακωνικὸ χαιρετισμὸ:

— Χαῖρε, γονέα καλότυχε
τοῦ Θεοκλή Λεωχάρη,
πὸν νέε στὴ Σπάρτη χάρισες
πανώριο παλικάρι.

δόξα, τιμή, καμάρι
στην ἄξια σου γενιά!

Ἐπειτα ὁ λόγος συνόδεψε πάλι τιμητικά τὸ Λεω-
χάρη ὡς τὸ σπίτι καὶ γύρισε κατόπι στὴν παλαιστρα.
Ἡ Λητώ δὲν ἀνησύχησε διόλου, τὴν ὥρα ποὺ ἀπου-

ΣΤΗ ΛΕΣΧΗ

σίαζε ὁ Λεωχάρης. Ἦξερε καλά, πὼς τὸ μικρὸ της εἶναι
γερό, σάν τ' ἄλλα τὰ παιδιά της, καὶ δὲν ἦταν φόβος
νὰ τὸ πετάξουν στὸν Καιάδα. Ὅταν εἶδε λοιπὸν τὸ Λε-

ωχάρη, τὸν δέχτηκε μὲ γέλια καὶ περιμένε ν' ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ μικροῦ.

Ὁ Λεωχάρης, κοίταξε μὲ χαμόγελο τὴ Λητώ, ἔδωκε τὸ μωρὸ καὶ εἶπε:

— «Θεοκλῆς τοῦ Λεωχάρη!»

— Νὰ ζήσῃ! Νὰ ζήσῃ! φώναξαν μὲ χαρὰ ὅλοι ὅσοι ἦταν στὸ σπίτι.

116. Ἡ θυσία.

Τὴν ἄλλη μέρα εἶπε ὁ Λεωχάρης στοὺς δικούς του:

— Ἐμπρὸς τώρα στὸ ναό. Ὁ θεὸς Ἀπόλλωνας, πού τόσο πολὺ ἀγαπάει καὶ προστατεύει τὴ Σπάρτη, θὰ δεχτῆ τὴ θυσία μας μὲ περισσότερη εὐχαρίστηση αὐτὴν τὴ φορά.

Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι, πού ἠθέλαν νὰ βρεθοῦν στὴν τελετῆ, ἔλυσαν τὰ σώματά τους καὶ φόρεσαν καινούργια φορέματα. Ξεκινοῦν τώρα ὅλοι.

Ὁ μικρὸς Λαβώτας, πηδαίει ἀπὸ τὴ χαρὰ του, γιὰ πρώτη φορά θὰ ἰδῆ κι αὐτὸς μιὰ τέτοια γιορτῆ. Ἀπὸ τὸ πρῶν, ἔρριξε ὅλη του τὴ φροντίδα στὸ παχουλὸ ἄρνι, τὸ κάτασπρο, πού τόσον καιρὸ τὸ τρέφουν μὲ ἐκλεχτὴ τροφή, γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ. Τώρα τὸ ὀδηγεῖ αὐτὸς στὴ θυσία.

Σὲ λίγην ὥρα φτάνουν στὸ ναό. Ἡ ἱερὴ στιγμή πλησίασε. Τὸ παχουλὸ ἄρνι, κάτασπρο, μὲ χρυσομένα τὰ κέρατα, παραδίνεται στὸν ἱερέα. Ὅλοι νίβουν τὰ χέρια μὲ τὸ ἁγιασμένον νερὸ, πού εἶναι στὴ μαρμαρένια λεκάνη μπροστὰ στὸ ναό, καὶ στέκουν μὲ προσοχὴ γύρω στὸ βωμό.

Ὁ ἱερέας, πλησιάζει στεφανωμένος. Ψιθυρίζει μυστικά μιὰ προσευχὴ στό Θεό καί σφάζει τὸ ἀρνί.

Ἄλλος ἱερωμένος τοῦ ναοῦ, ἔκοψε ἔπειτα μερικά τεμάχια ἀπὸ τὸ κρέας τοῦ ἀρνιοῦ καί τὰ ἔβαλε ἀπάνω στό βωμό, πού ἔκαιε δυνατὴ θυσία.

Ἡ τσίχνα, πού βγήκε ἀπὸ τὸ κρέας τῆς θυσίας, χύθηκε γύρω κι' ἡ εὐχάριστη μυρουδιά της γέμισε τὸν ἀέρα.

Ὅλοι οἱ συγγενεῖς τοῦ Λεωχάρη, πού παρόστεκαν, ψιθύρισαν καθένας μιὰ προσευχὴ γιὰ τὸ νεογέννητο Θεοκλή. Ὁ Λεωχάρης, γονατιστὸς μπροστὰ στό βωμό σήκωσε τὰ χέρια καί προσευχήθηκε:

Χρυσόστολιστε, ἀθάνατε,
πὸ τὸ φῶς μᾶς χαρίζεις,
καταδέξου, ὦ Ἀπόλλωνα,
τὴ θερμὴ προσευχὴ μου
καί τὴ θυσία.

Καί εὐδόκησε, ὦ ἀσύγκριτε
φωτοδότῃ πατέρα,
τὴ θεϊκὴ εὐλογία σου
τοῦ Θεοκλή μου νὰ στείλῃς
κι' ἄξιός νὰ γίνῃ.

Ἄξιός γιὰ τὴν πατρίδα του
κι' ἄξιός γιὰ τὴ γενιά του,
παράξιός γιὰ τὴ Σπάρτη μας
στὸν πόλεμο νὰ πέσῃ,
ναί, γιὰ τὴ Σπάρτη.

117. Ἡ Λητώ ἀνατρέφει τὸ Θεοκλή.

Ἡ Λητώ, ἀνάλαβε πρόθυμα τὴν ἀνατροφή τοῦ Θεοκλή. Ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἀγάπη, ποὺ εἶχε στὸ μικρό της, δὲν ἤθελε νὰ τὸ παραδώσῃ σὲ παραμάνα, ἀλλὰ τὸ φρόντιζε μόνη της. Ὁρισμένη ὥρα τὸ βύζαινε καὶ ὠρισμένη ὥρα τὸ κοιμίζει.

Πολλὲς φορές, τὸ μικρὸ πεινοῦσε πρὶν νὰ ἔρθῃ ἡ κανονισμένη ὥρα, καὶ ἔβανε τὰ κλάματα. Ἡ μητέρα ὅμως δὲν ὑποχωροῦσε.

— «Φώναζε, ἀγόρι μου, ὅσο θέλῃς, τοῦ ἔλεγε. Δὲ θὰ κάμωμὲ σὲ σένα καμιὰ ἐξαίρεση. Πρέπει νὰ συνηθίσῃς καὶ σὺ ἀπὸ τώρα στὴν τάξη καὶ στὴ στέρηση, σὰν ἀληθινὸ Σπαρτιατόπουλο!»

Ὅταν ὅμως τελείωνε τὶς ἐργασίες τοῦ σπιτιοῦ, πλησίαζε τὴν ἀσπίδα, ποὺ κοιμόταν τὸ μωρὸ καὶ τὸ νανούριζε, τραγουδώντας:

— Φύσα ἀγεράκι δροσερὸ
μέσ στῶν δεντρῶν τὰ φύλλα,
πάρε ἀπ' τὰ ρόδα τὸν ἀνθό,
καὶ ἀπ' τὴ μηλιὰ τὰ μῆλα
καὶ φέρτα στὸ παιδάκι μου·
εἶναι καλὸ καὶ κάνει
ἤσυχο νάνι, νάνι.

Καὶ ἡ Γοργώ, ὅταν νανούριζε τὸ ἀδερφάκι της, σιγοτραγουδοῦσε:

— Ἵπνε, ποῦ παίρνεις τὰ μικρά,
ἔλα πάρε καὶ τοῦτο.
Μικρὸ μικρὸ σοῦ τό θῶσα
μεγάλο φέρε μού το.

Μεγάλο, σὰν ψηλὸ βουνό,
ἴσιο σὰν κυπαρίσσι
καὶ οἱ κλῶνοι του ν' ἀπλώνωνται,
σ' ἀνατολῇ σὲ δύση».

Ὁ Λεωχάρης, ποῦ πήγαινε στὸ σπίτι κάθε τόσο ἀπὸ τὴν ἀγορά, μὲ πολλή του χαρὰ ἔβλεπε τὸ Θεοκλή, ὄλο καὶ καλύτερο. Καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς πολιτείας, ποῦ πήγαινε συχνά γιὰ νὰ βλέπη τὴν ἀνατροφή τοῦ μικροῦ, ἔφευγε πάντοτε ἐνθουσιασμένος.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς γενιᾶς πάλι, δὲν περνοῦσε ποτὲ ὀλόκληρη βδομάδα, ποῦ νὰ μὴν ἐπισκεφτῆ τὸ σπίτι τοῦ Λεωχάρη. Ἦθελε νὰ ἰδῆ μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἂν ἡ Λητὼ προσέχη, ὅπως πρέπει, στὴν ἀνατροφή ὄχι μόνο τοῦ μικροῦ Θεοκλή, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λαβῶτα, ποῦ ζύγωνε ὁ καιρὸς νὰ φύγη ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ νὰ καταταχτῆ στὸ λόχο.

Ὁ ἀρχηγὸς εὗρισκε πάντοτε τὰ παιδιά ζωηρὰ καὶ καλοκαμωμένα. Γι' αὐτὸ ἔφευγε πάντα χαρούμενος καὶ γελαστός. Τὴν ὥρα μάλιστα, ποῦ ἀποχαιρετοῦσε τὴ Λητὼ, εἶχε πρόχειρο καὶ ἓνα λόγο ἐπαινετικὸ νὰ τῆς πῆ.

Τὴν περισσότερη χαρὰ ἀπ' ὄλους μέσα στὸ σπίτι, γιὰ τὸ μέγλωμα τοῦ Θεοκλή, εἶχαν ἡ Γοργὼ καὶ ὁ Λαβῶτας. Ὀλόκληρες ὥρες τὶς περνοῦσαν μαζί του.

Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ καὶ τῶν δύο, ὅταν εἶδαν

τὸ Θεοκλή, ὕστερα ἀπὸ ἕξι ἐφτά μῆνες, νὰ πιάνεται στὸν τοῖχο καὶ νὰ κάνη τὰ πρῶτα βήματα.

Ὁ Λαβώτας ἔλεγε:

—Δὲ σοῦ φαίνεται, Γοργώ, πὼς ὁ Θεοκλής μας πολὺ γρήγορα δοκίμασε νὰ περπατήσει;

—Ὅχι, ἔτσι περπάτησες καὶ σύ, ἀποκρίθηκε ἡ Γοργώ. Τὸ θυμᾶμαι καλά, σὰ νὰ εἶναι τώρα δᾶ. Ὡστόσο πρέπει νὰ ξέρης πὼς εἶναι πολὺ σωστὰ τῆς γιαγιάς τὰ λόγια:

—Τῆς καλομάνας τὸ παιδί,
στοὺς πέντε μῆνες κάθεται,
στοὺς ἕξι καλοκάθεται·
καὶ στοὺς ἑπτὰ καὶ στοὺς ὀχτὼ
παίρνει τὸν τοῖχο τοῖχο....

—Ἀλήθεια, καλομάνα εἶναι ἡ μητέρα μας, κι ἄς μοῦ δῖνη καμιά φορὰ καὶ ξυλιές, εἶπε ὁ Λαβώτας.

Καὶ ξαναεἶπε:

—Γοργώ, τίς προάλλες ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὴν παλαιστρα ὁ Πολύδωρος καὶ ὁ Τήλεκλος, γιὰ νὰ μᾶς ἰδοῦν, τοὺς παραπονέθηκα, πὼς ἡ μητέρα κάποτε μὲ τὸ παραμικρό, μὲ δέρνει. Καὶ μοῦ εἶπαν νὰ μὴν παραπονιέμαι, γιὰ τὸ τοῦ χρόνου, ποὺ θὰ πάω κι ἐγὼ στὴν παλαιστρα θὰ τρώγω περισσότερες καὶ δυνατότερες. Ἀλήθεια, Γοργώ;...

—Βέβαια, ἀλήθεια, εἶπε ἡ Γοργώ..... Ὅλα τὰ Σπαρτιατόπουλα, τὰ δέρνουν οἱ παιδονόμοι, γιὰ νὰ δοκιμάσουν ποιὰ θὰ βγοῦν ἄφοβα παλικάρια. Ὁ Θεοκλής μας τέτοιος θὰ γίνη....

—Γιατί, ἐγὼ δὲ θὰ γίνω παλικάρι; ρώτησε κάπως πικραμένος ὁ Λαβώτας.

—Τὸ πιστεύω, πὼς θὰ γίνης, εἶπε ἡ Γοργώ. Δὲ μπορεῖς, θὰ μοιάσης καὶ σὺ στὰ μεγαλύτερα ἀδέρφια μας, πὸν μέσα στὴν παλαίστρα τὰ ἔχουν μὲ τ' ὄνομα.

Ἔστερα ἀπὸ λίγους μῆνες ὁ Θεοκλῆς περπατοῦσε πιά ἐλεύθερα. Μὰ ἀπὸ τότε ἄρχισε καὶ ἡ ἀληθινὴ σκληραγωγία του.

Ἡ μητέρα τοῦ ἔδινε κι ἔτρωγε δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα λίγο ψωμί μὲ τυρὶ ἢ μ' ἐλιές, σπάνια μὲ κρέας. Ἡ τροφή αὐτὴ ἦταν τόσο λίγη, πὸν ποτὲ δὲ χόρταινε.

Φοροῦσε λεπτὸ πουκαμισάκι, τὸ χιτῶνα, ὅπως τὸν ἔλεγαν τότε, καὶ ἀπ' ἔξω ἓνα πανωφοράκι πολὺ ἐλαφρὸ. Αὐτὴ ἦταν ἡ ταχτικὴ φορεσιά του, καλοκαίρι καὶ χειμῶνα. Τὰ πόδια ἦταν πάντα ξυπόλυτα καὶ τὸ κεφάλι κουρεμένο σύρριζα καὶ χωρὶς καπέλο.

Στὴν ἀρχὴ φώναζε ὁ Θεοκλῆς. Μὰ ἡ μητέρα ἤξερε νὰ τὸν βάνη στὴ θέση του.

—Ἔτσι πρέπει νὰ συνηθίσῃς ἀγόρι μου, τοῦ ἔλεγε. Αὐτὴν τὴ σειρά, θ' ἀκολουθήσης καὶ στὸ λόγιο, πὸν θὰ πᾶς ὕστερ' ἀπὸ λίγον καιρό.

Ἄν ὁ Θεοκλῆς δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ μὲ τὸ καλὸ, ἔμπαινε σὲ ἐνέργεια ἢ φοβέρε ἢ καὶ τὸ ξύλο.

Ἔτσι, θέλοντας καὶ μὴ, συνηθίσε σιγὰ σιγὰ σ' αὐτὴν τὴ σειρά.

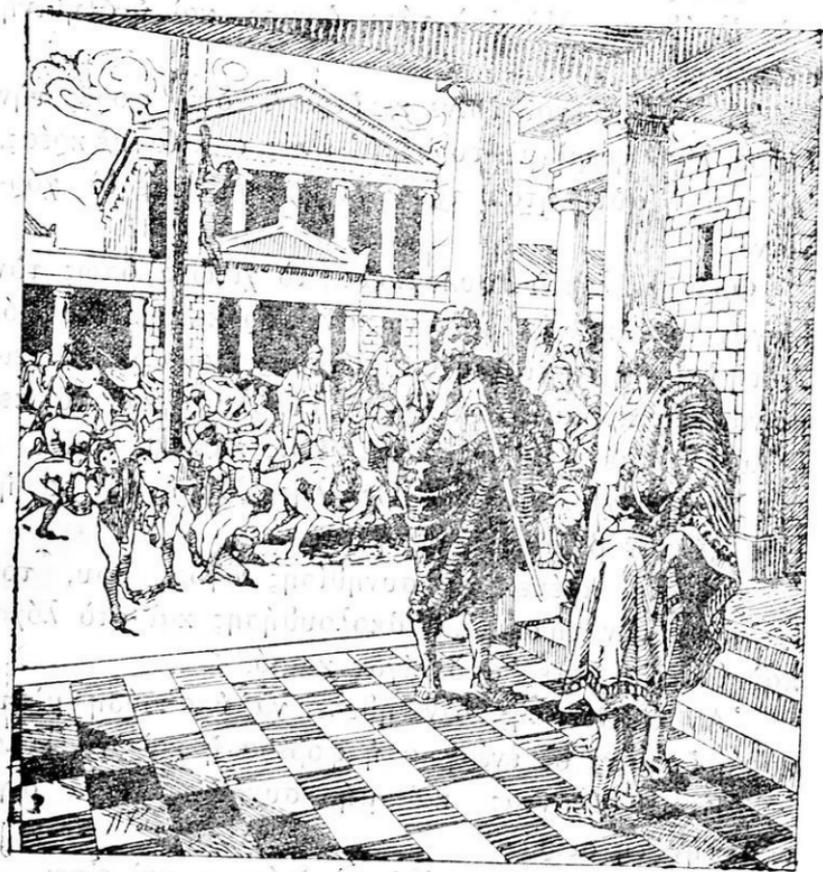
Ὁ δάσκαλος ἔκοψε ἐδῶ τὴ διήγησι καὶ εἶπε:

—Ὡρα πιά νὰ γυρίσωμε στὸ χωριό. Τὴ συνέχεια αὔριο.

118. Στο λόχο.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ δάσκαλος ἔξακολούθησε τὴν ἱστορία στὸν κήκο τοῦ σχολείου.

—Τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ ὅταν ἦρθε ὁ καιρὸς

ΣΤΟ ΛΟΧΟ

ν' ἀφήσῃ ὁ Θεοκλῆς τὸ σπίτι καὶ νὰ καταταχῆ στὸ λόχο, ἦταν ἓνα παιδί γεμάτο υγεία καὶ ζωὴ. Ἐφτά χρόνων ἦταν τότε.

Τὸ πρωὶ λοιπὸν μιᾶς χειμωνιάτικης μέρας, πού τὸ κρύο ἦταν ἀρκετὰ τσουχτερό, ὁ Λεωχάρης πῆρε τὸ Θεοκλή καὶ τὸν πῆγε στὴν παλαίστρα. Ἡ παλαίστρα ἦταν ἓνα μεγάλο δημόσιο σπίτι, μὲ μιὰ μεγάλη αὐλὴ ἔξω, πού γυμνάζονταν τὰ παιδιά.

Τὴν ὥρα, πού παρίδινε ὁ Λεωχάρης τὸ Θεοκλή στὸν παιδονόμο, τὸ διευθυντὴ τῆς παλαίστρας, εἶπε:

—Σᾶς ἔφερα ἓνα νέο στρατιότη καὶ πιστεύω πὼς δὲ θὰ εἶναι κατώτερος ἀπὸ τ' ἄλλα παιδιὰ τῆς παλαίστρας.

—Καλῶς ἦρθε, εἶπαν μαζὶ ὁ παιδονόμος καὶ ὁ λοχαγός.

Τὰ παιδιὰ, ὅταν εἶδαν τὸ Θεοκλή, τὸν ἐδέχτηκαν μὲ χαρὰ.

—Καλωσόρισες, καλωσόρισες! τοῦ φώναξαν ὅλα μαζὶ, καὶ τὸν ἔβαλαν στὴ μέση καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τοῦ δώσουν θάρρος.

—Θὰ περῶμε καλὰ ἐδῶ, τοῦ ἔλεγε τὸ ἓνα.

—Θὰ σ' ἀγαποῦμε σὰν τὸ Λαβώτα, τοῦ πρόφταινε τὸ ἄλλο.

Στὰ λόγια αὐτά, καλοσύνη γεμάτα, ὁ Θεοκλῆς ἀπαντοῦσε μὲ χαμόγελο. Κατάλαβε ὅτι μέσα στὸ λόγο, θὰ περῶση ὥραϊα, ἀροῦ θὰ ἔχη συντροφιά τέτοια ἀνοιχτόκαρδα παιδιὰ.

Ὁ Δημάρτος, ἓνα παιδί ἔντεκα χρόνων, πῆρε τὸ Θεοκλή ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ ἔδειχνε τὸ καθετί, πού ἦταν μέσα στὴν παλαίστρα.

Ὁ λοχαγὸς προζάλεσε κατόπι τὸ Θεοκλή καὶ τὸν ἐρώτησε γιὰ τὴν οἰκογένειά του.

Ὁ Θεοκλῆς μιλοῦσε μὲ θάρρος καὶ ἔδινε στὸ λο-

χαγὸ πληροφορίες γιὰ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα, γιὰ τὰ ἀδέρφια του καὶ γιὰ ὅλα τοῦ σπιτιοῦ.

— Μπράβο, μικρέ, εἶπε ὁ λοχαγός. Μὰ πρόσεξε νὰ πάρης καὶ σὺ τὴ συνήθεια νὰ ἀπαντᾷς μὲ λίγα λόγια, ὅπως κάνουν ὅλα τὰ Σπαρτιατόπουλα.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα δύο δοῦλοι τοῦ Λεωχάρη, ἔφεραν στὴν παλαιστρα τὸ μερίδιο τοῦ Θεοκλῆ γιὰ τὸ συσσίτιο. Ἔφεραν ἀλεύρι, τυρί, κουριά, σῦκα, λούπινα καὶ ἄλλα φαγώσιμα, καθὼς καὶ λίγα χρήματα, ὅπως ἔκαναν ὅλοι οἱ Σπαρτιάτες, μεγάλοι καὶ μικροί.

Τὰ παιδιά γυμνάστηκαν κι ἔπαιξαν ἀρκετὴν ὥρα στὴ μεγάλη πλατεία τῆς παλαιστρας. Ἐπειτα μπῆκαν στὴν αἴθουσα, πού μάθαιναν γράμματα.

Τὸ μάθημα, ὅταν ὁ καιρὸς ἦταν καλός, γινόταν πάντα ἔξω, στὸν ἴσσιο τῶν δέντρων, καὶ μόνον ὅταν ἔκανε κακοκαιριά, γινόταν μέσα στὴν αἴθουσα.

Ὁ γραμματιστής, ὅπως ἔλεγαν τότε τὸ δάσκαλο, δὲν κράτησε τὰ παιδιά στὸ μάθημα περισσότερο ἀπὸ δυὸ ὥρες. Ἔστερα βγήκαν πάλι ἔξω καὶ ἄρχισαν τὰ γυμνάσια καὶ τὰ παιγνίδια. Αὐτὸ ἦταν τὸ καθημερινὸ πρόγραμμα. Οἱ Σπαρτιάτες,, ὅπως βλέπετε, εἶχαν μεγάλη προτίμηση στὴ γυμναστική. Γιὰ τὰ γράμματα καὶ τὴ μουσικὴ ἐνδιαφέρονταν πολὺ ὀλίγο.

119. Τὸ φαγητό.

Τὸ μεσημέρι, τὰ παιδιά πῆγαν στὸ συσσίτιο. Ὁ Θεοκλῆς ἦταν δίπλα στὸ Δημάρατο.

Καθέννας πῆρε τὴ μερίδα του καὶ κάθησε στὴν ὀρισμένη θέση του, καὶ ἓνα παιδί εἶπε αὐτὴν τὴ προσευχὴ στὴ θεὰ Δήμητρα:

Εὐλογημένη ἡ ὥρα,
Δήμητρα ἀσταχοφόρα,
ποῦ εὐδόκησες νὰ δώσης
ἓνα σπειρὶ σπειράκι,
τὸ πρῶτο σιταράκι
στὸν ἄξι μαθητῆ σου
τὸν ὄμορφο Τριπτόλεμο.
Μὲ ὑπομονὴ τὸν ἔμαθες
ἔπειτα ν' ἀλετρεύη,
νὰ ὀργώνη, νὰ σθαρνίζη
τῆ γῆς· καὶ τὸ σταράκι
νὰ σπέρνῃ, νὰ θερίζη,
ν' ἀλέθῃ, ν' ἀλωνίζη.
Κι εἶναι ἀπὸ τότε, Δέσποινα,
μητέρα ζωοδότρα,
ποῦ κι ὁ φτωχὸς κι ὁ ἄρχοντας
γεύονται τὸ ψωμάκι
τ' ἄγιο καὶ σ' εὐλογοῦνε.
—Δήμητρα ἀσταχοφόρα,
εὐλογημένη ἡ ὥρα!

Κατόπι ἄρχισε τὸ φαγητὸ μὲ σιωπὴ τόσο μεγάλη,
ποῦ δὲν ἀκούοταν οὔτε ὁ παραμικρὸς ψίθυρος.

—Οὔτε τὰ πηρούνια δὲν ἀκούονταν; ρώτησε ὁ
Τάκης.

—Οὔτε αὐτά, εἶπε ὁ δάσκαλος, γιατί οἱ Σπαρτιά-
τες δὲν εἶχαν τέτοια. Ἐπιαναν τὸ φαγητὸ μὲ τὰ χέρια
τους. Στὸ Θεοκλή ἄρρεσε πολὺ τὸ φαγητὸ ποῦ εἶχαν. Τὸ
βρῆκε πολὺ νοστιμώτερο ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ σπιτιοῦ.
Εἶδε ὅμως ὅτι καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ ἔτρωγαν μὲ πολλὴ
εὐχαρίστηση αὐτὸ τὸ φαγητὸ καὶ τοῦ ἔκαμε ἐντύ-

πωση. Ἔσκυψε λοιπὸν καὶ ρώτησε τὸ σύντροφό του, μὲ φωνὴ πολὺ σιγανή :

— Δημάρατε, γιατί σᾶς ἄρέσει τόσο πολὺ, αὐτὸ τὸ φαγητό ;

— Σιωπή, θὰ σοῦ εἰπῶ ὕστερα, τοῦ ψιθύρισε βιαστικὰ ὁ Δημάρατος.

Ὁ λοχαγὸς, ποὺ καθόταν ἀντίξου, εἶπε :

— Ἐκεῖνος, ποὺ ψιθύρισε νὰ σηκωθῆ ὄρθιος !

Ἄμέσως ὁ Δημάρατος σκούπισε τὰ χέρια του, σηκώθηκε ὄρθιος καὶ χαιρέτησε στρατιωτικὰ.

— Γιατί μιλεῖς, Δημάρατε ; ρώτησε αὐστηρὰ ὁ λοχαγὸς.

— Ὁ Θεοκλῆς μὲ ρώτησε γὰτι γιὰ τὸ φαγητὸ καὶ τοῦ εἶπα νὰ σιωπήσῃ, ἀπάντησε μὲ θάρρος ὁ Δημάρατος.

— Σὲ πιστεύω· κάθησε, εἶπε ὁ λοχαγὸς.

— Καὶ βέβαια, εἶπε ὁ δάσκαλος. Ὁ λοχαγὸς ἔπρεπε νὰ πιστέψῃ τὸ Δημάρατο, γιατί οἱ Σπαρτιάτες συνήθιζαν τὰ παιδιά τους νὰ μὴ λένε ποτὲ ψέματα.

Σὰν ἐτελείωσε τὸ φαγητό, τὰ παιδιά ταχτοποίησαν τὴν αἴθουσα καὶ βγῆκαν στὴν αὐλή.

Ὁ Δημάρατος τότε πῆρε τὸ Θεοκλῆ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε γελώντας :

— Φτηνὰ τὴ γλίτωσα. Δέκα ξυλιές ἔχει τιμωρία ἐκεῖνος, ποὺ θὰ τολμήσῃ νὰ μιλήσῃ τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ.

— Καὶ θὰ ἦμουν ἐγὼ ἡ αἰτία, ἂν πάθαινες αὐτὴ τὴν τιμωρία, εἶπε ὁ Θεοκλῆς.

Ὁ Δημάρατος χαμογέλασε καὶ χάιδεψε τὸ Θεοκλῆ. Ἔπειτα τοῦ εἶπε :

— Λοιπὸν τὸ φαγητό, ποὺ φάγαμε ἦταν κρέας χοιρινό, βρασιμένο μὲ νερό, ξύδι καὶ ἀλάτι.

— Ὁ μέλας ζωμός; ρώτησε ὁ Θεοκλῆς.

— Ναι, αὐτός· ὁ μάγειρός μας τὸν μαγειρεύει πολὺ ὁμορφα. Σήμερα, ἐξαιρετικά, τὸν ἔκαμε νοστιμότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Ἔβαλε ὅλη του τὴν τέχνη, ἴσως γιὰ χάρη τοῦ νεοφερμένου μας.

Ἔτσι πέρασαν οἱ πρῶτες μέρες τοῦ Θεοκλή ἐκεῖ στὸ λόγιο.

120. Στὸν Εὐρώτα.

Ἡ ἡμέρα σήμερα εἶναι πολὺ ὁμορφη. Σύννεφο δὲ φαίνεται πουθενά. Ὁ ἥλιος λάμπει ὀλόχρυσος καὶ μετριάζει τὸ τσουχτερό κρύο, ποὺ κατεβάζουν οἱ χιονισμένες πλαγιές τοῦ Γαύγету καὶ τοῦ Πάφωνα.

Κατὰ τὸ δειλινό, ὅλα τὰ παιδιά τοῦ λόγιου μπαίνουν στὴ γραμμή.

— Ἐμπρός σὲ γυμναστικὸν περίπατο! εἶπε ὁ λοχαγός.

Τὰ παιδιά ξεκινοῦν καὶ σὲ λίγο φτάνουν στὸν Εὐρώτα.

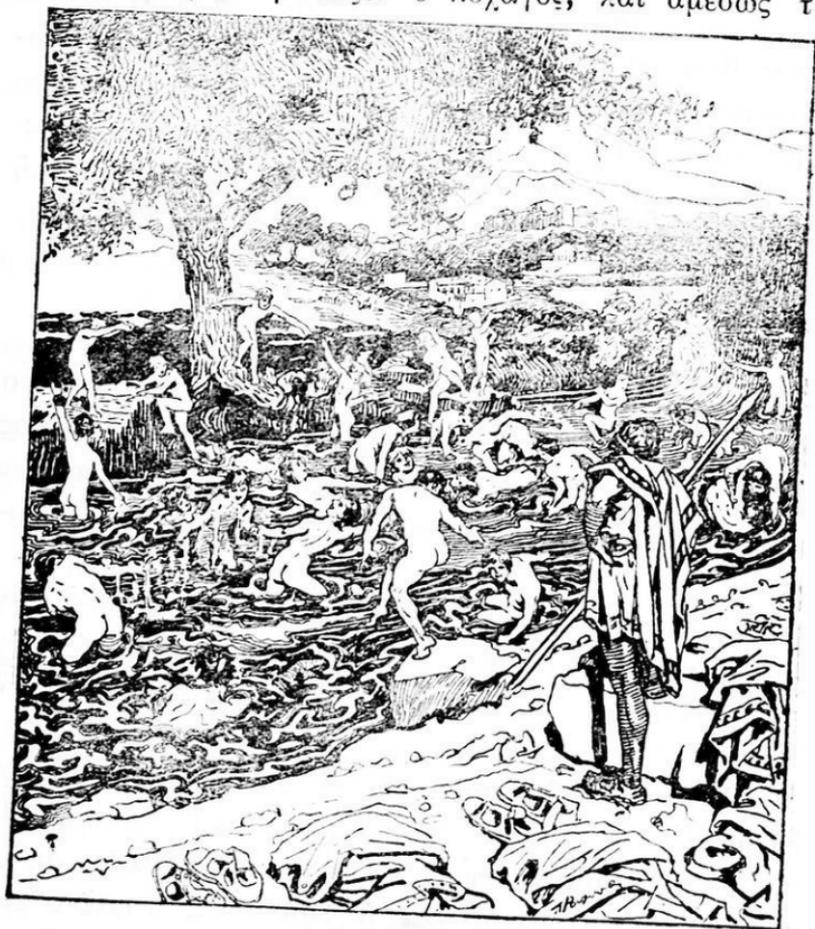
Τὰ ὀλοκάθαρα νερά τοῦ ποταμοῦ, κυλοῦν ἀφρισμένα τὸν κατήφορο καὶ ἡ βοή τους, νομίζει κανεὶς πὼς προσκαλεῖ τὰ παιδιά νὰ παίξουν μαζί.

Ὅλα τὰ παιδιά κοιτάζουν τὸ λοχαγό. Αὐτὸς καταλαβαίνει τὴν ἐπιθυμία τους καὶ δίνει τὴ διαταγή νὰ σταματήσουν. Ἔπειτα λέει:

— Ἐτομαστήτε, λουτρό!

Τὰ παιδιά σὴ στιγμή ἐβγαλαν τὰ φορέματά τους καὶ ἦταν ἔτοιμα.

— Ἐμπρός! φωνάζει ὁ λοχαγός, καὶ ἀμέσως τὰ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΤΑ

παιδιά πηδοῦν ὅλα μέσα στὰ νερά, τρελά ἀπὸ χαρά.

Οἱ ρεματιῆς γύρω βουτίζουν ἀπὸ τὰ γέλια καὶ τὰ ξεφωνητά τους. Ὅλα δοκιμάζουν μεγάλη εὐχαρίστηση, γιατί εἶχαν πολλές μέρες νὰ πάρουν τὸ μπάνιο τους.

Ὁ Θεοκλῆς δὲν ἔμεινε πίσω, σ' ὄλην αὐτὴ τὴ διασκέδαση. Φώναζε, πηδοῦσε, βουτιόταν καὶ ξαναβουτιόταν στὰ νερά, πετοῦσε στ' ἄλλα παιδιὰ χουφτες νερό, μὰ δὲν τολμοῦσε νὰ προχωρήσῃ στὰ βαθιά.

Ὁ Δημάρατος, πού στεκόταν κοντά του, τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι γιὰ νὰ ξεθαυρόψῃ καὶ προχώρησαν μαζί λίγο πιὸ μέσα. Ἐκεῖ τοῦ ἔδειξε, πῶς νὰ κινῆ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, γιὰ νὰ μάθῃ τὸ κολύμπι καὶ πῶς νὰ στηρίξῃ κάτω στὴν ἄμμο τὰ πόδια, γιὰ νὰ μὴν τὸν παρασέρνῃ τὸ νερό.

Ὁ Θεοκλῆς, δοκίμασε νὰ κάμῃ ὅπως τὸν [ὁδήγησε ὁ Δημάρατος, μὰ δὲν τὰ κατάφερε.

Ὁ Κλεόβουλος, ἓνα παιδί μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ Θεοκλή, μόλις τὸν εἶδε νὰ κυλιέται μέσα στὸ νερό, εἶπε γελώντας:

—Μπράβο, Θεοκλή! ὦραϊα τὰ καταφέρνεις! ἔρχεσαι νὰ σὲ πάρω δάσκαλο νὰ μὲ μάθῃς κι ἐμένα κολύμπι;

Ὁ Θεοκλῆς πειράχτηκε μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ εἶπε μὲ παράπονο:

—Δημάρατε, δὲν ἀκοῦς; Ὁ Κλεόβουλος μὲ κοροϊδεύει! . . .

—Ὅχι, σὲ ἀστειεύτηκε, εἶπε! ὁ Δημάρατος. Καὶ τὰ Σπαρτιατόπουλα μαθαίνουν νὰ λένε πάντα ἔξυπνα ἀστεῖα.

121. Τὸ στρῶμα τοῦ Θεοκλή.

Τὰ παιδιά, ἀφοῦ κολύμπησαν ἀρκετά, βγῆκαν

ἀπὸ τὰ νερά. Ντύθηκαν ὅλα καὶ ἦταν ἔτοιμα νὰ μποῦν στὴ γραμμὴ.

Τότε ὁ λοχαγὸς εἶπε:

—Τὰ στρώματα τοῦ ὕπνου μερικῶν, ἴσως θέλουν διόρθωμα. Γι' αὐτὸ μπορεῖτε νὰ οἰκονομήσετε ὅ, τι σᾶς χρειάζεται, τώρα ποὺ εἴμαστε ἐδῶ. Ὁδηγήστε καὶ τὸ Θεοκλή, νὰ κόψη ὅ,τι πρέπει, γιὰ νὰ φτιάση κι αὐτὸς τὸ δικό του τὸ στρώμα.

Τὰ παιδιά, χώθηκαν μέσα στοὺς καλαμιῶνες καὶ καθὼς ἦταν συνηθισμένα ἀπὸ ἄλλοτε, ἔκοβαν εὐκόλα μὲ τὰ χέρια τους τὰ καλάμια καὶ τὰ ψαθιά καὶ καθένα ἔκαμε τὸ δεματάκι του.

Δοκίμασε κι ὁ Θεοκλῆς νὰ κάμη τὸ ἴδιο, μὰ δὲν τὸ κατάφερε.

—Ἐδῶ χρειάζεται μαχαίρι, εἶπε. Δημάρατε, δώσε μου ἓνα μαχαίρι.

—Δὲν ἐπιτρέπεται! τοῦ εἶπε ὁ λοχαγός, ποὺ στεκόταν πρὸ πίσω. Προσπάθησε νὰ κάμῃς καὶ σὺ τὴ δουλειά σου μὲ τὰ χέρια. Ἔτσι κάνουν ὅλα τὰ Σπαρτιατόπουλα.

Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ λοχαγοῦ, κέντησαν τὴ φιλοτιμία τοῦ Θεοκλῆ καὶ εἶπε μὲ θάρρος:

—Κι ἐγὼ θὰ τὰ καταφέρω. Κι ἀλήθεια προσπάθησε, μὰ τίποτα.

Ὁ λοχαγὸς χαμογελοῦσε, βλέποντας τὴν προσπάθεια τοῦ Θεοκλῆ. Ἐκαμε ἔπειτα κρυφὰ νόημα στ' ἄλλα παιδιά, ποὺ ἦταν κοντά του, νὰ τὸν βοηθήσουν.

Ὁ Δημάρατος καὶ δύο ἄλλα παιδιά συμπλήρωσαν μ' εὐχαρίστηση τὸ δεματάκι τοῦ Θεοκλῆ.

122. Ἀπολογισμός.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἔγερνε νὰ κρυφτῆ πίσω στὸν Ταῦγετο, ὁ λόχος ἦταν στὴν παλαίστρα.

Τὰ παιδιὰ ἔφαγαν λίγο ψωμί μ' ἑλιές καὶ τὴν ὥρα, ποὺ ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζει, ἦταν ὅλα στὰ κρεβάτια τους. Ὁ Θεοκλῆς εἶχε τὸ κρεβάτακι του δίπλα στοῦ Δημάρατου.

Ὅταν ἐτοιμίζονταν νὰ πλαγιάσουν, ὁ Θεοκλῆς ἐξακολούθησε νὰ μιλῆ γιὰ τὴν ὁμορφὴ ἐκδρομῆ. Ὁ Δημάρατος τότε εἶπε :

— Θεοκλή, στὸν ὕπνο, ἔχομε σιωπῆ. Πρόσεξε μὴ τὴν πάθωμε ὅπως τὶς προάλλες στὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ.

Ὁ Θεοκλῆς σιώπησε καί, ξαπλωμένος ὅπως ἦταν στὸ στρώμα, συλλογίστηκε τὴ ζωὴ τῆς παλαίστρας καὶ ἔλεγε μέσα του :

— Γυμνάσια, γράμματα, παιγνίδια, περίπατος, λουτρὸ στὸ ποτάμι, καλαμιῶνες. Νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια; Ὅλα καλά· εἶχε δίκιο ἡ Γοργώ, ὅταν μοῦ ἔλεγε πολλές φορές, πὼς ἡ ζωὴ στὴν παλαίστρα εἶναι εὐχάριστη.

Τέτοια συλλογιζόταν ὁ Θεοκλῆς καὶ σιγὰ σιγὰ τὸν πῆρε ὁ ὕπνος.

Ἡ νύχτα πέρασε ἡσυχῆ. Τὰ παιδιὰ ὅλα, κουρασμένα ἀπὸ τὰ γυμνάσια τῆς ἡμέρας, κοιμήθηκαν ὡς τὸ πρωτῆ.

Τὴν κονταυγῆ, πρὶν νὰ φέξῃ ἀκόμη καλὰ καλὰ, δυνατὸ τυμπάνισμα ξύπνησε τὰ παιδιὰ. Στὴ στιγμῆ ἦταν ὅλα στὸ πόδι. Συγύρισαν τὰ κρεβάτια τους καὶ

ἔπειτα ἔτρεξαν καὶ πλύθησαν στὶς βρούσες, πού ἦταν στὴν αὐλὴ τῆς παλαιστρας.

Ἐπειτα παρατάχτηκαν στὴ γραμμὴ καὶ ἄρχισαν τὰ γυμνάσια, ἀπαράλλαχτα ὅπως καὶ χθές.

Ὁ Θεοκλῆς σὲ λίγον καιρὸ συνήθισε τὴ ζωὴ τοῦ ὄχου καὶ ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος. Σ' αὐτὸ τὸν βόηθησε καὶ ὁ φίλος του ὁ Δημάρατος, πού τοῦ φερνόταν σὰν ἀδερφός.

123. Ἄξιός, ἄξιός;

Ἐνα ἀπομεσήμερο, πού ὁ λόχος τοῦ Θεοκλῆ ἀναπαυόταν, εἶπε ὁ λοχαγός:

— Παιδιά, πέρασε πιά ἀρκετὸς καιρὸς ἀπὸ τὴν ἡμέρα, πού ἦρθε ὁ Θεοκλῆς στὸ λόχο σας. Μὰ ὅπως ξέρετε, κάθε νέος, πού μπαίνει στὴ συντροφιά, ἔρχεται προσωρινά, ὥσπου νὰ δοκιμαστῆ. Στὸ λόχο θὰ μείνη παντοτεινά, μόνο ἂν τὸν θέλετε ὅλοι σας. Ἔτσι λέει ὁ κανονισμός. Λοιπὸν εἶναι καιρὸς νὰ εἰπῆ καθένας τὴ γνώμη του, ἂν εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ αὐτόν.

Ὅλα τὰ παιδιά μὲ μιὰ φωνὴ εἶπαν:

— Τὸν θέλομε! τὸν θέλομε!

— Ὅχι, δὲν παίρνεται ἔτσι ἡ ἀπόφαση, εἶπε ὁ λοχαγός. Τὴ γνώμη του καθένας θὰ τὴν φανερώσῃ μὲ τὸν κανονικὸ τρόπο. Καὶ ξέρετε πὼς καὶ ἕνας μόνο ἂν δὲ θέλῃ στὸ λόχο τὸ Θεοκλή, θὰ φύγῃ καὶ θὰ πάῃ νὰ δοκιμαστῆ σ' ἄλλο λόχο.

Ὁ λοχαγός, ἔδωκε διαταγὴ στὸν ὑπηρέτη καὶ ἔφερε, μέσα σὲ μικρὸ κάνιστρο, ἕνα κομμάτι ζυψιτῶν

Τὰ παιδιὰ ἔκαμαν ἀμέσως κύκλο καὶ πῆραν ὅλα μὲ τῆ σειρὰ τους λίγο ζυμᾶρι ἀπὸ τὸ κἀνιστρο πὸν ἔφερνε μπροστά τους ὁ ὑπηρέτης.

Κάθε παιδί, μὲ τὸ ζυμᾶρι πὸν πῆρε, ἔπλασε ἕνα μικρὸ βῶλο. Ὅσα παιδιὰ θέλουν τὸ Θεοκλή στὸ λόχο, θ' ἀφήσουν τὸ βῶλο λεῖο· ὅσα ὅμως δὲν τὸν θέλουν, θὰ κάμουν στὸ βῶλο, μὲ τὸ δάκτυλό τους, μιὰ γουβίτσα.

Ὅταν τελείωσε αὐτὴ ἡ προετοιμασία, ὁ ὑπηρέτης, ἔχοντας τώρα τὸ κἀνιστρο ἀπάνω στὸ κεφάλι, ἦρθε γύρω στὰ παιδιὰ. Καθένα τότε ἄφηνε ἐκεῖ τὸ βῶλο του, προσέχοντας νὰ μὴ τὸν ἰδοῦν τ' ἄλλα παιδιὰ.

Ὁ λοχαγός, πῆρε κατόπι τὸ κἀνιστρο καὶ μέτρησε τοὺς βῶλους. Ἦταν ὅλοι τριανταπέντε, ὅσα καὶ τὰ παιδιὰ. Τοὺς κοίταξε ἕναν ἕνα καὶ βρέθηκαν ὅλοι λεῖοι. Κανένας δὲν εἶχε γουβίτσα.

— Δεχτός! λέει μὲ δυνατὴ φωνὴ ὁ λοχαγός.

— Ἄξιος, ἄξιος! φωνάζουν τότε μὲ χαρὰ ὅλα τὰ παιδιὰ.

— Νὰ μᾶς ζήσης, Θεοκλή, εἶπε ὁ Δημάρατος γελώντας.

Ὁ Θεοκλής, χαρούμενος κι αὐτός, δὲν ἤξερε πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ παιδιὰ, γιὰ τὴν ἀγάπη πὸν τοῦ ἔδειξαν.

Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ὁ Θεοκλής αἰσθανόταν ἐξαιρετικὴ ἀγάπη, γιὰ ὅλα τὰ παιδιὰ.

124. Ὁ Θεοκλῆς θέλει κρέας.

Μιά μέρα, στὸ διάλειμμα, εἶπε ὁ Θεοκλῆς στὸ φίλο του :

— Δημάρατε, ἔχομε ἀρκετὲς μέρες τώρα, πὺ περ-
νᾶμε ὄλο μὲ ξεροφαγία. Οὔτε σήμερα δὲ θὰ μᾶς
μαγειρέψουν κρέας;

— Μά .. δὲν πιστεύω, εἶπε ὁ Δημάρατος.

Ὁ Θεοκλῆς ξεροκατάπιε, σὰν ἄκουσε αὐτὰ τὰ
λόγια, μὰ δὲ μίλησε.

Στὸ Δημάρατο ὅμως ἔκαμε ἐντύπωση αὐτὴ ἡ σι-
ωπὴ τοῦ Θεοκλῆ. Στάθηκε λοιπὸν σκεφτικὸς λίγες
στιγμὲς καὶ ἔπειτα τρέχει μέσα στὴν παλαίστρα, χω-
ρὶς νὰ εἰπῆ τίποτα.

Σὲ λίγο, νάτος πάλι ὁ Δημάρατος. Κρατοῦσε
στὰ χέρια του τὸ ταγάρι, πὺ ἔπαιρνε πάντα στὶς
γυμναστικὲς ἐκδρομὲς. Πλησίασε τὸ μικρὸ φίλο του,
τὸν πῆρε ἀπόμερα, νὰ μὴ τοὺς ἀκούση κανεὶς καὶ
τοῦ εἶπε βιαστικά :

— Ἄκουσε δῶ, Θεοκλή, κάπου θὰ πάω. Σὲ λί-
γη ὥρα θὰ γυρίσω.

Δὲν πρόφτασε ὁ Θεοκλῆς νὰ τὸν ρωτήσῃ, πὺ
θὰ πάῃ καὶ ὁ Δημάρατος τρέχοντας, χάθηκε ἀπὸ
μπροστὰ του.

125. Τὸ ταγάρι τοῦ Δημάρατου.

Εἶχε καὶ δὲν εἶχε περάσει μισὴ ὥρα, ἀπὸ τὴ
στιγμὴ πὺ ἔφυγε ὁ Δημάρατος καὶ ἀκούστηκε κά-
ποιος νὰ φωνάζῃ :

— Θεοκλή, Θεοκλή.

Ὁ μικρός, καθὼς ἄκουσε τ' ὄνομά του, παράτησε τὸ παιγνίδι, πού ἔπαιζε μὲ τ' ἄλλα παιδιά, καὶ κοίταξε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ ἰδῆ ποιὸς τὸν φωνάζει. Δὲν κατάλαβε ὅμως ἀπὸ ποῦ ἦρθε ἡ φωνή.

— Ἐδῶ, Θεοκλή, ἐδῶ! ξανακούστηκε δυνατώτερη πάλι ἡ ἴδια φωνή.

Ὁ Θεοκλῆς κοιτάζει καὶ βλέπει τὸ φίλο του ἐκεῖ κάτω στὴν ἄκρη τῆς παλαιστρας.

Ὁ Δημάρτος φώναξε χαρούμενος καὶ τρέχει μὲ ὅλη του τὴ δύναμη.

Τ' ἄλλα τὰ παιδιά, ὅταν εἶδαν τὸ Δημάρτο μὲ γεμάτο τὸ ταγάρι, κατάλαβαν τί ἔκαμε καὶ φώναξαν μὲ γέλια:

— Ἄ, τὸν τετραπέρατο! τὴν ἔφτιασε πάλι τὴ δουλειά του! καὶ ἔτρεξαν ἐκεῖ.

— Μπράβο σου, Δημάρτε! τοῦ φώναζαν μερικοὶ ἀπὸ δῶ.

— Βραβεῖο σου πρέπει. τοῦ πρόφταιναν ἄλλοι ἀπὸ κεῖ.

Ὁ Θεοκλῆς εἶχε σαστίσει μέσα σ' αὐτὸν τὸ θόρυβο. Κοίταξε λοιπὸν πότε τὸ Δημάρτο καὶ πότε τὰ παιδιά, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ, γιατί γινόταν στὸ φίλο του τέτοια ὑποδοχή.

— Δεῖξε μας λοιπὸν, τί ἔχεις μέσα στὸ ταγάρι σου; ρώτησαν τὰ παιδιά.

— Ὅ,τι κι' ἂν ἔχω, εἶναι γιὰ τὸ Θεοκλή, ἀπάντησε γελώντας ὁ Δημάρτος, καὶ ἔδωσε τὸ ταγάρι στὸ μικρὸ του φίλο.

Ὁ Θεοκλῆς, ἀνοίγοντας βιαστικὰ τὸ ταγάρι, εἶπε:

—Κρέας! Ποῦ τὸ βρῆκες;

—Τώρα θὰ μάθης, ἀπάντησε ὁ Δημάρατος.

126. Ἡ σκέψη τοῦ Δημάρατου.

Τὰ παιδιά περίεργα νὰ μάθουν τὸ νέο κατόρθωμα τοῦ Δημαράτου, ρώτησαν:

—Λέγε λοιπόν, πῶς τὰ κατάφερες;

—Θὰ σᾶς πῶ, ἀπάντησε ὁ Δημάρατος. "Ὅχι τόσο γιὰ σᾶς, ὅσο γιὰ τὸ Θεοκλή, πού γιὰ πρώτη φορά θὰ μάθῃ τὴ γυμναστική μας αὐτή.

"Ἐπειτα ξακολούθησε:

—Ὁ μικρός μας φίλος, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ξεροφαγία, πού ἔχομε τόσες μέρες τώρα, πεθύμησε, λέει, κρέας. . . .

—Ἐχει δίκιο, εἶπαν τὰ παιδιά. Καὶ ποιός ἀπὸ μᾶς δὲν πεθύμησε κρέας; Μᾶς τὸ παράκαμαν πιά μ' αὐτὴν τὴν ξεροφαγία.

—Ναί, ἀπάντησε ὁ Δημάρατος· γι' αὐτὸ κι ἐγὼ σκέφτηκα πὼς ἔπρεπε νὰ βρῶ κρέας μὲ κάθε τρόπο. Ἔτσι μαζὶ μὲ τὸ Θεοκλή, νὰ καλοπεράσωμε κι ἐμεῖς οἱ ἄλλοι. Θυμήθηκα λοιπόν τὸ λοχαγὸ μας, πού ἔλεγε χθὲς τὸ πρωί, πὼς σήμερα, κοντὰ τὸ μεσημέρι, οἱ ἄρχοντες τῆς Σπάρτης, οἱ Ἔφοροι, θὰ ἐπισκεφτοῦν τὸ στρατῶνα τῶν ἀντρῶν. Ἄκουσα ἀκόμα, πὼς οἱ Ἔφοροι θὰ καθίσουν καὶ στὸ συσσίτιό τους.

—Σκέφτηκα λοιπόν, πὼς κάτι θὰ μπορούσα νὰ φτιάσω ἀπάνω στὸ θόρυβο γιὰ τὴν ὑποδοχή, πού θὰ ἔκαναν στοὺς ἐφόρους. **Ξε-**

κινῶ λοιπὸν ἴσια γιὰ τὸ στρατῶνα. Στὸ δρόμο μ' ἀπάντησε ὁ ἀρχηγὸς τῆς γενιᾶς μας, ὁ γέρο Λυσικλής. Τὸν ἐχαιρέτησα καὶ στάθηκα μὲ σεβασμὸ νὰ προσπεράσω. Ὅταν ἤρθε μπροστά μου, μὲ ἀνταπόδωσε τὸν χαιρετισμὸ, καὶ μὲ ρώτησε ποῦ πάω. Τοῦ εἶπα τὴν ἀλήθεια.

— Καλά, πῆγαινε, μοῦ εἶπε προσπερνώντας· πρόσεχε ὅμως νὰ μὴ σὲ πιάσουν, καὶ τότε πιά δὲ θέλω νὰ σὲ ξέρω.

— Ὅσο γι' αὐτό, δὲ φοβᾶμαι εἶπα. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, ποῦ θὰ τοὺς τῆ φτιάσω.

127. Ὁ Δημάρατος στὸ στρατῶνα τῶν ἀνδρῶν.

Ὁ Δημάρατος ξακολούθησε :

Ἔστερ' ἀπὸ λίγο ἔφτασα στὸ στρατῶνα τῶν ἀνδρῶν, καὶ κρύφτηκα πίσω στὸν τοῖχο, ποῦ χωρίζει τὸ μαγειριὸ τοῦ λόχου. Ἀπὸ κεῖ κρυφοκοίταξα. Τὸ μαγειριὸ κάπνιζε στὰ καλά.

— Ἄν μπορέσω καὶ σὲ πλησιάσω, θὰ σὲ συγυρίσω, ἔλεγα μέσα μου.

— Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα, καὶ ἀκούω τὰ τύμπανα νὰ χτυποῦν μὲ δυνατὸ θόρυβο. Χωρὶς ἄλλο ἐκείνη τῆ στιγμή ἔρχονταν οἱ ἔφοροι. Κοιτάζω καλά καὶ βλέπω τὸ μάγειρα, ποῦ πῆγε πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ μαγειριό, γιὰ νὰ ἰδῆ κι αὐτός. Δὲ χάνω τότε καιρὸ πηδῶ μέσα, προχωρῶ βιαστικὰ στὸ μαγειριό, καὶ τῆ στιγμή ποῦ ἀκούονταν οἱ δυνατὲς ζητωκραυγές, ἀρπάζω

μιὰ ἀπὸ τὶς ἕξι μεγάλες πιατέλες, πού ἦταν γεμάτες κρέας, τὴν ἀδειάζω στὸ ταγάρι μου καὶ τὸ βάνω στὰ πόδια. Πηδῶ τὸν τοῖχο σὰν ἀέρας καὶ στάθηκα λίγο πίσω ἀπ' αὐτόν, χωρὶς νὰ φαίνομαι. Ἦθελα ν' ἀκούσω.

— Χά! χά! χά! Δὲν μπορῶ νὰ λησμονήσω τὴ στάση τοῦ μάγειρα! Ὑστερ' ἀπὸ λίγο, πού ἔπαψαν οἱ ζητωκραυγές, τὸν βλέπω νὰ ζαναγουρίζη στὸ μαγειριὸ μὲ τὴν ἡσυχία του· καὶ σὰν εἶδε τὴν ἄδεια πιατέλα, ἔβαλε τὶς φωνές:

— Ἄ, τὸν κα—τερ—γά—ρη! Ὁ Δημάρατος θὰ εἶναι πάλι. Μὰ γιατί νὰ μὴν μπορῶ νὰ τὸν πιάσω μιὰ φορὰ;

— Ἐγὼ τότε, ξεκαρδισμένος στὰ γέλια, ἔτρεξα μ' ὅλη μου τὴ δύναμη, καὶ νὰ με τώρα ἐδῶ!

Ὁ λοχαγός, πού σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ εἶχε πλησιάσει τὰ παιδιά, εἶπε:

— Φαντάζομαι πόσο θὰ γελάσουν οἱ ἄνδρες, γιὰ λογαριασμὸ τοῦ μάγειρα, ὅταν τοὺς πῶ τὰ καθέκαστα.

128. Τὸ πάθημα τοῦ Μίνδαρου.

Ὅταν τελείωσε τὴ διήγησή του ὁ Δημάρατος, τὰ παιδιά εἶδαν τὸ Μίνδαρο, πού ἦταν πιὸ πέρα καὶ γελοῦσε ξεκαρδιστικά.

— Γιατί γελᾷς; τὸν ἐρώτησαν.

— Χά! χά! χά! Ἀκοῦστε νὰ γελάσετε καὶ σεῖς, τοὺς εἶπε ὁ Μίνδαρος.

—Μιά μέρα τῆς περασμένης βδομάδας πῆγα στο περιβόλι τοῦ Καλλία. Εἶχα κι ἐγὼ τὴν καλὴ διάθεση νὰ φέρω κάτι στο λόχο μας. Κρυφοκοιτάζω λοιπὸν ἀπὸ τὸ φράχτη καὶ βλέπω τοὺς δούλους, ποὺ ἐργάζονταν πέρα ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ κήπου.

—Κανεῖς δὲ θὰ μὲ ἰδῆ, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Καὶ μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ πηδῶ μέσα καὶ προχωρῶ ἴσια σὲ μιὰ βραγιά, ποὺ ἦταν γεμάτη μαρούλια. Δὲν εἶχα ὅμως προφτάσει νὰ ξεριζώσω οὔτε ἓνα καὶ φράπ! μ' ἀρπάζουν δυὸ δούλοι!

Τὰ παρακάτω πιά τὰ καταλαβαίνετε.

—Ἐσένα, φίλε μου, σοῦ πρέπει ἔπαινος, γιὰ τὸ μεγάλο κατόρθωμά σου, εἶπε ὁ Πάμφυλος.

— Ἀλήθεια! ἀλήθεια! φώναξαν τὰ παιδιὰ γελώντας.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, τὸ κρέας ποὺ ἔφερε ὁ Δημάρατος μοιράστηκε σὲ ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ λόχου, μὰ ἡ πιὸ καλὴ μερίδα δόθηκε στο Θεοκλή.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ δάσκαλος ἔκοψε τὴ διήγηση, γιὰτὶ εἶδε τὰ παιδιὰ νὰ ἀλληλοκοιτάζονται.

—Καταλαβαίνω τὴ σκέψη σας, τοὺς εἶπε. Σὰς ἔκαμε ἐντύπωση αὐτὴ ἡ πράξη τοῦ Δημάρατου καὶ τοῦ Μίνδαρου.

— Καὶ βέβαια, εἶπε ὁ Πάνος. Ἐδῶ πιά γίνεται λόγος γιὰ φανερὴ κλεψιά.

— Ἐχετε ἕκικο· ἔτσι εἶναι, εἶπε ὁ δάσκαλος. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ σὰς πῶ, ὅτι οἱ παλιοὶ Σπαρτιάτες, μὲ τὴ σκληρὴ ἀνατροφή, ποὺ ἔδιναν στὰ παιδιὰ τους, πολλὰς φορὲς τὰ ἄφηναν νηστικὰ ὀλόκληρες μέρες.

Ἔτσι τοὺς ἔδιναν τὴν ἄδεια νὰ παίρνουν φαγώσιμα ὅπου μποροῦσαν καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ συσσίτια τῶν ἀνδρῶν, πὺ σ' αὐτὰ δὲν τ' ἄφηναν ποτὲ νὰ λάβουν μέρος. Αὐτὸ τὸ θεωροῦσαν σπουδαῖο γύμνασμα πολεμικό. Ἐπρεπε ὅμως νὰ μὴν πιαστοῦν τὴν ὥρα, πὺ ἔκαναν αὐτὴν τὴν πράξη, γιὰτὶ τότε ἀλίμονό τους.

Καὶ ὅσο προχωροῦσε ἡ ἡλικία τῶν παιδιῶν, τόσο καὶ ἡ σκληραγωγία αὐτὴ πιὸ μεγάλη γινόταν. Στὴν ἡλικία μάλιστα τῶν εἴκοσι χρόνων, τόσο πολὺ τοὺς παίδευαν, πὺ οἱ νέοι δοκίμαζαν μεγάλη χαρὰ ὅταν τοὺς προσκαλοῦσαν στὸν πόλεμο οἱ ἔφοροι. Καὶ εἶχαν δίκιο. Γιὰτὶ στὸν πόλεμο εὔρισκαν κάποια ἄνεση, πὺ στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης δὲν τὴν εἶχαν ποτέ.

Καθὼς βλέπετε λοιπόν, μιὰ πράξη, σὰν αὐτὴ τοῦ Δημάρατου, δὲν τὴ θεωροῦσαν τότε κακὴ, ὅπως τὴ θεωρεῖ σήμερα ὅλος ὁ κόσμος.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ δάσκαλος ἔκοψε τὴ διήγηση καὶ ὑποσχέθηκε στὰ παιδιά νὰ τελειώση αὔριο τὴν ἱστορία αὐτὴ.

129. Ὁ Θεοκλῆς ἄφοβος.

Ὁ δάσκαλος τὴν ἄλλη μέρα ξακολούθησε:

— Ἐνα βράδυ, μετὰ τὸ φαγητό, εἶπε ὁ λοχαγός:

— Θεοκλή, ἡ μητέρα σου ἔγραψε καινούργιο χιτῶνυ. Παράγγειλε νὰ πᾶς σπῖτι νὰ τὸν πάρῃς καὶ ν' ἀφήσης τὸν παλιό.

Ὁ Θεοκλῆς χάρηκε πολὺ γι' αὐτὸ καὶ εἶπε στὸ λοχαγό:

— Σὲ παρακαλῶ δῶσε μου τὴν ἄδεια νὰ πάω σπῖτι αὐριο τὸ πρωί.

— Δὲν ἔχεις καιρὸ αὐριο, γιατίι μόλις ξημερώση θὰ πᾶμε σὲ γυμναστικὸν περίπατο, τοῦ ἀπάντησε ὁ λοχαγός.

— Μά... τότε πότε θὰ πάω; ρώτησε ὁ Θεοκλῆς, κάπως μουδιασμένα.

— Ἄν θέλῃς, πῆγαινε τώρα, τοῦ εἶπε ὁ λοχαγός. Ἄν φοβᾶσαι ὅμως τὸ σκοτάδι, τότε κάθησε καὶ πηγαίνεις μεθαύριο.

— Καὶ ποιό Σπαρτιατόπουλο φοβᾶται τὴ νύχτα, πού θὰ φοβηθῶ ἐγώ; εἶπε σοβαρὰ ὁ Θεοκλῆς. Θὰ πάω τώρα.

— Ὅπως θέλεις· μὰ νὰ γυρίσης γρήγορα, εἶπε ὁ λοχαγός.

Στὴ στιγμὴ ὁ Θεοκλῆς βρέθηκε ἔξω, κι ἔπιασε τὸ δρόμο βιαστικά. Εἶχε προχωρήσει ἀρκετά. Ἄξαφνα, μέσα στὴ νυχτερινὴ σιγαλιά, ἀκούει ψηλὰ στὸν ἀέρα:

— Κρά, κρά!

— Νυχτοκόρακες! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Θεοκλῆς ἀτάραχος. Ποιὸς ξέρει, πού μυρίστηκαν τὸ ψοφίμι καὶ πᾶνε γυρεύοντας.

Ὁ Θεοκλῆς, μόλις πέρασε τὸ ρεματάκι κι ἀνηφόρησε τὸ δρόμο, πού περνᾶ ἔξω ἀπὸ τὸ περιβόλι τοῦ Καλλία, κοντοσιτάθηκε νὰ πάρῃ λίγο τὴν ἀναπνοή του. Ἐπειτα ξακολούθησε γοργὰ τὸ δρόμο του.

—Κουκουβάου, κουκουβάου! ἀκούει ἄξαφνα πάλι ἐκεῖ μπροστά του.

—Νά κι ἡ κουκουβάγια, σκέφτηκε. Ἄ, τί ἄσκημα πού κελαηδεῖς, γαλανομάτα μου! Φαίνεται πὸς σοῦ χαλοῦν τὴ φωνὴ τὰ ποντίκια καὶ τὰ φίδια πού καταστρέφεις.

—Κουκουβάου, κουκουβάου! ξαναλάλησε ἡ κουκουβάγια.

— Αἶ, καλά, σ' ἄκουσα νυχτοπούλι μου. Καληνύχτα σου τώρα! εἶπε δυνατὰ ὁ Θεοκλῆς καὶ ξακολούθησε τὸ δρόμο του.

Ἔστερ' ἀπὸ λίγο, τὸ Σπαρτιατόπουλο ἔφτασε στὸ σπίτι, καὶ χτύπησε τὴ θύρα.

Ἡ μητέρα ἔτρεξε ν' ἀνοίξη καὶ μόλις εἶδε τὸ Θεοκλῆ τὸν ρώτησε χαρούμενη:

—Πῶς ἐδῶ τέτοια ὦρα, ἀγόρι μου;

—Ἦρθα γιὰ τὸν καινούργιο μου χιτῶνα, μητέρα. Ἀλλὰ κάμε γρήγορα, γιατί βιάζομαι.

Ἡ Γοργὼ ἔτρεξε ἀμέσως καὶ ἔφερε τὸ χιτῶνα. Τὸν ἔδωκε στὸν ἀδερφό της καὶ τοῦ εἶπε:

Σ' ἀρέσει, Θεοκλή, σ' ἀρέσει; ἐγὼ τὸν κέντησα.

Ὁ Θεοκλῆς πῆρε τὸ φόρεμα καὶ τὸ κοίταξε λίγο στὸ φῶς τοῦ λύχνου.

—Τί ὁμορφος πού εἶναι! εἶπε μὲ εὐχαρίστηση. Τὸν ἐφόρεσε ἔπειτα κι ἔτρεξε στὴν παλαιστρα.

130. Προετοιμασία γιὰ τὰ Ἰακίνθια.

Εἶναι κάμποσος καιρὸς, πού γίνεται μεγάλη κίνηση σ' ὅλες τὶς παλαιστρες τῆς Σπάρτης.

Τὰ παιδιά, χωρισμένα σὲ ομάδες, γυμνάζονται μὲ μεγάλο ζήλο. Τὰ ἐπιβλέπουν, ὄχι μόνο οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ παιδονόμοι, μὰ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πολιτείας.

Οἱ φύλαρχοι, ξεχωριστά, ἐπιβλέπουν τὰ παιδιά σὲ ὄλες τὶς ἀσκήσεις. Τὰ ὀδηγοῦν πῶς νὰ κάνουν κάθε γύμνασμα καλύτερα καὶ τὰ ἐπαινοῦν ὅταν γυμνάζονται ὁμορφα καὶ κανονικά. Ἦθελαν βλέπετε, τὰ παιδιά τῆς γενιᾶς τους νὰ ἔρθουν πρῶτα στοὺς γενικοὺς ἀγῶνες, πού θὰ γίνουν σὲ λίγες μέρες.

Αὐτὴ ἡ μεγάλη κίνηση ἔκαμε ἐντύπωση στὸ Θεοκλή καὶ ρώτησε τὸ φίλο του :

— Δημάρατε, γιατί αὐτὲς τὶς ἡμέρες ὄλοι οἱ Σπαρτιάτες βρίσκονται σὲ μεγάλη κίνηση στὰ γυμναστήρια;

— Ἐτοιμάζονται γιὰ τὰ Ὑακίνθια, τὴ μεγάλη γιορτὴ, πού θὰ γίνῃ ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, εἶπε ὁ Δημάρατος. Στὴ γιορτὴ αὐτὴ θὰ γίνουν ἀγῶνες, ὅπως δὲ γίνονται καὶ σὲ κάθε ἄλλη γιορτὴ. Σ' αὐτοὺς θὰ λάβουν μέρος ὄλοι οἱ Σπαρτιάτες, μεγάλοι καὶ μικροί. Βάλε λοιπὸν τὰ δυνατά σου, μήπως χάσης τὴ νίκη στὸ τρέξιμο, τὸ ἀγαπητό σου ἀγωνισμα, γιατί, πρέπει νὰ ξέρῃς, πὼς κι ἄλλες παλαιστρες ἔχουν ἀγωνιστὲς πρῶτης γραμμῆς.

— Ἐκαμες καλὰ πού μοῦ τὸ εἶπες, ἀπάντησε ὁ Θεοκλής. Ἀλήθεια θὰ βάλω ὅλα τὰ δυνατά μου κι ἐλπίζω πὼς κανένα παιδί δὲ θὰ μοῦ παραβγῇ. Μὰ καὶ σύ, Δημάρατε, πὼς καταλαβαίνεις τὸν ἑαυτό σου; Ἐχω πεποίθηση, πὼς μέσα σ' ὅλα τὰ Σπαρτια-

πουλα δὲ θὰ βρεθῆ κανένα, πού νὰ σοῦ παραβγῆ
στό δίσκο καὶ στό χορό.

—Τί νὰ σοῦ εἰπῶ! ἀπάντησε ὁ Δημάρατος. Ἔ-
χω βέβαια πεποιθήση στὸν ἑαυτό μου. Μὰ καμιὰ
φορὰ τὴν παθαίνει κανεὶς ἀπὸ κεῖ πού δὲν ἐλπίζει.
Στὴ δουλειά μας λοιπὸν κι οἱ δυὸ γιὰ νὰ μὴ βγοῦμε
ντροπιασμένοι .

Ἔτσι προχωροῦσαν οἱ ἐτοιμασίες, ὅσπου ἦρθε ἡ
ἡμέρα τῆς γιορτῆς.

131. Τὰ δῶρα γιὰ τὸν Ἰάκινθο .

Πρῶι πρῶι, τῆς μεγάλης γιορτῆς, ἡ Σπάρτη, ἀπὸ
ἄκρη σ' ἄκρη, ἦταν στό πόδι. Ὅλοι ξεκινοῦν γιὰ τὸν
τόπο, πού θὰ γίνη τὸ πανηγύρι. Στὰ χέρια τους
κρατοῦν μπουκέτα φτιασμένα μὲ λογιῶν λογιῶν λου-
λούδια, καὶ μέσα σ' αὐτὰ ξεχωρίζουν τὰ ὄμορφα
ζουμπούλια, τὰ μυρωδάτα.

Ὁ Θεοκλῆς, βλέποντας τὰ πολλὰ ἄνθη, ρώτησε
τὸ φίλο του :

—Τί θὰ κάμωμε ὄλα αὐτὰ τὰ ἄνθη ;

—Εἶναι τὰ δῶρα, πού θὰ προσφέρωμε στὸν ἡ-
ρώα μας τὸν Ἰάκινθο, ἀπάντησε ὁ Δημαράτος.

—Καθὼς βλέπω μέσα σ' ὄλα τὰ μπουκέτα ξε-
χωρίζουν τὰ ζουμπούλια· εἶναι πιὸ πολλὰ, εἶπε ὁ
Θεοκλῆς.

—Βέβαια, γιατί αὐτὰ θυμίζουν τὸν Ἰάκινθο, ἀπάν-
τησε ὁ Δημαράτος.

—Δὲν καταλαβαίνω! εἶπε μὲ ἀπορία ὁ Θεοκλῆς.

—Θὰ καταλάβης ἅμα μάθης τὴν ἱστορία τοῦ

ἦρωά μας πού φαίνεται δὲν τὴν ξέρεις. Θέλεις νὰ στήν πῶ;

—Θὰ τὴν ἀκούσω μ' εὐχαρίστηση, εἶπε ὁ Θεοκλήης.

132. Ἡ ἱστρία τοῦ ἥρωα.

Ὁ Δημάρατος τοῦ εἶπε τότε:

—Ὁ Ὑάκινθος εἶχε πατέρα τὸν Ἀμύκλα, ἐκεῖνον, πού ἔχτισε τὸ ὄμορφο χωριό, πού θὰ γίνη ἡ γιορτή. Γι' αὐτὸ ἔχει καὶ τ' ὄνομά του.

Ὁ Ὑάκινθος ἦταν ξακουστὸ Ἑλληνόπουλο, ὄχι μόνο γιὰ τὴν ὄμορφιά του, μὰ καὶ γιὰ τὴν ἐξυπνάδα του καὶ τὴν περίφημη παλικάριά του.

Αὐτὸν τὸ νέο, πού εἶχε τέτοια χαρίσματα, ἤθελαν νὰ τὸν κάμουν φίλο δυὸ θεοί, ὁ Ἀπόλλωνας καὶ ὁ Ζέφυρος.

Ὁ Ὑάκινθος προτίμησε τὴ φιλία τοῦ Ἀπόλλωνα. Ὁ Ζέφυρος τὸ πήρε αὐτὸ γιὰ μεγάλη προσβολή. Θύμωσε λοιπὸν πολὺ καὶ ζητοῦσε νὰ βρῆ κατάλληλη στιγμή, γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ.

Μιὰ μέρα οἱ δυὸ φίλοι ὁ Ἀπόλλωνας καὶ ὁ Ὑάκινθος, ἔπαιζαν στὴν παλαιστρα, ρίχνοντας τὸ δίσκο. Ἦταν καὶ οἱ δυὸ τόσο πρόσχαροι, πού τὰ γέλια καὶ τὰ ξεφωνητά τους ἔδιναν κι ἔπαιρναν.

Σὲ μιὰ στιγμή, πού ὁ Ἀπόλλωνας πέταξε τὸ δίσκο μὲ ὄρμη, μπαίνει ἄξαφνα στὴ μέση ὁ Ζέφυρος, χωρὶς νὰ τὸν καταλάβῃ κανεὶς καὶ σπρώχνει τὸ δίσκο κατὰ κεῖ, πού στεκόταν ὁ Ὑάκινθος. Τὸ σίδερο, καθὼς λοξοδρόμησε, χτύπησε στὸ κεφάλι τὸ

ὄμορφο τὸ παλικάρι μὲ ὄρμη καὶ τὸ ξάπλωσε κάτω.

Ὁ Ἀπόλλωνας, καθὼς εἶδε τὸ φίλο του νὰ πέφτη, ἔτρεξε μὲ λαχτάρα καὶ τὸν ἄρπαξε στὴν ἀγκαλιά του. Κλαίει, φωνάζει μὲ σπαραχτικὲς φωνές, παρακαλεῖ τὸν πατέρα του, τὸ Δία, νὰ γλιτώσῃ τὸν ἀγαπημένο του Ὑάκινθο. Τοῦ κάνει κι αὐτὸς τ' ἀδύνατα δυνατά, μὰ τίποτα. Ὁ δυστυχησμένος νέος ἦταν νεκρός.

Μόλις ἀκούστηκε ὁ θάνατος τοῦ ὄμορφου παλικαριοῦ, νεκρικὴ σιωπὴ ἀπλώθηκε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη σ' ὅλην τὴ Σπάρτη. Μάτι δὲν ἔμεινε ποῦ νὰ μὴ δακρύσῃ στὴ Σπάρτη.

Ὁ Ἀπόλλωνας, ἀπαρηγόρητος ἀπὸ τὴ λύπη του, παρακάλεσε τὸ Δία κι ἔκαμε λουλούδι τὸν Ὑάκινθο, τὸν ἀγαπητό του φίλο.

Αὐτὸ τὸ λουλούδι εἶναι τὸ ὄμορφο ζουμπούλι τὸ μυρωδάτο.

— Ἄ, τώρα κατάλαβα! εἶπε ὁ Θεοκλῆς.

— Βέβαια, στὸ μνημόσυνο αὐτοῦ τοῦ παλικαριοῦ, ποῦ γίνεται κάθε τρία χρόνια, ταιριάζουν πιὸ καλά τὰ δικά του τὰ ἄνθη, εἶπε ὁ Δημάρατος.

133. Τὸ μνημόσυνο τοῦ ἥρωα.

Ὁ λόχος τοῦ Θεοκλῆ ἦταν ἔτοιμος. Σὲ λίγο ξεκινᾷ γιὰ τὸ χωριὸ τοῦ Ἀμύκλα. Προχωρεῖ μὲ βῆμα κανονικό, σύμφωνα μὲ τὸ ρυθμό, ποῦ δίνουν τὰ τύμπανα.

Στὸ δρόμο ἀπαντοῦν κι ἄλλους λόχους καὶ κόσμο πολὺ, ποῦ πηγαιναν στὸ μνημόσυνο τοῦ ξα-

κουσμένου ἥρωα. Ὅλοι προχωροῦν μὲ τάξη, μὰ χωρὶς τραγούδια, χωρὶς γέλια, χωρὶς φωνές.

Καθὼς φτάνουν στὸ χωριὸ τοῦ Ἀμύκλα, πηγαίνουν ὅλοι ἴσια στὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ προσκυνοῦν μ' εὐλάβεια τὸ ἄγαλμα τοῦ προστάτη Θεοῦ. Κατόπι προχωροῦν λίγο παρέκει, πού εἶναι ὁ ἀνδριάντας τοῦ ἥρωα καὶ τὸν ραίνουν μὲ τὰ λουλούδια. Ἐπειτα ἕνας ἕνας φεύγουν μὲ τάξη, γιὰ νὰ κάμουν τόπο στὸν κόσμο, πού στέκει πίσω καὶ περιμένει ὑπομονετικὰ νὰ πλησιάσῃ κι αὐτός, μὲ τὴ σειρά του, γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό.

Ὁ λαός, καθὼς περνοῦσε ἀπὸ τὸν ἀνδριάντα τοῦ ἥρωα, προχωροῦσε πρὸ πέρα στὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ, πού γίνονταν οἱ θυσίαι. Ὅλοι οἱ βωμοὶ κάπνιζαν καὶ ὁ τόπος γύρω, εὐωδίαζε ὅλος ἀπὸ τὴν τσίχνα, πού ἔβγαναν τὰ κρέατα, καθὼς καίονταν ἀπάνω στοὺς βωμούς.

Οἱ ἄνθρωποι γονάτιζαν μπροστὰ στὸ ναὸ καὶ ψιθύριζαν προσευχὲς στὸν Ἀπόλλωνα καὶ στὸν Ὑάκινθο.

Ὑστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ γύρισαν πάλι στὴν πόλη ὅλοι οἱ πανηγυριστὲς εὐχαριστημένοι, γιὰ τὴν καθενας ξεπλήρωσε τὴν ἱερὴ του ὑποχρέωση.

Ἔτσι πέρασε ἡ πρώτη μέρα τῆς μεγάλης γιορτῆς.

134. Στὸ Στάδιο.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν βγῆκε ὁ ἥλιος, ὅλοι οἱ Σπαρτιάτες ἦταν πάλι στὸ πόδι. Αὐτὴν τὴν φορὰ,

ἔβλεπε κανείς σ' ὄλα τὰ πρόσωπα τὸ γέλιο καὶ τὴ χαρά.

Οἱ λόχοι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν παιδιῶν φτάνουν στὸ χωριὸ τοῦ Ἀμύκλα καὶ ὄλοι προχωροῦν ἴσια στὸ στάδιο, τραγουδώντας ἐμβατήρια πολεμικά.

Τὸ Στάδιο εἶναι γεμάτο θεατές. Στὶς ὠρισμένες θέσεις τους κάθονται σοβαροὶ οἱ ἔφοροι, οἱ δύο βασιλιάδες καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῆς Σπάρτης. Ὅλοι αὐτοὶ κοιτάζουν μὲ κρυφὴ χαρὰ τοὺς λόχους, καθὼς μπαίνουν στὸ στάδιο, καὶ καμαρώνουν τὶς λεβέντικες κορμοστασιές, μεγάλων καὶ μικρῶν.

Ὁ λόχος τοῦ Θεοκλῆ μπαίνει μὲ τὴ σειρά του στὸ στάδιο καὶ τραγουδάει ζωηρά:

Τί τιμὴ στὸ παλικάρι, ὅταν πρῶτο στῆ φωτιά,
Σκοτωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴ σπάθα στῆ δεξιά!
Πόσο λυπηρὸ ν' ἀφήνῃ τὴν πατρίδα τὴ γλυκειά,
Τὰ καλά του τὰ χωράφια, καὶ νὰ ζῆ μὲ διακονία!
Μὲ γονιὸ νὰ παραδέρνη, μὲ γυναῖκα ὁμορφονιά
Μὲ γερόντισσα μητέρα καὶ μ' ἀνήλικα παιδιά.
Κι ἀπ' τὴ στέρηση καὶ φτώχεια ὅπου πάει, ὅπου σταθῆ,
Νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι σ' ὄλους ἡ ζωὴ του μισητή.
Νὰ ντροπιάζῃ τὴ γενιά του, νὰ ντροπιάζεται κι αὐτός,
Καὶ ποτὲ νὰ μὴν τοῦ λείπη ἀπ' τὰ στήθη ὁ στεναγμός.
Τέτοιον ἄνθρωπο καθέννας ζωντανὸ καταφρονᾷ,
Μηδ' ἀφοῦ στὸν τάφο πέσῃ τ' ὄνομά του μελετᾷ!
Μὲς στῆ μάχῃ ἄς χυθοῦμε ὄλοι μ' ἀφοβὴ καρδιά,
Ὁ καθέννας ἄς πεθάνῃ γιὰ πατρίδα, γιὰ παιδιά.
Στῆ φωτιά, παλικαράδες, γενῆτ' ὄλοι ἓνα κορμί,
Στῆ φωτιά Μὴ ντροπιαστήτε σὰ φυγάδες, σὰ δειλοί.

Λεοντόκαρδο τὸ στήθος καθενὸς σας ἄς φανῆ
Τοὺς ἐχτροὺς σας πολεμῶντας, μὴν ψηφᾶτε τὴ ζωὴ!
Τί ντροπὴ! ντροπὴ μεγάλη! ἀπὸ πίσω νὰ εἶναι ὁ νιὸς
Κι ὁ ἀδύνατος ὁ γέρος νὰ πεθαίνῃ μπροστινός.
Πῶχει κάτασπρα τὰ γένια κάτασπρη τὴν κεφαλὴ
καὶ στὰ χῶματα ν' ἀφήνῃ τὴν ἀδούλωτη ψυχὴ.
"Ὅλοι οἱ κίνδυνοι, πολέμοι, ὅλοι πρέπουνε στὸ νιό·
Ναί, στὸ νιὸ πολέμοι πρέπουν, πού τὸ σῶμα ἔχει ἀνθρό.
"Ἄς ριχτῆ μπροστὰ στὸ γέρο κι ἄσειστος ἄς στυλωθῆ
Καὶ τὰ δόντια του ἄς σφίξῃ, μὲς στὸ αἷμα ἄς κυλιστῆ!

Τὸ παράστημα τῶν παιδιῶν αὐτοῦ τοῦ λόχου
ἔκαμε φαίνεται τὴν πιὸ καλὴ ἐντύπωση στοὺς θεατές.
Γι' αὐτὸ ὅλοι, μὲ τὸ τέλος τοῦ τραγουδιοῦ, τοὺς
χειροκρότησαν, πολὺ ζωηρά.

"Ὅταν μπῆκαν ὅλοι οἱ λόχοι στὸ στάδιο, ἔκα-
μαν μιὰ παρέλαση γύρω στὸ στίβο καὶ ἔπειτα πῆ-
ρε καθένας τὴν ὠρισμένη θέση του.

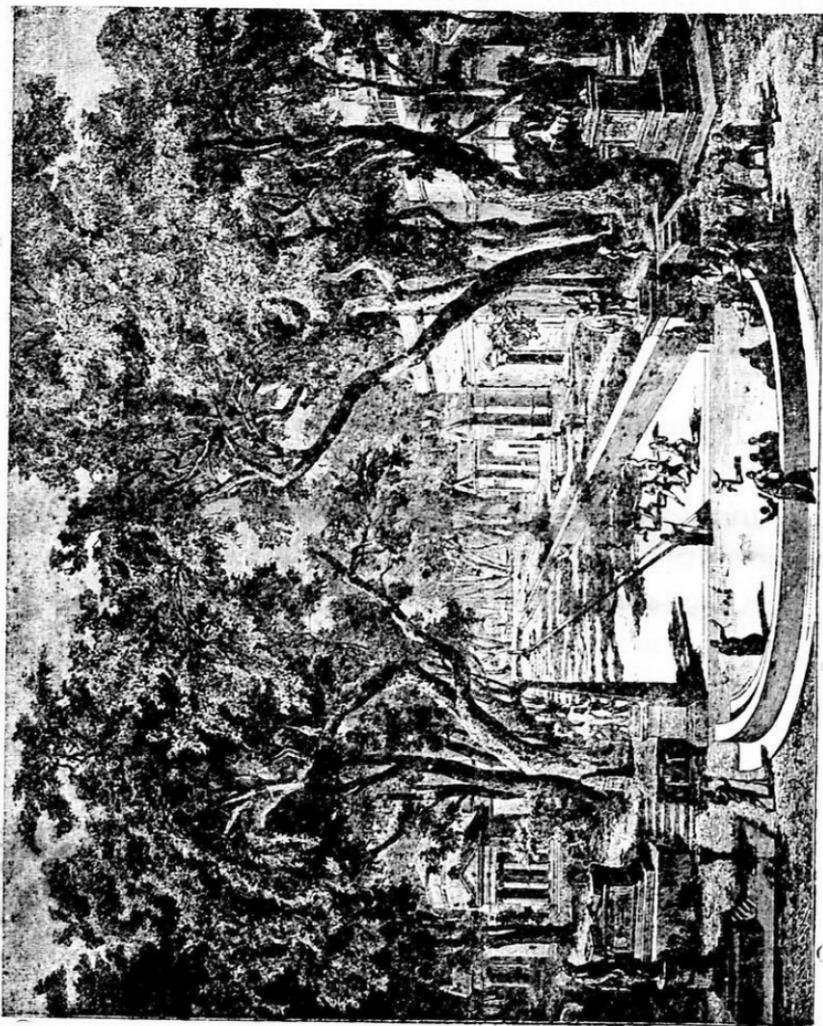
135. Ἀγῶνες δρόμου.

"Ἀρχισαν τώρα οἱ ἀγῶνες τῶν παιδιῶν. Σ' αὐ-
τοὺς ἔλαβαν μέρος ὅλοι οἱ λόχοι. Πρῶτα τῶν με-
γάλων παιδιῶν, καὶ ὕστερα τῶν μικρῶν.

Τὴν ὥρα, πού ἀγωνίζονταν τὰ μεγάλα παιδιά,
ὁ γέρο Λυσικλῆς πλησίασε τὸ Θεοκλῆ καὶ τοῦ εἶπε:

—Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, θὰ τὰ καταφέρῃς καλὰ σή-
μερα;

—Πιστεύω νὰ τοὺς περάσω ὅλους, εἶπε θαρροῶ-
τὰ ὁ Θεοκλῆς.

Ο ΠΛΑΤΑΝΙΣΤΑΣ

Είχε νικήσει δύο φορές ως τώρα
στο μεγάλο γυμναστήριον τοῦ Πλατανιστᾶ.

—Καὶ τὸν Κλεομένη;

—Κι αὐτόν....

Ὁ Κλεομένης ἦταν σ' ἄλλο λόγο, μὰ εἶχε τὴν ἴδια ἡλικία μὲ τὸ Θεοκλή. Ἦταν καὶ αὐτὸς ξακουσμένος στὴ Σπάρτη γιὰ τὸ γρήγορο τρέξιμο καὶ εἶχε νικήσει δυὸ φορές ὡς τώρα στὸ μεγάλο γυμναστήριο τοῦ Πλατανιστᾶ.

Τὰ μεγάλα παιδιὰ ἀγωνίστηκαν στὸ δίσκο, στὸ πάλαιμα, καὶ σ' ὅλα τ' ἄλλα ἀγωνίσματα καὶ ἔπειτα ἀποχώρησαν καὶ κάθησαν στὴ θέση τους.

—Ἀγῶνες μικρῶν! φώναξε ὁ κήρυκας δυνατά.

Μόλις τὸ ἄκουσαν τὰ παιδιὰ, ἀμέσως ἔβγαλαν τοὺς χιτῶνες τους καὶ στάθηκαν προσοχή.

—Ἀγώνισμα δρόμου! ξαναφωνάζει ὁ κήρυκας.

Ἀμέσως τὰ παιδιὰ ἐτοιμάστηκαν. Θὰ τρέξουν ὅλο τὸ στάδιο, ἀπὸ τὴ μὴν ἄκρη ὡς στὴν ἄλλη.

Τὰ παιδιὰ, πὺ θὰ λάβουν μέρος σ' αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα ἔγιναν τέσσερες ὀμάδες, ἀπὸ δέκα παιδιὰ ἢ καθεμιά.

Σ' ἓνα πρόσταγμα τοῦ λοχαγοῦ, ἡ πρώτη ὀμάδα πῆγε καὶ στάθηκε στὴν ἀρχὴ τοῦ σταδίου, σὲ μιὰ γραμμῇ.

Τὰ παιδιὰ πῆραν στάση ἔτσι, πὺ τὸ ἓνα πόδι εἶχαν μπροστὰ καὶ τ' ἄλλο πίσω. Ἔσκυψαν τὸ σῶμα καὶ τέντωσαν τὰ χέρια. Ἦταν πιά ἔτοιμα. Περιμένουν νὰ πέση τὸ σκοινὶ πὺ εἶναι τεντωμένο μπροστὰ τους γιὰ νὰ ξεκινήσουν.

Ἐξαφνα πέφτει αὐτὸ τὸ σκοινί, κι ἀμέσως ξεκινοῦν ὅλα μὲ μιᾶς. Τρέχουν μ' ὅλη τους τὴ δύναμη.

Οἱ ἄρχοντες, πὺ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ εἶχαν κα-

Εἰς γὰρ πῶτα αὐτὸ το σωματι

τεβῆ μέσα στο στίβο, καμαρώνουν τὰ ὁμορφοπλασμένα χορμιά τῶν μικρῶν καὶ φωνάζουν γιὰ νὰ τοὺς δώσουν θάρρος.

—Γειά σας, παιδιά!

Μὲ τὴν παρακίνηση αὐτὴ παίρνουν θάρρος τὰ παιδιά καὶ τρέχουν μ' ὅση δύναμη ἔχουν.

Τέλος φτάνουν στοῦ τέρμα. Ἄλλὰ τὸ ψιλὸ σκοινί, ποὺ εἶναι ἐκεῖ τεντωμένο, τὸ κόβει ὁ Θεοκλῆς πρῶτος.

—Μπράβο, μπράβο! φωνάζουν οἱ ἄρχοντες, οἱ θεατὲς καὶ ὅλα τὰ παιδιά μαζί, χτυπώντας τὰ παλαμάκια.

Καὶ ὅποι ἔτρεξε ἡ δεύτερη ομάδα μὲ νικητὴ τὸν Κλεομένη. Ἐπειτα ἄλλες δύο, μὲ νικητὲς τὸ Δόρουσο καὶ τὸν Εὐνομο.

Σὰν ξεκουράστηκαν λίγο τὰ παιδιά, ὁ κήρυκας φώναξε :

—Τελικὸ ἀγώνισμα!

Ἄμέσως τὰ τέσσερα παιδιά, ὁ Θεοκλῆς, ὁ Κλεομένης, ὁ Δόρουσος καὶ ὁ Εὐμονος στάθηκαν στὴ γραμμὴ, ὁ ἕνας πλάι στοῦ ἄλλο.

—Προσοχή! φωνάζει δυνατὰ ὁ κήρυκας.

Τὰ τέσσερα παιδιά παίρνουν ἀμέσως τὴν κανονικὴ στάση καὶ περιμένουν μὲ τεντωμένα αὐτιά καὶ γουρλωμένα μάτια.

Τὸ σκοινὶ πέφτει! Στὴ στιγμὴ τὰ τέσσερα παιδιά ξεκινοῦν μ' ὅλη τους τὴ δύναμη καὶ νομίζει κανεὶς, πὼς δὲν πατοῦν στὴ γῆ. Λὲς καὶ ἔκαμαν φτερά.

Οἱ θεατὲς, ὅσο νὰ ἀνοιγοκλείσουν τὰ μάτια τους, τὰ ἔχασαν ἀπὸ μπροστά τους. Οἱ ἄρχοντες ὅλοι, ὄρθιοι στὴ θέση τους, κοιτάζουν μὲ ἀγωνία τὰ παι-

διὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ μαντέψουν, ποῖο δὲ εἶναι ὁ νικητῆς.

Τὰ παιδιὰ τρέχουν καὶ τὰ τέσσερα πλάι πλάι, ἔτσι, πὺν κανένα δὲν προσπερνᾷ τ' ἄλλα, οὔτε σπιθαμῆ.

Μὰ σὰν κοντοζύγωσαν στὸ τέλος, ὁ Θεοκλῆς σφίγγεται μ' ὄλη του τὴ δύναμη καὶ φτάνει στὸ τέρμα πρῶτος.

— Ζήτω ω ω! ἀκούστηκε τότε ἀπ' ὄλους τοὺς θεατῆς καὶ τοὺς ἀγωνιστῆς. Τὰ παλαμᾶκια χτυποῦσαν δυνατὰ καὶ τὸ στάδιο ὄλο, πολλὴ ὥρα σειόταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἀπὸ ξεφωνητά.

Ὁ Λεωχάρης, ὁ εὐτυχισμένος πατέρας, δεχόταν τοὺς χαιρετισμοὺς ἀπ' ὄλους καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὴ συγκίνησή του.

Οἱ ἄρχοντες, χάιδευαν τὸ Θεοκλῆ καὶ ἐπαινοῦσαν τὴν ἀντοχή του.

Ὁ γέρο Λυσικλῆς στεκόταν μὲ καμάρι καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κρύψῃ τὴ χαρά, πὺν πλημμύριζε τὴν καρδιά του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ λόγου πάλι, οἱ σύντροφοι τοῦ Θεοκλῆ, δὲν ἤξεραν πῶς νὰ τοῦ φανερώσουν τὴν ἀγάπη καὶ τὴ χαρά τους γιὰ τὴ μεγάλη νίκη, πὺν κέρδισε ὁ λόγος τους.

Ἐκεῖνος ὁμως, πὺν μέσα σ' ὄλον τὸ λόγο ἔνωσε ζωηρότερη τὴ χαρὰ γι' αὐτὴν τὴ νίκη, ἦταν ὁ Δημάρτος. Καθὼς ἐρχόταν ὁ Θεοκλῆς μὲ βῆμα σταθερὸ καὶ περήφανο νὰ σταθῇ στὴ θέση του, τρέχει ὁ Δημάρτος, τρελὸς ἀπὸ χαρὰ, τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὴ μέση καὶ τὸν σηκώνει στὴν ἀγκαλιά του.

— Μπράβο, Θεοκλή! φωνάζει ολόχουρα, και τὸν φιλεῖ στὸ μέτωπο.

136. Ὁ δρόμος.

Βλέπω λεβέντες φτερωτοὺς
κι ἀραδιαστὰ βαλμένους,
μὲ τόνα πόδι παραμπρός,
μὲ τ' ἄλλο παραπίσω.
Προσμένουνε τὴν προσταγή,
τὸ τρέξιμο ν' ἀρχίσουν.

Βλέπω νὰ γέρνη τὸ σκοινὶ
κάτω στὴ γῆ νὰ πέφτη.
Καὶ νά! τὰ πόδια φτερωτὰ
τόνα μὲ τ' ἄλλο ἀνοίγουν
καὶ ξεκινᾶνε μονομιᾶς
καὶ τρέχουν, τρέχουν, τρέχουν.

Τρέχουν, καὶ μόλις ἀκουμποῦν
τὸ πόδι τους στὸ χῶμα·
τρέχουν μ' ἀθώρητα φτερά
καὶ μάτι δὲν τοὺς φτάνει.
Ὅχλοβοή, χαρᾶς κραυγὲς
τὸ νικητὴ δοξάζουν.

137. Ἡ διασκέδαση.

Ὅστερ' ἀπὸ τὸ δρόμο ἀκολούθησαν τ' ἄλλα ἀγωνίσματα, τὸ πάλαιμα, τὸ πήδημα, ὁ δίσκος, τὸ ἀκόντιο καὶ ὁ χορὸς.

Τὸ μεσημέρι σταμάτησαν οἱ ἀγῶνες καὶ ὁλος ὁ κόσμος, πὺν ἦταν στὸ στάδιο, ἀπλώθηκε στὶς γύρω ἐξοχές. Ἐκεῖ κάθησαν καὶ ἔτρωγαν τὰ φαγητά, πὺν εἶχαν φέρεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι.

Ἐστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα ἄρχισε ἡ διασκέδαση, πολὺ ζωηρή.

Παντοῦ ἀκούονται τραγούδια καὶ μουσικὰ ὄργανα. Ὅλοι ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ καὶ οἱ δοῦλοι ἀκόμα, διασκεδάζουν.

Πολεμικοὶ χοροὶ στήθηκαν παντοῦ καὶ χορεύουν ἀνοιχτόκαρδα γέροντες καὶ ἄντρες καὶ παιδιὰ.

Οἱ γέροντες τραγουδοῦν :

«Εἴμαστε μιὰ φορὰ καὶ ἐμεῖς
γενναῖα παλικάρια!»

Οἱ ἄντρες σ' αὐτὸ τὸ τραγούδι, ἀπαντοῦσαν τραγουδιστὰ καὶ αὐτοί :

«Μὰ ἐμεῖς εἴμαστε τώρα
καὶ ἔποιος θέλει ἄς δοκιμάση!»

Τὰ παιδιὰ πάλι, ἀπαντώντας καὶ στοὺς δυὸ χορούς, τραγουδοῦσαν :

«Καὶ ἐμεῖς θὰ γίνωμε
πολὺ καλύτεροί σας!»

Ἡ διασκέδαση ξακολούθησε ἔτσι ὡς τὸ βράδου.

138. Τὰ βραβεῖα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἄρχισαν πρῶι πρῶι οἱ ἀγῶνες τῶν ἀνδρῶν καὶ τελείωσαν κοντὰ τὸ μεσημέρι.

Τὸ ἀπόγεμα ἔγινε ἡ ἑτοιμασία νὰ δοθοῦν τὰ βραβεῖα.

Πρὶν νὰ ξρῆθῃ ἀκόμα ἡ ὠρισμένη ὥρα, τὸ στάδιο ἦταν γεμάτο ἀπὸ πανηγυριστές.

Σὲ λίγο ἦρθαν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες καὶ κάθησαν στὴ θέση τους.

Ὁ κήρυκας τότε φώναξε :

— Θεοκλῆς τοῦ Λεωχάρη!

Ἀμέσως ὁ Θεοκλῆς ξεκινάει ἀπὸ τὴ γραμμὴ τοῦ λόχου καὶ προχωρεῖ μὲ βῆμα περήφανο καὶ σταθερό. Πλησιάζει στὴ θέση, πού κάθονται οἱ ἄρχοντες, χαιρετάει στρατιωτικά, καὶ στέκει ἀκίνητος σὰν κολῶνα.

Ὁ γεροντότερος ἀπὸ τοὺς ἐφόρους σηκώνεται τότε καὶ παίρνει ἓνα ἀπὸ τὰ στεφάνια τῆς δάφνης, πού ἦταν μπροστὰ ἐκεῖ, ἀπάνω στὸ τραπέζι. Τὸ βάνει στὸ κεφάλι τοῦ Θεοκλῆ καὶ τοῦ λέει :

— Καὶ Ὀλυμπιονίκης!

Τί ἔγινε τότε δὲν περιγράφεται. Τὸ στάδιο τραντάχτηκε ἀπὸ τὶς ζητωκραυγὲς καὶ τὰ χειροκροτήματα. Ὅλοι οἱ θεατὲς καμαρώνουν τὸ παλικάρι καὶ καλοτυγχίζουν τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα, πού γέννησαν τέτοιο παιδί.

Ὁ Θεοκλῆς κάνει κατόπι μεταβολὴ καὶ ξαναγυρίζει περήφανα στὴ θέση του, ἔτσι στεφανωμένος.

— Δημάρατος τοῦ Πολυδέκτη! φωνάζει ἔπειτα ὁ κήρυκας.

Ὁ Δημάρατος, νικητὴς στὸ δίσκο καὶ στὸ χορό, προχωρεῖ κι αὐτός, παίρνει τὸ βραβεῖο καὶ ξαναγυ-

ρίξει στή θέση του, ἐνῶ οἱ θεατὲς ξεσποῦν σὲ νέα ξεφωνητά.

Ἔτσι, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, πῆραν τὰ βραβεῖα ὅλοι οἱ νικητὲς, μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Κατόπι ξεκινοῦν ὅλοι ἀπὸ τὸ στάδιο. Μπροστὰ οἱ ἔφοροι μὲ τοὺς νικητὲς καὶ πίσω ὅλοι οἱ θεατὲς, προχωροῦν ἴσια στὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα.

Ἐκεῖ οἱ νικητὲς κάνουν θυσία στὸ Θεὸ καὶ στὸν Ὑάκινθο καὶ τὴν ὥρα, πού γονατίζουν μπροστὰ^ς στοὺς βωμοὺς καὶ προσεύχονται, οἱ λόχοι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν παιδιῶν τραγουδοῦν ὅλοι μαζί:

Χαρὰ στή δοξασιμένη σας
καὶ ξακουστὴ πατρίδα,
ἔπου γεννᾶ τέτοια παιδιά
καὶ τέτοια παλικάρια!

Ἡ νίκη σας γλυκοφιλεῖ
κι ἡ δόξα σας χαρίζει
τῆς ἀρετῆς τὴν ὁμορφιά,
τῆς ὁμορφιάς τὴ χάρη!

Τελειώνοντας ὁ δάσκαλος αὐτὴ τὴν ἱστορία, εἶπε:
— Ἔτσι τελείωσε ἡ μεγάλη γιορτή.

Ὅσο γιὰ τὸ Θεοκλή, ξέρω ἀπὸ τὴν ἱστορία, ὅτι νίκησε καὶ στοὺς μεγάλους ἀγῶνες, τοὺς Ὀλυμπιακοὺς, καὶ πῶς κατόπι πού μεγάλωσε, ἔγινε ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ καλὰ Ἑλληνόπουλα, πού τίμησαν τὴν Πατρίδα.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

για τὸ Ἀναγνωστικὸ τῆς Δ' δημοτικοῦ

“ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ.”

Ι. ΞΥΚΕΚΗ - Κ. ΠΑΖΑΪΑΝΝΗ.

Ἡ Αὐγούλα

Andante mf *f* Δ. Παύλοβιτς

Ξημερῶνει Ἡ αὐγούλα μὰς κα
λὴ - χαρὸ πᾶτα γερὰ κι ἀπ' τοὺς
κάμπους χιλιαμύρα οὐροπᾶ. Κάθε
βρωθὴ κι ἀηδόνη κάθε φύλλο κι ἄν
θος κι ὄλα ψιλλοῦν ἐπὶ τὸν ἥλιο πού προ
βάλλει ξανθὸς

Ἡ Αὐγοῦλα

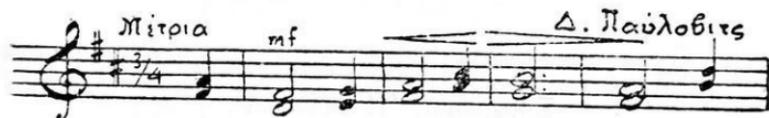
Ξημερώνει. Ἡ αὐγοῦλα
μᾶς καλεῖ χαρωπά·
τ' ἀγεράκι ἀπ' τοὺς κάμπους
χίλια μύρα σκορπᾶ.

Κάθε βρύση κι ἀηδόνι,
κάθε φύλλο κι ἀνθός·
κι ὅλα ψέλνουν τὸν ἥλιο
ποῦ προβάλλει ξανθός.

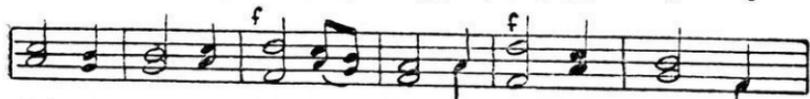
Στὸ ξωκλήσι κεῖ πέρα,
ποῦ τὸ σήμαντρο ἤχει
ἓνας γέροντας κάνει
μυστικὴ προσευχή.

Λάμπη ὁ κόσμος κι ἡ πλάση,
σὰ Θεοῦ ζωγραφιά.
•Ε, παιδιά, σηκωθῆτε
νὰ χαρῆτε ὀμορφιά!

Ὁ μπαίτης.

Γλυ κά φυ εάει ὁ μπαίτης ἡ
ζτῆς βάρ κασ μασ τὸ πλάι ἔ

δά λας εαδρο σι ζε - ται στα γα λα νά νι
να τρε λὸ διλ φει - - νι γορ γό φτε ρο πε

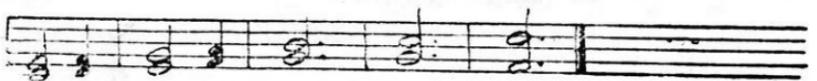
ρά της ὁ ἡ λιος καθαρι ετι ζε ται. Καί
τα ει και πι σω μᾶς ἀ φή - νι Καί

λεις πᾶς και ζει με χα ρά πε τῶν τας
σά νά κα μα ρῶ νι ται της δά λας.

δί χως ἔν νοια φα ρά κια μέ χρυ θά φτι ρά ει
σας τὸ ἀ τι μέ τούς ἀ φρούς του ζῶ νι ται και

κύ ματ' ἀ ση με - νια.
μᾶς γορ νάει τὴν πλά - τη.

Ὁ μπάτης.

Γλυκὰ φυσάσει ὁ μπάτης
ἢ θάλασσα δροσίζεται,
στὰ γαλανὰ νερά της
ἢ ἥλιος καθρεπίζεται.

Καὶ λὲς πὼς παίζουν μὲ χαρὰ,
πετώντας δίχως ἔννοια,
ψαράκια μὲ χρυσὰ φτερά,
σὲ κύματα ἀσημένια.

Στῆς βάρκας μας τὸ πλάι,
ἓνα τρελὸ δελφίνι
γοργόφτερο πειάει
καὶ πίσω μᾶς ἀφήνει

Καὶ σὰ νὰ καμαρώνεται
τῆς θάλασσας τὸ ἄτι,
μὲ τοὺς ἀφρούς του ζώνεται
καὶ μᾶς γυρνᾷ τὴν πλάτη.

Χιονοπλασμένοι γλάροι,
πῶχουν φτερούγια ἀτίμητα
καὶ γιὰ κανένα ψάρι
τὰ μάτια τους ἀκοίμητα,

στὰ ξάρτια τριγυρίζοντας,
ἀκούραστα πετοῦνε
ἢ μὲ χαρὰ σφυρίζοντας
στὸ πέλαγο βουτοῦνε,

Καὶ γύρω караβάκια
στὴ θάλασσα ἀρμενίζουν,
σὰν ἄσπρα προβατάκια,
ποὺ βόσκοντας γυρίζουν,

μὲ χαρωπὰ πηδήματα
στοὺς κάμπους ὅλη μέρα
κι ἔχουν βοσκή τὰ κύματα
βοσκό τους τὸν ἄερα.

Τὸ καρβάκι.

Δ. Παύλοβιτς

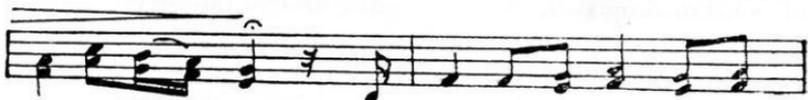
Ποῦ πᾶς καραβάκι μὲ τί τοιον καιρό; Σι

μά χε' ἡ θάλασσα δὲν τή φο θᾶσαι; Ἄ

νέ μοι φουρίζουν καὶ πῖ φτι νε ρό ποῦ πᾶς καρβάκι μὲ

τί τοιον καιρό; Τιά χώρα πηγὰ νωπο

λυ μακρυ νη θὰ φέξου νε φάροι πολ

λοι νὰ πε ράω βο ριά δὲς νο τιά δὲς θὰ

ἔρω μὰ θά γιὰ ὦ μὲ πρί μοῦ γι ράχι μα γίρι κο πα νί.

Τὸ καραβάκι.

—Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴ φοβᾶσαι ;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
Ποῦ πᾶς καράβι, μὲ τέτοιον καιρό ;

Γιὰ χόρα πηγαίνω πολὺ μακρινή... .
Θὰ φέξοινε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
Μὲ πρῖμο ἀγεράκι, μ' ἀκέραιο πανί.

—Κι οἱ κάβοι ἄν σοῦ στήσουν τὴ νύχτα καρτέρι ;
Ἄπάνω σου ἄν πέση τὸ κῦμα θεριό,
Καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;.....
Ποῦ πᾶς καραβάκι μὲ τέτοιον καιρό ;.....

—Ψηλὰ στὸ Ἐκκλησιάκι τοῦ βράχου πὺν ἀσπρίζει,
Γιὰ μῆμένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία,
Ἐρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι του ἀγγίξει,
Στὴν πλώρη μου στέκει ἡ παρθένα Μαρία.

Τὰ γίδια.

Βῆ καν τὰ γι βῆ - καν - τὰ - - γί διαπ' τὸ μαντρί
Κι ἡ Χρῦω μασ κι ἡ Χρῦ - ω - - μασ δι φαίνε ται
Ρω τὰ τε τὸς ρω - τὰ - τε - - τὸς τσο πὰ νη δισ
Νά μὴ τὴν εἰ νά - μὴ - τὴν - - εἰ δανπου δι νά

γι μὴ βῆ καν τὰ γι βῆ ῆ - καν - τὰ - - γί διαπ' τὸ μαντρί
γι μὴ κι ἡ Χρῦω μασ κι ἡ Χρῦ - ω - - μασ δι φαί νε ται
γι μὴ ρω τὰ τε τὸς ρω τὰ - τε - - τὸς τσο πὰ νη δισ
γι μὴ νά μὴ τὴν εἰ νά μὴ - τὴν - - εἰ δανπου δι νά

Βάι βάι σταυρα δερ - φούλα τὰ πρόβα τὰ ἀπ' τὴ στρουγχα
Βάι βάι σταυρα δερ - φούλα νά πάη κον τὰ στὰ γί δια
Βάι βάι σταυρα δερ - φούλα καί τους προβα τα ρί ους
Βάι βάι σταυρα δερ - φούλα νά μὴ τὴν ἀ παντὴ σαν

βάι - βάι κα λὶ μι - κρούλα τὰ πρόβα τὰ ἀπ' τὴ στρουγχα
βάι βάι κα λὶ μι - κρούλα νά πάη κον τὰ στὰ γί δια
βάι βάι κα λὶ μι - κρούλα καί τους προβα τα ρί ους
βάι βάι κα λὶ μι - κρούλα νά μὴ τὴν ἀ παντὴ σαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΛΑΜΠΡΟΣ ΦΕΓΓΑΡΑΣ	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	σελ.	3
1	Ἡ ζωὴ στὸ Ἐλατοχώρι	>	>	3
2	Ἀποφασίζεται ὁ ξενιτεμός	>	>	4
3	Ὁ ξενιτεμένος (ποίημα)	<i>Z. Παπαντωνίου</i>	>	5
4	Πήγαινε στὸ καλὸ	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	6
5	Ἀγναντεύει τὴν Ἀκρόπολη	>	>	8
6	Φτάνει στὸν Πειραιά	>	>	10
7	Στὸ φίλο τοῦ πατέρα του	>	>	12
8	Ὁ Λάμπρος ὀλομόναχος	>	>	14
9	Ἀποτυχίες τοῦ Λάμπρου	>	>	15
10	Ὁ Λάμπρος γίνεται θεληματάρης	>	>	16
11	Δὲ θέλουν τὸ Λάμπρο	»	>	17
12	Τὸ πρῶτο γράμμα	>	>	19
13	Σὲ μιὰ συνάντηση	>	>	21
14	Ὁ Λάμπρος κάνει τὸ δάσκαλο	>	>	23
15	Ὁ Λάμπρος μικροπολυητῆς	>	>	24
16	Ἡ πούληση	>	>	26
17	Ὁ Λάμπρος ἐμποροὑπάλληλος	>	>	28
18	Τὸ γράμμα τοῦ πατέρα	>	>	30
19	Πρῶτος ὑπάλληλος καὶ σύντροφος	>	>	31
20	Στολίδια τῆς κοινωνίας	>	>	33
21	Ὁ πόθος τοῦ κύρ Λάμπρου	>	>	35
	Ζωγραφιστὰ μου κορφοβούνια (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	36
22	Στὸ δρόμο	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	36
	Τώρα μέρωσε (ποίημα)	<i>Δημοτικό</i>	>	37
23	Βυθισμένος σὲ συλλογισμούς	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	37
24	Στὸ σπίτι	>	>	40
25	Τὸ χωρὸ (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	40
	ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	41
26	Ἡ ἐπίσκεψη	<	>	41
27	Τὸ δῶρα	>	>	42
28	Ἡ ὁμόνοια φτιάνει σπίτι	>	>	44
29	Ἡ ἐργασία	>	>	45
30	Ἡ γιορτὴ τοῦ σχολείου	>	>	48
	Κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιό σου (ποίημα)	<i>Στελ. Σπεράντζα</i>	>	49
	Τὸ σχολεῖο θὰ κλείσει τώρα σὲ λιγάκι	>	>	50
	ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	50
31	Ἡ καλὴ εἶδηση	>	>	51
32	Τὸ ξεκίνημα	>	>	52
	Ἕμνος στὸ βουνό (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	53
33	Ὁ λαγός	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	56
34	Ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν	>	>	59
35	Τὸ ἐγεργήριο	>	>	62
36	Ἡ πυγολαμπίδα	>	>	63
	Ἡ κολοφωτιὰ ἓνα βράδι (ποίημα)	<i>Μαρίνου Σιγούρου</i>	>	64
37	Τὸ χάραμα	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	65

	Ἡ αὐγούλα (ποίημα)	<i>Στέλ. Σπεράντζα</i>	>	66
38	Ἄγνάντεμα	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	67
39	Ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου		>	68
	Ἄνατολή (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	»	69
40	Στήν κορφή	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	71
41	Κυνήγι λύκων		>	74
42	Ὁ λύκος (ποίημα)	<i>Ἄγαπ. Ἀρφαρά</i>	>	76
43	Προσοχή στό δάσος	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	77
	Ἦσυχά πού εἶναι τὰ βουνά (ποίημα)	<i>Δημοτικό</i>	>	77
44	Ἡ βρυσούλα	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	79
	Μέσ στό δάσος μιὰ πηγὴ (ποίημα)	<i>Ι. Πολέμη</i>	>	80
45	Οἱ ζουμαριές	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	81
46	Ὁ κότσουφας		>	82
47	Ἡ ἱστορία τοῦ Πιερῆ	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	84
48	Ὁ ἔλατος		>	87
	Ὁ караβοέλατος (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	88
	Η ΣΤΑΝΗ	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	90
49	Οἱ Περιστερηδες		>	90
	Βγήκαν τὰ γίδια (ποίημα)	<i>Δημοτικό</i>	>	92
50	Τυροκομιό	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	93
51	Γιαούρτη		>	96
52	Ἡ βοσκοπούλα		>	97
53	Ἡ ζωὴ στὰ βουνά		>	98
	Καλότυχα εἶναι τὰ βουνά (ποίημα)	<i>Δημοτικό</i>	>	98
54	Τὸ κατσικάκι (ποίημα)	<i>Ζ. Παπαντωνίου</i>	>	100
55	Ἡ χαρὰ στή στάνη	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	101
	Ἦθελα νὰ ἤμουν στέλιγκας (ποίημ.)	<i>Κ. Κρυστάλλη</i>	>	101
	Μηλίτσα (ποίημα)	<i>Δημοτικό</i>	>	202
	Στό χορὸ τὸν πηδηχτὸ (ποίημα)	<i>Α. Κατακουζηνοῦ</i>	>	103
56	Ὁ Γεροβοσκὸς (ποίημα)	<i>Ζ. Παπαντωνίου</i>	>	105
57	Τὸ νεροπρίονο	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	106
58	Ἀφήνουν τὸ βουνό		>	109
59	Στ' ἀμπελι		>	110
	Τὰ παμπάλαιά σου κλαριά (ποίημα)	<i>Α. Μαβίλη</i>	>	111
	ΜΙΑ ΠΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	113
60	Ὁ μπαρμπα Στέφας		>	113
61	Τραγικά συναπαντήματα		>	115
62	Ἦρωες σκλάβοι		>	118
63	Ὁ γέρος (ποίημα)	<i>Ε. Μαρτινέγκου</i>	>	119
64	Ἡ τυφλόμυγα	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	119
65	Ἡ καρδιά		>	125
66	Τὸ φθινόπωρο		>	129
67	Τὰ πρωτοβρόχια		>	130
68	Τὸ πρωτοβρόχι (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	132
69	Ἡ ζαφορά	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	133
70	Ἡ σπορά		>	137
71	Ἡ σπορά (ποίημα)	<i>Σπήλιου Πασαγιάννη</i>	>	139
72	Χριστούγεννα	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	140
73	Τὸ δέντρο τῆς λευτεριάς	<i>Ἐθνικὴ παράδοση</i>	>	146
74	Ἡ Ἅγια Σοφία		>	148

ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ		<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	150
75	Ἡ ἀμυγδαλιά	>	>	150
76	Ἄλλα δέντρα	>	>	152
	Μὲς τὸν κῆπο (ποίημα)	<i>Δ. Στάη</i>		154
77	Τὸ φύτεμα	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	155
ΣΤΟ ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΕΙΟ		>	>	159
78	Στὸ ἐργαστήρι	>	>	159
79	Τὸ ὄψασμο	>	>	161
80	Ὁ καλύτερος τάπητας	>	>	162
81	Αὐτὸ θὰ πῆ τέγγη	>	>	163
82	Τὰ ὑλικά	>	>	164
83	Τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ἐργασία	>	>	166
Η ΑΝΟΙΞΗ		>	>	167
84	Στὸν κῆπο	>	>	167
85	Στὴν ἐξοχή	>	>	168
ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ		>	>	170
86	Σπουδαία ἔλλειψη	>	>	170
87	Ἐργάτες καὶ ἀκαμάτες	>	>	172
88	Πάλι ὁ Λάμπρος εὐεργέτης	>	>	175
ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ		>	>	178
89	Ἡ διχόνοια τῶν χωριῶν	>	>	178
90	Ἡ προσπάθεια τοῦ δασκάλου	>	>	179
91	Οἱ δύο γειτόνισσες	>	>	181
92	Ἡ ὥρα ἢ καλὴ καὶ ἢ εὐλογημένη	>	>	183
93	Φτηνά τὴ γλιτώσαμε	>	>	185
94	Ἀρχίζει ἡ ἐργασία	>	>	188
95	Τὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας (ποίημα)	<i>Δημοτικὸ</i>	>	190
ΣΤΟ ΘΑΛΑΣΣΟΧΩΡΙ		<i>I. Μ. Κυκώκη</i>	>	192
96	Τὸ παραγάδι στὴ θάλασσα	>	>	192
97	Οἱ ὁμορφιὲς τῆς θάλασσας	>	>	194
	Γλυκὰ φουσαεὶ ὁ μπάτης (ποίημα)	<i>Γ. Δροσίνη</i>	>	196
98	Τὸ σήκωμα τοῦ παραγαδιοῦ	<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	197
99	Ψάρεμα μὲ καδετὴ	>	>	200
100	Μαθαίνω κολύμπι	>	>	203
101	Τὸ ναυπηγεῖο	>	>	205
102	Ἡ μπρατσέρα	>	>	206
103	Βαφτίζουν τὸ νέο καϊκι	>	>	208
104	Ἡ δοκιμὴ τῆς Βαγγελίστρας	>	>	209
	Ποῦ πᾶς καραβάκι (ποίημα)	<i>Ζ. Παπαντωνίου</i>	>	211
105	Στὸ Μαῦρον Κάβο	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	212
106	Ψάρεμα μὲ δυναμίτη	>	>	213
107	Ὁ Χρῆστος γίνεται κουλός	>	>	215
ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΘΥΜΙΟΥ		<i>I. Μ. Συκώκη</i>	>	218
108	Ἡ εἶδηση στὸ σχολεῖο	<	>	218
109	Στὸ σπῆτι τοῦ Θύμιου	>	>	219
110	Τὸ ἄσχημο παιγνίδι	>	>	220

111	Περασμένα ξεχασμένα	>	>	223
112	Θυμήματα ἀπὸ τῆ Σαλαμίνα	>	>	225
	ΤΑ ΣΠΑΡΤΙΑΤΟΠΟΥΛΑ	>	>	229
113	Ἡ γέννηση	>	>	229
114	Ὁ λόγος στὸ σπίτι τοῦ Λεωχάρη	>	>	230
115	Στὴ λέσχη	>	>	232
	Χαῖρε γονεά (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	234
116	Ἡ θυσία	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	236
	Χρυσοστόλιστε ἀθάνατε (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	237
117	Ἡ Λητώ ἀνατρέφει τὸ Θεοκλῆ	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	238
118	Στὸ λόγο	>	>	242
119	Τὸ φαγητὸ	>	>	244
	Εὐλογημένη ἡ ὥρα (ποίημα)	<i>Κώστα Πασαγιάννη</i>	>	245
120	Στὸν Εὐρώτα	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	247
121	Τὸ στρώμα τοῦ Θεοκλῆ	>	>	249
122	Ἀπολογισμὸς	>	>	251
123	Ἄξιος ἄξιος	>	>	252
124	Ὁ Θεοκλῆς θέλει κρέας	>	>	254
125	Τὸ ταγάρι τοῦ Δημάρατου	>	>	254
126	Ἡ σκέψη τοῦ Δημάρατου	>	>	256
127	Ὁ Δημάρατος στὸ στρατὸ τῶν ἀνδρῶν	>	>	257
128	Τὸ πάθημα τοῦ Μίνδαρου	>	>	258
129	Ὁ Θεοκλῆς ἀφοβος	>	>	260
130	Προετοιμασία γιὰ τὰ Ὑακίνθια	>	>	262
131	Τὰ δῶρα γιὰ τὸν Ὑάκινθο	>	>	264
132	Ἡ ἱστορία τοῦ ἥρωα	>	>	265
133	Τὸ μνημόσυνο τοῦ ἥρωα	>	>	265
134	Στὸ στάδιο	>	>	267
	Τί τιμὴ στὸ παλικάρη (ποίημα Τυρταίου)	<i>Σ Τρικούπη</i>	>	268
135	Ἀγῶνες δρόμου	<i>Ι. Μ. Συκώκη</i>	>	269
136	Ὁ δρόμος (ποίημα)	>	>	274
137	Ἡ διασκέδαση	>	>	274
138	Τὰ βραβεῖα	>	>	275
	Χαρά σὲ δοξασμένη σὰς	>	>	277

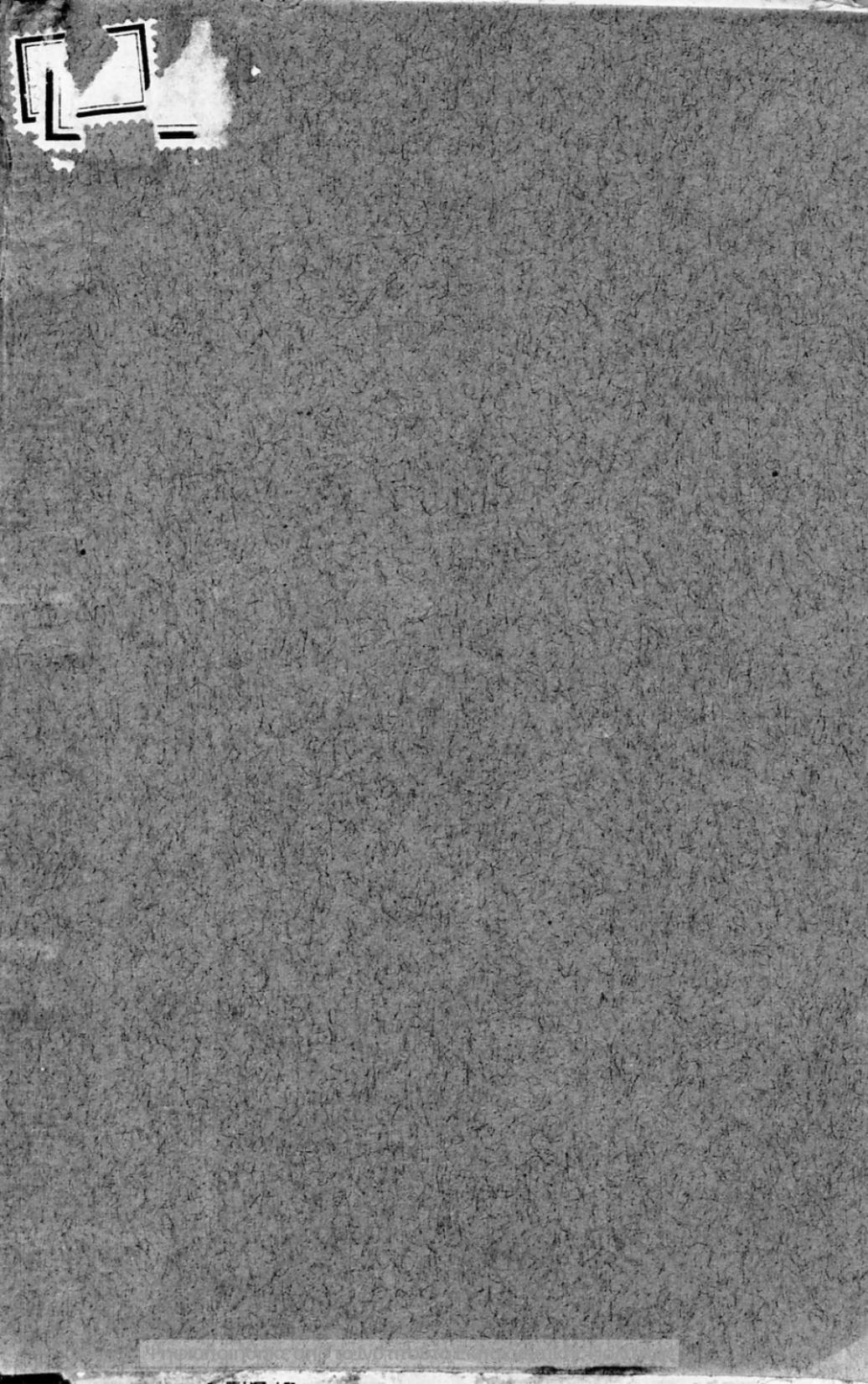
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἡ αὐγούλα	>	278
Ὁ μπάτης	>	280
Τὸ καραβάκι	>	282
Τὰ γίδια	>	284

Handwritten text, possibly a signature or name, appearing in the upper right quadrant of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, appearing in the middle right section of the page.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΑΘΗΝΑΙ"

Α. Ι. ΡΑΛΛΗΣ & ΣΙΑ

ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ 6 ΑΘΗΝΑΙ

**ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

- 1) 'Αλφαβηταριο Α' και Β' με χρωματιστές εικόνες
Παλαμιχαήλ-Αντωνάτου
- 2) Τα 'Ελληνόπουλα αναγνωστικά Δ'—Συκόκη-Πασαγιάννη
- 3) Στάχυα " Ε' " "
- 4) 'Ο καλός σπορέας " ΣΤ' " "
- 5) 'Αναγνωστικόν Ε' (Καθαρευούσης) Χ. 'Αντωνάτου
- 6) " ΣΤ' " "
- 7) 'Ιστορία Ε' Θεοδωρίδη—Λαζάρου
- 8) " ΣΤ' " "
- 9) 'Αριθμητικά προβλήματα Γ' Σακελλαρίου—Κοντομάρη
- 10) " Δ' " "

ΕΙΣΛΓΟΜΕΝΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ

Γραμματική της Δημοτικής Ε' Δημοτικού Κ. Χοντρομήτρου
Πολιτικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού 'Α. Ράλλη
Προσευχητάριον όλων των τάξεων Δημοτ. Σχολείου, Μίχων